

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-26

Πρόεδρος
Γραμματέας Τμήματος
Υπάλληλοι Τμήματος

Αναπλ. Καθηγήτρια Ν. Μαρωνίτη
Α. Σγαρδέλη
Β. Θεοδώρου

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΕΧΕΤΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ
ΚΑΘΕ ΤΡΙΤΗ 10.00-13.00

Τηλέφωνα εξυπηρέτησης κοινού: 210 920 1047, 210 920 1406
E-mail: santhrop@panteion.gr
Ιστοσελίδα: <http://anthropology.panteion.gr>

Επιμέλεια

*Νέλλη Καμπούρη, Επίκουρη Καθηγήτρια
Νίκη Μαρωνίτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Σαλώμη Μπουκάλα, Επίκουρη Καθηγήτρια
Κατερίνα Ροζάκου, Επίκουρη Καθηγήτρια*

Για την περιήγηση του Οδηγού, μπορείτε να ακολουθείτε τους συνδέσμους στα Περιεχόμενα.

Στο αρχείο pdf συνιστάται η χρήση του εργαλείου "Σελιδοδείκτες" (View-Προβολή > Show/hide -Εμφάνιση/Απόκρυψη > Navigation Panes-Πλαίσια Πλοήγησης> Navigation Pane-Πλαίσιο Πλοήγησης> Bookmarks-Σελιδοδείκτες) για την μετάβασή σας σε επιμέρους ενότητες, μαθήματα κοκ.

Περιεχόμενα

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-26	1
Περιεχόμενα	4
Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ)	6
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)	6
Εντεταλμένο Διδακτικό Προσωπικό 2025-26.....	7
A. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	8
1. Αποστολή, Στόχος και Προσανατολισμοί του Τμήματος	8
2. Πολιτική Ποιότητας του Τμήματος.....	9
3. Επιστημολογικές Κατευθύνσεις και Ταυτότητα του Τμήματος	10
4. Μαθησιακά Αποτελέσματα των Σπουδών στο Τμήμα.....	10
5. Επαγγελματικές Προοπτικές των Αποφοίτων	11
B. ΟΙ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ.....	12
1. Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο.....	12
2. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	12
3. Δηλώσεις Μαθημάτων	17
4. Πιστωτικές Μονάδες – Όροι και Προϋποθέσεις λήψης Πτυχίου	17
5. Κατηγορίες Μαθημάτων	19
6. Συγγράμματα, e-class, Οδηγός μαθήματος	21
7. Εργασίες Μαθήματος.....	22
8. Πτυχιακή Εργασία (ΠΕ).....	23
9. Πρακτική Άσκηση (ΠΑ)	24
10. Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ERASMUS+.....	26
11. Σύμβουλοι Σπουδών.....	29
12. Εργαστήριο Ανθρωπολογικής Έρευνας.....	30
Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-2026.....	32
Α΄ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	32
Β΄ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	33
Γ΄ & Δ΄ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	34
UNDERGRADUATE COURSES - ACADEMIC YEAR 2025-26	39
Α΄ YEAR OF STUDIES	39
Β΄ YEAR OF STUDIES	40
C΄ & D΄ YEAR OF STUDIES.....	41
Δ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΕΡΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	46
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	48

Α΄ ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)	48
Α΄ ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)	61
Β΄ ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)	76
Β΄ ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)	92
Γ΄ & Δ΄ ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (ΕΠ)	107
Γ΄ & Δ΄ ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (ΕΠ).....	192

Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ)

Αβραμοπούλου Ειρήνη Σε άδεια το ακαδημ. έτος 2025-26	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	e.avramopoulou@panteion.gr
Αγγελίδου Αλίκη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	alangel@panteion.gr
Αθανασίου Αθηνά	Καθηγήτρια	athenaathanasiou@panteion.gr
Αθανασοπούλου Αγγελική	Επίκουρη Καθηγήτρια	aggathan@panteion.gr
Καμπούρη Ελένη (Νέλλη)	Επίκουρη Καθηγήτρια	hellikam@gmail.com
Κόφτη Δήμητρα	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	d.kofti@panteion.gr
Λαβράνου Αλίκη	Καθηγήτρια	al.lavranu@panteion.gr
Μακρής Γεράσιμος Σε άδεια το ακαδημ. έτος 2025-26	Καθηγητής	makris@panteion.gr
Μαμουλάκη Ελένη (Έλενα)	Επίκουρη Καθηγήτρια	el.mamoulaki@panteion.gr
Μαρωνίτη Νίκη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	maroniti@panteion.gr
Μπουκάλα Σαλώμη	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	salomi.boukala@panteion.gr
Νοταράς Ανδρέας	Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής	anotaras@panteion.gr
Οικονόμου Λεωνίδα	Καθηγητής	leconomou@panteion.gr
Πετρίδης Πέτρος	Επίκουρος Καθηγητής	p.petridis@panteion.gr
Riboli Diana	Καθηγήτρια	dianariboli@panteion.gr
Ροζάκου Κατερίνα	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	krozakou@panteion.gr
Τουνταςάκη Ειρήνη	Καθηγήτρια	tountasaki@panteion.gr

Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)

Κουτσούγερα Ναταλία- Αικατερίνη	Ε.ΔΙ.Π. (Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας)	n.koutsougera@panteion.gr
Μελισσινού Αικατερίνη	Ε.ΔΙ.Π. (Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας)	k.melissinou@panteion.gr
Κανάκη Χριστίνα	Ε.ΔΙ.Π. (Σχολή Κοινωνικών Επιστημών)	kkanaki@panteion.gr

Λειβανά Γεωργία	Ε.ΔΙ.Π. (Σχολή Κοινωνικών Επιστημών)	g.leivana@panteion.gr
-----------------	---	--

Εντεταλμένο Διδακτικό Προσωπικό 2025-26

Κωνσταντίνου Κατερίνα	Εντεταλμένη διδάσκουσα ΕΣΠΑ	katerinikonstantinou@gmail.com
Ρεζαϊάν Αρεζού	Εντεταλμένη διδάσκουσα ΕΣΠΑ	arezu_r@yahoo.com
Ρήνα Γεωργία	Εντεταλμένη διδάσκουσα ΕΣΠΑ	georgia.rina@uom.edu.gr

A. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Αποστολή, Στόχος και Προσανατολισμοί του Τμήματος

1. Αποστολή του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του (ΦΕΚ 74, τ. Α / 2004), είναι η ανάπτυξη των σπουδών Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε ζητήματα θεωρίας, μεθοδολογίας, εθνογραφίας και διαπολιτισμικής σύγκρισης με δυτικές και άλλες κοινωνίες.

2. Στόχος του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τις εξειδικευμένες γνώσεις και την επιστημονική μεθοδολογία που απαιτούνται για την έρευνα και τη μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού. Πιο συγκεκριμένα, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην ανάλυση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών θεσμών, στη διερεύνηση των συμβολικών και γλωσσικών αναπαραστάσεων, στην ανάλυση της κοινωνικής κατασκευής του φύλου, στην εξέταση της δομής των συγγενικών συστημάτων, στην ερμηνεία των διαδικασιών κατασκευής πολιτισμικών ταυτοτήτων και συγκρότησης εθνοτικών και θρησκευτικών ομάδων, στην ανάλυση των εκπαιδευτικών μηχανισμών, των μεταναστευτικών κινήσεων και των δομών υγείας. Στους στόχους του Τμήματος, περιλαμβάνονται επίσης η ανάπτυξη κοινών ερευνητικών προγραμμάτων και η ενίσχυση επιστημονικών ανταλλαγών με δυτικές και άλλες κοινωνίες.

3. Ειδικότερα, η αποστολή του Τμήματος πραγματοποιείται μέσα από την έμφαση στην ανάπτυξη της θεωρίας και μεθοδολογίας της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, στην καλλιέργεια της εθνογραφικής έρευνας και της (δια)πολιτισμικής ανάλυσης και επίσης, μέσα από τη διεπιστημονική προοπτική που περιλαμβάνει την Ιστορία, την Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία, το Δίκαιο, την Εγκληματολογία, την Κοινωνική και Πολιτισμική Γεωγραφία, τις Σπουδές Φύλου, την Γλωσσολογία και την Ανάλυση Λόγου, τις Πολιτισμικές και Μεταποικιακές Σπουδές. Το Τμήμα προωθεί τη διεθνική και διατοπική προσέγγιση κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων καλύπτοντας σε ερευνητικό επίπεδο ένα ευρύτατο γεωγραφικό φάσμα. Στόχος του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας είναι να εφοδιάζει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με εξειδικευμένες γνώσεις και επιστημονικές μεθοδολογίες που απαιτούνται για την έρευνα και τη μελέτη των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων.

4. Το πρόγραμμα σπουδών, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, εστιάζει σε γνωστικές θεματικές όπως: ιδεολογίες και τεχνολογίες της συγγένειας, σύγχρονοι εθνικισμοί, μετανάστευση και μετακινήσεις πληθυσμών, ετερότητα και εκπαίδευση, κοινωνική οδύνη και βιοπολιτική, θρησκευτικές τελετουργίες και θρησκευτικά κινήματα, χώρος και αστικός σχεδιασμός, εργασία και επισφάλεια, οικονομία και πολιτισμός, «κοινά» και εναλλακτική οικονομία, υλικός πολιτισμός, κράτος και πολιτικοί θεσμοί, ιστορία, ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιότητα του πολίτη, εγκληματικό ζήτημα και ποινικοκατασταλτικό σύστημα, ανθρωπιστική δράση και κοινωνία πολιτών, φύλο και σεξουαλικότητα, τέχνες, λαϊκός και οπτικός πολιτισμός, γλώσσα και δημόσιος λόγος, τεχνολογία και ψηφιακός πολιτισμός, πολιτικές της υγείας/ασθένειας και της αναπηρίας, κοινωνικά κινήματα και δικαιώματα.

5. Το Τμήμα προσφέρει προγράμματα προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. Οργανώνει το διετές ΠΜΣ «Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία» και συμμετέχει στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Φύλο, Κοινωνία, Πολιτική».

2. Πολιτική Ποιότητας του Τμήματος

Η πολιτική ποιότητας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας διαμορφώνεται δυναμικά και συνδυαστικά με άξονα στρατηγικούς στόχους και κεντρικές επιδιώξεις, οι οποίες βρίσκονται σε αντιστοιχία και εναρμόνιση με τις ομόλογες πρακτικές από πλευράς του Ιδρύματος. Η φροντίδα για την παροχή άρτιας και υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης στους φοιτητές και τις φοιτήτριες, η ανάπτυξη της ανθρωπολογικής έρευνας και γνώσης, η καλλιέργεια της κατανόησης της κοινωνίας και του πολιτισμού με εφόδια τη συγκριτική, διεπιστημονική μέθοδο και την κριτική, ανοικτή προσέγγιση συστήνουν τη στρατηγική ανάπτυξης και προοπτικής του Τμήματος, και παράλληλα τους όρους αξιολόγησης του παρεχόμενου έργου και υπηρεσιών του σε όλα τα επίπεδα.

Η πολιτική ποιότητας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας υπηρετείται ειδικότερα μέσα από τη διαρκή επιδίωξη των ακόλουθων, συμπληρωματικών σκοπών:

1. Τη διαμόρφωση και τη συστηματική παρακολούθηση στην πράξη ενός ουσιαστικού, σύγχρονου, ανταγωνιστικού Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ στο εξής) με επίκεντρο το πολυπρισματικό πεδίο της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, προγράμματος το οποίο σε βάθος τετραετίας εφοδιάζει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές με επιστημονική πληρότητα και συνέπεια στο οικείο γνωστικό αντικείμενο, προσφέροντας όμως παράλληλα και μια σφαιρική γνώση του ευρύτερου χώρου των κοινωνικών επιστημών. Μέσα από το ΠΠΣ, διασφαλίζεται επιπλέον η ομαλή μετάβαση σπουδών στα διάφορα στάδια, καθώς και λαμβάνεται υπόψη η διαφορετικότητα- μέσα από ευέλικτες μαθησιακές κατευθύνσεις- και η ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών και φοιτητριών.

2. Την τακτή ανανέωση, βελτίωση, συμπλήρωση και ανάπτυξη του ΠΠΣ με γνώμονα τις σύγχρονες, καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους και την πολυεπίπεδη διδακτική μάθηση, και με βάση τις ετήσιες θεσμοθετημένες διαδικασίες (ΟΜΕΑ, Επιτροπή Προγράμματος), την αποτίμηση του ΠΠΣ στην πράξη, τις αξιολογήσεις των φοιτητών, τον διάλογο με άξονα τη διδακτική εμπειρία, τις σημαντικές συνεισφορές της έρευνας και της βιβλιογραφίας.

3. Τη διασφάλιση της ποιότητας του προσφερόμενου διδακτικού /εκπαιδευτικού έργου, αφενός μέσα από τη χρήση νέων τεχνολογιών, εναλλακτικών και ελκυστικών μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή των φοιτητριών και φοιτητών, αφετέρου μέσα από τις διαφανείς, αξιοκρατικές διαδικασίες, επιλογής και εξέλιξης των διδασκόντων που διακρίνονται, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, για το ερευνητικό/επιστημονικό έργο τους.

4. Τη συστηματική μέριμνα για τη διαμόρφωση ενός συνδυαστικού προσανατολισμού, εκπαιδευτικού, επιστημονικού, επαγγελματικού, προκειμένου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας να μπορούν να απασχοληθούν στο μέλλον σε ένα ευρύ φάσμα φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και να προσφέρουν με γνώμονα τις γενικές γνώσεις, την ανθρωπολογική ειδίκευση, την ευαισθησία, την επιστημονική και προσέγγιση τους έργο πολύτιμο σε τομείς όπως, η εκπαίδευση, η κρατική διοίκηση, οι δομές υγείας, ο πολιτισμός, ο τουρισμός κ.ά. Προς την κατεύθυνση αυτή, το πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος (που συνεχώς αναπτύσσεται και εντάσσει νέους φορείς συνεργασίας) επιτρέπει στις φοιτήτριες και στους φοιτητές να αξιοποιήσουν τις θεωρητικές και μεθοδολογικές τους γνώσεις και να αποκτήσουν, κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, εργασιακή εμπειρία.

5. Την εξασφάλιση στο ΠΠΣ της σύνδεσης της έρευνας με τη διδασκαλία, μέσα από την ένταξη και εφαρμογή, πολλαπλών πρόσφορων επιλογών για τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του Τμήματος (π.χ. εκπόνηση εργασιών και πτυχιακής εργασίας, δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, θερινά σχολεία, Πρακτική Άσκηση, μικρής κλίμακας επιτόπιες έρευνες, προγράμματα κινητικότητας, σεμιναριακά μαθήματα, μαθήματα στην αγγλική γλώσσα επιμορφωτικές διαλέξεις, δράσεις του ΕΑΕ, διοργάνωση ημερίδων/συνεδρίων).

6. Την ανάπτυξη μιας εξωστρεφούς ακαδημαϊκής φυσιογνωμίας του ΠΠΣ που ευνοείται από συνεχείς επαφές και αμοιβαίες ανταλλαγές των φοιτητριών και φοιτητών αλλά και (ιδίως) του διδακτικού προσωπικού εντός και εκτός Ελλάδας, αξιοποιώντας τις διατμηματικές συνεργασίες, τις συνεργασίες μεταξύ Ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων τα προγράμματα κινητικότητας, τα διεθνή συνεδρία, τις δικτυώσεις, τις διεθνείς διασυνδέσεις.

Η αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής ποιότητας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, όπως αυτή αποτυπώνεται στο ΠΠΣ, προϋποθέτει τη στενή και γόνιμη συνεργασία του διδακτικού/ερευνητικού και διοικητικού προσωπικού σε επίπεδο μονάδας και σε επίπεδο Ιδρύματος προς την εκπλήρωση του ίδιου μείζονος στόχου: της προσφοράς στις φοιτήτριες και στους φοιτητές ενός στέρεου, λειτουργικού, ανοιχτού στα νέα ερεθίσματά και τις επιστημονικές προκλήσεις προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Ενός προγράμματος που επιδιώκει, μέσα από την αποτίμηση την αξιολόγηση, τη σύγκριση, τη βελτίωση να ανταποκριθεί με συνέπεια στις ακαδημαϊκές/επιστημονικές απαιτήσεις και προοπτικές ενός σύγχρονου Τμήματος με αμιγώς ανθρωπολογικές σπουδές, εφάμιλλου σε εύρος και ποιότητα όπως κατέδειξε η Εξωτερική Αξιολόγηση του 2013 με αντίστοιχα Τμήματα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στα πανεπιστήμια του εξωτερικού.

3. Επιστημολογικές Κατευθύνσεις και Ταυτότητα του Τμήματος

1. Η επιστημολογική κατεύθυνση του Τμήματος προάγει τη διαπολιτισμική και συγκριτική προσέγγιση με τις ερευνητικές μεθόδους και τα αναλυτικά εργαλεία που η Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία έχει διαμορφώσει σε συνομιλία με τις υπόλοιπες κοινωνικές επιστήμες.

2. Το Τμήμα αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διατμηματική και διεπιστημονική έρευνα, καθώς ο προβληματισμός και οι μέθοδοι της Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας το φέρνουν σε στενή επαφή με άλλες επιστήμες και γνωστικά αντικείμενα, που διδάσκονται και καλλιεργούνται είτε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο είτε σε άλλα ΑΕΙ της χώρας και της αλλοδαπής.

3. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας ενθαρρύνει την κινητικότητα φοιτητών/τριών και διδασκόντων/ουσών στο πλαίσιο των συνεργασιών με πανεπιστήμια του εξωτερικού εντός και εκτός Ευρώπης. Το Τμήμα ενθαρρύνει και τη συμμετοχή των μελών ΔΕΠ στην ίδρυση και τη λειτουργία διεθνών επιστημονικών οργανισμών, εταιρειών κλπ.

4. Μαθησιακά Αποτελέσματα των Σπουδών στο Τμήμα

Με την ολοκλήρωση του ΠΠΣ οι απόφοιτες και οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν όλες εκείνες τις θεωρητικές και μεθοδολογικές γνώσεις και δεξιότητες που τους καθιστούν ικανούς:

α) να καταγράφουν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν ζητήματα πολιτισμικής συγκρότησης και κοινωνικής οργάνωσης των σύγχρονων κοινωνιών

β) να χρησιμοποιούν μια ποικιλία ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων κοινωνικής έρευνας για την εξέταση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων στην ολότητά τους και στις ποικίλες αλληλεπιδράσεις τους, με τρόπο που συνδυάζει την εθνογραφική εμβάθυνση στο ειδικό με τη συγκριτική αναγωγή στο γενικό

γ) να κατανοούν και να αναλύουν τους διαφορετικούς ανά τον κόσμο τρόπους ζωής, σκέψης και συμπεριφοράς, την ποικιλομορφία των θεσμών, των συνηθειών και των κοινωνικών και πολιτισμικών σχέσεων, καθώς και φαινόμενα κοινωνικής διάκρισης και αποκλεισμού

δ) να εμβαθύνουν σε θέματα πολιτισμικής «ετερότητας» και «ταυτότητας» και να

συμβάλλουν στη διεύρυνση των ορίων της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ ατόμων, λαών ή κρατών λειτουργώντας συμφιλιωτικά με τις όψεις της διαφορετικότητας και προωθώντας έτσι τη διαπολιτισμική επικοινωνία και συνεργασία και

ε) να σχεδιάζουν, να διεξάγουν και να εποπτεύουν επιστημονικές έρευνες, να καταλαμβάνουν θέσεις διοίκησης και χάραξης πολιτικής, να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες ενημερωτικού, συμβουλευτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα και να παρέχουν υπηρεσίες διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης και επικοινωνίας.

5. Επαγγελματικές Προοπτικές των Αποφοίτων

1. Οι απόφοιτοι/ες του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις (ΦΕΚ 228 τ. πρώτο, άρθρο 2/ 6.11.1995), έχουν τη δυνατότητα να απασχοληθούν σ' ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, οπουδήποτε απαιτείται η ανάλυση ζητημάτων τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας.

2. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας προετοιμάζει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με δεξιότητες και επιστημονικά/ερευνητικά εφόδια που τεκμηριώνουν τη συστηματική και συγκριτική εθνογραφική ανάλυση, την τεκμηριωμένη επιστημολογικά και κοινωνικά ευαίσθητη προσέγγιση και κατανόηση των κοινωνικών, πολιτισμικών και πολιτικών φαινομένων, την καινοτόμα σκέψη και οπτική, την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και τον ψηφιακό πολιτισμό. Επομένως, ο/η Κοινωνικός/η Ανθρωπολόγος μπορεί να αναπτύξει την επαγγελματική του/της δραστηριότητα σε ένα ευρύ φάσμα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, των Διεθνών Οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, παρεμβαίνοντας είτε άμεσα με σκευή την επιστημονική εξειδίκευση σε χώρους όπως η εκπαίδευση, τα ερευνητικά κέντρα, τα εθνογραφικά μουσεία και σε ποικίλους εργασιακούς χώρους, είτε έμμεσα, ως σύμβουλος σε εθνικούς/περιφερειακούς ή τοπικούς φορείς, όπως Υπουργεία, Τοπική/Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, Ανεξάρτητες Αρχές, Υγεία και Κοινωνική Ασφάλιση, η τεχνολογία και ο ψηφιακός πολιτισμός ευρύτερα.

Επιτροπή Επαγγελματικών Δικαιωμάτων: Καθ. Λ. Οικονόμου, Αναπλ. Καθ. Α. Αγγελίδου

Η Επιτροπή Επαγγελματικών Δικαιωμάτων του Τμήματος έχει ως αντικείμενο την προαγωγή των επαγγελματικών προοπτικών και την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων του Τμήματος, την καταγραφή των φορέων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα όπου απασχολούνται απόφοιτοι/ες του Τμήματος και των συνθηκών εργασίας τους, καθώς και την προβολή της συμβολής της επιστήμης της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας σε διάφορα πεδία και χώρους απασχόλησης. Επιπλέον, η Επιτροπή γνωστοποιεί στο Τμήμα περιπτώσεις όπου ο κλάδος της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας πλήττεται επαγγελματικά και λαμβάνει πρωτοβουλίες δημόσιας παρέμβασης και τοποθέτησης επί επαγγελματικών θεμάτων. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή αναπτύσσει συνεργασίες με συλλογικά όργανα κοινωνικών ανθρωπολόγων (όπως υπήρξε η Εταιρεία Αποφοίτων Κοινωνικής Ανθρωπολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, ΕΑΚΑΠΠ, λειτ. 2010-2021 καθώς και ο νεοσύστατος Σύλλογος Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας, ΣΚΑΕ, έτος ίδρυσης 2020), άλλα πανεπιστημιακά τμήματα καθώς και με επαγγελματικούς και επιστημονικούς φορείς Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

B. ΟΙ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο

1. Η Σύγκλητος καθορίζει το ακαδημαϊκό ημερολογιακό έτος και τις ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης των εξαμήνων.

2. Το διδακτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό).

3. Το πρόγραμμα διδασκαλίας κάθε εξαμήνου ανακοινώνεται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

2. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

2.1 Πλήρης φοίτηση

1. Οι σπουδές στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος διαρκούν **οκτώ (8) ακαδημαϊκά εξάμηνα**. Κάθε εξάμηνο διαρκεί δεκαπέντε (15) έως δεκαέξι (16) εκπαιδευτικές εβδομάδες και περιλαμβάνει δεκατρείς (13) εβδομάδες για διδασκαλία και δύο έως τρεις (2-3) εβδομάδες για εξετάσεις. Τα μαθήματα κάθε εξαμήνου διδάσκονται σε εβδομαδιαία βάση.

2. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας περιλαμβάνει **120 πιστωτικές μονάδες (ECTS) από Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)** τα οποία κατανέμονται ισομερώς στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών και **κατ' ελάχιστον 120 ECTS από Επιλεγόμενα Μαθήματα (ΕΠ, ΜΕΤ, ΣΕ, ERASMUS)** και την **Πτυχιακή Εργασία (ΠΕ)**, τα οποία επιλέγονται ισομερώς στο ε', στ', ζ' και η' εξάμηνο σπουδών. Για τη λήψη πτυχίου απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν συγκεντρώσει **κατ' ελάχιστον διακόσιες σαράντα (240) πιστωτικές μονάδες (ECTS)**.

3. Κάθε εξάμηνο σπουδών αντιστοιχεί σε **τριάντα (30) ECTS**.

4. Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος έχει ως ακολούθως:

Α' έτος	60 ECTS (10ΥΠ)
ΧΕΙΜ	30 ECTS (5ΥΠ)
ΕΑΡ	30 ECTS (5ΥΠ)
Β' έτος	60 ECTS (10ΥΠ)
ΧΕΙΜ	30 ECTS (5ΥΠ)
ΕΑΡ	30 ECTS (5ΥΠ)
Γ' έτος	60 ECTS (12 ΕΠ)
ΧΕΙΜ	30 ECTS (6 ΕΠ)*
ΕΑΡ	30 ECTS (6 ΕΠ)*
Δ' έτος	60 ECTS (12 ΕΠ)
ΧΕΙΜ	30 ECTS (6 ΕΠ)*
ΕΑΡ	30 ECTS (6 ΕΠ)*

5. Αναφορικά με το ε', στ', ζ' και η' εξάμηνο σπουδών, εξαίρεση στον συνολικό αριθμό των μαθημάτων που σημειώνεται παραπάνω (6 ΕΠ/ εξάμηνο), μπορεί να σημειωθεί **ΜΟΝΟΝ** στην περίπτωση που επιλεγούν ΣΕ (σεμινάρια) ή ΠΕ (Πτυχιακή Εργασία) τα οποία ισοδυναμούν με 10 και 15 ECTS αντίστοιχα ή ΜΕΤ (μαθήματα εκτός Τμήματος) και ΜΕΤ ERASMUS.

6. Αναφορικά με το ε', στ', ζ' και η' εξάμηνο σπουδών, ΜΟΝΟΝ σε περιπτώσεις που

επιλεγούν μαθήματα MET ή MET ERASMUS, οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν μέχρι και 32 ECTS. Συνίσταται στους/στις φοιτητές/τριες να δηλώνουν MET με αντίστοιχα ECTS των μαθημάτων επιλογής του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος. Σε περίπτωση που οι φοιτητές/τριες δηλώσουν MET με λιγότερα ECTS από αυτά του Τμήματος, τότε πιθανότατα θα χρειαστεί οι σπουδές τους να υπερβούν τα οκτώ εξάμηνα φοίτησης.

2.2. Μερική Φοίτηση- Διακοπή Φοίτησης- Υπέρβαση (κατ'εξαιρέση) του χρονικού ορίου φοίτησης.

I. ΜΕΡΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας που δεν έχουν υπερβεί τον ελάχιστο χρόνο φοίτησης, **δηλαδή τα τέσσερα έτη**, μπορούν να υπαχθούν σε καθεστώς μερικής φοίτησης.

Για τους φοιτητές που φοιτούν υπό καθεστώς μερικής φοίτησης, κάθε εξάμηνο προσμετράται ως μισό ακαδημαϊκό εξάμηνο. Οι φοιτητές αυτοί δεν δύνανται να δηλώνουν προς παρακολούθηση και να εξετάζονται σε αριθμό μεγαλύτερο από το ήμισυ των μαθημάτων του εξαμήνου που προβλέπει το πρόγραμμα σπουδών. Για όλες τις ως άνω κατηγορίες φοιτητών που υπάγονται σε καθεστώς μερικής φοίτησης εφαρμόζεται η ανώτατη διάρκεια φοίτησης, που σε ένα πρόγραμμα σπουδών πρώτου κύκλου με ελάχιστη διάρκεια οκτώ (8) ακαδημαϊκών εξαμήνων για την απονομή του τίτλου σπουδών, είναι ο χρόνος αυτός, προσαυξημένος κατά τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Οι φοιτητές/τριες που μπορούν να κάνουν αίτηση για μερική φοίτηση θα πρέπει να ανήκουν στις κάτωθι κατηγορίες:

α) Οι φοιτητές/τριες που αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα,

β) οι φοιτητές/τριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

γ) οι φοιτητές/τριες που είναι παράλληλα αθλητές και κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ανήκουν σε αθλητικά σωματεία εγγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό μητρώο αθλητικών σωματείων του άρθρου 142 του ν. 4714/2020 (Α' 148), **που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: γα)** για όσα έτη καταλαμβάνουν διάκριση 1ης έως και 8ης θέσης σε πανελλήνια πρωταθλήματα ατομικών αθλημάτων με συμμετοχή τουλάχιστον δώδεκα (12) αθλητών και οκτώ (8) σωματείων ή αγωνίζονται σε ομάδες των δύο (2) ανώτερων κατηγοριών σε ομαδικά αθλήματα ή συμμετέχουν ως μέλη εθνικών ομάδων σε πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, παγκόσμια πρωταθλήματα ή άλλες διεθνείς διοργανώσεις υπό την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ή **γβ)** συμμετέχουν έστω άπαξ, κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο πρόγραμμα σπουδών για το οποίο αιτούνται την υπαγωγή τους σε καθεστώς μερικής φοίτησης, σε ολυμπιακούς, παραολυμπιακούς αγώνες και ολυμπιακούς αγώνες κωφών. **Οι φοιτητές της παρούσας υποπερίπτωσης (γβ) δύνανται να εγγράφονται ως φοιτητές μερικής φοίτησης, μετά από αίτησή τους που εγκρίνεται από την Κοσμητεία της Σχολής.**

Φοιτητές/τριες που έχουν τεθεί σε καθεστώς μερικής φοίτησης δύνανται με αίτησή τους στη Γραμματεία του οικείου Τμήματος, χωρίς να απαιτούνται επιπλέον δικαιολογητικά, να επανέλθουν σε καθεστώς πλήρους φοίτησης οποτεδήποτε. Για την επάνοδο στο καθεστώς της πλήρους φοίτησης εκδίδεται διαπιστωτική πράξη της οικείας Κοσμητείας, η οποία κοινοποιείται στο Τμήμα του/της αιτούντος/σας.

Οι παροχές των φοιτητών που εμπίπτουν σε καθεστώς μερικής φοίτησης είναι ίδιες με αυτές των φοιτητών πλήρους φοίτησης

Διαδικασία:

Η Συνέλευση κάθε Τμήματος ορίζει τον ακριβή αριθμό των μαθημάτων που θα δηλώνουν οι

φοιτητές ανά εξαμήνο φοίτησης (το ήμισυ του αριθμού των μαθημάτων του εξαμήνου που προβλέπει το πρόγραμμα σπουδών, εξειδικεύοντας όταν τα προβλεπόμενα μαθήματα των εξαμήνων είναι μονός αριθμός).

Οι φοιτητές/τριες που πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και επιθυμούν να υπαχθούν σε καθεστώς μερικής φοίτησης υποβάλλουν στη Γραμματεία του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ή της Κοσμητείας στην περίπτωση της υποπερ. γβ της περ. γ της παρ. 3 του άρθρου 76) την πρώτη εβδομάδα κάθε εξαμήνου αίτηση, στην οποία αναφέρεται ο λόγος (σύμφωνα με τον νόμο) υπαγωγής σε καθεστώς μερικής φοίτησης

Η Γραμματεία του Τμήματος διαβιβάζει προς έγκριση τις αιτήσεις στην Κοσμητεία της Σχολής. Η υποβολή των αιτήσεων θα πραγματοποιείται κατά την προθεσμία ανανέωσης εγγραφών εξαμήνου του Τμήματος, όπως αυτή θα ορίζεται με σχετική ανακοίνωση της οικείας Γραμματείας. Ταυτόχρονα με την αίτηση κατατίθενται, ως επισυναπτόμενα, τα έγγραφα που αποδεικνύουν τις προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να συντρέχουν για τη δυνατότητα μερικής φοίτησης.

Απαιτούμενα δικαιολογητικά ανά κατηγορία/υποκατηγορία:

α) Φοιτητές/τριες που ανήκουν στην κατηγορία των εργαζομένων: Βεβαίωση του εργοδότη, ότι ο/η φοιτητής/τρια εργάζεται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα.

β) Φοιτητές/τριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Πιστοποιητικό Διαπίστωσης Πάθησης της ειδικής Επταμελούς Επιτροπής Δημόσιου ή Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ. 251/171726/Α5/4.11.2019 και υπό στοιχεία Φ.153/146145/Α5/20.9.2019 (Β' 3557) κοινή υπουργική απόφαση, υπό στοιχεία Φ.153/147462/ Α5/28.11.2022 (Β' 6069, διόρθωση σφάλματος Β' 6701) και υπό στοιχεία Φ.153/138134/Α5/1.12.2023 (Β' 6861) εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, που αφορά στην πιστοποίηση από τα ΚΕ.Π.Α. συγκεκριμένων κατηγοριών υποψηφίων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή πασχόντων από σοβαρές παθήσεις.

Γ1) Για τους/τις Αθλητές/τριες (μόνο όσοι/όσες υπάγονται στις διατάξεις της περ. γ της παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4957/2022): Προσκόμιση δικαιολογητικών, εφόσον δεν υπάρχουν στον φάκελο εγγραφής τους, που να πιστοποιούν ότι ανήκουν σε αθλητικά σωματεία εγγεγραμμένα στο Μητρώο της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και καταλαμβάνουν τις διακρίσεις, για όσα έτη τις καταλαμβάνουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, 1ης έως και 8ης θέσης σε πανελλήνια πρωταθλήματα ατομικών αθλημάτων με συμμετοχή τουλάχιστον δώδεκα (12) αθλητών και οκτώ (8) σωματείων ή αγωνίζονται σε ομάδες των δύο (2) ανώτερων κατηγοριών σε ομαδικά αθλήματα ή συμμετέχουν ως μέλη εθνικών ομάδων σε πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, παγκόσμια πρωταθλήματα ή άλλες διεθνείς διοργανώσεις υπό την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή.

Γ2) Για τους/τις φοιτητές/τριες, που συμμετείχαν έστω άπαξ κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο πρόγραμμα σπουδών για το οποίο αιτούνται την υπαγωγή τους σε καθεστώς μερικής φοίτησης, σε ολυμπιακούς, παραολυμπιακούς αγώνες και ολυμπιακούς αγώνες κωφών απαιτείται προσκόμιση βεβαίωσης, εφόσον δεν υπάρχει στον φάκελο 51484 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Τεύχος Β' 4992/03.09.2024 εγγραφής τους, της ειδικής επιτροπής του άρθρου 29 παρ. 5 του ν. 2725/1999 (όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 35 του ν. 4809/2021), από την οποία έχουν χαρακτηριστεί αθλητές/τριες. Οι φοιτητές/τριες αυτής της κατηγορίας υποβάλλουν την αίτησή τους στην Κοσμητεία.

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ: Απαιτείται η ανά εξαμήνο επικαιροποίηση των δικαιολογητικών που προσκομίζει ο/η εργαζόμενος/νη φοιτητής/τρια στη Γραμματεία του Τμήματος φοίτησής του/της για τη συνέχιση της μερικής φοίτησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ισχύουσα νομοθεσία. Η επικαιροποίηση των δικαιολογητικών δεν απαιτείται για τους/τις εργαζόμενους/νες μόνιμους/μες δημοσίους υπαλλήλους.

II. ΔΙΑΚΟΠΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας που δεν έχουν υπερβεί το ανώτατο όριο φοίτησης των έξι ετών δύνανται να διακόψουν τη φοίτησή τους για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) έτη. Η χρονική διάρκεια της διακοπής της φοίτησης δεν είναι υποχρεωτικά διετής άπαξ, αλλά είναι δυνατή η χορήγηση ετήσιων διακοπών φοίτησης, μεμονωμένα, και μέχρι του συνολικού ορίου των 2 ετών (εφόσον δεν διαταράσσεται το πρόγραμμα σπουδών του/της φοιτητή/τριας). Ενδείκνυται η διακοπή να είναι ετήσιας διάρκειας και όχι εξαμηνιαίας, ώστε να μην διαταράσσεται το πρόγραμμα σπουδών του/της φοιτητή/τριας και η μετέπειτα ένταξή του/της σε εξάμηνα. Το δικαίωμα διακοπής της φοίτησης δεν ισχύει στις περιπτώσεις των φοιτητών που έχουν κάνει χρήση της μερικής φοίτησης ή της υπέρβασης χρόνου φοίτησης για λόγους υγείας.

Οι πρωτοετείς φοιτητές μπορούν να υποβάλουν αίτηση διακοπής φοίτησης μόνο εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αρχικής εγγραφής τους

Τα εξάμηνα διακοπής φοίτησης δεν προσμετρώνται στην ανώτατη διάρκεια φοίτησης. Κατά τον χρόνο διακοπής της φοίτησης αναστέλλεται η φοιτητική ιδιότητα και δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε καμία εκπαιδευτική ή εξεταστική διαδικασία, ενώ διακόπτονται οι φοιτητικές παροχές (βιβλιοθήκη, σίτιση, στέγαση κ.λπ.). Με τη λήξη της διακοπής, ο/η φοιτητής/τρια επανέρχεται αυτοδικαίως σε καθεστώς κανονικής φοίτησης, με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που κατείχε πριν από τη διακοπή της. Άρση της διακοπής φοίτησης πριν το εγκεκριμένο διάστημα είναι δυνατή με την ίδια ως άνω διαδικασία, μετά από αίτηση του/της φοιτητή/τριας στη Γραμματεία του Τμήματος χωρίς να απαιτούνται επιπλέον δικαιολογητικά. Η άρση της διακοπής δεν μπορεί να αφορά το τρέχον εξάμηνο διακοπής, που έχει εγκριθεί.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

Η αίτηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά προς την Γραμματεία του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην αρχή του εξαμήνου **και πάντως πριν την υποβολή δήλωσης μαθημάτων από τον/την ενδιαφερόμενο/ενδιαφερόμενη**. Η έναρξη της διακοπής αρχίζει να ισχύει από την έναρξη του εξαμήνου, ανεξαρτήτως της ημερομηνίας κατάθεσης της αίτησης.

Την αίτηση εξετάζει η Συνέλευση του Τμήματος. Εφόσον εγκριθεί η διακοπή της φοίτησης, που ισχύει από την έναρξη του εξαμήνου, η Γραμματεία του Τμήματος ενημερώνει τον/την ενδιαφερόμενο/ενδιαφερόμενη, προκειμένου να καταθέσει την ακαδημαϊκή του/της ταυτότητα. Η διακοπή φοίτησης ενεργοποιείται μόνο μετά την κατάθεση της ακαδημαϊκής ταυτότητας και ο Πρόεδρος του Τμήματος αποστέλλει την σχετική απόφαση στον/στην αιτήσαντα/αιτούσα φοιτητή/τρια, στην Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και στο Τμήμα Φοιτητικής Μέριμνας.

III. ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ

A. Προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση υπέρβαση της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης:

Οι σοβαροί λόγοι υγείας, που συνιστούν λόγο για την κατ' εξαίρεση υπέρβαση της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης, ανάγονται στο πρόσωπο του/της φοιτητή/τριας ή στο πρόσωπο συγγενούς πρώτου βαθμού εξ αίματος, ή συζύγου, ή προσώπου με το οποίο ο/η φοιτητής/τρια έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης:

1. Για λόγους υγείας που αφορούν στο πρόσωπο του ίδιου του/της φοιτητή/τριας, δύνανται να υπερβούν την ανώτατη χρονική διάρκεια φοίτησης:

1α) Όλοι/όλες οι εισαγόμενοι/εισαγόμενες στα Τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου με την ειδική κατηγορία ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 3494/2009 (Α' 156).

1β) Οι φοιτητές/τριες με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία) και Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ). Τεύχος Β' 4992/03.09.2024 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ 51485

1γ) Κατά περίπτωση, για αποδεδειγμένα ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους υγείας.

2. Για λόγους υγείας που αφορούν στο πρόσωπο συγγενούς πρώτου βαθμού εξ αίματος ή συζύγου ή προσώπου με τον οποίο ο/η φοιτητής/τρια έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, δύνανται να υπερβούν την ανώτατη χρονική διάρκεια φοίτησης:

2α) Όσοι/όσες από τους προαναφερόμενους οικείους είναι τυφλοί ή κωφοί ή κωφάλαλοι ή νεφροπαθείς, που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή πάσχουν από μυϊκή δυστροφία Duchenne ή καρκινοπαθείς που υποβάλλονται σε χημειοθεραπεία ή ακτινοβολία ή ανοσοθεραπεία ή ανήκουν στην κατηγορία ατόμων ειδικών επειδή έχουν κινητικά προβλήματα οφειλόμενα σε αναπηρία άνω του 67%.

2β) Όσοι από τους προαναφερόμενους οικείους, κατά περίπτωση, αντιμετωπίζουν αποδεδειγμένα ιδιαίτερα σοβαρά προβλήματα υγείας.

Β. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ:

1. Αίτηση του/της φοιτητή/τριας, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης.
2. Βεβαίωση σπουδών, η οποία εκδίδεται από τη Γραμματεία του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.
3. Ιατρική γνωμάτευση των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ή απόφαση Υγειονομικής Επιτροπής του Ι.Κ.Α., ή των Ανώτατων Υγειονομικών Επιτροπών του Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), του Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), της Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.) και της Ελληνικής Αστυνομίας, για τον/την ίδιο/ίδια ή για εξαρτώμενο μέλος του νοικοκυριού με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω. Τα εν λόγω δικαιολογητικά θα πρέπει να είναι σε ισχύ τη χρονική στιγμή που υποβάλλεται η αίτηση και να προκύπτει η διάρκεια της αναπηρίας από αυτά.
4. Η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να ζητεί συμπληρωματικά όποιο άλλο δικαιολογητικό κρίνει απαραίτητο.

Γ. Διαδικασία

1. Η αίτηση κατατίθεται από τον/την φοιτητή/τρια ηλεκτρονικά, πριν από τη λήξη της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης, στη Γραμματεία του Τμήματος, συνοδευόμενη από τα δικαιολογητικά τεκμηρίωσης της αίτησης και ειδικότερα:

α) Της ύπαρξης θεμάτων υγείας

β) της ύπαρξης συγγένειας ή συμφώνου συμβίωσης, στην περίπτωση κατά την οποία οι λόγοι υγείας δεν ανάγονται στο πρόσωπο του/της φοιτητή/τριας.

Οι λόγοι υγείας πρέπει να αποδεικνύονται με έγγραφο δημόσιου νοσοκομείου ή αρμόδιας ειδικής επιτροπής δημόσιου νοσοκομείου.

2. Προς απόδειξη των επικαλούμενων λόγων υγείας η αίτηση θα πρέπει να συνοδεύεται από πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, στην περίπτωση που οι λόγοι υγείας δεν αφορούν στο πρόσωπο του/της φοιτητή/τριας και από πιστοποιητικό Υγειονομικής Επιτροπής ή Ιατρική γνωμάτευση από Δημόσιο Νοσοκομείο με υπογραφή και σφραγίδα Διευθυντού είτε Κλινικής Ε.Σ.Υ. ή Εργαστηρίου ή Πανεπιστημιακού Τμήματος. Η αρμόδια Υπηρεσία του Ιδρύματος δύναται να ζητήσει συμπληρωματικά κάθε άλλο δικαιολογητικό κρίνει απαραίτητο για την εξέταση της αίτησης.

Η Συνέλευση του οικείου Τμήματος εισηγείται προς την Κοσμητεία για την έγκριση ή την απόρριψη της αίτησης, καθώς και για τη χρονική διάρκεια της επιπλέον φοίτησης. Περαιτέρω υπέρβαση της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης μπορεί να εγκριθεί εκ νέου με την περιγραφόμενη στις παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου διαδικασία, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι τασσόμενες από τις σχετικές διατάξεις και την παροσα απόφαση προϋποθέσεις. Η Κοσμητεία αποφασίζει για την έγκριση ή τη μη έγκριση της

αίτησης, καθώς και για το χρονικό διάστημα της επιπλέον φοίτησης, ενώ η σχετική πράξη εκδίδεται από τον Κοσμήτορα της Σχολής.

Δ. Ανώτατη διάρκεια υπέρβασης φοίτησης για λόγους υγείας.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η κατ' εξαίρεση υπέρβαση της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης σε ένα πρόγραμμα πρώτου κύκλου με ανώτατη χρονική διάρκεια φοίτησης δώδεκα (12) ακαδημαϊκών εξαμήνων για την απονομή του τίτλου σπουδών δύναται να προσυζητηθεί συνολικά κατά δώδεκα (12) ακαδημαϊκά εξάμηνα (συνολικός χρόνος φοίτησης είκοσι τέσσερα (24) ακαδημαϊκά εξάμηνα).

Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από αίτηση του/της φοιτητή/τριας, εισήγηση του Τμήματος και πρόταση της Κοσμητείας προς την Σύγκλητο, η τελευταία δύναται να αποφασίσει επιπλέον παράταση για δύο (2) έως οκτώ (8) εξάμηνα.

3. Δηλώσεις Μαθημάτων

1. Κάθε νέα/ος φοιτητή/τριας εγγράφεται στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και δηλώνει τα προβλεπόμενα μαθήματα του προγράμματος σπουδών κατά το συγκεκριμένο εξάμηνο. Η ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων είναι υποχρεωτική και πραγματοποιείται στην αρχή κάθε εξαμήνου, σε ημερομηνίες που ορίζονται έγκαιρα, ανακοινώνονται από τη Γραμματεία και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Σχετικές πληροφορίες και η ακριβής διαδικασία εγγραφών και δηλώσεων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος με ευθύνη της Γραμματείας, πριν από την έναρξη κάθε εξαμήνου.

2. Η δήλωση μαθημάτων πρέπει να πραγματοποιείται από τον/τη φοιτητή/τρια αυτοπροσώπως και αποτελεί προϋπόθεση για την ακώλυτη παρακολούθηση, απόκτηση δωρεάν συγγραμμάτων και συμμετοχή της/του στις εξετάσεις και γενικά για την συμμετοχή στο ΠΠΣ και στην ακαδημαϊκή ζωή στο Τμήμα.

3. Οι φοιτητές/τριες έχουν δικαίωμα να εξεταστούν μόνο σε μαθήματα που έχουν δηλώσει εμπρόθεσμα και έγκυρα κατά το συγκεκριμένο εξάμηνο. Εξαίρεση προβλέπεται μόνο εφόσον πρόκειται για τελειόφοιτους/ες που για εξαιρετικούς λόγους δεν δήλωσαν το μάθημα και τους απομένουν έως δύο (2) μαθήματα για τη λήψη πτυχίου, περιλαμβανομένου αυτού για το οποίο κάνουν αίτηση.

Επομένως όσοι/ες δεν έχουν υποβάλει δήλωση μαθημάτων δεν γίνονται δεκτοί/ες στις εξετάσεις του εξαμήνου και στις επαναληπτικές του Σεπτεμβρίου, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 46 παρ.1 του Ε.Κ. του Παντείου Πανεπιστημίου.

Για τους/τις φοιτητές/τριες που επιθυμούν να ενταχθούν σε καθεστώς μερικής φοίτησης, αναφορικά με τη διαδικασία δηλώσεων μαθημάτων, ισχύουν όσα προβλέπονται στο 2.2.

4. Πιστωτικές Μονάδες – Όροι και Προϋποθέσεις λήψης Πτυχίου

1. Κάθε Υποχρεωτικό Μάθημα (ΥΠ) αντιστοιχεί σε έξι (6) ECTS και κάθε Μάθημα Επιλογής (ΕΠ) αντιστοιχεί σε πέντε (5) ECTS. Κάθε Σεμινάριο αντιστοιχεί σε δέκα (10) ECTS και η Πτυχιακή Εργασία (ΠΕ) σε (15) ECTS.

2. Για τη λήψη του πτυχίου της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας απαιτούνται η περάτωση οκτώ (8) εξαμήνων, η συγκέντρωση κατ' ελάχιστον 240 ECTS και η επάρκεια μιας (1) ξένης γλώσσας (αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής ή ιταλικής).

3. Το Τμήμα χορηγεί Παράρτημα Διπλώματος (Diploma Supplement).

Παράμετροι Λήψης Πτυχίου

Ι) Για τους/τις φοιτητές/τριες του Τμήματος οι οποίοι/ες έχουν αρχική εγγραφή έως και το

Ακαδημαϊκό Έτος 2017-18 για τη λήψη πτυχίου απαιτείται:

- η επιτυχής εξέταση σε σαράντα τέσσερα (44) μαθήματα εκ των οποίων σε είκοσι (20) Υποχρεωτικά.
- Οι φοιτητές/τριες που δεν έχουν συμπληρώσει τον αριθμό των είκοσι (20) Υποχρεωτικών Μαθημάτων, υποχρεούνται να εξεταστούν επιτυχώς σε Υποχρεωτικά Μαθήματα που διατίθενται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2024-25, προκειμένου να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό Υποχρεωτικών μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου.

Επισημαίνεται ότι μάθημα στο οποίο οι φοιτητές/τριες έχουν εξεταστεί επιτυχώς, διατηρεί την κατηγορία (ΥΠ, ΕΠ, ΣΕ, ΜΕΤ) που είχε κατά την επιτυχή εξέταση.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΔΗΛΩΤΑ	ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ
Θ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ)	10	30

II) Για τους/τις φοιτητές/τριες του Τμήματος οι οποίοι/ες έχουν αρχική εγγραφή από το Ακαδημαϊκό Έτος 2018-19 έως και το Ακαδημαϊκό Έτος 2021-22 για τη λήψη πτυχίου απαιτείται:

- η επιτυχής εξέταση σε είκοσι (20) Υποχρεωτικά Μαθήματα και κατ' ελάχιστον 240 ECTS, χωρίς να απαιτείται ο ισομερής διαμοιρασμός των μαθημάτων (υποχρεωτικών και επιλογής) ανά εξάμηνο.
- Οι φοιτητές/τριες που δεν έχουν συμπληρώσει τον αριθμό των είκοσι (20) Υποχρεωτικών Μαθημάτων, υποχρεούνται να εξεταστούν επιτυχώς σε Υποχρεωτικά Μαθήματα που διατίθενται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2024-25, προκειμένου να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό Υποχρεωτικών Μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου.
- Για τις/τους φοιτητές/τριες που έχουν περάσει Υποχρεωτικά Μαθήματα επιπλέον των 20 Υποχρεωτικών οφειλόμενων Μαθημάτων, τα ECTS των επιπλέον Υποχρεωτικών Μαθημάτων (6 ECTS για το καθένα) συνυπολογίζονται στα 240 ECTS που απαιτούνται για την λήψη πτυχίου.

Επισημαίνεται ότι μάθημα στο οποίο οι φοιτητές/τριες έχουν εξεταστεί επιτυχώς, διατηρεί την κατηγορία (ΥΠ, ΕΠ, ΣΕ, ΜΕΤ) που είχε κατά την επιτυχή εξέταση.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΔΗΛΩΤΑ	ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ
Θ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ)	50 ECTS	150 ECTS

III) Για τους/τις φοιτητές/τριες του Τμήματος οι οποίοι/ες έχουν αρχική εγγραφή το Ακαδημαϊκό Έτος 2022-23 και έπειτα για τη λήψη πτυχίου απαιτείται:

- η επιτυχής εξέταση σε κατ' ελάχιστον 240 ECTS εκ των οποίων τα 120 από ΥΠ Μαθήματα. Όπως ρητά έχει επισημανθεί πιο πάνω στο (2.) Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας περιλαμβάνει **120** πιστωτικές μονάδες (ECTS) από **Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)** τα οποία κατανέμονται ισομερώς στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών και **κατ' ελάχιστον 120 ECTS από**

Επιλεγόμενα Μαθήματα (ΕΠ, ΜΕΤ, ΣΕ, ERASMUS) και την Πτυχιακή Εργασία (ΠΕ),
τα οποία επιλέγονται ισομερώς στο ε', στ', ζ' και η' εξάμηνο σπουδών.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2024-2025

	ΠΡΩΤΟΔΗΛΩΤΑ	ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS	
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS	
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	30 ECTS
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	30 ECTS
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	60 ECTS
ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	60 ECTS
Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	90 ECTS**
Η' ΕΞΑΜΗΝΟ	30 ECTS*	90 ECTS**
Θ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ)	50 ECTS	150 ECTS

* Στις περιπτώσεις που σημειώνεται κενό δηλώσεων κατά το πρώτο και δεύτερο έτος σπουδών, υπάρχει η δυνατότητα τα μη δηλωθέντα Υποχρεωτικά Μαθήματα να δηλωθούν στα επόμενα έτη σπουδών, επιπλέον των 30 ECTS που απαιτεί το κάθε εξάμηνο, και στα αντίστοιχα χειμερινά ή εαρινά εξάμηνα όπου προσφέρονται τα εν λόγω Υποχρεωτικά Μαθήματα.

** Για τις δηλώσεις του ζ' και η' εξαμήνου, θα υπάρχει η δυνατότητα οι φοιτητές/τριες να κάνουν αντικατάσταση από την κατηγορία των οφειλόμενων μαθημάτων του αντίστοιχου εξαμήνου.

5. Κατηγορίες Μαθημάτων

Γενικά

Η χρονική διάρκεια κάθε μαθήματος εκτείνεται σε ένα εξάμηνο. Κάθε μάθημα έχει έναν εξαψήφιο κωδικό αριθμό που αποτελεί την ταυτότητά του και το βασικό στοιχείο αναφοράς του. Τα διδασκόμενα μαθήματα κατατάσσονται σε α) Υποχρεωτικά (ΥΠ)· β) Επιλεγόμενα. Τα Επιλεγόμενα διακρίνονται σε Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ), σε Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ) και σε Σεμινάρια (ΣΕ).

Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)

Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) είναι τα μαθήματα που συνθέτουν τη βάση του πτυχίου του Τμήματος και τα οποία κρίνονται ως απαραίτητα για τη διαμόρφωση της παιδείας των εκπαιδευομένων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία. Τα Υποχρεωτικά Μαθήματα συγκροτούν τη βάση επί της οποίας οι φοιτητές/ριες θα στηριχθούν για να αναπτύξουν τα ειδικότερα ενδιαφέροντά τους, κατά τη διάρκεια των δύο επομένων ετών των σπουδών τους. Τα ΥΠ Μαθήματα διδάσκονται στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα. Κάθε ΥΠ ισοδυναμεί με έξι (6) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Επιλεγόμενα Μαθήματα (ΕΠΙΑ)

Τα Επιλεγόμενα Μαθήματα (ΕΠΙΑ) είναι μαθήματα εμβάθυνσης, εξειδίκευσης και επιπρόσθετων γνώσεων. Αντιστοιχούν στα δύο τελευταία έτη σπουδών (από πέμπτο μέχρι και όγδοο εξάμηνο) και περιλαμβάνουν:

Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ)

Τα Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ) διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ, Ε.ΔΙ.Π. και άλλες κατηγορίες διδασκόντων του Τμήματος. Κάθε ΕΠ ισοδυναμεί με πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Μαθήματα Εκτός Τμήματος (MET)

α) Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν έξι (6) Μαθήματα Εκτός Τμήματος (MET) και μέχρι δυο (2) ανά εξάμηνο, μετά το πέρας του δεύτερου έτους σπουδών και εφόσον έχουν περάσει δώδεκα (12) Υποχρεωτικά Μαθήματα.

β) Επανάληψη των ιδίων μαθημάτων MET δεν επιτρέπεται. Τα MET συνυπολογίζονται στον συνολικό αριθμό των Μαθημάτων Επιλογής που οι φοιτητές/ριες δικαιούνται να επιλέξουν στο εξάμηνο.

Σεμινάρια (ΣΕ)

1. Ως μέρος του Προγράμματος Σπουδών στο Τμήμα προσφέρονται Σεμινάρια από τα μέλη ΔΕΠ. Τα σεμινάρια απευθύνονται σε φοιτητές/τριες με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα. Σκοπός των Σεμιναρίων είναι η εκ μέρους των φοιτητών χρησιμοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απόκτησαν για την πολυεπίπεδη και πολύπλευρη διερεύνηση και ανάλυση επιμέρους προβλημάτων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

2. Κάθε Σεμινάριο αντιστοιχεί σε δύο (2) μαθήματα επιλογής, δηλαδή ισοδυναμεί με δέκα (10) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

3. Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα επιλογής δύο (2) Σεμιναρίων ανά εξάμηνο, μετά το πέρας του Β' έτους και αφού έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε δώδεκα (12) Υποχρεωτικά Μαθήματα. Ο συνολικός αριθμός των φοιτητών/ριων που συμμετέχουν στο Σεμινάριο δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από είκοσι (20). Αν η προσέλευση των φοιτητών/ριών ξεπερνά τον ενδεδειγμένο αριθμό συμμετοχής στο Σεμινάριο, θα γίνεται επιλογή στο πρώτο μάθημα από την/τον διδάσκουσα/διδάσκοντα, με βάση την αναλυτική βαθμολογία και τον μέσο όρο.

4. Η παρακολούθηση και η ενεργή συμμετοχή στο Σεμινάριο είναι υποχρεωτική, τεκμηριώνεται μέσω εβδομαδιαίου παρουσιολογίου, το οποίο κατατίθεται στη Γραμματεία. Δεν επιτρέπονται πάνω από δύο συνολικά απουσίες από το Σεμινάριο, δικαιολογημένες ή όχι.

5. Φοιτητές/τριες μπορούν να παρακολουθήσουν κάθε Σεμινάριο ως ακροατές μετά από άδεια του/της διδάσκοντα/ουσας.

6. Η συνολική διάρκεια κάθε Σεμιναρίου δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 39 ώρες το εξάμηνο.

7. Τα Σεμινάρια δηλώνονται από τους/τις ίδιους/ες τους/τις φοιτητές/τριες μέσω των δηλώσεων μαθημάτων.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

- Οι διδάσκοντες/ουσες το Σεμινάριο αναρτούν κατάλογο των επιλεγέντων φοιτητών/τριων στο e-class, αμέσως μετά την πρώτη διδασκαλία.

- Οι φοιτητές/ριες δηλώνουν το Σεμινάριο ΜΟΝΟ εφόσον έχουν επιλεγεί από τον/την Διδάσκοντα/ουσα και έχει αναρτηθεί το όνομά τους στο e-class.

8. Όσοι/ες δεν επιτύχουν προβιβασμό βαθμό στην εξεταστική του εξαμήνου και στην επαναληπτική του Σεπτεμβρίου **δεν** έχουν το δικαίωμα «μεταφοράς» του Σεμιναρίου, ως οφειλόμενου, στο επόμενο ακαδ. έτος.

Ξενόγλωσσα Μαθήματα

Κάθε εξάμηνο έως δύο (2) από τα Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ) μπορεί να διδάσκονται στην αγγλική γλώσσα. Απευθύνονται σε φοιτητές/τριες του Τμήματος που επιθυμούν να βελτιώσουν τη χρήση της αγγλικής γλώσσας σε ακαδημαϊκό επίπεδο, καθώς και στους/τις εισερχόμενους/ες φοιτητές/ριες με το πρόγραμμα ERASMUS+. Με αυτά ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ ελληνόφωνων και μη ελληνόφωνων φοιτητών/τριών. Οι εργασίες και εξετάσεις είναι κοινές, ωστόσο οι πρώτοι/ες μπορούν να εξεταστούν στα ελληνικά αν το επιθυμούν. Φοιτητές/τριες που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα στα αγγλικά θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τα συγκεκριμένα μαθήματα στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος, όταν θα διδαχθούν στα ελληνικά. Κάθε ξενόγλωσσο μάθημα ισοδυναμεί με πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Ξένη Γλώσσα

1. Κατά τα πρώτα έξι εξάμηνα της φοίτησής τους, οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μία από τις βασικές ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά), εφόσον δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν τίτλο σπουδών που να βεβαιώνει την κατοχή μίας από τις γλώσσες αυτές σε επίπεδο που να επιτρέπει τη χορήγηση ισοτιμίας ή επάρκειας από την Υπηρεσία Ξένων Γλωσσών του Παντείου Πανεπιστημίου.

2. Η επιτυχής εξέταση στην ξένη γλώσσα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου. Η ξένη γλώσσα αναγράφεται στο πτυχίο, αλλά δεν περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Σπουδών και ο βαθμός δεν υπολογίζεται στο βαθμό του πτυχίου. Η προσκόμιση τίτλου σπουδών για αναγνώριση, καθώς και η επιλογή ξένης γλώσσας και η δήλωση μαθημάτων γίνεται στο Τμήμα Φοιτητικής Μέριμνας του Παντείου Πανεπιστημίου.

3. Οι φοιτητές/τριες που εισήχθησαν πριν το ακαδ. έτος 2019-2020 και κατέχουν αναγνωρισμένο τίτλο Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής ή Ιταλικής γλώσσας, επιπέδου τουλάχιστον B2, έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν ισοτιμία και να πάρουν απαλλαγή από την υποχρέωση παρακολούθησης μαθημάτων και εξέτασης στην ξένη γλώσσα. Από το ακαδ. έτος 2019-2020, οι εισαχθέντες απαλλάσσονται από την υποχρέωση να παρακολουθήσουν μαθήματα ξένης γλώσσας, μόνο εφόσον κατέχουν τίτλο γνώσης επιπέδου C1. Η αναγνώριση αποδεικνύεται με την προσκόμιση τίτλου ξένης γλώσσας επικυρωμένου από δικηγόρο, ή βεβαίωση γνησιότητας από τον φορέα που έχει εκδώσει τον τίτλο. Εάν δεν είναι κάτοχοι πτυχίου επιπέδου C1 και έχουν πτυχίο επιπέδου B2 (Lower) θα πρέπει να παρακολουθήσουν στο Πανεπιστήμιο επιτυχώς μαθήματα του 5ου και 6ου εξαμήνου.

6. Συγγράμματα, e-class, Οδηγός μαθήματος

1. Όλες/οι οι προπτυχιακές/οί φοιτήτριες/ητές δικαιούνται να επιλέγουν και να προμηθεύονται δωρεάν αριθμό διδακτικών συγγραμμάτων ίσο με τον συνολικό αριθμό των Υποχρεωτικών και Επιλεγόμενων μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και σε κάθε περίπτωση ένα (1) σύγγραμμα ανά μάθημα, μέσω του πληροφοριακού συστήματος ΕΥΔΟΞΟΣ. Διδακτικό σύγγραμμα θεωρείται κάθε έντυπο ή ηλεκτρονικό βιβλίο, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών βιβλίων ελεύθερης πρόσβασης. Οι δηλώσεις των

συγγραμμάτων για όλα τα μαθήματα γίνονται μέσω της Ηλεκτρονικής Υπηρεσίας Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συγγραμμάτων ΕΥΔΟΞΟΣ (<https://eudoxus.gr/>) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η προθεσμία δηλώσεων των συγγραμμάτων κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου ανακοινώνεται από την υπηρεσία ΕΥΔΟΞΟΣ.

2. Για να δηλώσουν οι φοιτητές/τριες τα συγγράμματα που θα προμηθευτούν, είναι απαραίτητο να έχουν λογαριασμό πρόσβασης στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και πλατφόρμες του Παντείου. Τον λογαριασμό αυτόν τον παραλαμβάνει κάθε φοιτήτρια/τής κατά την εγγραφή της/του στο πρώτο έτος σπουδών. Σχετικές πληροφορίες αναφέρονται στη σχετική ιστοσελίδα του Τμήματος και του Παντείου Πανεπιστημίου.

3. Οι πανεπιστημιακές σημειώσεις των διδασκόντων/ουσών αναρτώνται στην παντειακή ηλεκτρονική βιβλιοθήκη ΠΑΝΔΗΜΟ και στο e-class, μαζί με κάθε είδους επιβοηθητικό για τους φοιτητές υλικό, σύμφωνα με τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας.

4. Για κάθε μάθημα, η/ο διδάσκουσα/ων αναρτά Οδηγό Μαθήματος στο e-class, με αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις διδακτικές ενότητες του μαθήματος ανά διδακτική εβδομάδα, σχεδιαγράμματα για την ύλη κάθε εβδομαδιαίας διάλεξης, βιβλιογραφία ελληνική και ενδεχομένως βασική αλλοδαπή και κάθε άλλη πληροφορία που υποβοηθά την/τον φοιτήτρια/τή στην προετοιμασία και την παρακολούθηση του μαθήματος.

7. Εργασίες Μαθήματος

Γενικά

1. Οι προπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες του Τμήματος μπορούν να εκπονήσουν και να υποβάλουν κατά την διάρκεια των σπουδών τους εργασίες μαθήματος. Σκοπός των εργασιών είναι να δώσουν στους φοιτητές και στις φοιτήτριες τη δυνατότητα να ασκηθούν στη μελέτη ενός θέματος που τους ενδιαφέρει, να μάθουν και να εξοικειωθούν με τον τρόπο ακαδημαϊκής γραφής και τη μεθοδολογία προσέγγισης, συγγραφής και παρουσίασης ενός επιστημονικού κειμένου.

2. Οι εργασίες μαθήματος αποτελούν μέρος της διδασκαλίας του μαθήματος στο πλαίσιο του οποίου εκπονούνται. Είναι πάντοτε προαιρετικές, εφόσον πρόκειται για διδασκόμενο μάθημα. Είναι υποχρεωτικές εφόσον πρόκειται για Σεμινάριο.

Αξιολόγηση Εργασιών

1. Κάθε γραπτή εργασία που παραδίδεται, βαθμολογείται με βάση ουσιαστικά και τυπικά κριτήρια. Σε ότι αφορά τα τυπικά κριτήρια αυτά αφορούν την έκταση, τον τρόπο παράθεσης αναφορών, τη δομή και τη συνεκτικότητα ανάμεσα στο ζητούμενο και τα συμπεράσματα.

2. Τα ουσιαστικά κριτήρια αφορούν το εύρος της επισκόπησης των πηγών, την ορθή μεθοδολογία, την ορθολογική και διεξοδική ανάπτυξη του θέματος, την παράθεση και συγκριτική ανάλυση διαφορετικών προσεγγίσεων και άλλα ζητήματα ουσίας που τίθενται από τον επιβλέποντα καθηγητή.

3. Κάθε εργασία που κατατίθεται οφείλει να ακολουθεί την ακαδημαϊκή δεοντολογία ενάντια σε κάθε μορφή λογοκλοπής.

4. Οι εργασίες υποβάλλονται σε ηλεκτρονικό έλεγχο λογοκλοπής από την/τον διδάσκουσα/οντα.

8. Πτυχιακή Εργασία (ΠΕ)

Περιγραφή της πτυχιακής εργασίας

1. Η πτυχιακή εργασία (ΠΕ) είναι μια πρωτότυπη εργασία έκτασης 10.000-12.000 λέξεων στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα, που εκπονείται σε καθορισμένο γνωστικό αντικείμενο που επιλέγει ο/η φοιτητής/τρια και αποτελεί προϊόν πρωτογενούς ή και δευτερογενούς έρευνας. Σκοπός της είναι η εξοικείωση με την ερευνητική διαδικασία και η εμβάθυνση στη θεωρία του γνωστικού αντικειμένου στο οποίο εκπονείται.

2. Η ΠΕ είναι προαιρετική, το θέμα της εντάσσεται στα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών που καλύπτονται από τα μέλη ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ του Τμήματος. Η Πτυχιακή Εργασία εκπονείται υπό την επίβλεψη ενός μέλους ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ του Τμήματος. Η ΠΕ προτείνεται από τον/την φοιτητή/τρια σε συνεννόηση με ένα από τα μέλη ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ του Τμήματος που εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος, η οποία εγκρίνει την εκπόνησή της. Η ΠΕ εμφανίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών ως Μάθημα Επιλογής (ΕΠ) και δηλώνεται ηλεκτρονικά στο Εαρινό Εξάμηνο, όπως όλα τα μαθήματα. Αντιστοιχεί σε τρία (3) μαθήματα επιλογής, δηλαδή ισοδυναμεί με δεκαπέντε (15) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

3. Η εκπόνησή της διαρκεί δύο (2) εξάμηνα. Στο πρώτο καταρτίζεται το σχέδιο της εργασίας, γίνεται η βιβλιογραφική επισκόπηση διατυπώνονται οι ερευνητικές υποθέσεις, συγγράφεται το θεωρητικό μέρος και σχεδιάζεται η έρευνα ή η περαιτέρω συλλογή δεδομένων. Στο δεύτερο συλλέγονται τα ερευνητικά δεδομένα ή άλλα τεκμήρια, συστηματοποιούνται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και ανάλυση και εξάγονται συμπεράσματα. Τέλος, συγγράφονται τα αποτελέσματα του ερευνητικού μέρους της εργασίας και συσχετίζονται με το θεωρητικό.

Προϋποθέσεις για την εκπόνηση ΠΕ

ΠΕ μπορούν να εκπονήσουν φοιτητές/τριες που

α) βρίσκονται στο 7ο τουλάχιστον εξάμηνο των σπουδών τους

β) έχουν μέσο όρο συνολικής βαθμολογίας 7,5

γ) εφόσον έχουν εξεταστεί επιτυχώς έως την 31η Οκτωβρίου του ακαδημαϊκού έτους κατά το οποίο υποβάλλουν την αίτηση σε όλα τα ΥΠ.

Διαδικασία εκπόνησης της ΠΕ

1. Ο/Η φοιτητής/τρια που ενδιαφέρεται να εκπονήσει ΠΕ πρέπει να έρθει σε συνεννόηση με τον/την επιβλέποντα/ουσα και στη συνέχεια να υποβάλει αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος από 1 έως και 7 Νοεμβρίου, στην οποία θα αναφέρει τον/την προτεινόμενο/η επιβλέποντα/ουσα και το προτεινόμενο θέμα και τίτλο της πτυχιακής εργασίας και ένα συνοπτικό σχέδιο έκτασης 400 έως 600 λέξεων, στο οποίο θα αναφέρεται τι επιδιώκει να ερευνήσει και πώς, καθώς και έναν ενδεικτικό κατάλογο έως 10 σχετικών βιβλιογραφικών αναφορών.

2. Η αίτηση εξετάζεται και εγκρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος που ορίζει και τον/την επιβλέποντα/ουσα και καταρτίζει κατάλογο των ΠΕ, ο οποίος διαβιβάζεται στην υπηρεσία μηχανοργάνωσης.

3. Οποιαδήποτε αλλαγή του θέματος ή του τίτλου απαιτεί αιτιολόγηση από μέρους του/της φοιτητή/τριας, σύμφωνη γνώμη του/της επιβλέποντα/ουσας και ενημέρωση της Συνέλευσης.

4. Σε περίπτωση σοβαρής δυσκολίας στη συνεργασία μεταξύ επιβλέποντα/ουσας και φοιτητή/τριας το θέμα παραπέμπεται στη Συνέλευση του Τμήματος.

5. Για την αλλαγή του/της επιβλέποντα/ουσας είτε λόγω αλλαγής θέματος είτε για οποιονδήποτε άλλο λόγο απαιτείται έγκριση της Συνέλευσης.

6. Ο/Η επιβλέπων/ουσα παρακολουθεί και ελέγχει την πορεία της εκπόνησης της ΠΕ, παρεμβαίνει με οδηγίες, ορισμό χρονοδιαγραμμάτων, σχόλια και παρατηρήσεις και λαμβάνει την τελική μορφή της εργασίας.

7. Η ΠΕ πρέπει να ακολουθεί τον Οδηγό του Παντείου Πανεπιστημίου «Οδηγίες για τη Συγγραφή Πτυχιακών ή Διπλωματικών Εργασιών και Διδακτορικών Διατριβών» που είναι ανηρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

8. Ο/Η επιβλέπων/ουσα επιτρέπει στον/στην φοιτητή/τρια να προχωρήσει στην υποστήριξη της ΠΕ μόνον εφ' όσον κρίνει ότι αυτή θα βαθμολογηθεί τουλάχιστον με πέντε (5). Διαφορετικά, την επιστρέφει για διορθώσεις και βελτιώσεις.

9. Η διάρκεια εκπόνησης δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα (1) ακαδημαϊκό έτος. Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης στο προβλεπόμενο χρονικό διάστημα η πτυχιακή δεν επαναλαμβάνεται.

Ολοκλήρωση και υποστήριξη της ΠΕ

1. Μετά την ολοκλήρωση της ΠΕ και εφ' όσον ο/η φοιτητής/τρια λάβει από τον/την επιβλέποντα/ουσα την άδεια να υποστηρίξει την εργασία του/της, καταθέτει ένα έντυπο κι ένα ηλεκτρονικό αντίτυπο της στη Γραμματεία, καθώς και αίτηση για την υποστήριξη.

2. Η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει δύο βαθμολογητές, εκ των οποίων ο ένας/η μία είναι ο/η επιβλέπων/ουσα μέλος ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ του Τμήματος και ένας/μία ακόμα Διδάσκων/ουσα από το Τμήμα ή εκτός Τμήματος.

3. Η υποστήριξη της ΠΕ πραγματοποιείται στη διάρκεια της αντίστοιχης εξεταστικής περιόδου. Ο/Η φοιτητής/τρια παρουσιάζει την εργασία του/της και απαντά στις ερωτήσεις των βαθμολογητών. Μετά το τέλος της υποστήριξης, οι δύο βαθμολογητές συσκέπτονται ιδιαιτέρως και βαθμολογούν την ΠΕ. Σε περίπτωση απόκλισης πάνω από τρεις (3) βαθμούς μεταξύ των δύο βαθμολογητών, την ΠΕ εξετάζει και τρίτος βαθμολογητής.

4. Ο τίτλος και ο βαθμός της ΠΕ αναφέρονται ρητά στο αναλυτικό αντίγραφο πτυχίου. Σε περίπτωση λογοκλοπής που επιβεβαιώνεται από τη Συνέλευση, η ΠΕ ακυρώνεται.

5. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα/ουσας η παράδοση της ΠΕ μπορεί να παραταθεί μέχρι και (2) δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα.

9. Πρακτική Άσκηση (ΠΑ)

Υπεύθυνη: Μόνιμη Επίκ. Καθ. Σ. Μπουκάλια

Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης: Μόνιμη Επίκ. Καθ. Σ. Μπουκάλια, Επίκ. Καθ. Α. Αθανασοπούλου, Ε.ΔΙ.Π. Ν. Κουτσούγερα

1. Η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών/τριών σε Δημόσιους Φορείς, Ερευνητικά Κέντρα, ΝΠΙΔ, μουσεία και πολιτιστικούς οργανισμούς, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές και Οργανώσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.ά. είναι θεσμοθετημένη και ενταγμένη στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, ως Μάθημα Επιλογής που ισοδυναμεί με πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ECTS) και δεν βαθμολογείται. Οι πιστωτικές μονάδες (ECTS) της ΠΑ προσμετρώνται στη λήψη πτυχίου. Η ΠΑ δηλώνεται ηλεκτρονικά από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες μέσω των τρεχουσών δηλώσεων μαθημάτων.

2. Στόχος της Πρακτικής Άσκησης είναι οι φοιτητές/ριες να έρθουν σε άμεση επαφή με την εργασιακή πραγματικότητα και να συνδυάσουν τις θεωρητικές γνώσεις που

αποκτούν στο Πανεπιστήμιο με την παραγωγική διαδικασία, όπως αυτή αναπτύσσεται μέσα στις ίδιες τις υπηρεσίες και τις οικονομικές μονάδες, να αφομοιώσουν την επιστημονική γνώση μέσα από τη διαδικασία της επαγγελματικής εξάσκησης, να βρεθούν σε περιβάλλον που διευκολύνει τον επαγγελματικό προσανατολισμό και τη μελλοντική τους ένταξη στην αγορά εργασίας, όπως επίσης και να αναπτύξουν επαγγελματική συνείδηση που συνδέεται με τις σπουδές τους.

3. Για την εφαρμογή της δράσης που χρηματοδοτεί το ΕΣΠΑ και υλοποιείται μέσω του ΕΛΚΕ του Πανεπιστημίου, το Πάντειο διασυνδέεται με την προβλεπόμενη κεντρική διαδικτυακή υπηρεσία (ΑΤΛΑΣ), στην οποία είναι καταγεγραμμένοι όλοι οι ιδιωτικοί και δημόσιοι φορείς που παρέχουν θέσεις Πρακτικής Άσκησης. Στο Πάντειο Πανεπιστήμιο λειτουργεί το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης ως ιδρυματικός συντονιστής μεταξύ των Υπευθύνων Πρακτικής Άσκησης των Τμημάτων, του ΕΛΚΕ και των επιχειρήσεων και φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι διαθέσιμες στο Ίδρυμα θέσεις εξαρτώνται από το ύψος της ετήσιας χρηματοδότησης και του χρόνου προκήρυξης της δράσης κατ' έτος.

4. Δυνατότητα συμμετοχής στο πρόγραμμα έχουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που πληρούν τα κάτωθι κριτήρια, όπως αυτά έχουν οριστεί από την ΓΣ του Τμήματος:

- α) Μέσος όρος βαθμολογίας με επιτυχή εξέταση (50%)
- β) Αριθμός μαθημάτων με επιτυχή εξέταση (15%) Μέγιστη βαθμολογία: 15
- γ) Εξάμηνο φοίτησης (15%) Μέγιστη βαθμολογία: 15
- δ) Κοινωνικά (εφόσον υπάρχουν) (20%) Μέλος πολύτεκνης ή τρίτεκνης ή μονογονεϊκής οικογένειας ή ορφανός/η ή λόγω προβλημάτων υγείας του/ης ιδίου/ας

5. Η Πρακτική Άσκηση συνιστά μάθημα Ελεύθερης Επιλογής, **αντιστοιχεί σε πέντε (5) ECTS που προσμετρώνται** στις απαιτούμενες πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου, και **δεν λαμβάνει βαθμό**, συνεπώς δεν προσμετράται στον μέσον όρο του πτυχίου.

Η Πρακτική Άσκηση **από το ακαδημαϊκό έτος 2023/2024 δεν θα καταχωρείται πλέον από τη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης** πριν την έναρξη των δηλώσεων του εκάστοτε εξαμήνου, **αλλά θα δηλώνεται από τους/τις ίδιους/ίδιες τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες.**

Οι φοιτητές/τριες πρέπει να παρακολουθούν στην ιστοσελίδα του Τμήματος, εάν υπάρχει σχετική ανακοίνωση πρόσκλησης ενδιαφέροντος για το συγκεκριμένο εξάμηνο (χειμερινό ή εαρινό), αναλόγως της χρηματοδότησης του προγράμματος από το ΥΠΑΙΘΑ.

Πριν να υποβάλουν δήλωση Πρακτικής Άσκησης, οι φοιτητές θα πρέπει να γνωρίζουν ότι έχουν **ήδη** επιλεγεί, σύμφωνα με τους κανόνες που έχει ορίσει το Τμήμα για την επιλογή τους.

Οι Γραμματείες αναρτούν εγκαίρως τον Πίνακα Ονομάτων με τους επιλεγέντες για την Πρακτική Άσκηση, ώστε οι φοιτητές/τιες να είναι ενήμεροι/ες **πριν την υποβολή δήλωσης.**

6. Η απασχόληση σε φορέα που επιλέγει **συγκεκριμένος/η** φοιτητής/τρια δεν συνιστά Πρακτική Άσκηση και δεν λαμβάνει βαθμό και ECTS.

Για περισσότερες πληροφορίες για την πρακτική άσκηση, βλ. τον Εσωτερικό Κανονισμό Πρακτικής Άσκησης.

10. Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ERASMUS+

Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος ERASMUS+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των χωρών μελών της καθώς και με εκείνα τρίτων χωρών. Επίσης, η προαγωγή της Ευρώπης των πολιτών, η διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της άμεσης επαφής και των κοινών εκπαιδευτικών και άλλων ευκαιριών των νέων, καθώς και η ενεργοποίηση του συνολικού επιστημονικού δυναμικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική και πολιτική συνοχή της.

Σπουδές (ERASMUS+ STUDIES)

Υπεύθυνη: Αναπλ. Καθ. Α. Αγγελίδου

Οι προπτυχιακοί/ες, φοιτητές/τριες που μετακινούνται μέσω του προγράμματος ERASMUS+ Studies διανύουν μια περίοδο των σπουδών τους σε ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο που συμμετέχει στο πρόγραμμα, σε αντικατάσταση της αντίστοιχης περιόδου σπουδών στο Πανεπιστήμιό τους.

Το πρόγραμμα κινητικότητας ERASMUS+ παρέχει οικονομική ενίσχυση στους/στις μετακινούμενους/νες φοιτητές/τριες, ανάλογα με τις εκάστοτε ισχύουσες διαπανεπιστημιακές συμφωνίες και τους κανονισμούς του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Οι συμμετέχοντες/χουσες φοιτητές/τριες απαλλάσσονται από την πληρωμή διδάκτρων, εξέταστων και τελών χρήσης βιβλιοθήκης στο ίδρυμα υποδοχής.

Όροι συμμετοχής στο πρόγραμμα φοιτητικής κινητικότητας ERASMUS+ σύμφωνα με τους Κοινοτικούς κανονισμούς είναι:

- Οι μετακινούμενοι/ες φοιτητές/τριες να είναι πολίτες κράτους μέλους της Ένωσης ή να τους έχει αναγνωρισθεί από ένα κράτος μέλος το καθεστώς του απάτριδος, του πρόσφυγα ή του μόνιμου κατοίκου.
- Οι μετακινούμενοι/ες να είναι εγγεγραμμένοι/ες στο προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος.

Η οικονομική ενίσχυση ERASMUS+:

- A) δεν προσφέρεται σε φοιτητές/τριες που έχουν λάβει προηγούμενη ενίσχυση ERASMUS+ ή σε φοιτητές/τριες που ενισχύονται από άλλο κοινοτικό πρόγραμμα,
- B) δεν αναστέλλει την παροχή εθνικής υποτροφίας, δανείου ή ενίσχυσης.

Η επιλογή των μετακινούμενων φοιτητών/τριών γίνεται από το ίδρυμα στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι/ες σε πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί στη λήψη τίτλου και στο οποίο θα επιστρέψουν για να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους. Η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής των φοιτητών/τριών του στο πρόγραμμα ERASMUS+.

Δικαιούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ERASMUS+ οι φοιτητές/τριες που:

- έχουν ολοκληρώσει το δεύτερο έτος σπουδών τους
- έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε δώδεκα (12) Υποχρεωτικά Μαθήματα
- έχουν πτυχίο ξένης γλώσσας.

Η παρακολούθηση προγράμματος σπουδών στο ίδρυμα υποδοχής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρεις (3) και μεγαλύτερη από έξι (6) μήνες, χωρίς την άδεια της Συνέλευσης

του Τμήματος.

- Αναγνωρίζεται η φοίτηση του/ης εξερχόμενου/ης φοιτητή/τριας κατά την παραμονή του/της στο πανεπιστήμιο υποδοχής, **εφόσον ο/η φοιτητής/τρια παρακολουθήσει τα μαθήματα** που έχει επιλέξει και **παρουσιαστεί στις εξετάσεις**.
- Αναγνωρίζονται τα μαθήματα στα οποία ο/η εξερχόμενος/η φοιτητής/τρια έχει εξεταστεί επιτυχώς στο ίδρυμα υποδοχής είτε α) ως μαθήματα αντίστοιχα του προγράμματος σπουδών του τμήματος, είτε β) ως Μαθήματα Εκτός Τμήματος (MET), είτε γ) ως μαθήματα επιλογής (MET ERASMUS), όταν δεν υπάρχει αντιστοιχία με κάποιο μάθημα του Προγράμματος Σπουδών.
- Δεν αναγνωρίζονται μαθήματα που ο/η φοιτητής/τρια έχει ήδη περάσει με επιτυχία στο ίδρυμα προέλευσης.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

- Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ERASMUS+ μπορούν να παρακολουθήσουν κατά τη φοίτησή τους στο Τμήμα **έως 6 MET** (ως MET χαρακτηρίζονται και τα μαθήματα MET ERASMUS). Συνίσταται στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να δηλώνουν MET ERASMUS με αντίστοιχα ECTS των μαθημάτων επιλογής του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος.

- Για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ERASMUS+, θα πρέπει η συνολική δήλωση μαθημάτων που θα απορρέει από το Learning Agreement του προγράμματος σε συνδυασμό με τη δήλωση μαθημάτων που θα κάνουν στο Πάντειο Πανεπιστήμιο κατά το εξάμηνο της απουσίας τους στο εξωτερικό να μην υπερβαίνει τα 32 ECTS. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να αναγνωριστούν τα MET ERASMUS, θα αφαιρούνται τα πλεονάζοντα μαθήματα από την δήλωση του συγκεκριμένου εξαμήνου.

- Οι εξερχόμενοι/ες φοιτητές/τριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ERASMUS+ καλούνται να ΜΗΝ δηλώσουν στη δήλωση μαθημάτων τους στο Πάντειο Πανεπιστήμιο μαθήματα MET κατά το εξάμηνο απουσίας τους στο εξωτερικό ή Πτυχιακή Εργασία κατά το έτος που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ERASMUS+.

- Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ERASMUS+ δικαιούνται να επιλέξουν στο πανεπιστήμιο υποδοχής **ένα** μάθημα ξένης γλώσσας, του οποίου ωστόσο τα **ECTS ΔΕΝ προσμετρώνται** στις απαιτούμενες **πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου** και το μάθημα αυτό **ΔΕΝ λαμβάνει βαθμό**, συνεπώς δεν προσμετράται στον μέσον όρο του πτυχίου.

- Κατά τη διάρκεια φοίτησης στο πανεπιστήμιο υποδοχής καμία αλλαγή στο Learning Agreement δεν μπορεί να γίνει χωρίς την έγκριση της/του Τμηματικής/ου Υπεύθυνης/ου. Σε αντίθετη περίπτωση, τα μαθήματα που δεν έχουν πάρει έγκριση ΔΕΝ θα αναγνωρίζονται.

Διεθνής Κινητικότητα (ERASMUS+ INTERNATIONAL MOBILITY)

Υπεύθυνη: Καθηγήτρια D. Riboli

Μόνο διδακτορικοί/ες φοιτητές/τριες μπορούν να μετακινηθούν μέσω του προγράμματος ERASMUS+ International Mobility για να διανύσουν μια περίοδο των σπουδών τους σε ένα μη-ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο που συμμετέχει στο πρόγραμμα, σε αντικατάσταση της αντίστοιχης περιόδου σπουδών στο Πανεπιστήμιό τους.

Για το συγκεκριμένο πρόγραμμα ισχύουν οι όροι και οι προϋποθέσεις που ισχύουν και για το πρόγραμμα Erasmus+ Studies.

Πρακτική Άσκηση (ERASMUS+ PLACEMENT)

Υπεύθυνη: Επικ. Καθ. Ε. Καμπούρη

Το πρόγραμμα ERASMUS+ Placement αποτελεί δράση του ERASMUS+. Υποστηρίζει την κινητικότητα φοιτητών/τριών για πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα ή άλλους οργανισμούς κατάρτισης σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

Παρέχει οικονομική ενίσχυση στους φοιτητές/τριες – όχι πλήρη κάλυψη – διαφορετική για κάθε χώρα, όπως αυτή καθορίζεται κάθε ακαδημαϊκό έτος από την Εθνική Μονάδα Συντονισμού (Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών).

Σκοπός του προγράμματος είναι:

- Η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας σχετικής με το αντικείμενο σπουδών
- Η γνωριμία των απαιτήσεων της ευρωπαϊκής αγοράς
- Η γνωριμία και η κατανόηση των οικονομικών και πολιτισμικών συνθηκών των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Ισχύουν οι ίδιοι όροι συμμετοχής με το Erasmus Studies με τη διαφορά ότι οι προπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες οφείλουν να έχουν ολοκληρώσει το όγδοο εξάμηνο σπουδών τους για να μετακινηθούν. Οι φοιτητές/τριες μπορούν επίσης να μετακινηθούν με το συγκεκριμένο πρόγραμμα εντός ενός έτους κατ' ανώτατο όριο μετά την αποφοίτησή τους και πάντως ΠΡΟΤΟΥ καταθέσουν αίτηση ορκωμοσίας/λήψης πτυχίου.

Οι ενδιαφερόμενοι/ες καλούνται να βρουν φορέα της προτίμησής τους με δική τους πρωτοβουλία. Στην αναζήτηση τους μπορούν να βοηθηθούν από τον πίνακα φορέων Πρακτικής Άσκησης που διαθέτει το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τους/τις διδάσκοντες/ουσες του Τμήματος.

Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ Placement αποτελεί Εκπαιδευτικό Συστατικό Στοιχείο (ΕΣΣ) που δεν αναγράφεται στο ΠΠΣ του Τμημάτος, ούτε στις δηλώσεις μαθημάτων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 υπάρχει ένας κοινός κωδικός μαθήματος (ΚΜ) για όλα τα εξάμηνα και όλα τα Τμήματα που εμφανίζεται μόνο στα πιστοποιητικά που χορηγούνται στους/στις φοιτητές/τριες.

Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ Placement **αντιστοιχεί σε ECTS που προσμετρώνται στις απαιτούμενες πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου, αλλά δεν λαμβάνει βαθμό**, συνεπώς δεν προσμετράται στον μέσον όρο του πτυχίου. Η απονομή των ECTS στον/στην φοιτητή/τρια είναι δύο (2) ECTS ανά μήνα.

Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ Placement **δεν δηλώνεται από τους/τις φοιτητές/τριες μέσω των τρεχουσών δηλώσεων μαθημάτων του εκάστοτε εξαμήνου**.

Μετά την επιτυχή περάτωση της περιόδου Πρακτικής Άσκησης στο εξωτερικό χορηγείται σχετική βεβαίωση από τον φορέα υποδοχής. Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ Placement **καταχωρείται στη μερίδα του/της φοιτητή/τριας αφού αυτός/η ολοκληρώσει την πρακτική του/της και επιστρέψει με όλα τα απαιτούμενα σχετικά έγγραφα**.

Η Πρακτική Άσκηση Εξωτερικού (Erasmus+ Placement) **αποφοίτων** δεν λαμβάνει ECTS και δεν προστίθεται στο πτυχίο που έχουν ήδη λάβει.

Βραχυχρόνια Κινητικότητα Πρακτικής Άσκησης Erasmus+

Αφορά τη μετακίνηση για πρακτική άσκηση στο εξωτερικό με διάρκεια 7 ως 10 μέρες. Δικαιούνται να συμμετάσχουν οι φοιτητές/τριες που:

- έχουν ολοκληρώσει το πρώτο έτος σπουδών τους
- έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε δέκα (10) υποχρεωτικά μαθήματα

- έχουν πτυχίο ξένης γλώσσας.

Οι ενδιαφερόμενοι/ες καλούνται να βρουν φορέα της προτίμησής τους με δική τους πρωτοβουλία.

Η Βραχυχρόνια Κινητικότητα Πρακτικής Άσκησης Erasmus+ δεν λαμβάνει ECTS, ούτε **βαθμό**.

Για τους/τις φοιτητές/τριες ΑΜΕΑ προβλέπεται υποστηρικτική διαδικασία για την οποία οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να ενημερωθούν στην ιστοσελίδα:

<https://erasmus.panteion.gr/kinitikotita-atomon-me-ligoter-es-efkairies>

Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus+:

Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης, Πάντειο Πανεπιστήμιο:

<http://erasmus.panteion.gr>

11. Σύμβουλοι Σπουδών

Οι Σύμβουλοι Σπουδών συμβουλεύουν και υποστηρίζουν τους φοιτητές/τριες, με έμφαση σε θέματα σπουδών και φοίτησης.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορούν να απευθύνονται στους Συμβούλους Σπουδών σύμφωνα με την κατανομή που περιγράφεται στους παρακάτω πίνακες.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ – ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ
ΑΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από Α έως ΒΕ
ΑΘΗΝΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΒΗ έως ΓΟ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΓΡ έως ΖΑ
ΕΛΕΝΗ (ΝΕΛΛΗ) ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΖΕ έως ΙΩ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΦΤΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΚΑ έως ΚΙ
ΑΛΙΚΗ ΛΑΒΡΑΝΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΚΛ έως ΚΩ
ΕΛΕΝΗ (ΕΛΕΝΑ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από Λ έως ΜΠΕ
ΣΑΛΩΜΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΜΠΗ έως ΝΕ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΟΤΑΡΑΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΝΕ έως ΟΨ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΠΑ έως ΠΙ
ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΠΛ έως ΣΑ

DIANA RIBOLI ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΣΑ έως ΣΩ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΡΟΖΑΚΟΥ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΤΑ έως ΦΑ
ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥΝΤΑΣΑΚΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΦΕ έως Ω

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ – ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ
ΑΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από Α έως ΒΕ
ΑΘΗΝΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΒΗ έως ΓΟ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΓΡ έως ΖΑ
ΕΛΕΝΗ (ΝΕΛΛΗ) ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΖΕ έως ΙΩ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΚΑ έως ΚΙ
ΑΛΙΚΗ ΛΑΒΡΑΝΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΚΛ έως ΚΩ
ΕΛΕΝΗ (ΕΛΕΝΑ) ΜΑΜΟΥΛΑΚΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από Λ έως ΜΠΕ
ΣΑΛΩΜΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΜΠΗ έως ΝΕ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΟΤΑΡΑΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΝΕ έως ΟΨ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΠΑ έως ΠΙ
ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Από ΠΛ έως ΣΑ
DIANA RIBOLI ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΣΑ έως ΣΩ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΡΟΖΑΚΟΥ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΤΑ έως ΦΑ
ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥΝΤΑΣΑΚΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Από ΦΕ έως Ω

12. Εργαστήριο Ανθρωπολογικής Έρευνας**Διοικούσα Επιτροπή του Εργαστηρίου Ανθρωπολογικής Έρευνας (2020-2023):**

Καθ. Γεράσιμος Μακρής (Διευθυντής)
Μόνιμη Επίκ. Καθ. Δήμητρα Κόφτη

Επίκ. Καθ. Πέτρος Πετρίδης

1. Το Εργαστήριο Ανθρωπολογικής Έρευνας (ΕΑΕ) σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του (ΦΕΚ1305/Β'/13-04-2017) έχει ως σκοπό:

- α) Τον σχεδιασμό και την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων στα γνωστικά αντικείμενα της Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας και γενικότερα σε αντικείμενα τα οποία ανταποκρίνονται στο πρόγραμμα σπουδών και των ερευνητικών κατευθύνσεων του τμήματος σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο
- β) Τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων
- γ) Την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων
- δ) Την συνεργασία με άτομα και εκπαιδευτικά, ερευνητικά και επιστημονικά ιδρύματα στην Ελλάδα και την αλλοδαπή, όπως και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς σε αντικείμενα κοινού ενδιαφέροντος
- ε) Την κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος σε θέματα που εμπίπτουν στα αντικείμενα του εργαστηρίου, και μέσω του σχεδιασμού σεμιναρίων και κύκλων μαθημάτων
- στ) Την υποδοχή μεταδιδακτορικών ερευνητών και άλλων επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό
- ζ) Την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες και σε κάθε νομικής μορφής οργανισμούς κατά τα προβλεπόμενα στο π.δ. 159/1984 (Α' 53).

2. Γενικότερα, το ΕΑΕ επιδιώκει να λειτουργήσει μεταξύ άλλων ως ένας χώρος διερεύνησης και καλλιέργειας της ανθρωπολογικής θεωρίας και πρακτικής, να ενισχύσει την ερευνητική λειτουργία του Τμήματος, να διευκολύνει την επέκταση της διεθνούς του δικτύωσης, να συμβάλει στο συνδυασμό έρευνας και διδασκαλίας και στην ερευνητική απασχόληση μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων.

3. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://eae.panteion.gr/>

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-2026**Α' ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
1.	520003	Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία	Π. Πετρίδης	6	3
2.	520089	Εισαγωγή στην Κοινωνική Θεωρία	Α. Λαβράνου	6	3
3.	520142	Θέματα Ελληνικής Ιστορίας: 19 ^{ος} -20 ^{ος}	Ν. Μαρωνίτη	6	3
4.	520195	Πληροφοριακή Παιδεία: Μεθοδολογία Αναζήτησης, Αξιολόγησης και Χρήσης Πηγών*	Χρ. Κανάκη	6	3
5.	520204	Ανθρωπολογία της Γλώσσας	Σ. Μπουκάλα	6	3

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΑΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
6.	520028	Ιστορία Ανθρωπολογικής Σκέψης	Γ. Μακρής	6	3
7.	520057	Ανθρωπολογικές έρευνες στην Ελλάδα και τη Μεσόγειο	Κ. Ροζάκου	6	3
8.	520060	Μεθοδολογία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	D. Riboli	6	3
9.	520191	Μέθοδοι και Τεχνικές της Κοινωνικής Έρευνας	Ε. Καμπούρη	6	3
10.	520210	Βασικές Θεωρίες στην Εγκληματολογία	Ν. Μαρωνίτη	6	3

Β' ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
11.	520031	Ανθρωπολογικές Θεωρίες της Οικογένειας και της Συγγένειας	Ε. Τουνταςάκη	6	3
12.	520032	Ανθρωπολογία της Θρησκείας και των Συμβολικών Συστημάτων	Α. Ρεζαϊάν	6	3
13.	520033	Ανθρωπολογία του Σώματος	N.-Α. Κουτσούγερα	6	3
14.	520047	Αστική Ανθρωπολογία	Λ. Οικονόμου	6	3
15.	520049	Πολιτική Ανθρωπολογία	Ε. Μαμουλάκη	6	3

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΑΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
16.	520046	Οικονομική Ανθρωπολογία	Α. Αγγελίδου	6	3
17.	520059	Σύγχρονη Ανθρωπολογική Θεωρία	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	6	3
18.	520084	Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις της Μετανάστευσης	Α. Αθανασοπούλου	6	3
19.	520129	Ανθρωπολογία του Φύλου	Α. Αθανασίου	6	3
20.	520182	Ανθρωπολογικές Θεωρίες του Εθνικισμού και Εθνοτισμού	Α. Νοταράς	6	3

Γ' & Δ' ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ) 30 ECTS & Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
21.	520040	Ανθρωπολογία και Υλικός Πολιτισμός	Γ. Ρήνα	5	3
22.	520105	Ανθρωπολογία των Σύγχρονων Δυτικών Κοινωνιών	Λ. Οικονόμου	5	3
23.	520106	Ανθρωπολογία του Τουρισμού	Κ. Κωνσταντίνου	5	3
24.	520109	Ταυτότητα, Ετερότητα και Πολυπολιτισμικότητα	Α. Νοταράς	5	3
25.	520158	Ελληνική Εθνογραφία	Α. Αγγελίδου	5	3
26.	520135	Ανθρωπολογία της Ευρώπης και της Ε.Ε.	Σ. Μπουκάλα	5	3
27.	520141	Οικονομία και Κοινωνία	Γ. Ρήνα	5	3
28.	520150	Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της Διασποράς	Α. Νοταράς	5	3
29.	520155	Ευρωπαϊκή ιστορία Νεότερων χρόνων: Ιστοριογραφικά ζητήματα	Ν. Μαρωνίτη	5	3
30.	520160	Βαλκάνια: Πολιτικές της Αναπαράστασης και Εθνογραφία	Α. Αγγελίδου	5	3
31.	520162	Ανθρωπολογία και Αρχαιολογία	Κ. Κωνσταντίνου	5	3
32.	520170	Τεκνοθεσία και Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή: Ιδεολογίες και Τεχνολογίες της Συγγένειας	Ε. Τουνταςάκη	5	3
33.	520181	Εθνογραφία της Μέσης Ανατολής	Α. Ρεζαϊάν	5	3
34.	520193	Εθνοϊατρική	D. Riboli	5	3
35.	520194	Ψηφιακή Ανθρωπολογία	Π. Πετρίδης	5	3
36.	520211	Ανθρωπολογία της Τροφής και του Ποτού	Κ. Μελισσινού	5	3
37.	520220	Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις της εργασίας	Δ. Κόφτη	5	3

38.	520221	Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις της Ανθρωπιστικής Δράσης	Κ. Ροζάκου	5	3
39.	520224	Σύνορα, Μετακίνηση και Εξουσία	Κ. Ροζάκου	5	3
40.	520241	Ανθρωπολογία του Χορού	Ν.Α. Κουτσούγερα	5	3
41.	520247	Κριτικές Θεωρίες και Εθνογραφίες της Επισφάλειας και της Φροντίδας***	Ε. Καμπούρη	5	3
42.	520253	Ανθρωπολογία των Ηλικιών	Α. Αθανασοπούλου	5	3
ERASMUS+					
43.	520245	Environment, Infrastructures, Development: Anthropological Perspectives (ERASMUS+)**	Ε. Μαμουλάκη	7,5	3
44.	520242	Anthropology of Dance (ERASMUS+)**	Ν.Α. Κουτσούγερα	7,5	3
45.	520252	Critical Theories and Ethnographies of Precarity, Precariousness and Care (ERASMUS+)***	Ε. Καμπούρη	7,5	3
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ					
46.	520454	Πολιτικές της Μνήμης, του Τραύματος και της Μαρτυρίας	Α. Αθανασίου	10	3
47.	520455	Ανθρωπολογία των Καταστροφών	D. Riboli	10	3
48.		Πρακτική Άσκηση****		5	

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΑΡΙΝΟ) 30 ECTS & Η' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΑΡΙΝΟ) 30 ECTS					
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ					
A/A	K.M	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS (πιστωτικές μονάδες)	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ./ εβδομάδα
49.	520051	Εθνογραφίες Μη Δυτικών Κοινωνιών	Γ. Μακρής	5	3
50.	520103	Ανθρωπολογία της Υγείας	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
51.	520108	Ανθρωπολογία του Δικαίου	Ε. Μαμουλάκη	5	3
52.	520110	Εθνοπολιτισμικές Διαφορές, Διαπολιτισμικότητα και Εκπαίδευση	Ε. Τουνταςάκη	5	3
53.	520139	Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις του Λαϊκού Πολιτισμού	Λ. Οικονόμου	5	3
54.	520147	Ιστορία των Βαλκανικών Λαών (19ος αιώνας-πρώτες δεκαετίες 20ου)	N. Μαρωνίτη	5	3
55.	520149	Ανθρωπολογία και Χώρος	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
56.	520163	Κριτική Ανάλυση Λόγου	Σ. Μπουκάλα	5	3
57.	520168	Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί στη Σοσιαλιστική και Μετασοσιαλιστική Ευρώπη	A. Αγγελίδου	5	3
58.	520174	Ανθρωπολογία και Μουσειολογία	Ε. Τουνταςάκη	5	3
59.	520177	Ειδικά Θέματα Ευρωπαϊκής Ιστορίας του 20ου αιώνα	N. Μαρωνίτη	5	3
60.	520183	Ανθρωπολογία και Τέχνη	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
61.	520184	Ανθρωπολογία και Ψυχανάλυση	K. Μελισσινού	5	3
62.	520192	Αυτόχθονες Πολιτισμοί, Βιωσιμότητα και Παγκοσμιοποίηση	D. Riboli	5	3
63.	520205	Γλώσσα και Επικοινωνία	Σ. Μπουκάλα	5	3
64.	520213	Εθνογραφία και Κινηματογραφική Γραφή	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3

65.	520215	Αντεγκληματική Πολιτική	N. Μαρωνίτη	5	3
66.	520222	Ανθρωπολογία των Νεανικών Πολιτισμών	N.-A. Κουτσούγερα	5	3
67.	520225	Συγγραφή Επιστημονικών Εργασιών	Χρ. Κανάκη & Γ. Λειβανά	5	3
68.	520231	Εισαγωγή στην Πολιτική Φιλοσοφία	A. Λαβράνου	5	3
69.	520232	Ζητήματα Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
70.	520234	Ανθρωπολογία και Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	Π. Πετρίδης	5	3
71.	520238	Ειδικά Θέματα Πολιτικής Θεωρίας	A. Λαβράνου	5	3
72.	520243	Πολιτικές του καθημερινού: Συν-αίσθημα και αναπαράσταση στην Ανθρωπολογία	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
73.	520250	Φεμινιστικές Μεθοδολογίες και Διαθεματικότητα	Ε. Καμπούρη	5	3
74.	520251	Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις του Προσφυγικού	A. Αθανασοπούλου	5	3
75.	520254	Ανθρωπολογία της Τεχνολογίας	Λ. Οικονόμου	5	3
76.	520255	Περιβάλλον και Ανάπτυξη: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις	Ε. Μαμουλάκη	5	3
77.	520239	Ειδικά Θέματα Κοινωνικής Θεωρίας	Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ	5	3
ERASMUS+					
78.	520244	Anthropologie et Psychanalyse (ERASMUS+)**	K. Melissinou	7,5	3
79.	520256	Anthropological and Historical Perspectives of Refugees (ERASMUS+)**	A. Athanasopoulou	7,5	3
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ					
80.	520451	Εθνογραφία και Παραδείγματα Επιτόπιας Έρευνας	Κ. Ροζάκου	10	3
81.	520452	Μειονότητες, Ετερότητα και Ρατσισμός στην Ελλάδα και την Ευρώπη	A. Νοταράς	10	3
82.	520453	Ανθρωπολογία και Τεχνητή Νοημοσύνη	Π. Πετρίδης	10	3

83.	520499	Πτυχιακή Εργασία		15	
-----	--------	------------------	--	----	--

84.	520991	Πρακτική Άσκηση****		5	
85.	000152	Πρακτική Άσκηση Erasmus+		*****	

* Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται εβδομαδιαία φροντιστηριακή άσκηση δύο ωρών σε δύο ομάδες (Γ. Λειβανά).

** Το μάθημα απευθύνεται μόνο σε φοιτητές/τριες Erasmus.

*** Το μάθημα θα διδαχθεί στα αγγλικά.

**** Η Πρακτική Άσκηση συνιστά μάθημα ελεύθερης επιλογής, δηλώνεται από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες ηλεκτρονικά, τα ECTS της προσμετρώνται για τη λήψη πτυχίου και δεν λαμβάνει βαθμό, συνεπώς δεν προσμετράται στο μέσον όρο του πτυχίου.

***** Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ (Placement) δεν αναγράφεται στα ΠΠΣ των Τμημάτων, ούτε στις δηλώσεις μαθημάτων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 και εφεξής υπάρχει ένας κοινός κωδικός μαθήματος (KM) για όλα τα εξάμηνα και όλα τα Τμήματα. Η Πρακτική Άσκηση Erasmus+ (Placement) αναγράφεται στο πτυχίο, αντιστοιχεί σε ECTS (δύο ανά μήνα Πρακτικής Άσκησης) που προσμετρώνται στις απαιτούμενες πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου, και δεν λαμβάνει βαθμό, συνεπώς δεν προσμετράται στο μέσον όρο του πτυχίου.

UNDERGRADUATE COURSES - ACADEMIC YEAR 2025-26

A' YEAR OF STUDIES

A' SEMESTER (FALL) 30 ECTS					
COMPULSORY COURSES					
No	Course code	Title	Teaching staff	ECTS	Teaching hours/ week
1.	520003	Introduction to Social Anthropology	P. Petridis	6	3
2.	520089	Introduction to Social Theory	A. Lavranou	6	3
3.	520142	Issues of Greek History: 19th-20th Century	N. Maroniti	6	3
4.	520195	Information Literacy: Methodology for Information Seeking, Evaluation and Use of Sources	Chr. Kanaki	6	3
5.	520204	Linguistic Anthropology	S. Boukala	6	3

B' SEMESTER (SPRING) 30 ECTS					
COMPULSORY COURSES					
No	Course code	Title	Teaching staff	ECTS	Teaching hours/ week
6.	520028	History of Anthropological Thought	G. Makris	6	3
7.	520057	Anthropological Research in Greece and the Mediterranean	K. Rozakou	6	3
8.	520060	Methodology of Social Anthropology	D. Riboli	6	3
9.	520191	Methods and Techniques of Social Research	E. Kambouri	6	3
10.	520210	Essential Theories in Criminology	N. Maroniti	6	3

B' YEAR OF STUDIES

C' SEMESTER (FALL) 30 ECTS					
COMPULSORY COURSES					
<i>No</i>	<i>Course code</i>	<i>Title</i>	<i>Teaching staff</i>	<i>ECTS</i>	<i>Teaching hours/ week</i>
11.	520454	Anthropological Theories of the Family and Kinship	E. Tountasaki	6	3
12.	520032	Anthropology of Religion and Symbolic Systems	A. Rezaian	6	3
13.	520033	Anthropology of the Body	N.-A. Koutsougera	6	3
14.	520047	Urban Anthropology	L. Economou	6	3
15.	520049	Political Anthropology	E. Mamoulaki	6	3

D' SEMESTER (SPRING) 30 ECTS					
COMPULSORY COURSES					
<i>No</i>	<i>Course code</i>	<i>Title</i>	<i>Teaching staff</i>	<i>ECTS</i>	<i>Teaching hours/ week</i>
16.	520046	Economic Anthropology	A. Angelidou	6	3
17.	520059	Contemporary Anthropological Theory	ESPA	6	3
18.	520084	Anthropological Perspectives of Migration	A. Athanasopoulou	6	3
19.	520129	Anthropology of Gender	A. Athanasiou	6	3
20.	520182	Anthropological Theories of Nationalism and Ethnicity	A. Notaras	6	3

C' & D' YEAR OF STUDIES

E' SEMESTER (FALL) 30 ECTS & G' SEMESTER (FALL) 30 ECTS					
ELECTIVE COURSES					
No	Course code	Title	Teaching staff	ECTS	Teaching hours/ week
21.	520040	Anthropology and Material Culture	G. Rina	5	3
22.	520105	Anthropology of Contemporary Western Societies	L. Economou	5	3
23.	520106	Anthropology of Tourism	K. Konstantinou	5	3
24.	520109	Identity, Alterity and Multiculturalism	A. Notaras	5	3
25.	520158	Greek Ethnography	A. Angelidou	5	3
26.	520135	Anthropology of Europe and the E.U.	S. Boukala	5	3
27.	520141	Economy & Society	G. Rina	5	3
28.	520150	Anthropological Approaches to Diaspora	A. Notaras	5	3
29.	520155	European History of Modern Times: Historiographical Issues	N. Maroniti	5	3
30.	520160	Balkans: Politics of Representation and Ethnography	A. Angelidou	5	3
31.	520162	Anthropology & Archaeology	K. Konstantinou	5	3
32.	520170	Adoption and Medically Assisted Reproduction: Ideologies and Technologies of Kinship	E. Tountasaki	5	3
33.	520181	Ethnography of the Middle East	A. Rezaian	5	3
34.	520193	Ethnomedicine	D. Riboli	5	3
35.	520194	Digital Anthropology	P.Petridis	5	3

36.	520211	Anthropology of Food and Drink	K. Melissinou	5	3
37.	520220	Anthropological and Historical Approaches to Labor	D. Kofti	5	
38.	520221	Anthropological Approaches of Humanitarian Action	K. Rozakou	5	
39.	520224	Borders, Movement and Power	K. Rozakou	5	
40.	520241	Anthropology of Dance	N.A. Koutsougera	5	
41.	520247	Critical Theories and Ethnographies of Precarity and Care***	E. Kambouri	5	
42.	520253	Anthropology of Age	A. Athanasopoulou	5	
ERASMUS+					
43.	520245	Environment, Infrastructures, Development: Anthropological Perspectives (ERASMUS+)**	E. Mamoulaki	7.5	
44.	520242	Anthropology of Dance (ERASMUS+)**	N.A. Koutsougera	7.5	
45.	520252	Critical Theories and Ethnographies of Precarity, Precariousness and Care (ERASMUS+)**	E. Kambouri	7.5	
SEMINARS					
	520454	Politics of Memory, Trauma and Testimony	A. Athanasiou	10	3
	520455	Anthropology of Disasters	D. Riboli	10	3
		Internship****		5	

F' SEMESTER (SPRING) 30 ECTS & H' SEMESTER (SPRING) 30 ECTS					
ELECTIVE COURSES					
<i>No</i>	<i>Course code</i>	<i>Title</i>	<i>Teaching staff</i>	<i>ECTS</i>	<i>Teaching hours/ week</i>
49.	520051	Ethnographies of Non-Western Societies	G. Makris	5	3
50.	520103	Medical Anthropology	ESPA	5	3
51.	520108	Anthropology of Law	E. Mamoulaki	5	3
52.	520110	Ethnocultural Differences, Interculturalism and Education	E. Tountasaki	5	3
53.	520139	Anthropological Perspectives of Popular Culture	L. Economou	5	3
54.	520147	History of Balkan Peoples (19th century - first decades of 20th)	N. Maroniti	5	3
55.	520149	Anthropology & Place	ESPA	5	3
56.	520163	Critical Discourse Analysis	ESPA	5	3
57.	520168	Social Transformations in Socialist and Post-Socialist Europe	A. Angelidou	5	3
58.	520174	Anthropology and Museology	E. Tountasaki	5	3
59.	520177	Special Issues of the 20th Century European History	N. Maroniti	5	3
60.	520183	Anthropology & Art	ESPA	5	3
61.	520184	Anthropology and Psychoanalysis	K. Melissinou	5	3
62.	520192	Indigenous Cultures, Sustainability, and Globalization	D.Riboli	5	3
63.	520205	Language and Communication	S. Boukala	5	3
64.	520213	Ethnography and Cinematic Writing	ESPA	5	3
65.	520215	Anticrime Policy	N. Maroniti	5	3
66.	520222	Anthropology of Youth Cultures	N.-A. Koutsougera	5	3

67.	520225	Academic Writing	Chr. Kanaki & G. Leivana	5	3
68.	520231	Introduction to Political Philosophy	A. Lavranou	5	3
69.	520232	Issues in the Epistemology of the Social Sciences	ESPA	5	3
70.	520234	Anthropology and Digital Technologies in Education	P. Petridis	5	3
71.	520238	Special Issues in Political Theory	A. Lavranou	5	3
72.	520243	Everyday Politics: Co-affect and Representation in Anthropology	ESPA	5	3
73.	520250	Feminist Methodologies and Intersectionality	E. Kambouri	5	3
74.	520251	Anthropological and Historical Perspectives of Refugees	A. Athanasopoulou	5	3
75.	520254	Anthropology of Technology	L. Economou	5	3
76.	520255	Environment and Development: Anthropological Approaches	E. Mamoulaki	5	3
77.	520239	Special Issues in Social Theory	ESPA	5	3
ERASMUS+					
78.	520244	Anthropologie et Psychanalyse (ERASMUS+)**	K. Melissinou	7.5	3
79.	520256	Anthropological and Historical Perspectives of Refugees (ERASMUS+)**	A. Athanasopoulou	7.5	
SEMINARS					
80.	520451	Ethnography and Examples of Field Study	K. Rozakou	10	3
81.	520452	Minorities, Alterity and Racism in Greece and Europe	A. Notaras	10	3
82.	520453	Anthropology and Artificial Intelligence	P. Petridis	10	3
83.	520499	Undergraduate Thesis		15	
84.	520991	Internship****		5	

85.	000152	Erasmus+ Placement		*****	
-----	--------	--------------------	--	-------	--

* As part of the course, a weekly two-hour tutorial is provided in two groups (G. Livana).

** Course offered only for Erasmus students.

*** Course offered in English.

**** Internship is considered an elective course, it is declared by the students electronically, it is not graded but its ECTS count in the degree.

***** The Erasmus+ Placement Internship is not indicated in the Undergraduate Studies Programme of the Departments, nor in the course declaration. From the academic year 2023-24 onwards there is a common course code (CC) for all semesters and all Departments. The Erasmus+ Placement is indicated on the degree, corresponds to ECTS credits (two ECTS per month of Placement). It is not graded but its ECTS count in the degree.

Δ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΕΡΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Για τους φοιτητές που φοιτούν υπό καθεστώς μερικής φοίτησης, κάθε εξάμηνο προσμετράται ως μισό ακαδημαϊκό εξάμηνο. Σύμφωνα με αυτόν τον επιμερισμό τα εξάμηνα για τους φοιτητές διαμορφώνονται ως εξής:

ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΕΡΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ / ΕΞΑΜΗΝΑ ΠΠΣ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ
1 ^ο	1 ^ο Α+Β	Α1 18 ects / 3 Υποχρεωτικά του Α' εξαμήνου	Β1 12 ects / 2 Υποχρεωτικά του Β' εξαμήνου
2 ^ο	1 ^ο Α+Β	Α2 12 ects / 2 Υποχρεωτικά του Α' εξαμήνου	Β2 18 ects / 3 Υποχρεωτικά του Β' εξαμήνου
3 ^ο	2 ^ο Γ+Δ	Γ1 18 ects / 3 Υποχρεωτικά του Γ' εξαμήνου	Δ1 12 ects / 2 Υποχρεωτικά Δ' εξαμήνου
4 ^ο	2 ^ο Γ+Δ	Γ2 12 ects / 2 Υποχρεωτικά Γ' εξαμήνου	Δ2 18 ects / 3 Υποχρεωτικά του Δ' εξαμήνου
5 ^ο	3 ^ο Ε+ΣΤ	Ε1 15 ects / 3 Επιλογής του Ε' εξαμήνου ή 15 ects / 1 Επιλογής + 1 Σεμινάριο	ΣΤ1 15 ects / 3 Επιλεγόμενα (Επιλογής, ΜΕΤ, Πρακτική) του ΣΤ' εξαμήνου ή 15 ects / 1 Επιλογής + 1 Σεμινάριο
6 ^ο	3 ^ο Ε+ΣΤ	Ε2 15 ects / 3 Επιλογής του Ε' εξαμήνου ή	ΣΤ2 15 ects / 3 Επιλεγόμενα (Επιλογής, ΜΕΤ, Πρακτική) του ΣΤ' εξαμήνου ή

		15 erts / 1 Επιλογής + 1 Σεμινάριο	15 erts / 1 Επιλογής/MET + 1 Σεμινάριο
7°	4° Z+H	Z1 15 erts / 3 Επιλογής του του Ζ' εξαμήνου ή 15 erts / 1 Επιλογής + 1 Σεμινάριο	H1 15 erts / 3 Επιλεγόμενα (Επιλογής, MET, Πρακτική) του Η' εξαμήνου ή 15 erts / 1 Επιλογής/MET + 1 Σεμινάριο
8°	4° Z+H	Z2 15 erts / 3 Επιλογής του του Ζ' εξαμήνου ή 15 erts / 1 Επιλογής + 1 Σεμινάριο	H2 15 erts / 3 Επιλεγόμενα (Επιλογής, MET, Πρακτική) του Η' εξαμήνου ή 15 erts / 1 Επιλογής/MET + 1 Σεμινάριο ή 15 erts / 1 Πτυχιακή εργασία

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α΄ ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)

520003

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκων: Επίκ. Καθηγητής Π. Πετρίδης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520003	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟ-ΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH201/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν αποκτήσει γνώσεις για τις βασικές έννοιες της κοινωνικής και πολιτισμικής ανθρωπολογίας. Επίσης, θα έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για τα κύρια θεωρητικά ρεύματα της ανθρωπολογίας στον 20^ο αιώνα.
- Έχουν εξοικειωθεί με ερωτήματα και θεωρητικές συζητήσεις της ανθρωπολογίας. Η διδασκαλία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται τα ανθρωπολογικά ερωτήματα και στην συγκριτική οπτική της ανθρωπολογικής ανάλυσης. Οι φοιτήτριες και φοιτητές εξασκούνται στο να θέτουν ερωτήματα.
- Έχουν εξοικειωθεί με κύρια ερωτήματα και θεματικές βασικών υποκλάδων της ανθρωπολογίας (ανθρωπολογία της συγγένειας, πολιτική και οικονομική ανθρωπολογία, ανθρωπολογία της θρησκείας, ανθρωπολογία της υγείας κλπ).
- Μπορούν να εντοπίζουν στον δημόσιο λόγο και σε καθημερινές πρακτικές ζητήματα τα οποία ερευνά η ανθρωπολογία, όπως ζητήματα βιολογικού ντετερμινισμού, οικονομικού ντετερμινισμού, εθνοκεντρισμού, διαδικασιών ταξινόμησης, εξουσίας και ανισότητας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η κοινωνική ανθρωπολογία ασχολείται με τη μελέτη των πολιτισμικών φαινομένων και των τρόπων οργάνωσης της κοινωνικής ζωής. Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή σε βασικές αναζητήσεις της κοινωνικής ανθρωπολογίας σχετικά με ζητήματα πολιτικής, οικονομικής και θρησκευτικής οργάνωσης καθώς και με συζητήσεις ως προς τη σχέση ανάμεσα στη φύση και τον πολιτισμό. Μέσα από τη συγκριτική μελέτη κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων, η ανθρωπολογία επιχειρεί να κατανοήσει συναντήσεις μεταξύ «Άλλου» και «Εαυτού» και να προσφέρει μια κριτική ματιά στην κατασκευή αυτών των κατηγοριών. Οι ενότητες θα συμπεριλάβουν μία σύντομη εισαγωγή στην ιστορία της ανθρωπολογίας και των σημαντικών θεωριών και ρευμάτων. Θα τεθούν ανθρωπολογικά ερωτήματα σχετικά με τη θρησκεία και την τελετουργία, τις νοσηματοδοτήσεις της εξουσίας, τα οικονομικά συστήματα και τους τρόπους παραγωγής, τις έννοιες του χρόνου και του χώρου, τις έμφυλες σχέσεις και τη συγγένεια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65
	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με γραπτή εξέταση. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης, η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες οι οποίες δεν είναι απαλλακτικές αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα: Eriksen, Thomas Hylland (2007 [2006]). *Μικροί Τόποι, Μεγάλα Ζητήματα. Μια Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Άλλα Βοηθήματα: Κείμενα διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Hendry, Joy, 2011. *Οι Κόσμοι που Μοιραζόμαστε. Εισαγωγή στην Πολιτισμική και Κοινωνική Ανθρωπολογία* (μτφρ. Μ. Κούμπουρα). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Laburthe-Tolra και Jean-Pierre Warnier, 2003. *Εθνολογία – Ανθρωπολογία* (μτφρ. Β. Χατζάκη, επιμ. Ε. Καλπουρτζή). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

520089

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Α. Λαβράνου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520089	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH275/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εισαχθεί στην σκέψη των κλασικών στοχαστών της κοινωνικής θεωρίας.
- Έχουν κατανοήσει την προβληματική της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής αναπαραγωγής νεωτερικών κοινωνιών
- Είναι εξοικειωμένοι/ες με βασικές έννοιες και βασικούς τύπους επιχειρημάτων της κλασικής κοινωνικής θεωρίας
- Έχουν αποκτήσει «λογική» και «ιστορική» κατανόηση εννοιών και επιχειρημάτων
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα ανάλυσης και κριτικής επιχειρημάτων της κοινωνικής θεωρίας

- Έχουν αναπτύξει την κριτική ικανότητα όσον αφορά τα θεωρητικά εργαλεία της κοινωνικής έρευνας
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα σύγκρισης διαφορετικών θεωρητικών πλαισίων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η παράδοση αποτελεί μια πρώτη εισαγωγή στη σκέψη των κλασικών στοχαστών της κοινωνικής θεωρίας με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική θεωρία των Άνταμ Σμιθ, Καρλ Μαρξ, Εμίλ Ντυρκέμ και Μαξ Βέμπερ. Στοχεύει στην εξοικείωση με βασικές έννοιες, θεωρητικά εργαλεία και βασικές γραμμές επιχειρηματολογίας της κλασικής κοινωνικής θεωρίας. Η παράδοση εστιάζει, αφενός, σε κεντρικές θεματικές των κλασικών θεωρητικών ("νεωτερική" κοινωνία, κοινωνική αλλαγή, κοινωνική ανισότητα, κοινωνική συνοχή), αφετέρου, σε προβλήματα και ερωτήματα που αφορούν τον τρόπο θεματοποίησης και προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων εν γένει (κεντρικές έννοιες, θεωρητική μέθοδος).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ομαδική/ατομική εργασία	8
	Τελική εξέταση μαθήματος	2
	<i>Σύνολο Μαθήματος</i>	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις (ερωτήματα πολλαπλών επιλογών) στο τέλος του εξαμήνου. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν την εκπόνηση και παρουσίαση μικρών εργασιών / αναλύσεων κειμένων (ατομικών και ομαδικών). Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν επιστημονικά κείμενα στο πλαίσιο του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Q. Skinner, Τα Θεμέλια της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης, μτφρ. Μ. Σαρηγιάννης (μτφ.), Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2005

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- A. Comte, *Μαθήματα θετικής φιλοσοφίας*, Αναγνωστίδης: Αθήνα χχ
- E. Durkheim, *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*, μτφρ.-εισαγ.: Λ. Μουσούρου, Gutenberg: Αθήνα 1978
- K. Marx, *Το εβραϊκό ζήτημα*, μετ.: Γ. Κρητικός, Οδυσσέας: Αθήνα 1978
- K. Marx, *Πρόλογος στην Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, μτφρ. Φ. Φωτίου, Θεμέλιο: Αθήνα 1983
- A. Smith, *Η θεωρία των ηθικών συναισθημάτων*, μτφρ. Δ. Δρόσος, Παπαζήσης: 2012
- M. Weber, *Βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας*, μτφρ. Μ. Κυπραίος, θεωρ. μτφρ. Π. Μείντάνη, επιστ. εποπτ. Κ. Ψυχοπαίδης, Κένταυρος: Αθήνα 1997
- T.B. Bottomore, *Κοινωνιολογία*, μτφρ. Δ.Γ. Τσαούσης, Gutenberg: Αθήνα 1973
- Ian Craib, *Κλασική Κοινωνική Θεωρία: Μια εισαγωγή στη σκέψη των Μαρξ, Βέμπερ, Ντυρκέμ και Ζίμμελ*, μτφρ. Μ. Καρασαρίνης, Ε. Λέκκας, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 2012
- M. Αντωνοπούλου, *Θεωρία και Ιδεολογία στη σκέψη των κλασικών της κοινωνιολογίας*, 2^η έκδ., Παπαζήσης: Αθήνα 1991
- R. Aron, *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, μτφρ. Μ. Λυκούδης, τομ. I-II, Ελληνικές Εκδόσεις 1991
- Φ. Φεραρότι, επιμ. *Οι κλασσικοί της κοινωνιολογίας*, μτφρ.: Κ. Κατηφόρης κ.ά., Οδυσσέας: Αθήνα χχ
- N.S. Timasheff, G.A. Theodorson, *Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών*, μτφρ. Δ.Γ. Τσαούσης, Gutenberg: Αθήνα 2001
- K. Ψυχοπαίδης, "Ο A. Smith και η κριτική μέθοδος της πολιτικής οικονομίας", *Αξιολογικά*, τμ. 1, 1990

520142

ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: 19^{ος}-20^{ος}ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Ν. Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520142	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: 19 ^{ος} -20 ^{ος} ΑΙ.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟ-ΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑ- ΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH104/index.php

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση των παραδόσεων του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει και να εμβαθύνει στις βασικές αρχές της ιστορικής έρευνας και μεθόδου, ενός ερευνητικού πεδίου κομβικής σημασίας για τις κοινωνικές επιστήμες και συγγενικό με αυτό της κοινωνικής ανθρωπολογίας.
- Έχουν μελετήσει τα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα και τα επιστημολογικά μοντέλα που διαμόρφωσαν τους κύριους ιστοριογραφικούς σταθμούς, άρα και τον τρόπο πλαισίωσης και κατανόησης των ιστορικών φαινομένων, διαδικασιών και αλλαγών.
- Αποκτήσουν συστηματική γνώση των βασικών φαινομένων και μετασχηματισμών που προσδιόρισαν την ελληνική ιστορική στον μακρύ 19^ο αιώνα, καθώς και στον σύντομο 20^ο. Θα μπορούν να ερμηνεύσουν και να πλαισιώσουν το ελληνικό παράδειγμα μέσα από την ένταξή του στο βαλκανικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο, με κριτήρια επιστημολογικά και ιστορικά
- Έχουν εφοδιαστεί με εργαλεία ανάλυσης για την κατανόηση του ελληνικού βίου, στην ιστορικότητά του αλλά και στη συγχρονία, καθώς και στις πολλαπλές εκφάνσεις του: πολιτική, οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική/ιδεολογική.
- Έχουν αναπτύξει κριτική γνώση.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πολλά στοιχεία από εκείνα που εξακολουθούν να ορίζουν το παρόν της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας σχετίζονται, λιγότερο ή περισσότερο άμεσα, με τον τρόπο συγκρότησης του ελληνικού κράτους, καθώς και με τις γενικότερες μεταβολές που επήλθαν τόσο κατά την μακρά διάρκεια του 19ου αιώνα, όσο κατά τον «σύντομο» 20^ο. Το μάθημα αποβλέπει στην κατανόηση των σημαντικότερων φαινομένων, διεργασιών και μετασχηματισμών που προσδιόρισαν την πορεία της νεοελληνικής κοινωνίας, από την εποχή της κυοφορίας του Αγώνα Ανεξαρτησίας το 1821 και μέχρι τη δεκαετία του 1960. Ειδικότερα το μάθημα εστιάζει σε μείζονα ζητήματα της νεοελληνικής ιστορίας: οθωμανική κληρονομιά, πολιτική και δυναμική συγκρότηση και αναδιαμόρφωση κράτους, πελατειακές σχέσεις, εθνική ιδεολογία και ταυτότητα, κομματικά συστήματα, ρόλος της ομογένειας, σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας, οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί, ιδεολογικά ρεύματα, πολιτειακό/καθεστωτικό ζήτημα, εμφύλιες συγκρούσεις κλπ. Η συγκριτική μελέτη του ελληνικού «παραδείγματος»- είτε με βάση το βαλκανικό πλαίσιο, είτε με βάση το ευρύτερο ευρωπαϊκό/διεθνές- γονιμοποιεί τα ερεθίσματα και εμπλουτίζει την προσέγγιση των σύνθετων ιστορικών φαινομένων που καθόρισαν τις διαδικασίες συγκρότησης, θεμελίωσης, αναπροσδιορισμού και κρίσεων του ελληνικού κράτους και της ελληνικής κοινωνίας. Καθιστά έτσι την ίδια στιγμή την κατανόηση της ελληνικής ιστορικής διαδρομής ως μία εναλλακτική εκδοχή ευρωπαϊκής νεωτερικότητας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
------------------	--------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>65</td></tr> <tr> <td>Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα</td><td>44</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>150</td></tr> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	150
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65												
Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	150												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε γραπτά, είτε προφορικά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Στην προφορική εξέταση οι φοιτητές εξετάζονται σε τρία ερωτήματα τα οποία έχουν τον χρόνο να τα προετοιμάσουν. Δίνεται επίσης η δυνατότητα διευκρινιστικών υπο-ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Επιπλέον με την ολοκλήρωση της παράδοσης μιας θεματικής ενότητας οι φοιτητές γνωρίζουν ότι αυτή εντάσσεται στην εξεταστέα ύλη, άρα μπορούν να προγραμματίσουν εγκαίρως το διάβασμά τους. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένα ιστορικά ζητήματα που τους ενδιαφέρουν ή σε μεθοδολογικά/ιστοριογραφικά ερωτήματα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Κ. Κωστής, *‘Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας’. Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνας*, Αθήνα: Πατάκης, 2018.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Γ. Β. Δερτιλής, *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2014 (όγδοη έκδοση αναθεωρημένη και συμπληρωμένη έκδοση).

Α. Λιάκος-Ε. Γαζή, *Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Διεθνές πλαίσιο, εξουσία και πολιτική τον 19^ο αιώνα*, Αθήνα: Νεφέλη.

Ν. Μαρωνίτη, *Πολιτική εξουσία και εθνικό ζήτημα στην Ελλάδα, 1880-1910*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2009.

Β. Παναγιωτόπουλος, (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ.1-5, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Α. Λιάκος, *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία;*, Αθήνα: Πόλις, 2007.

Θ. Βερέμης, Γ. Κολιόπουλος, *Ελλάς. Η Σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα*, Αθήνα: Καστανιώτης, 2006.

Γ. Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα*, 2 τ., Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2004.

Α. Μωυσίδης & Σ. Σακελλαρόπουλος (επιμ.), *Η Ελλάδα στον 19^ο αιώνα. Εισαγωγή στην ελλη-*

νική κοινωνία, Αθήνα: Τόπος, 2010.

R. Clogg, *Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας 1770-2000*, δεύτερη έκδοση, Αθήνα: Κάτοπτρο, 2002.

Θ. Βερέμης (επιμ.), *Εθνική ταυτότητα και εθνικισμός στην νεότερη Ελλάδα*, Αθήνα: ΜΙΕΤ, 1997.

T.W. Gallant, *Νεότερη Ελλάδα. Από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, Αθήνα: Πεδίο, 2017.

Για επιμέρους ζητήματα χρησιμοποιείται συμπληρωματική βιβλιογραφία μέσω open e-class.

520195 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗΣ ΠΗΓΩΝ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Δρ. Χ. Κανάκη, Ε.ΔΙ.Π. της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520195	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗΣ ΠΗΓΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH196/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν :

- Κατανοήσει τη σημασία και τον ρόλο της πληροφοριακής παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Διαμορφώσει κριτική αντίληψη για την έννοια της πληροφορίας και των πηγών πληροφόρησης, καθώς και για τους τρόπους και τα μέσα διάχυσης της επιστημονικής πληροφορίας.
- Αποκτήσει ικανότητες αναζήτησης των πηγών πληροφόρησης στις Κοινωνικές Επιστήμες, με έμφαση στην Κοινωνική Ανθρωπολογία.

- Θεμελιώσει τις απαιτούμενες γνώσεις για την ανάπτυξη στρατηγικών αναζήτησης πληροφορίας στο ηλεκτρονικό περιβάλλον.
- Εμπεδώσει τις μεθόδους και τις τεχνικές έρευνας των πληροφοριακών συστημάτων.
- Κατανοήσει και εφαρμόσει τα κριτήρια αξιολόγησης των πηγών πληροφόρησης.
- Διαμορφώσει αντίληψη για τα ηθικά ζητήματα που αφορούν στην πρόσβαση και τη θεμιτή χρήση της πληροφορίας σε επιστημονικό και επαγγελματικό πλαίσιο.
- Κατανοήσει τη σημασία της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων με κύριο στόχο την αποφυγή της λογοκλοπής.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναπτύσσεται στις παρακάτω ενότητες:

- Πληροφοριακή και Ψηφιακή Παιδεία.
- Ακαδημαϊκή κουλτούρα.
- Δημιουργία και διάχυση της επιστημονικής πληροφορίας.
- Δεδομένα - Πληροφορία - Πηγές πληροφόρησης.
- Είδη πηγών πληροφόρησης.
- Μεθοδολογία και στρατηγικές αναζήτησης πηγών πληροφόρησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον.
- Πληροφοριακά συστήματα (κατάλογοι βιβλιοθηκών -ψηφιακές βιβλιοθήκες και ψηφιακά αρχεία- βάσεις δεδομένων, μηχανές αναζήτησης).
- Πηγές ανοικτής πρόσβασης (επιστημονικό περιεχόμενο ελεύθερα προσβάσιμο από φορείς έρευνας, επιστήμης και εκπαίδευσης).
- Αξιολόγηση πηγών πληροφόρησης.
- Διαδικτυακά εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφίας.
- Δεοντολογία χρήσης της πληροφορίας και εκπόνηση εργασιών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Διαφάνειες Power Point - Εκπαιδευτικά βίντεο - Εργασίες & ασκήσεις στην πλατφόρμα Open eClass	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Φροντιστηριακές ασκήσεις	21
	Εργασίες	38
	Μελέτη υλικού και βιβλιογραφίας	50
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με μεικτή μέθοδο: α) Γραπτή τελική εξέταση με ερωτήσεις κρίσης – ανάπτυξης και β) Εργασίες στη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τελικός βαθμός του μαθήματος διαμορφώνεται από	

	το 70% της γραπτής εξέτασης και το 30% του μέσου όρου της βαθμολογίας των εργασιών. Είδη εργασιών: • Φροντιστηριακές ασκήσεις (πρόσωπο με πρόσωπο και μέσω της πλατφόρμας Open eClass). • Ατομικές ασκήσεις μέσω της πλατφόρμας Open eClass, οι οποίες μετά την λήξη της προθεσμίας υποβολής, συζητούνται στην αίθουσα διδασκαλίας και οι φοιτητές/τριες έχουν την δυνατότητα αυτοαξιολόγησης. • Προφορικές παρουσιάσεις ασκήσεων στην αίθουσα διδασκαλίας.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Κανάκη, Χ. (2023). *Οδηγός πληροφοριακής παιδείας*. Κλειδάριθμος.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Association of College & Research Libraries. (2015). *Framework for Information Literacy for Higher Education*. <https://shorturl.at/fEUY2>

Browne, M.N. & Keeley, S. M. (2005). *Οδηγός κριτικής σκέψης*. Πατάκης.

Case, D. O., & Given, L. M. (2016). *Looking for information: A survey of research on information seeking, needs, and behavior* (4η έκδ.). Emerald.

Eriksen, T.H. (2005). *Η τυραννία της στιγμής: Γρήγορος και αργός χρόνος στην εποχή της πληροφορίας*. Σαββάλας.

Illeris, K. (2015). *Ο τρόπος που μαθαίνουμε: Οι πολλαπλές διαστάσεις της μάθησης στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.

Κορομπίλη, Σ. & Τόγια, Α.(2015). *Πληροφοριακός γραμματισμός*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <http://hdl.handle.net/11419/2701>

Leaning, M. (2017). *Media and information literacy: An integrated approach for the 21st century*. Chandos Publishing.

Stebbins, L. (2005). *Student guide to research in the digital age: How to locate and evaluate information sources*. ABC-CLIO.

Τσώλης, Δ. (2016). *Προστασία και διαχείριση της πνευματικής ιδιοκτησίας ψηφιακού περιεχομένου στο διαδίκτυο και τα σύγχρονα δίκτυα*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/6484>

Άλλα βοηθήματα:

Υλικό αναρτημένο στο Open eClass.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Communications in Information Literacy

Information, Communication & Society

Information Research: An International Electronic Journal

Journal of Information Literacy

520204 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Επίκ Καθηγήτρια Σ. Μπουκάλα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520204	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH236/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, το οποίο εστιάζει στη κοινωνική διάσταση της γλώσσας, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει κριτικά τις κυριότερες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της γλωσσολογίας, της κοινωνιογλωσσολογίας και της ανθρωπολογίας της γλώσσας και θα μπορούν να αναγνωρίζουν γλωσσικούς μύθους που κατακλύζουν τα ΜΜΕ και τα σχολικά εγχειρίδια.

Επιπλέον, θα είναι σε θέση να απαντήσουν κριτικά στα ερωτήματα:

- Τι είναι η γλώσσα και πως μελετάται από τους ανθρωπολόγους;
- Μπορεί η χρήση μιας συγκεκριμένης γλώσσας να διαμορφώσει μια συγκεκριμένη αίσθηση της πραγματικότητας και πως;
- Πως οι γλωσσικές αντιλήψεις επηρεάζουν τον τρόπο που οι κοινωνικοί δρώντες αναγνωρίζουν κοινωνικές διαφοροποιήσεις και διαμορφώνουν κοινωνικές ταυτότητες;
- Συνδέονται κ πως οι γλωσσικές πρακτικές με σχέσεις ανισότητας;
- Τέλος, θα διαθέτουν μια σφαιρική γνώση της σημασίας της γλώσσας στις κοινωνικές

επιστήμες.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Ανθρωπολογία της γλώσσας αποτελεί έναν από τους πιο σύγχρονους κλάδους της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να αναδείξει την ανθρωπολογική προσέγγιση της μελέτης της γλώσσας και να εξηγήσει τη διαχρονική σχέση της γλώσσας με την ανθρωπολογία. Το μάθημα επιχειρεί να εξετάσει το ευρύ και περίπλοκο φάσμα των σχέσεων γλώσσας, πολιτισμού και κοινωνίας, αρχικά μέσα από την ιστορική εξέλιξη του κλάδου, αλλά και σε συνεχή συνομιλία με την ανάπτυξη της επιστήμης της γλωσσολογίας και στη συνέχεια εστιάζοντας στην εξέταση διάφορων κλασικών και σύγχρονων ανθρωπολογικών και κοινωνιογλωσσικών μελετών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ομαδική/ατομική εργασία	48
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά και η εξέταση απαιτεί την ανάπτυξη δοκιμών σχετικά με τη γλώσσα και τους κλάδους που μελετώνται. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν δημόσια ανθρωπολογικές μελέτες στη γλώσσα, προκειμένου να κατανοήσουν θέματα εθνογραφίας και γλώσσας. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Γαβριηλίδου, Ζ., Μητσιάκη, Μ. και Φλιατουρας, Α. (2021). 100 Βασικές έννοιες για τη γλωσσολογία. Αθήνα: Gutenberg.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Ελληνική

Αρχάκης Α. & Κονδύλη, Μ. (2002) *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*. Αθήνα:

Νήσος.

Αρχάκης, Α. & Τσάκωνα, Β. (2011) *Ταυτότητες, Αφηγήσεις και Γλωσσική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Κανάκης, Κ. (2007) *Εισαγωγή στη Πραγματαλογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Εικοστού Πρώτου.

Κωστούλα-Μακράκη, Ν. (2001) *Γλώσσα και κοινωνία: Βασικές έννοιες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μοσχονάς, Σ. (2005) *Ιδεολογία και γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης.

Παυλίδου, Θ. (2006) *Γλώσσα, Γένος, Φύλο*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Παυλίδου, Θ. (2008) *Επίπεδα Γλωσσικής Ανάλυσης*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Τσιτσιπής, Λ. (2004) *Εισαγωγή στην Ανθρωπολογία της Γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.

Τσιτσιπής, Λ. (2005) *Από τη γλώσσα ως αντικείμενο στη γλώσσα ως πράξη*. Αθήνα: Νήσος.

Φραγκουδάκη, Α. (1987) *Γλώσσα και ιδεολογία: Κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Bourdieu, P. (1982) *Γλώσσα και Συμβολική Εξουσία*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Levi-Strauss, C. (2009) *Δομική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Κέδρος.

Levi-Strauss, C. (1991) *Ανθρωπολογία και Μύθος II*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Lyons, J. (2017) *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

McMahon, A. (2005) *Ιστορική Γλωσσολογία: Η Θεωρία της Γλωσσικής Μεταβολής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Saussure, F. (1979) *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Ξενόγλωσση:

Ahearn, L. (2012) *Living Language: An Introduction to Linguistic Anthropology*. London: Willey Blackwell.

Duranti, A. (1997). *Linguistic Anthropology*. Cambridge: CUP.

Hymes, D. (1983). *Essays in the History of Linguistic Anthropology*. Amsterdam: John Benjamins.

Salzmann, Z., Stanlaw, J. and Adachi, N. (2015) *Language, Culture, and Society: An Introduction to Linguistic Anthropology* (6th edition). Boulder CO: Westview Press.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Journal of Linguistic Anthropology

Text & Talk

Journal of Pragmatics

Α΄ ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)

520028

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Καθηγήτριας Γ. Μακρήs

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520028	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH202/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εισαχθεί στην σκέψη των κλασικών στοχαστών της κοινωνικής ανθρωπολογίας μέχρι τη δεκαετία του 1960.
- Έχουν κατανοήσει την προβληματική της κοινωνικής ανθρωπολογίας και τη σχέση της με ευρύτερες πολιτικές και οικονομικές συνθήκες στις δυτικές κοινωνίες και τον αποικιοκρατούμενο κόσμο
- Είναι εξοικειωμένοι/ες με βασικές έννοιες και βασικούς τύπους επιχειρημάτων της κλασικής κοινωνικής ανθρωπολογίας
- Έχουν αποκτήσει «λογική» και «ιστορική» κατανόηση εννοιών και επιχειρημάτων
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα ανάλυσης και κριτικής επιχειρημάτων της κοινωνικής ανθρωπολογίας
- Έχουν αναπτύξει την κριτική ικανότητα όσον αφορά τα θεωρητικά εργαλεία της κοινωνικής έρευνας με έμφαση στην εθνογραφική επιτόπια έρευνα
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα σύγκρισης διαφορετικών θεωρητικών πλαισίων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επικεντρώνεται στα παρακάτω κεντρικής σημασίας θέματα: Η επίδραση του Διαφωτισμού στη γένεση της ανθρωπολογικής επιστήμης. Η Δύση ως πολιτισμική κατασκευή. Η κατασκευή της ετερότητας. Αποικιοκρατία και εξελικτισμός. Η συμβολή στην ανθρωπολογία των Emile Durkheim και Max Weber. Ο πολιτισμικός σχετικισμός του Franz Boas και η δημιουργία της Αμερικανικής Σχολής Πολιτισμικής Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας. Οι μαθητές του Boas και η Σχολή Culture and Personality (Πολιτισμός και Προσωπικότητα). Ο λειτουργισμός του Bronislaw Malinowski. Ο δομολειτουργισμός του Alfred Reginald Radcliffe-Brown. Η ιστορική-λειτουργιστική προσέγγιση του Edward Evans-Pritchard. Τα βασικά στοιχεία των θεωριών του Edmund Leach και Max Gluckman.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	70
	Ομαδική/ατομική εργασία	38
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε με προφορικές, είτε με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Οι φοιτήτριες/ές καλούνται να απαντήσουν σε σειρά ερωτήσεων που προκύπτουν από ολόκληρη την ύλη και να σχολιάσουν κριτικά θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικά παραδείγματα. Σκοπός των ερωτήσεων είναι να αποκαλύψουν το εύρος και το βάθος της κατανόησης εκ μέρους των, τών ζητημάτων που έχουν αναλυθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Οι φοιτήτριες/τές ενθαρρύνονται να αναλάβουν την εκπόνηση και παρουσίαση μικρών εργασιών/αναλύσεων κειμένων (ατομικών και ομαδικών). Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτήτριες/τές ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν επιστημονικά κείμενα στο πλαίσιο του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Σύγγραμμα:**

Erickson, Paul και Murphy, Liam 2002. *Ιστορία της Ανθρωπολογικής Σκέψης*. Αθήνα: Κριτική.

Δεύτερη έκδοση.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Αντωνοπούλου, Μαρία και Χιωτάκης, Στέλιος 2011. *Max Weber, ο Σύγχρονός μας*. Αθήνα: Νήσος.

Aron, Raymond. 2008. *Η εξέλιξη της Κοινωνιολογικής Σκέψης : (Μοντεσκιέ, Κοντ, Μαρξ, Τοκβίλ, Ντυρκέμ, Παρέτο, Βέμπερ)*. Αθήνα: Γνώση.

Clastres, Pierre. 1999. *Εξουσία και Ελευθερία στις Πρωτόγονες Κοινωνίες*. Αθήνα: Ελεύθερος Τύπος.

Eriksen, Thomas-Hylland. 2007. *Μικροί Τόποι, Μεγάλα Ζητήματα: Μια Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Κριτική.

Evans-Pritchard, Edward. 2009/ *Κοινωνική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Hendry, Joy. 2011. *Οι Κόσμοι που Μοιραζόμαστε*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Kuper, Adam. 1999. *Ανθρωπολογία και Ανθρωπολόγοι: Η Σύγχρονη Βρετανική Σχολή*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Magdoff, Harry. 2008. *Αποικιοκρατία, η Ευρωπαϊκή Επέκταση μετά το 1763*. Αθήνα: Μελάι.

Malinowski, Bronislaw. 2019. *Μαγεία, Επιστήμη και Θρησκεία*. Αθήνα: Πλέθρον.

Mauss, Marcel. 2022. *Το Δώρο, Μορφές και Λειτουργίες της Ανταλλαγής στις Αρχαϊκές Κοινωνίες*. Αθήνα: Πλέθρον.

Radin, P. 1984. *Κοινωνική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Imago.

Φλιτούρης, Λάμπρος. 2015. *Αποικιακές Αυτοκρατορίες: Η Εξάπλωση της Ευρώπης 16^{ος}-20^{ος} αιώνας*. Αθήνα: Ασίνη.

Αλλά βοηθήματα:

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο e-class.

520057 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Κ. Ροζάκου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520057	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH203/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- έχουν αποκτήσει μια εισαγωγική γνώση για την ανάπτυξη των κοινωνικών μελετών και τη θεσμοποίηση των κοινωνικών επιστημών, και της ανθρωπολογίας ειδικότερα, στην Ελλάδα
- έχουν αποκτήσει μια συστηματική γνωριμία με τις ανθρωπολογικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τη δεκαετία του 1950
- έχουν κατανοήσει τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, τα αναλυτικά εργαλεία και τους τρόπους με τους οποίους έχουν προσεγγιστεί οι κοινωνίες της Μεσογείου από την ανθρωπολογία
- έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για τις κύριες θεματικές που έχουν κυριαρχήσει στην ανθρωπολογική μελέτη της Ελλάδας και άλλων κοινωνιών της Μεσογείου και θα έχουν εξοικειωθεί με συζητήσεις κριτικής αναθεώρησής τους
- είναι σε θέση να αναλύσουν ιστορικά και κριτικά τους τρόπους με τον οποίους η Ελλάδα και Μεσόγειος αναδύθηκε ως αντικείμενο ανθρωπολογικής μελέτης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εισάγει στην ανθρωπολογική γνώση, μέθοδο και λογική μέσα από την ανάλυση των μελετών για την Ελλάδα και τη Μεσόγειο. Θα συζητήσουμε κάποιες από τις πρώτες εμβληματικές μελέτες και εμβαθύνουμε στις βασικές θεματικές που κυριάρχησαν στις πρώτες ανθρωπολογικές μελέτες και στις κριτικές σε αυτές: το «σύμπλεγμα» της τιμής και της ντροπής, το κοινωνικό φύλο, το «σύστημα» πατρωνίας και η πολιτική οργάνωση κοκ. Θα προσεγγίσουμε κριτικά την κατασκευή της Μεσογείου και ειδικά της Ελλάδας ως αντικείμενου μελέτης, τις διαδικασίες εξωτικοποίησης και ετεροποίησης που διέπουν τον «μεσογειανισμό» αλλά και όψεις του «πρακτικού μεσογειανισμού», δηλαδή εκδηλώσεις της μεσογειακής ταυτότητας και χρήσεις της στην καθημερινή ζωή, τον τουρισμό, σε πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο κοκ. Θα συζητήσουμε, τέλος, την ανθρωπολογική «επιστροφή» στη Μεσόγειο και ειδικότερα την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και τα νέα ερωτήματα που τίθενται σε μελέτες για την θάλασσα, την μετανάστευση και τις πολλαπλές κρίσεις.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη	90

	υλικού παραδόσεων	
	Παρουσιάσεις	21
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ Το μάθημα αξιολογείται είτε γραπτά είτε προφορικά. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος αλλά επίσης βρίσκεται αναρτημένη στο e-class. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν την εκπόνηση και παρουσίαση μικρών εργασιών/ παρουσιάσεων κειμένων. Η εργασία/παρουσίαση συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Παπαταξιάρχης Ε. και Θ. Παραδέλλης (επιμ.), 2006[1992], *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Αγγελίδου, Α. και Ρ. Αστρινάκη (2023), *Ανθρωπολογικές αναζητήσεις στην Ελλάδα του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Πατάκης

Άλλα Βοηθήματα:

Αστρινάκη, Ουρ., (2004), *Κείμενο σημειώσεων με τίτλο: "Ανθρωπολογικές έρευνες στη Μεσόγειο"*.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Αβδελά, Ε., (2002), *Δια λόγους τιμής: Βία, συναισθήματα και αξίες στη μετεμφυλιακή Ελλάδα*. Αθήνα: Νεφέλη.

Ben-Yehoyada, N., H. Cabot & P. A. Silverstein (2020) "Introduction: Remapping Mediterranean anthropology". *History and Anthropology* 31(1): 1-21.

Boissevain, J. (1966) "Patronage in Sicily". *Man* 1(1): 18-33.

Campbell, J.K., (1964), *Honour, family, and patronage: A study of institutions and moral values in a Greek mountain community*. Oxford: Clarendon Press (επιμέρους κεφάλαια μεταφρασμένα στα ελληνικά).

Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (2002), «Αναστοχαστική ανθρωπολογία και ακαδημαϊκός χώρος: Τροχιές, διλήμματα, προοπτικές». Στο Το Παρόν του Παρελθόντος: Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, 383-400. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας.

Cowan, J. (1998) *Η πολιτική του σώματος: χορός και κοινωνικότητα στη βόρεια Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Friedl, E. (1962) *Vassilika: A Village in Modern Greece*. Νέα Υόρκη: Holt, Rinehart and Winston.

Herzfeld, M. (2005) "Practical Mediterraneanism: Excuses for everything, from epistemology to eating". Στο William V. Harris (επιμ.), *Rethinking the Mediterranean*, σελ. 45-63. Οξφόρδη: Oxford University Press.

Hirschon, R. (2004[1989]) *Κληρονόμοι της Μικρασιατικής Καταστροφής: Η Κοινωνική Ζωή των Μικρασιατών Προσφύγων στον Πειραιά (Κεφ.ΣΤ' και Ζ')*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας.

- Just, R. (2013) «Η απουσία της πολιτικής». Στο Κ. Ροζάκου και Ε. Γκαρά (επιμ.), *Ελληνικά παράδοξα: πατρωνία, κοινωνία πολιτών και βία*, σελ. 212-143. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Li Causi, L. (1975) "Anthropology and ideology: The case of 'patronage' in Mediterranean societies". *Critique of Anthropology* 2(4-5): 90-109.
- Μπεοπούλου, Ι. (1992) «Όταν οι άνδρες ταξιδεύουν: Χώροι συνάντησης και διαχωρισμού των δύο φύλων». Στο Ε. Παπαταξιάρχης και Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ταυτότητες και Φύλο στη Σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις*, 193-207. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη-Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Παπαταξιάρχης, Ε. (2003) «Η κοινωνική ανθρωπολογία στη μεταπολεμική Ελλάδα: Τα πρώτα βήματα». Στο Ι. Λαμπίρη-Δημάκη (επιμ.), *Κοινωνικές Επιστήμες και Πρωτοπορία στην Ελλάδα 1950-1967. Ειδικό Αφιέρωμα*, 115-154. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Ροζάκου, Κ. και Ε. Γκαρά (επιμ.) (2013) *Ελληνικά παράδοξα: πατρωνία, κοινωνία πολιτών και βία*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Τσιμπιρίδου, Φ. (επιμ.) (2020), *Εθνογραφία και καθημερινότητα στην καθ' ημάς Ανατολή*. Αθήνα: Κριτική (επιλεγμένα κεφάλαια).
- Vernier, B. (2001[1991]) *Η κοινωνική γένεση των αισθημάτων: Πρωτότοκοι και υστερότοκοι στην Κάρπαθο*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο openeclass του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Journal of Mediterranean Studies

Journal of Modern Greek Studies

520060

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια D. Riboli

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520060	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ	ΟΧΙ		

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH122/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ανθρωπολογίας (συμμετοχική παρατήρηση, αναστοχασμός, πολυ-τοπική εθνογραφία, ανθρωπολογία των αισθήσεων και των συναισθημάτων, μεθοδολογία της έρευνας σε επικίνδυνο πεδίο).
- Θα είναι ικανοί/ες να συσχετιστούν -σε ιστορικό πλαίσιο- ανθρωπολογικά θεωρητικά ρεύματα με συγκεκριμένες μεθοδολογίες.
- Θα έχουν αποκτήσει βασικά εργαλεία και γνώσεις για να διεξάγουν ποιοτική κοινωνική έρευνα.
- Έχουν εξοικειωθεί με τα κύρια δεοντολογικά και ηθικά ζητήματα της ανθρωπολογικής έρευνας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζονται η θεωρία και οι μέθοδοι της εθνογραφικής έρευνας με έμφαση α) στην ιστορική ανάπτυξη της εθνογραφίας και β) στον τρόπο με τον οποίο η συλλογή των ανθρωπολογικών δεδομένων σχετίζεται με τη θεωρία και τη μεθοδολογία.

Το μάθημα αναφέρεται σε μεθοδολογικές και επιστημολογικές έννοιες και εργαλεία της ανθρωπολογίας και εξετάζει ζητήματα όπως: η πολιτική και η πρακτική της επιτόπιας έρευνας· ο/η ανθρωπολόγος ως υποκείμενο και αντικείμενο της παρατήρησης: δι-υποκειμενικότητα και αναστοχαστική ανθρωπολογία· τα στάδια της ενσωμάτωσης κατά τη διαδικασία της επιτόπιας έρευνας και η διαδικασία εμβάπτισης στην ετερότητα· το ερώτημα της "ανθρωπολογίας οίκου", καθώς και ερευνητικά ζητήματα της εθνογραφικής έρευνας σε αναπτυσσόμενες κοινωνίες και αστικούς πληθυσμούς· η εθνογραφία ως κείμενο. Στο μάθημα συζητούνται επίσης μεθοδολογικά και επιστημολογικά ζητήματα που αφορούν τη συλλογή/κατασκευή και ανάλυση ερευνητικών 'δεδομένων'. Στις ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνονται επίσης συζητήσεις που αφορούν πρόσφατους μεθοδολογικούς προβληματισμούς (πχ. η επιτόπια έρευνα σε επικίνδυνο περιβάλλον, ο ρόλος των αισθήσεων και της προσωπικότητας του ερευνητή στο πεδίο της έρευνας κ.λπ.).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση powerpoint, οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού. Χρήση e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	39
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	36
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	43
	Διαδραστική διδασκαλία	30
	Τελική εξέταση	2

	Σύνολο Μαθήματος	150	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες απαντούν σε δύο από τρεις ερωτήσεις. Σε περίπτωση ότι οι φοιτητές/τριες ανέλαβαν προαιρετική (αλλά μη απαλλακτική) εργασία, η διδάσκουσα την αξιολογεί και την υπολογίζει στην τελική βαθμολόγηση. Ο βαθμός της εργασίας αποτελεί το 30% της τελικής βαθμολογίας Η ύλη γνωστοποιείται έγκυρα στο e-class καθώς και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Γκέφου-Μαδιανού, Δ. 2011. *Πολιτισμός και Εθνογραφία: Από τον Εθνογραφικό Ρεαλισμό στην Πολιτισμική Κριτική*. Σειρά «Ανθρωπολογικοί Ορίζοντες», Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Γκέφου-Μαδιανού, Δ. 2011. «Αναστοχασμός, Ετερότητα και Ανθρωπολογία Οίκοι: Διλήμματα και Αντιπαράθεσεις». Στο Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.) *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία. Σύγχρονες Τάσεις*. σσ. 365-435. Νέα Έκδοση, Σειρά «Ανθρωπολογικοί Ορίζοντες», Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Γκέφου-Μαδιανού, Δ. 2009. *Όψεις Ανθρωπολογικής Έρευνας. Πολιτισμός, Ιστορία, Αναπαραστάσεις*, κεφ. 1 («Εισαγωγή: Η Ανθρωπολογική Έρευνα μετά την Πολιτισμική Κριτική»): 15-36

Kovats-Bernat, J. C. 2002. Negotiating Dangerous Fields: Pragmatic Strategies for Fieldwork amid Violence and Terror. *American Anthropologist* 10 (1): 208-222

Riboli, D. 2006. Πληγιάζοντας τον Άλλο. Μύθοι και Αυταπάτες του Ανθρωπολόγου στην Προσπάθειά του να Αντιμετωπίσει την Ετερότητα στη Δύση και στην Ανατολή. Στο Κυριακάκης Γ. και Μιχαηλίδου Μ., *Η Προσέγγιση του Άλλου. Ιδεολογία, Μεθοδολογία και Ερευνητική Πρακτική*. Εκδόσεις Μεταίχμιο: 143-169.

Riboli D. και Tacey, I., 2013. Emplaced, Embodied, Multi-sited, Collaborative Ethnography in Peninsular Malaysia. *Man and Society* 24: 1-20

Άλλα βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Current Anthropology

American Anthropologist

520191

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Ε. Καμπούρη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
-------	----------------------

ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520191	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH419/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται ότι οι/τα φοιτητές/ήτριες/τ@ θα είναι σε θέση:

- Να χρησιμοποιούν πρακτικά μεθοδολογικά εργαλεία που τους επιτρέπουν να μετατρέψουν τις ιδέες, τις εμπειρίες και τους θεωρητικούς τους προβληματισμούς σε έρευνα,
- Να γνωρίζουν τις βασικές αρχές των ποιοτικών, ποσοτικών και μεικτών μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται στις κοινωνικές επιστήμες,
- Να μπορούν να σχεδιάσουν πλάνα έρευνας παίρνοντας αποφάσεις σχετικά με τις κατάλληλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις,
- Να μπορούν να αντιλαμβάνονται και να αναλύουν κριτικά τις μεθοδολογικές επιλογές που βρίσκονται πίσω από ερευνητικά δεδομένα και αναλύσεις,
- Να κατανοούν τις προκλήσεις που προκύπτουν όσον αφορά ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας στην κοινωνική έρευνα και να γνωρίζουν πώς μπορούν να τις αντιμετωπίσουν,
- Να σκέφτονται αναστοχαστικά σε σχέση με τη θεσιακότητά τους και τις πρακτικές που υιοθετούν σαν ερευνητικά υποκείμενα
- Να καλλιεργήσουν απαραίτητες δεξιότητες για τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές αλλά και πιο μακροπρόθεσμα για επαγγελματική απασχόληση σε διεπιστημονικά και διαθεματικά ερευνητικά περιβάλλοντα μετά την ολοκλήρωση των σπουδών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικός στόχος του μαθήματος αυτού είναι η μελέτη των μεθοδολογιών των κοινωνικών επιστημών κι η εξοικείωση με τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται στην κοινωνική έρευνα. Παράλληλα το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση με τις πρακτικές της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας και την εκμάθηση στρατηγικών αντιμετώπισης ερευνητικών δυσκολιών, προκλήσεων και προβλημάτων που προκύπτουν όταν τα πράγματα «πάνε στραβά» στην έρευνα. Η διδακτική προσέγγιση του μαθήματος αυτού είναι συμμετοχική και βασίζεται στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που -στον βαθμό που είναι δυνατό-

προωθούν και αντλούν από συζητήσεις, εμπειρίες, δραστηριότητες και πειραματισμούς εντός και εκτός του πανεπιστημίου. Η φυσική παρουσία στο μάθημα είναι πολύ σημαντική για την ολοκλήρωσή του. Στη διάρκεια του μαθήματος, διενεργούνται διαλέξεις και μελέτη ποιοτικών και ποσοτικών μεθοδολογιών από ένα ευρύ πεδίο των κοινωνικών επιστημών, ενώ παράλληλα συζητούνται συγκεκριμένα παραδείγματα εφαρμογής τους σε διαθεματικά και διεπιστημονικά πλαίσια. Το μάθημα συμπεριλαμβάνει επίσης πολλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, κατά τη διάρκεια των οποίων εφαρμόζονται στην πράξη οι εν λόγω μεθοδολογίες και τεχνικές, ενώ ανοίγονται και δυνατότητες για πειραματισμούς.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, τίθενται πολλαπλά ερωτήματα που αφορούν στην κοινωνική έρευνα για τα οποία δεν υπάρχουν μονοδιάστατες απαντήσεις, αλλά απαιτείται κριτική σκέψη, δημιουργικότητα και φαντασία. Πώς σχεδιάζεται η έρευνα; Πως επιλέγονται ποιοτικές, ποσοτικές μεθοδολογίες ή ένας συνδυασμός τους; Πώς βρίσκουμε πρωτότυπα θέματα και ερωτήματα να μελετήσουμε; Πώς γίνεται η παρατήρηση; Πώς ενεργοποιούμε άλλες αισθήσεις πέρα από την όραση και πώς μπορούμε να συμπεριλάβουμε ήχους, μυρωδιές, γεύσεις, συμπεριφορές και κινήσεις του σώματος στην έρευνα; Πώς διενεργούμε επιτόπια έρευνα, συνεντεύξεις ή/και ομάδες εστιασμένης συζήτησης; Τι είναι τα αρχεία και πώς τα χρησιμοποιούμε στην έρευνα; Πώς γίνεται η έρευνα γραφείου, η ακτιβιστική έρευνα ή η έρευνα που σχετίζεται με τη καλλιτεχνική δημιουργία; Πώς μελετάμε όσα συμβαίνουν με τις νέες τεχνολογίες και πώς διενεργούμε έρευνα σε κοινότητες, και ακτιβιστικές ομάδες; Στο πλαίσιο αυτό, το μάθημα ασχολείται επίσης και με ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας, ενώ παράλληλα αγγίζει και ζητήματα που αφορούν στις πολιτικές διαστάσεις της έρευνας σαν «παραγωγή γνώσης». Οι συζητήσεις στην τάξη εστιάζουν ιδιαίτερα στο πως οι μεθοδολογικές μας επιλογές μπορεί να επηρεάσουν και να επηρεαστούν από σεξιστικές και ομοφοβικές θέσεις, κοινωνικές ανισότητες, ρατσισμούς, εθνοκεντρισμούς και βλαπτικές για το περιβάλλον πρακτικές. Παράλληλα αγγίζουν και ζητήματα που αφορούν στο πώς τοποθετούνται πολιτικά τα υποκείμενα που ερευνούν και πώς μπορούν να εντάξουν αναστοχαστικά τη «θεσιακότητα» τους στην έρευνα, ιδιαίτερα όσον αφορά στις σχέσεις μεταξύ ερευνώμενων υποκειμένων και ερευνητών/τριών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία και παρουσίαση	48
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης Η αξιολόγηση θα γίνει στα Ελληνικά. Μέθοδοι αξιολόγησης: Το μάθημα αξιολογείται γραπτά με ανοιχτά βιβλία και σημειώσεις (σε γραπτή όχι σε ηλεκτρονική μορφή). Η ύλη στην οποία βασίζονται οι εξετάσεις δίνεται έγκαιρα για την προετοιμασία των εξετάσεων. Στη γραπτή	

	εξέταση, δίνονται τρία θέματα από τα οποία θα πρέπει να απαντηθούν τα δύο. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι/τα φοιτητές/τριες/@ ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες, είτε ατομικά είτε συνεργατικά. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Leavy, P. (2021) Σχεδιασμός Κοινωνικής Έρευνας. Ποσοτικές και Ποιοτικές Προσεγγίσεις. Μεικτές Μέθοδοι, Καλλιτεχνική Έρευνα και Συμμετοχική Έρευνα βασισμένη στην Κοινότητα. Θεσσαλονίκη: University Studio Press

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Adler, E.S. & Clark, P. (2018). *Κοινωνική έρευνα: Μια ξενάγηση στις μεθόδους και στις τεχνικές*. Τζιόλας.

Bell, J., (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία: οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Brancati, D. (2018) *Έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες. Προσεγγίσεις Ποιοτικών, Ποσοτικών και Μεικτών Μεθόδων*. Εκδόσεις Propobos.

Gray, E.D. (2018) *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο*. Τζιόλας.

Δαλκαβούκης, Β., Βαν Μπούσχοτεν, Ρ., Τσιώλης Γ. & Αντωνίου, Α. επιμ. (2023). *Αφηγήσεις ζωής σε καιρούς κρίσης: Μνημονικές αναπαραστάσεις, ταυτοτικές αναζητήσεις και μεθοδολογικοί αναστοχασμοί*. Βόλος: Ένωση Προφορικής Ιστορίας.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Κριτική.

Hesse-Bieber, S. N. and Leavy, P., eds. (2010). *Handbook of Emergent Methods*. New York: Guilford Press.

LaPlante, J., Gandsman, A. and Scobie, W. eds. (2020). *Search after method: sensing, moving, and imagining in anthropological fieldwork*. New York: Berghahn Books.

Πουρκός, Μ. (επιμ.) *Δυνατότητες και όρια της μείξης των μεθοδολογιών στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα*. Αθήνα: Ίων.

Russel, B. H. (2017) *Research Methods in Anthropology. Qualitative and Quantitative Approaches*. Rowman & Littlefield Publishers.

Σαραφίδου, Γιασεμή (2011) *Συνάρθρωση ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων*. Αθήνα: Gutenberg

Τσιώλης, Γ. (2006). *Ιστορίες ζωής και βιογραφικές αφηγήσεις. Η βιογραφική προσέγγιση στην κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Αλλά βοηθήματα:

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο e-class.

520210

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ν. Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520210	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH211/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται ότι:

- Θα έχουν εξοικειωθεί τους πολυδιάστατους παράγοντες που συνδιαμορφώνουν το εγκληματικό φαινόμενο στο πλαίσιο των ιστορικών συνθηκών ανάπτυξής τους.
- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές θέσεις, των σημαντικότερων εγκληματολογικών θεωριών με εστίαση στις Κοινωνιολογικές θεωρίες για το έγκλημα, στην Κριτική και την Πολιτισμική Εγκληματολογία και τις θεωρίες που διαμορφώθηκαν την τελευταία 20ετία
- Θα μπορούν να συζητούν για την επίδραση που έχουν οι εγκληματολογικές θεωρίες και την κριτική που έχει ασκηθεί σε αυτές και να κατανοούν την επίδραση της θεωρίας στις δημόσιες πολιτικές για το έγκλημα.
- Θα κατανοούν, θα συστηματοποιούν, θα αναλύουν κριτικά και θα συγκρίνουν τις επιμέρους θεωρίες σχετικά με τα αίτια του εγκλήματος. Έτσι θα μπορούν να διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα σε θέσεις και προτάσεις για το έγκλημα και τη σημασία που έχουν ως προς την εφαρμογή μέτρων πολιτικής
- Θα έχουν κατανοήσει την κυκλικότητα και την επιλεκτικότητα της απήχησης των θεωρητικών παραδειγμάτων και την συνάρτησή τους με γενικότερα πολιτικά ζητήματα και κοινωνικά φαινόμενα.
- Θα μπορούν να κατανοούν, να συλλέγουν, να επεξεργάζονται, να αναλύουν κριτικά, να ερμηνεύουν και να συγκρίνουν τα δεδομένα για την έκταση της εγκληματικότητας, θα αναζητούν ειδικά ποιοτικά δεδομένα και πληροφορίες.
- Θα έχουν αποκτήσεις τις βάσεις για να μπορούν να προβαίνουν σε συγκριτική και

κριτική ανάλυση των προβλημάτων σχετικά με το έγκλημα και για να αναπτύξουν δημιουργική επαγωγική, ελεύθερη και κριτική σκέψη κατά την προσέγγιση του ποινικού φαινομένου

- Θα έχουν κατανοήσει πλήρως τις διακρίσεις των εγκλημάτων και τους όρους και συνθήκες εμφάνισης και εξάπλωσης και συμβίωσης με την νομιμότητα των εγκλημάτων των ισχυρών και συγκεκριμένα των εγκλημάτων του λευκού κολάρου, των κρατικο-εταιρικών εγκλημάτων και του οργανωμένου εγκλήματος.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για να μπορέσουν οι φοιτητές να κατανοήσουν την θεμελιώδη προβληματική και τις θεωρητικές θέσεις των διαφόρων Σχολών σκέψης στην Επιστήμη της Εγκληματολογίας. Απώτερος στόχος είναι να μπορούν οι διδασκόμενοι /ες, να προσεγγίζουν και να εξηγούν το ποινικό φαινόμενο, με ιδιαίτερη έμφαση στις θεωρήσεις της Κριτικής, της Πολιτισμικής εγκληματολογίας και των νεωτερων θεωρήσεων της τελευταίας 20ετίας.. Η παρακολούθηση του μαθήματος αποτελεί επίσης μία απαραίτητη βάση για να είναι σε θέση οι φοιτητές /τριες να παρακολουθήσουν και άλλα εγκληματολογικά μαθήματα που προσφέρονται στο Τμήμα (Νέοι και Έγκλημα, Αντεγκληματική Πολιτική, Κράτος Δίκαιο Κοινωνία και Κοινωνικός έλεγχος)

Υπό αυτό το πρίσμα το μάθημα επομένως, εξετάζει:

1. Το εγκληματικό φαινόμενο, δηλαδή, τους όρους παραβίασης των κανόνων, τους όρους ποινικής τυποποίησης μιας πράξης ως εγκλήματος, την αντίδραση στην παραβίαση και τις συνέπειές τους.
2. Εξετάζονται κριτικά οι διακρίσεις της έννοιας του εγκλήματος, η οριοθέτησή της, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της εγκληματικότητας, η στατιστική απεικόνιση και η μέτρησή του.
3. Αναλύονται οι θέσεις και επιστημολογικές οπτικές των βασικών Θεωρητικών Σχολών Σκέψης στην Εγκληματολογία, η επίδρασή τους στην αντεγκληματική πολιτική αλλά και στις λαϊκές αντιλήψεις και η κριτική που έχει ασκηθεί στις διάφορες Θεωρίες και Σχολές Σκέψης. Ειδικότερα αναλύονται στο πλαίσιο της ιστορικής συγκυρίας που αναπτύχθηκαν. οι θεωρίες των Σχολών του Κλασικισμού, του Θετικισμού, Δομο-Λειτουργισμού, της Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης της Κριτικής θεωρίας και
4. Αναλύονται διεξοδικά οι νεώτερες προσεγγίσεις, η επικράτηση του νέο-κλασικισμού και του νεοθετικισμού, ενώ έμφαση δίνεται στην Κριτική Εγκληματολογία και τα επιμέρους θεωρητικά ρεύματά της και ιδίως, στο ρεύμα της Πολιτισμικής Εγκληματολογίας και επίσης οι νεότερες τάσεις ιδίως που διεύρυναν την εγκληματολογική έρευνα στην τελευταία 20ετία (π.χ. Εγκληματολογία των συνόρων, η διεθνής Εγκληματολογία κλπ)
5. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαφόρων θεωρητικών προσεγγίσεων εξετάζονται οι έννοιες του νομικού και πραγματικού εγκλήματος, της εγκληματοποίησης, της εγκληματικότητας, της επικινδυνότητας, της εγκληματικής υποκοιλούρας, οι έννοιες των υπόγειων αξιών, του κώδικα του δρόμου, της ανομίας, της νεανικής παραβατικότητας, της πολιτικής οικονομίας του εγκλήματος, του τετράγωνου του εγκλήματος, της χημείας του εγκλήματος, της υπο-τάξης (underclass), των ηθικών πανικών, του φόβου του εγκλήματος, της κοινωνικής βλάβης, το καρναβάλι του εγκλήματος κ.λπ.
6. Εξετάζεται επίσης, η διάκριση των εγκλημάτων σε κατηγορίες η σχέση μεταξύ διαφόρων κατηγοριών εγκλημάτων.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ														
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΕΦΟΣΟΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟ ΧΡΗΣΗ e-class														
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>80</td></tr> <tr> <td>Ατομική εργασία ή συλλογική εργασία με βάση συγκεκριμένη υπόθεση εγκληματολογικού ενδιαφέροντος και προφορική παρουσίαση</td><td>28</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>3</td></tr> <tr> <td>Επισκέψεις σε εγκληματολογικά ενδιαφέρουσες περιοχές, χώρους και φορείς και αξιολόγησή τους από τους φοιτητές.</td><td>5</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>150</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	80	Ατομική εργασία ή συλλογική εργασία με βάση συγκεκριμένη υπόθεση εγκληματολογικού ενδιαφέροντος και προφορική παρουσίαση	28	Τελική εξέταση	3	Επισκέψεις σε εγκληματολογικά ενδιαφέρουσες περιοχές, χώρους και φορείς και αξιολόγησή τους από τους φοιτητές.	5	Σύνολο Μαθήματος	150
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου														
Διαλέξεις	39														
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	80														
Ατομική εργασία ή συλλογική εργασία με βάση συγκεκριμένη υπόθεση εγκληματολογικού ενδιαφέροντος και προφορική παρουσίαση	28														
Τελική εξέταση	3														
Επισκέψεις σε εγκληματολογικά ενδιαφέρουσες περιοχές, χώρους και φορείς και αξιολόγησή τους από τους φοιτητές.	5														
Σύνολο Μαθήματος	150														
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά ή προφορικά. Ο ειδικότερος τρόπος εξέτασης αλλάζει ανά έτος και ανακοινώνεται εγκαίρως με την έναρξη της εξεταστικής περιόδου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται αναλυτικότερα στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να συγκεντρώσουν υλικό να γράψουν και να παρουσιάσουν ομαδικές εργασίες βασισμένες στις συζητήσεις του μαθήματος, στις επισκέψεις ή σε επίκαιρα γεγονότα. Η εργασία συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.														

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Βιδάλη, Σ., 2022. *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*. 2^η έκδοση. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Προτεινόμενη βιβλιογραφίαΕλληνική

Αλεξιάδης, Σ., 2011. *Εγκληματολογία*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα

Αρτινοπούλου, Β., Βιδάλη, Σ., Γεωργούλας, Στρ., Θεμελή, Ο. Κουλούρης, Ν., Παπανικολάου, Γ., (επιμ.) 2018. *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος: 50 χρόνια*

Howard Becker "Whose side are we on?". Συμβολές στο 1ο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου. www.eemeke.org.

Αρχιμανδρίτου, Μ., 2021. *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαλαράμπους, Χ., (επιμ.), 2019. *Εγκλήματα των ισχυρών*. Αθήνα: Ε.Α.Π.

Βιδάλη Σ., 2019. *Έγκλημα και Κοινωνία*. Αθήνα: Ε.Α.Π.

- Γασπαρινάτου, Μ., 2020. Επικινδυνότητα. Η διαδρομή μιας επικίνδυνης κατασκευής. Αθήνα: Τόπος.
- Δασκαλάκης, Η., 1985. *Η Εγκληματολογία της Κοινωνικής Αντίδρασης*, Αθήνα- Κομοτηνή: Α.Ν. Σάκκουλας
- Πανούσης, Γ., 2009. *Φυσιογνωμική*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Σπινέλλη, Κ.Δ., 2014. *Εγκληματολογία. Σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις*, Αθήνα - Κομοτηνή: Α.Ν. Σάκκουλας.
- Σπινέλλη, Κ.Δ., Κουράκης, Ν., Κρασιδότη, Μ., 2018, *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Αθήνα: Τόπος.
- Χαλκιά Α. (επιμ.) Τιμητικός τόμος για τον Ιάκωβο Φαρσεδάκη: Η σύγχρονη εγκληματικότητα και η αντιμετώπισή της, τόμος Ι -ΙΙ. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Ξενόγλωσση

- Burke, H. R., 2019. *An Introduction to Criminological Theory*. Devon, Oregon: Willan Publishing.
- Cohen, S., 2021. *Καταστάσεις άρνησης* (ελλην, μτφρ Σ. Σπυρέα). Αθήνα: Τόπος.
- Maguire, M., Morgan, R. & Reiner, R. (eds), 2012. *The Oxford Handbook of Criminology*. Oxford: Oxford University Press.
- Liebling A., Maruna, S., McAra L., (eds), 2017. *The Oxford Handbook of Criminology*. Oxford: Oxford University Press.
- Lea, J., 2002. *Crime and Modernity: Continuities in Left Realist Criminology*. London, Thousand Oaks, N. Delhi: Sage.
- Lilly, J.R., Cullen, F.T. & Ball, R.A., 2018 (7th ed). *Criminological Theory. Context and Consequences*, Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.
- Ruggiero, V., 2021, *Critical Criminology today. Counter hegemonic essays*. London, New York: Routledge.
- Taylor, I., 1999, *Crime in Context. A Critical Criminology of Market Societies*. Cambridge, Oxford: Polity Press & Blackwell.
- Young, J., 2011. *Criminological Imagination*. Cambridge: Polity.

Β' ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)**520031 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ****ΥΠ
ECTS: 6****Διδάσκουσα:** Καθηγήτρια Ε. Τουνταςάκη**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520031	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗ-ΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH276/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με θεωρητικά ζητήματα, αναλυτικές έννοιες και μεθοδολογικά εργαλεία της Ανθρωπολογικής της Συγγένειας.
- Έχουν κατανοήσει τη θεμελιακή σημασία της μελέτης της συγγένειας για τη συγκρότηση και την ανάπτυξη της επιστήμης της ανθρωπολογίας.
- Έχουν αποδεδειγμένη γνώση, κατανοούν και είναι σε θέση να εμβαθύνουν στα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα και τα επιστημολογικά μοντέλα που διαμόρφωσαν οι ανθρωπολόγοι για τη μελέτη των συγγενειακών συστημάτων στο εσωτερικό μη δυτικών και δυτικών κοινωνιών.
- Έχουν κατανοήσει τις πολλαπλές μορφές δομής, οργάνωσης και εννοιολόγησης των οικογενειακών και συγγενειακών σχέσεων σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά συμφραζόμενα.
- Διαθέτουν ικανότητες και είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις γνώσεις που απέκτησαν ώστε να διερευνούν τους τρόπους διασύνδεσης της συγγενειακότητας με οικονομικές και πολιτικές όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας.
- Έχουν την ικανότητα να αναλύουν τη θεωρητική σημασία των επιστημολογικών παραδοχών και των σύγχρονων θεωρητικών διενέξεων αναφορικά με το τι «είναι η

συγγένεια» και το τι «καταφέρνουμε με τη συγγένεια» και είναι σε θέση να διαμορφώνουν κριτικές θέσεις και προβληματισμούς αναφορικά με συναφή κοινωνικά, επιστημονικά ή ηθικά ζητήματα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επικεντρώνεται στα θεωρητικά σχήματα, τις βασικές αρχές, τις αναλυτικές έννοιες και τα μεθοδολογικά εργαλεία που διαμόρφωσαν οι ανθρωπολόγοι από τα μέσα του 19^{ου} μέχρι και σήμερα αναφορικά με τη μελέτη της οικογενειακής και συγγενειακής οργάνωσης. Εξετάζονται οι λεγόμενες κλασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως δομική αρχή συγκρότησης των ανθρώπινων κοινωνιών. Μέσα από τη συγκριτική αντιπαράθεση της δομολειτουργικής θεωρίας της καταγωγής προς τη δομιστική θεωρία της επιγαμίας αναδεικνύονται τόσο οι σημαντικές διαφορές όσο και τα σημεία όπου και οι δύο αυτές γραμμές σκέψης φαίνεται να συγκλίνουν.

Εστιάζοντας στα διαφορετικά κατά εθνική σχολή θεωρητικά μονοπάτια που ακολούθησε η ανθρωπολογία της συγγένειας μετά την αναστροφή της προς τη μελέτη των δυτικών κοινωνιών, η έμφαση μεταφέρεται στις σύγχρονες προσεγγίσεις, οι οποίες επικεντρώνονται στην ανάλυση των πρακτικών και συμβολικών λειτουργιών των συγγενειακών σχέσεων, στην ατομική δράση και τις στρατηγικές που τα υποκείμενα ενεργοποιούν σε συνάρτηση με τις τοπικές νοηματοδοτήσεις της συγγένειας. Η θεωρία της πρακτικής, η συμβολική προσέγγιση και η φεμινιστική κριτική, αμφισβητώντας και ανατρέποντας τις «κλασικές» θεωρήσεις της συγγένειας, σηματοδότησαν τη μετατόπιση από την περιγραφή των συγγενειακών συστημάτων των διαφόρων κοινωνιών στην ανάλυση των ημικών πολιτισμικών κατασκευών και τη διερεύνηση των ποικίλων νοημάτων που οι σεξουαλικές διαφορές, η ανθρώπινη αναπαραγωγή και η συγγένεια προσλαμβάνουν στα διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα.

Ιδιαίτερη ενότητα αποτελεί η σημασία των βιοϊατρικών αναπαραγωγικών τεχνολογιών για την αναζωπύρωση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος για τη συγγένεια και τη συγκρότηση των επονομαζόμενων «νέων μελετών της συγγένειας».

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	70
	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	40
	Τελική εξέταση	1
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται μέσω της τελικής γραπτής εξέτασης. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες χωρισμένοι σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων και έχοντας δεκαπέντε λεπτά στη διάθεσή τους	

	καλούνται να απαντήσουν σε 20 (διαφορετικές για τον καθένα/καθεμία) ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών, οι οποίες καλύπτουν ολόκληρη την ύλη του μαθήματος. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες οποίες δεν είναι απαλλακτικές αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Τουνταςάκη, Ε. (2021). *Ανθρωπολογικές θεωρήσεις της συγγένειας κατά τον 20ο αιώνα*, Αθήνα, Πατάκης (4^η έκδοση).

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Bourdieu, P. (2006). *Η Αίσθηση της Πρακτικής* [μτφρ. – επιμ. Θ. Παραδέλλης], Αθήνα, Εκδ. Αλεξάνδρεια (ιδιαίτερα τα κεφάλαια 1,2 του Βιβλίου II).
- Carsten, J. (2004) *After Kinship*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Edwards J. & C. Salazar 2012 [2009] (επιμ.), *European Kinship in the Age of Biotechnology*. Νέα Υόρκη, Οξφόρδη: Berghahn Books.
- Franklin S. και Susan McKinnon (επιμ.) (2001). *Relative Values: Reconfiguring Kinship Studies*. Durham & London, Duke University Press.
- Holy, L. (1996). *Anthropological Perspectives on Kinship*. London, Pluto Press.
- Καντσά, Β. (επιμ.) 2013. *Η μητρότητα στο προσκήνιο. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*. Εκδ. Αλεξάνδρεια: Αθήνα
- Καυταντζόγλου, Ρ. (επιμ.) 1996. *Οικογένειες του Παρελθόντος. Μορφές Οικιακής Οργάνωσης στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια*. Αλεξάνδρεια: Αθήνα
- Laslett, P. [1972] 1996. «Οικογένεια και νοικοκυριό. Ιστορικές προσεγγίσεις» [μτφρ. Ρ. Καυταντζόγλου]. Στο Ρ. Καυταντζόγλου (επιμ.) *Οικογένειες του παρελθόντος. Μορφές οικιακής οργάνωσης στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια*, σσ. 35-70. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Lévi-Strauss, C. 2010 «Η Δομική ανάλυση στη Γλωσσολογία και στην Ανθρωπολογία». Στο *Δομική Ανθρωπολογία* [μτφρ. Θ. Παραδέλλης] σσ. 47-72. Αθήνα, Κέδρος.
- Μπακαλάκη, Α. 1997. «Βιολογία, πολιτισμός και η αναζήτηση της ανθρώπινης φύσης». Εισαγωγή στο Μ. Sahlin, *Χρήσεις και καταχρήσεις της βιολογίας. Μία ανθρωπολογική κριτική της κοινωνιοβιολογίας*. [μτφρ. Α. Μπακαλάκη], σσ. 9-35. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Ντυμόν, Λ. 1996. *Εισαγωγή σε δύο θεωρίες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας*. Αθήνα, Καστανιώτης.
- Parkin, R. 1997. *Kinship. An Introduction to Basic Concepts*. Oxford, Blacwell.
- Peletz, M.G. (1995). "Kinship Studies in late Twentieth Century Anthropology", *Annual Review of Anthropology* 24, σσ. 343-72.
- Sahlins, Marshall 2014 [2013]. *Τι είναι (και τι δεν είναι) η συγγένεια*. Αθήνα, Εκδόσεις του

Εικοστού.

Schneider, D. M. (1984). *A critique of the Study of Kinship*. Ann Arbor, University of Michigan Press.

Stone, L. 1997. *Kinship and Gender. An Introduction*. Westview Press: Colorado and Oxford.

Stone, L. (επιμ.) (2001). *New Directions in Anthropological Kinship*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Strathern, M. 2008 [1992]. *Αναπαράγοντας το μέλλον. Ανθρωπολογία, συγγένεια και νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής* (μτφρ. Π. Μπουρλάκης). Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Τεάζη-Αντωνοπούλου, Η. (1987). «Η μελέτη της οικογένειας από κοινωνικο-ιστορική και ανθρωπολογική σκοπιά» *Ελληνική Κοινωνία* 1, σσ.143-65.

Τουνταςάκη, Ε. (2015): «Συγγένεια διά του σώματος: το μετα-αφήγημα της μητρότητας και της συγγενειακότητας την εποχή της βιοτεχνολογίας». Στο Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι (κ.α) (επιμ.) *Η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή στην Ευρώπη: Κοινωνικά, ηθικά και νομικά ζητήματα*, σσ.251-270. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας.

Τουνταςάκη, Ε. (2017): «Η ανθρωπολογική έρευνα της δωρεάς ωαρίων στην Ελλάδα: πολιτισμικές αντιλήψεις, κοινωνικές πρακτικές και νομικοί κανόνες». Στο Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας «*Η Βιοηθική στον 21ο αιώνα - Αφιέρωμα στον Θ. Κ. Παπαχρίστου*», Βιοηθικά, Τόμος 3, τεύχος 2, σσ. 26-39.

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα στο syllabus του μαθήματος, το οποίο είναι αναρτημένο στο site του μαθήματος (open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου).

Άλλα βοηθήματα

Κείμενα και άλλο υλικό αναρτημένα και διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Annual Review of Anthropology

Journal of Marriage and Family

L' Homme

American Ethnologist

American Anthropologist

Current Anthropology

520032 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Αρεζού Ρεζαϊάν

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520032	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- έχουν εξειδικευτεί στις σημαντικότερες κοινωνικές και ανθρωπολογικές θεωρίες και μεθοδολογίες στη μελέτη των θρησκειών και των συμβολικών συστημάτων
- έχουν αποκτήσει δεξιότητες ερμηνείας του θρησκευτικού φαινομένου
- έχουν ενισχύσει τις ικανότητές τους τόσο στην κριτική κατανόηση όσο και στη σύγκριση εθνογραφιών σχετικά με τις τυπικές και τις άτυπες μορφές της θρησκευτικής λατρείας
- έχουν καλλιεργήσει κριτική σκέψη σχετικά με την εμφάνιση σύγχρονων μορφών πνευματικότητας στις συνθήκες νεωτερικότητας και παγκοσμιοποίησης
- μπορέσουν να κατανοήσουν τη σχέση της θρησκείας με τα πολιτικά, κοινωνικά και ιστορικά συμφραζόμενα
- έχουν αναπτύξει δεξιότητες στην ερμηνεία του θρησκευτικού φαινομένου
-

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι ανθρωπολόγοι έχουν προσεγγίσει και μελετήσει τις διαφορετικές εκφάνσεις του θρησκευτικού φαινομένου. Ξεκινώντας από τους κλασικούς της κοινωνικής θεωρίας θα προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε το πώς μετασχηματίστηκαν η ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία στη μελέτη της θρησκείας. Θα εξεταστούν οι έννοιες της τελετουργίας, της μαγείας, της μαγγανείας, της πνευματοληψίας, του σαμανισμού, του ορθολογισμού και της εκκοσμίκευσης μέσα από πλούσια εθνογραφικά παραδείγματα. Στο πλαίσιο της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας θα εξετάσουμε την ανάδυση φαινομένων όπως για παράδειγμα τα «νέα» θρησκευτικά κινήματα, τον θρησκευτικό πλουραλισμό αλλά και τη ριζοσπαστικοποίηση της θρησκείας στη σύγχρονη εποχή. Μακριά από μία ουσιοκρατική προσέγγιση, η θρησκεία θα προσεγγιστεί στο μάθημα ως προϊόν πολιτικών, κοινωνικών και ιστορικών συμφραζομένων.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	40
	Αυτοτελ ής μελέτη υλικού παραδόσεων	70
	Ομαδική/ατομική εργασία	38
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν δύο από τέσσερα συνολικά θέματα και να τα αναπτύξουν με τη μορφή σύντομου δοκιμίου και με μία κριτική προσέγγιση των θεμάτων. Η προαιρετική εργασία ή παρουσίαση συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό, αλλά δεν έχει απαλλακτικό χαρακτήρα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα του μαθήματος: Morris, B. 2020. *Εισαγωγή στην Ανθρωπολογία των Θρησκειών*. Αθήνα: Ηριδανός

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αντωνοπούλου, Μ. 2022. *Οι Κλασικοί της Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Σαββάλας.
 Μακρής, Γ. 2012. *Ισλάμ: Πεποιθήσεις, Πρακτικές, Τάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.
 Μακρής, Γ. 2015. *Η Οδός των Πνευμάτων: Σουφισμός, Πνευματοληψία και Μαγεία στο Σουδάν*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.
 Μαρξ, Κ. και Ένγκελς, Φ. 2009. *Για τη Θρησκεία*. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ.
 Μπεκριδάκης, Δ. 1999. Ο Άνθρωπος της Νέας Εποχής. *Θεός και Θρησκεία*, 1: 101-108.
 Ουλής, Δ. 2022. *Η Ευδαιμονία της Άγνοιας: Ένα Σχόλιο στην Τριλογία 'The Matrix'*. Αθήνα: Αρμός.
 Ali, T. 2003. *Η Σύγκρουση των Φονταμενταλισμών*. Αθήνα: Άγρα.
 Appadurai, A. 2014. *Νεωτερικότητα χωρίς Σύνορα: Πολιτισμικές Διαστάσεις της Παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
 Asad, T. 1993. *Genealogies of Religion: Discipline and Reasons of Power in Christianity and Islam*. Baltimore: The John Hopkins University Press.
 Bauman, Z. 2002. *Η Μετανεωτερικότητα και τα Δεινά της*. Αθήνα: Ελληνικές Εκδόσεις.

- Bell, C. 2002. *Τελετουργία: Προοπτικές και Διαστάσεις*. Αθήνα: Ηριδανός.
- Bloch, M. (1992). *Prey into hunter: The politics of religious experience*. Cambridge University Press.
- Bloch, M. 1989. *Ritual, History and Power: Selected Papers in Anthropology*. London: The Athlone Press. (Εισαγωγή)
- Boddy, J. (1989). *Wombs and alien spirits: Women, men and the Zar cult in northern Sudan*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Caplan, L. (Ed.). 2007. *Studies in Religious Fundamentalism*. London: Routledge.
- Dawson, L. L. (Ed.). 2003. *Cults and New Religious Movements: A Reader*. Oxford: Blackwell.
- Eagleton T. 2010. *Λογική, Πίστη και Επανάσταση: Στοχασμοί Γύρω από την Περί Θεού Διαμάχη*. Αθήνα: Πατάκη
- Eagleton, T. 2003. *Οι Αυταπάτες της Μετανεωτερικότητας*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Eagleton, T. 2007. *Ιερός Τρόμος*. Αθήνα: Πατάκης.
- Eller, J. D. 2021. *Introducing Anthropology of Religion: Culture to the ultimate* (3rd ed.). Routledge
- Evans-Pritchard E.E. 1937. *Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande*. Oxford: University Press.
- Geertz, C. 2003. *Η Ερμηνεία των Πολιτισμών*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Gennep, van A. 2016. *Τελετουργίες Διάβασης*. Αθήνα: Ηριδανός.
- Geschiere, P. 2000. *The Modernity of Witchcraft: Politics and the Occult in Postcolonial Africa*. Charlottesville: University Press of Virginia.
- Harner, J.M. (ed.). 2015. *Παραισθησιογόνα και Σαμανισμός*. Αθήνα: Ηριδανός.
- Harvey, D. 2009. *Η Κατάσταση της Μετανεωτερικότητας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Heelas, P. 1997. *The New Age Movement: The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity*. Blackwell, Oxford.
- Lewis, I. M. (1971). *Ecstatic religion: An anthropological study of spirit possession and shamanism*. New York: Penguin.
- Lewis, I. M. 1996. *Religion in Context: Cults and Charisma*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Malinowski, B. 2019. *Μαγεία, Επιστήμη και Θρησκεία*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Marty, M. E., & Appleby, R. S. (Eds.). 1991. *Fundamentalisms observed*. University of Chicago Press.
- Mauss, M. και Hubert, H. 2013. *Σχεδιάγραμμα μιας Γενικής Θεωρίας για τη Μαγεία*. Αθήνα: Εκδόσεις 21ου.
- Riboli, D. 2008. *Tunsuriban. Μια Ανθρωπολογική Μελέτη του Σαμανισμού των Cherang του Νοτίου και Κεντρικού Νεπάλ*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Ruthven, M. 2007. *Fundamentalism: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Sax, W. S., & Basu, H. (Eds.). 2015. *The Law of Possession: Ritual, Healing, and the Secular State*. Oxford: Oxford University Press.
- Stoller, P. 1995. *Embodying Colonial Memories: Spirit Possession, Power, and the Hauka in West Africa*. London: Routledge.
- Tambiah, S. J. 2014. *Μαγεία, Επιστήμη, Θρησκεία και το Φάσμα της Ορθολογικότητας*. Αθήνα: Ηριδανός.
- Taussig, M. 1991. *Shamanism, Colonialism, and the Wild Man: A Study in Terror and Healing*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Taylor, Ch. 2015. *Μια Κοσμική Εποχή*. Αθήνα: Ίνδικτος.
- Turner, V. 1989. *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Ithaca: Cornell University Press.
- Turner, V. 2015. *Από την Τελετουργία στο Θέατρο*. Αθήνα: Ηριδανός.
- Weber, M. 2006. *Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Καπιταλισμού*. Αθήνα:

Gutenberg. (Εισαγωγή και 1ο μέρος)
Weber, M. 2007. *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*. Αθήνα: Σαββάλας.

520033 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Δρ. Ν.-Α. Κουτσούγερα, Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520033	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH285/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες:

- Θα έχουν εμβαθύνει στη βασική επιστημολογία του πεδίου της ανθρωπολογίας του σώματος
- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές θεωρίες που εμπλέκονται στην ανθρωπολογική κατανόηση του σώματος ως αναλυτικής/αναστοχαστικής έννοιας
- Θα έχουν εντοπίσει τον τρόπο με τον οποίο η μεθοδολογία της ανθρωπολογικής επιστήμης εμπλέκεται με την ως άνω επιστημολογία
- Θα έχουν αντιληφθεί τον τρόπο με τον οποίο το σώμα εμπλέκεται στο σύγχρονο λόγο περί βιοκοινωνικότητας/βιοπολιτικής.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ποια είναι η σημασία του να αντιληφθούμε το 'σώμα' ως αντικείμενο θεωρητικού στοχασμού, αλλά και ως αντικείμενο έρευνας στην κοινωνική ανθρωπολογία και πιο συγκεκριμένα στην εθνογραφία; Ή διαφορετικά, πώς μπορούμε να σκεφτούμε κριτικά και άρα να μελετήσουμε εθνογραφικά το 'σώμα';

Το μάθημα αυτό εστιάζει στις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις της αναλυτικής κατηγορίας 'σώμα', όπως αυτές αναπτύσσονται στην κοινωνική ανθρωπολογία και στις άλλες κοινωνικές επιστήμες. Πιο συγκεκριμένα, το 'σώμα' προσεγγίζεται ως υποκείμενο και αντικείμενο σχέσεων εξουσίας και γνώσης, αλλά και ως πηγή συμβολισμών και ως τόπος 'ενσωμάτωσης' και 'σωματοποίησης' του πολιτισμικού και του πολιτικού. Εξετάζοντας αναλυτικά εθνογραφικά παραδείγματα που δεν εστιάζουν μόνο στο λόγο, στην αναπαράσταση και στην υλικότητα των σωμάτων, το μάθημα αυτό επικεντρώνεται και σε φαινομενολογικές, μεταδομιστικές, φεμινιστικές και μετα-υλιστικές προσεγγίσεις που μας καλούν να διερωτηθούμε για την "γλώσσα του σώματος" όσο και για το σώμα της γλώσσας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ E-CLASS	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65
	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τρία ή τέσσερα συνολικά. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν ατομικές ή/και συλλογικές εργασίες. Σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να ενθαρρύνει την εκ μέρους των φοιτητών/τριων αυτόνομη μελέτη και κριτική ανάλυση κομβικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις θεματικές του μαθήματος. Οι εν λόγω εργασίες δεν έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Συγγράμματα:

Μακρυνιώτη, Δήμητρα (επιμ.), 2004, *Τα όρια του σώματος: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Νήσος.

Αλεξιάς Γ., Τζανάκης, και Μ. Χατζούλη Α. (επιμ.), 2014, *Σώμα υπό επιτήρηση. Ηθικές και πολιτικές συνδηλώσεις της ιατρικής τεχνολογίας και της κοινωνικής φροντίδας*. Αθήνα: Πεδίο

Κώστας Γιαννακόπουλος (επιμ.), 2006, *Σεξουαλικότητα. Θεωρίες και πολιτικές της ανθρωπολογίας*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία (ενδεικτικά):

Αθανασίου, Αθηνά. 2011, «Το φύλο και η σεξουαλικότητα στους λόγους και της πρακτικές της βιο-επιστήμης: Επιστημολογίες και Τεχνολογίες του Σώματος», στο Αστρινάκη Ρ., Χαντζαρούλα Π., Αθανασίου Α., *Μελέτες για το Φύλο στην Ανθρωπολογία και την Ιστορία*, επ. Β. Καντσά, Β. Μουτάφη, Ε. Παπαταξιάρχης, Αθήνα: Αλεξάνδρεια (εισαγωγή, κεφ. 1, 2).

Αθανασίου, Αθηνά., 2014, "Το εθνικό σώμα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης: Η δημογραφική πολιτική της ζωής και τα όρια του πολιτικού", στο Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (επιμ.) *Πολιτικές της καθημερινότητας. Σύνορο, σώμα και ιδιότητα του πολίτη στην Ελλάδα*, σελ. 455-484. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Butler, Judith. 2006, «Παραστασιακές Επιτελέσεις και Συγκρότηση του Φύλου. Δοκίμιο πάνω στη Φαινομενολογία και τη Φεμινιστική Θεωρία» στο Αθανασίου Α. *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Butler, Judith. 2006 [1991], «Από-μίμηση και έμφυλη ανυπακοή» στο Γιαννακόπουλος Κ. (επ.) *Σεξουαλικότητα. Θεωρίες και Πολιτικές της Ανθρωπολογίας*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Foucault, Michel. 1976, «Πειθήνια Σώματα» και το «Σώμα των Καταδίκων» στο δικό του *Επιτήρηση και Τιμωρία. Η Γέννηση της Φυλακής*.

Γιαννακόπουλος, Κώστας. 1998. "Πολιτικές σεξουαλικότητας και υγείας την εποχή του AIDS". *Σύγχρονα Θέματα* 6:76-86.

Παπαγαρουφάλη, Ελένη. 2002. "Εγκεφαλικός θάνατος: Η πολιτική οικονομία της ψυχής. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση" *Σύγχρονα Θέματα* Τεύχος 80. Σελ. 51-56.

Μακρυνιώτη, Δήμητρα. 2008, *Περί θανάτου. Η πολιτική διαχείριση της θνητότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Lock, Margaret. "Ιατρική γνώση και πολιτική του σώματος" στο Αθηνά Αθανασίου (επιμ.) *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*. Εκδόσεις Νήσος. Σελ. 89-116.

Martin, Emily. 2011. "Προς μια ανθρωπολογία της ανοσολογίας: Το σώμα ως εθνικό κράτος" στο Αθηνά Αθανασίου (επιμ.) *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*. Εκδόσεις Νήσος. Σελ. 513-543

Biehl J., 2011, "Vita: Η Ζωή σε μια Ζώνη Κοινωνικής Εγκατάλειψης", στο *Βιοκοινωνικότητες: Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, σελ. 261-289. Αθήνα: Νήσος.

Veena Das, 2011, "Γλώσσα και Σώμα: Συναλλαγές στην Κατασκευή του Πόνου", στο *Βιοκοινωνικότητες: Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, σελ. 227-260. Αθήνα: Νήσος.

Snyder Sharon L. & David T. Mitchell, 2011, "Αναθεωρώντας το Σώμα: Σπουδές Αναπηρίας και η Αντίσταση στην Εν-Σωματώση", στο *Βιοκοινωνικότητες: Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, σελ. 291-326. Αθήνα: Νήσος.

Fausto-Sterling, Anne. 2011. "Φύλο, φυλή και έθνος: Η συγκριτική ανατομία των

'Όπτεντοτισσών' στην Ευρώπη, 1815-1817" στο Αθηνά Αθανασίου (επιμ.) *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*. Εκδόσεις Νήσος. Σελ. 153-197.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Cultural Anthropology
Feminist Anthropology
Social Anthropology
The Cambridge Journal of Anthropology
Subjectivity
Ethos
Ethnos
Body & Society
Theory, Culture, & Society
New Formations
Signs: Journal of Women in Culture and Society
Φεμινιστικά
Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών
Σύγχρονα Θέματα

520047 ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκων: Καθηγητής Λ. Οικονόμου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520047	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH166/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του αστικού φαινομένου στην ανθρωπολογία και τις κοινωνικές επιστήμες.
- Έχουν κατανοήσει την ιστορικότητα και την πολυμορφία των πόλεων στο χώρο και το χρόνο, και τις διαφορετικές προσπάθειες ταξινόμησής της.
- Έχουν κατανοήσει κριτικά τα διαφορετικά παραδείγματα αστικής εθνογραφίας και έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες μεθοδολογικές γνώσεις και δεξιότητες για την οργάνωση και τη διεξαγωγή αστικής ανθρωπολογικής έρευνας.
- Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για την ιστορία, τη δομή, την κοινωνική ζωή, τις αναπαραστάσεις και το χώρο των μεγαλουπόλεων της σύγχρονης εποχής.
- Έχουν κατανοήσει την πολιτισμική και πολιτική σημασία της κοινωνικής παραγωγής του αστικού χώρου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές/τριες στην αστική ανθρωπολογία και την αστική θεωρία και να τους εξοικειώσει με τις σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις του αστικού χώρου. Στα ζητήματα που εξετάζονται περιλαμβάνονται:

- 1) η ανάδυση και εξέλιξη των βιομηχανικών πόλεων και η κλασική κοινωνική θεωρία για την πόλη (Μάρξ, Ντιρκέμ, Βέμπερ, Ζίμελ, Σχολή του Σικάγου),
- 2) η ανθρωπολογική κατανόηση του αστικού φαινομένου, η πολυμορφία των πόλεων στο χώρο και στο χρόνο, και οι προσπάθειες ταξινόμησής της,
- 3) η μεθοδολογία και η θεματική των κυριότερων ανθρωπολογικών υποδειγμάτων εθνογραφικής μελέτης της πόλης (Σχολή του Σικάγου, Σχολή του Μάντσεστερ, αμερικανική Σχολή, σύγχρονες προσεγγίσεις της παραγωγής του χώρου) και οι κυριότερες μεθοδολογικές έννοιες και εργαλεία για την προσέγγιση των σύγχρονων αστικών περιβαλλόντων,
- 4) οι σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις του αστισμού (Λεφέβρ, Χάρβεϋ, Φουκό, Μπέντζαμιν) και η σύγχρονη ανθρωπολογική έρευνα σε πόλεις, και
- 5) η ανθρωπολογική και ιστορική μελέτη της κοινωνικής παραγωγής του αστικού χώρου και του αστικού σχεδιασμού με αναφορά στις δυτικές μητροπόλεις και την Ελλάδα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	3
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	9

	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από επτά συνολικά θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες και να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες στον αστικό χώρο. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Οικονόμου, Λεωνίδας, 2012, *Η Κοινωνική Παραγωγή του Αστικού Χώρου στη Μεταπολεμική Αθήνα. Η Περίπτωση της Βούλας*, Αθήνα: Πατάκης.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Knox, Paul, και Steven Pinch, 2009, *Κοινωνική Γεωγραφία των πόλεων*, Αθήνα: Σαββάλας.

Lefebvre, Henri, 2007, *Δικαίωμα στην πόλη. Χώρος και Πολιτική*, Αθήνα: Κουκίδα.

Οικονόμου, Λεωνίδας, 2011, κείμενο σημειώσεων με τίτλο: “Καταστασιακή ανάλυση και κοινωνικά δίκτυα”.

Οικονόμου, Λεωνίδας, 2012, *Η Κοινωνική Παραγωγή του Αστικού Χώρου στη Μεταπολεμική Αθήνα. Η Περίπτωση της Βούλας*, Αθήνα: εκδ. Πατάκης.

Οικονόμου, Λεωνίδας, 2017, κείμενο σημειώσεων με τίτλο: “Η πόλη στο χώρο και το χρόνο”.

Οικονόμου, Λεωνίδας, 2017, κείμενο σημειώσεων με τίτλο: “Η Σχολή του Σικάγου: Θεωρητική συμβολή και εθνογραφικό έργο”.

Pinol, Jean-Luc, 2000 (1991), *Ο Κόσμος των Πόλεων τον 19ο Αιώνα*, Αθήνα: Πλέθρον.

Simmel, Georg, 1993 (1903), *Πόλη και Ψυχή (Μεγαλούπολη και Ψυχικός Βίος)*, Αθήνα: Έρασμος.

Stevenson, Deborah, 2007, *Πόλεις και Αστικοί Πολιτισμοί*, Αθήνα: Κριτική.

Τάτσης, Νικόλαος και Θανοπούλου, Μαρία (επιμ.), *Η Κοινωνιολογία της Σχολής του Σικάγου*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο e-class

520049 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Ε. Μαμουλάκη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520049	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕ- ΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙ- ΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH375/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις της έννοιας της εξουσίας και των μορφών οργάνωσής της.
- Έχουν εμβαθύνει στις βασικές θεωρίες και μεθόδους της πολιτικής ανθρωπολογίας.
- Έχουν αναπτύξει κριτική κατανόηση της συγκρότησης του κράτους, των θεσμών και των λειτουργιών του.
- Είναι σε θέση να αναγνωρίσουν και να αναλύσουν κριτικά το ρόλο της ιδεολογίας, των αναπαραστάσεων και των τελετουργιών στη συγκρότηση του πολιτικού.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση και κατανόηση των πολιτικών συστημάτων όπως διαμορφώνονται σε διαφορετικά κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια. Οι θεωρίες, οι μέθοδοι και τα ερευνητικά εργαλεία της πολιτικής ανθρωπολογίας είναι ιδιαίτερα χρήσιμα στην ανάλυση και ερμηνεία αφενός της πολιτικής ως ολικό κοινωνικό φαινόμενο και αφετέρου της δομής και της δυναμικής των πολιτικών συστημάτων διαφορετικών πολιτισμικά κοινωνιών. Μέσα από την εξέταση των κύριων θεωρητικών σχημάτων και εθνογραφικών παραδειγμάτων επιχειρείται η κριτική κατανόηση της συγκρότησης του πολιτικού και των μορφών οργάνωσής του.

Ενδεικτικές θεματικές αποτελούν:

Η πολιτική ως αντικείμενο ανθρωπολογικής έρευνας.

Κοινωνίες χωρίς κράτος

Η εξέλιξη της συγκρότησης του κράτους.

Εθνογραφικές προσεγγίσεις της εξουσίας και της πολιτικής επιρροής.

Πατρωνεία, νεποτισμός και ολιγαρχία.

Συγγένεια, φυλή, κάστα και διανομή της εξουσίας.

Διαθεματικότητα και πολιτικές της ταυτότητας.

Κρατική βία, κοινωνικά κινήματα και πολιτική κουλτούρα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>75</td></tr> <tr> <td>Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα</td><td>34</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>150</td></tr> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	75	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	34	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	150
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	75												
Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	34												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	150												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν κριτικά κείμενα της βιβλιογραφίας στην τάξη ή να εκπονήσουν εργασίες. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι εργασίες αυτές δεν έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Lewellen, T. (2009), *Πολιτική Ανθρωπολογία: Μια εισαγωγή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Asad, T. (Ed.) (1973), *Anthropology and the Colonial Encounter*, Ithaca Press, London

Bailey, F. G. (2001 [1969]), *Stratagems and Spoils: A Social Anthropology of Politics*, Colorado & Oxford: Westview Press.

Balandier, G. (1990[1967]), *Πολιτική Ανθρωπολογία* (μτφ. Μ. Θανοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Clastres, P. (1992[1974]), *Η Κοινωνία ενάντια στο Κράτος* (μτφ. Κ. Καψαμπέλη). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Gledhill, J. (2000[2013]), *Οι Μεταμφιέσεις της Εξουσίας: Ανθρωπολογικές Οπτικές στην Πολιτική* (μτφ. Π. Μαρκέτου). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Hutchinson, Sharon E. (1996), *Nuer Dilemmas. Coping with Money, War and the State*, , Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press

Kurtz, Donald (2001), *Political Anthropology: Paradigms and Power*. Μπόουλνερ, Colorado: Westview Press.

Lewellen, T. (2009), *Πολιτική Ανθρωπολογία: Μια Εισαγωγή* (μτφ. Χ. Μεντζαλιρά). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Scott, J. (1985), *Weapons of the weak. Everyday Forms of Peasant Resistance*, Newhaven/London: Yale University Press.

Vincent, J. (1990), *Anthropology and Politics: Visions, Traditions, and Trends*. Arizona: The University of Arizona Press.

Vincent, J. (Eds.) (2002), *The Anthropology of Politics. A Reader in Ethnography, Theory and Critique*, Malden-Oxford: Blackwell.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

PoLAR : Political and Legal Anthropology Review

Β' ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΥΠ)**520046****ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ****ΥΠ
ECTS: 6****Διδάσκουσα:** Αναπλ. Καθηγήτρια Α. Αγγελίδου**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520046	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH172/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- έχουν εξοικειωθεί με την θεωρία, ορολογία και μέθοδο της οικονομικής ανθρωπολογίας
- έχουν αποκτήσει συνείδηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας του οικονομικού βίου
- μπορούν να αναγνωρίζουν και να αναλύουν προβλήματα της σύγχρονης οικονομικής ζωής
- έχουν μάθει να αναζητούν βιβλιογραφικές αναφορές και να επεξεργάζονται ιστορικές και εθνογραφικές πληροφορίες/δεδομένα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα πραγματεύεται τα βασικά ζητήματα που απασχολούν τον υπο-κλάδο εκείνον της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας ο οποίος εξετάζει τον τρόπο οργάνωσης και πρόσληψης των οικονομικών φαινομένων, αρχικά σε μη-δυτικές κοινωνίες και στη συνέχεια και στις οικονομίες που συνιστούν την καρδιά του καπιταλιστικού συστήματος. Θα παρουσιαστούν σε μια ιστορική προοπτική παλαιότερες και νέες θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικά παραδείγματα αναφορικά με τις διαφορετικές σημασίες που προσλαμβάνουν η «παραγωγή», η «ανταλλαγή» και η «κατανάλωση» σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια. Θα εξεταστεί επίσης η διαχρονικά αμφίσημη σχέση ανάμεσα στην Οικονομική Ανθρωπολογία και τον επιστημονικό εκείνο κλάδο που θεωρείται κατεξοχήν αρμόδιος για τη μελέτη της οικονομίας, την Οικονομική Επιστήμη. Θα συζητηθούν τέλος οι κοινωνικοοικονομικοί

μετασχηματισμοί που συντελούνται τις τελευταίες δεκαετίες και οι ποικίλες μορφές που παίρνει στις μέρες μας η διασύνδεση του τοπικού με το παγκόσμιο και θα διερευνηθεί η προσφορά της ανθρωπολογίας στους κριτικούς προβληματισμούς που διατυπώνονται στις μέρες μας σχετικά με την «οικονομία της ελεύθερης αγοράς».

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ													
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class ΧΡΗΣΗ μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο													
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>65</td></tr><tr><td>Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα</td><td>44</td></tr><tr><td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>150</td></tr></table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65	Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	150
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου													
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39													
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	65													
Ατομική εργασία και βιβλιογραφική έρευνα	44													
Τελική εξέταση	2													
Σύνολο Μαθήματος	150													
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής. Οι φοιτητές και φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν τρία από τα πέντε θέμα-τα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήμα-τος. Οι φοιτήτριες/ές ενθαρρύνονται να συγγράψουν και να παρουσιάσουν ομαδικές εργασίες βασισμένες στις συζητήσεις του μαθήματος. Η εργασία συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.													

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Narotzky, S. (2007). Οικονομική Ανθρωπολογία: Νέοι Προσανατολισμοί. Αθήνα: Σαββάλας.
Willk, R. Richard. & Cliggett, L. (2010). Οικονομία και Πολιτισμός, Αρχές Οικονομικής Ανθρωπολογίας. Αθήνα: Κριτική.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Appadurai, A. (ed.) (1986). *The Social Life of Things*, Cambridge: Cambridge University Press.
Bourdieu P. (2002 [1979]). Η Διάκριση: Κοινωνική Κριτική της Καλαισθητικής Κρίσης. Αθήνα, Πατάκης.
Bourdieu, P. (2007). *Ανδρική Κυριαρχία*. Αθήνα: Πατάκης.
Geertz C. (2006 [1978]). Η Οικονομία του Παζαριού. Πληροφορίες και Αναζήτηση στο Μάρκετινγκ των Χωρικών, στο Κονιόρδος Σ. (επιμ.), *Κείμενα Οικονομικής Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Gutenberg, σελ. 153-162.
Godelier, M. (2003 [1996]). *Το Αίνιγμα του Δώρου*, Αθήνα: Gutenberg.
Graeber, D. (2013 [2011]). *Χρέος: Τα πρώτα 5.000 χρόνια*. Αθήνα: Εκδ. Στάσει Εκπίπτοντες.
Hann, C. (2018). Μορφές του Καπιταλισμού και Μορφές της Οικονομικής Ανθρωπολογίας, στο Νιτσιάκος, Β. και άλλοι (επιμ.), *Τα πολλαπλά σύνορα ενός μεταβαλλόμενου κόσμου. Το έργο του Θερινού Σχολείου της Κόνιτσας*. Αθήνα: Κριτική, σελ. 93-124.

- Harvey, D. (2007). Νεοφιλελευθερισμός και το Κράτος, στο Harvey, D. *Νεοφιλελευθερισμός: Ιστορία και παρόν*. Αθήνα: Καστανιώτης, σελ. 97-124.
- Ζουμπουλάκης, Μ. (2010). Το πεδίο της πολιτικής οικονομίας και οι μέθοδοι των οικονομολόγων, στο Ζουμπουλάκης Μ. και Κόλλιας Χ. (επιμ.) *Σύγχρονη Πολιτική Οικονομία*. Αθήνα: Πατάκης, σελ. 11-37.
- Μυλωνάκης, Δ. (2012). Οικονομική κρίση και οι αντινομίες της οικονομικής επιστήμης, στο *Σύγχρονα Θέματα* 118-119, σελ. 47-58.
- Mauss, M. (1979 [1923-24]). *Το Δώρο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Ποταμιάνος, Ν. (2021) *Εκδοχές της Ηθικής Οικονομίας: Ιστορικές και Θεωρητικές Μελέτες*. Ρέθυμνο: ΙΤΕ.
- Meillassoux, C. (1983). Η κοινωνική αναπαραγωγή, στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 51, σελ. 35- 50.
- Mintz, S. (1985). *Sweetness and Power: The place of sugar in modern history*. New York, N.Y: Viking. Chicago.
- Narotzky, S. (2020). *Grassroots economies: Living with Austerity in Southern Europe*, London, Pluto Press.
- Polanyi, K. (2006 [1957]). Η Οικονομία ως Θεσμοθετημένη Διαδικασία, στο Κονιόρδος Σ. (επιμ.), *Κείμενα Οικονομικής Κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Gutenberg, σελ. 121-152.
- Polanyi, K. (2007). *Ο μεγάλος μετασχηματισμός*. Αθήνα: Νησίδες.
- Sahlins, M. (1981). Η πρώτη κοινωνία της αφθονίας, στο *Αντιθέσεις* (5), σελ. 33-46.
- Sahlins, M. [2003 (1976)]. *Πολιτισμός και πρακτικός λόγος*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Σπυριδάκης Μ. (2013). Μετά την εργασία. Η εμπειρία της ανεργίας στη Ναυπηγοεπισκευαστική Βάση Περάματος, στο Σπυριδάκης Μ. (επιμ.), *Ανεργία και Εργασιακή Ανασφάλεια. Όψεις ενός Εμμένοντος Κινδύνου*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Thompson, E. P. (2020). *Η ηθική οικονομία του πλήθους στην Αγγλία τον 18ο αιώνα*. Εκδόσεις ΕΑΠ. (μτφ) Νίκος Ποταμιάνος.

Άλλα Βοηθήματα:

Κείμενα διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

520059

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ΥΠ
ECTS: 6

Διδάσκουσες/οι: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520059	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH121

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν αποκτήσει εξοικείωση με την ιστορία της ανθρωπολογικής θεωρίας και με κύριες έννοιες, ερωτήματα και αναλυτικά εργαλεία διαφορετικών θεωρητικών ρευμάτων.
- Προσεγγίζουν κριτικά τη συνάφεια των θεωρητικών προσεγγίσεων με τις μεθοδολογικές πρακτικές.
- Έχουν αποκτήσει εξοικείωση με κριτικές και αναστοχαστικές προσεγγίσεις ως προς τα θεωρητικά ρεύματα της ανθρωπολογίας.
- Έχουν κατανοήσει την ιστορικότητα των θεωρητικών προσεγγίσεων στην ανθρωπολογία και τρόπους με τους οποίους οι θεωρητικές προσεγγίσεις βρίσκονται σε συνομιλία με άλλους κλάδους των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.
- Έχουν εξασκηθεί στην κριτική ανάγνωση ανθρωπολογικών κειμένων και στην αναγνώριση των διαφορετικών προσεγγίσεων μέσα από την κριτική ανάγνωση ανθρωπολογικών κειμένων.
- Έχουν εξασκηθεί στη διατύπωση κριτικών ερευνητικών ερωτημάτων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα ξεκινάει με μία σύντομη ιστορική προσέγγιση της γενεαλογίας των θεωρητικών προσεγγίσεων στην ανθρωπολογία. Επικεντρώνεται στις ανθρωπολογικές θεωρίες από τη δεκαετία του 1960 και έπειτα, δίνοντας έμφαση στα ερωτήματα, τις έννοιες και τις μεθοδολογίες που χαρακτηρίζουν τα θεωρητικά ρεύματα καθώς και στους προβληματισμούς και τις κριτικές που έχουν διατυπωθεί για κάθε ένα από αυτά. Οι ενότητες συμπεριλαμβάνουν το πέρασμα από τη δομή στη δράση, φεμινιστικές κριτικές στην ανθρωπολογία, τις συμβολικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις, την αναστοχαστική εθνογραφία και την πολιτισμική κριτική, την οντολογία και ζητήματα ετερότητας, νέες προσεγγίσεις για τη σχέση φύσης-πολιτισμού και ζητήματα από-αποικιοποίησης. Επίσης, οι συζητήσεις λαμβάνουν υπόψη τις συνομιλίες της ανθρωπολογίας με τη φιλοσοφία, την ιστορία, την κοινωνιολογία και την πολιτική οικονομία, τις εικαστικές τέχνες, τον κινηματογράφο και τη λογοτεχνική κριτική.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ			
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class			
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><td>Δραστηριότητα</td><td>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</td></tr></table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου			

	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	5
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	54
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από τρία συνολικά θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν ατομικές ή ομαδικές εργασίες, οι οποίες βασίζονται σε βιβλιογραφική έρευνα και σε κριτική ανάγνωση ανθρωπολογικών κειμένων. Οι εργασίες και οι παρουσιάσεις συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.), *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία: Σύγχρονες Τάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2011.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Απαντουράι, Αρζούν. 2014. Νεωτερικότητα χωρίς σύνορα. Πολιτισμικές διαστάσεις της παγκοσμιοποίησης. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Bourdieu, Pierre. 2006. *Η Αίσθηση της Πρακτικής*, μτφρ./επιμέλεια Θ. Παραδέλλης, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Γκέφου-Μαδιανού, Δήμητρα (επιμ.) 2011. *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία: Σύγχρονες Τάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, Σειρά «Ανθρωπολογικοί Ορίζοντες».

Γκέφου-Μαδιανού, Δήμητρα. 2011. Πολιτισμός και εθνογραφία. Από τον εθνογραφικό ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, Σειρά «Ανθρωπολογικοί Ορίζοντες».

Geertz, Clifford. 2003. «Πυκνή περιγραφή» & «Από τη σκοπιά του ιθαγενούς», στο *Ερμηνεία των Πολιτισμών*, (μετάφραση-επιστημονική θεώρηση: Θ. Παραδέλλης). Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Hirsch et al. 2007. Anthropologists are Talking on Anthropology After Globalization. *Ethnos* 72(1): 102-26.

Mbembe, Achille. 2017. *Critique of black reason*. Duke University Press

Μπακαλάκη, Αλεξάνδρα. 1997. Είναι η ανθρωπολογία των γυναικών για την ανθρωπολογία του φύλου ό,τι η παιδική ηλικία για την ωριμότητα; Περιοδικό *Μνήμων*, τεύχος 19, σελίδες 211-223.

Ortner, Sherry. 1984. «Η Ανθρωπολογική Θεωρία από τη δεκαετία του 1960 και μετά», μτφρ. Στέλλα Γαλάνη του «Theory in Anthropology since the sixties». *Comparative Studies in society and History*, 26 (1): 126-166.

Ortner, Sherry. 2016. Dark anthropology and its others: Theory since the eighties. *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 6, 47-73.

Sahlins, Marshall. 2003. *Πολιτισμός και Πρακτικός Λόγος*, μτφρ. Ν. Κούρκουλος, επιμέλεια

Θ. Παραδέλλης, Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.

Stocking, George. 1992. "Paradigmatic traditions in the history of Anthropology". Στο *The ethnographer's Magic and Other Essays in the History of Anthropology*, 342-361. Madison: The University of Wisconsin Press.

Wolf, Eric. «Εισαγωγή» στο *Ευρώπη και οι Λαοί Χωρίς Ιστορία* (μτφρ. Μ. Σπυριδάκης), Σειρά «Ανθρωπολογικοί Ορίζοντες», Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

520084 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Αγγελική Αθανασοπούλου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520084	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH403/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν κατανοήσει:

- την ιστορικότητα του μεταναστευτικού φαινομένου, τη διαμόρφωσή του σε συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά πλαίσια, τη σύνδεσή του με φαινόμενα, όπως ο εθνικισμός και ο ρατσισμός.
- τον παγκοσμιοποιημένο και διεθνικό χαρακτήρα των μετακινήσεων και τις δυναμικές συγκρότησης νέων υποκειμενικοτήτων και νέων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών τοπίων.

- τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του μεταναστευτικού φαινομένου στην ανθρωπολογία και γενικότερα στις κοινωνικές επιστήμες.
- τους διαφορετικούς τύπους της ανθρώπινης κινητικότητας στο πλαίσιο ενός «φάσματος καταναγκασμού», τους διαχωρισμούς, το συνεχές, τους περιορισμούς των υφιστάμενων τυπολογιών (μετανάστης, πρόσφυγας, εκτοπισμένος...).
- τη μεθοδολογία, τη λογική και την οργάνωση για τη διεξαγωγή ανθρωπολογικής έρευνας στο πεδίο της μετανάστευσης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα μελετώνται οι ιστορικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες μέσα στις οποίες η κινητικότητα και η μετανάστευση αναδύονται ως κοινωνικά και πολιτισμικά συγκροτημένες πρακτικές. Θα αναδείξουμε και θα αναλύσουμε τη σύνδεση του μικροεπίπεδου, δηλαδή, των εμπειριών, αντιλήψεων και πρακτικών των υποκειμένων και των μεταναστευτικών κοινοτήτων με το μακροεπίπεδο, δηλαδή, με τα ευρύτερα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά δεδομένα. Στο πλαίσιο αυτό, θα εστιάσουμε σε συγκεκριμένα παραδείγματα μετανάστευσης από τον 19^ο αιώνα μέχρι σήμερα· θα διερευνήσουμε το πώς η μετανάστευση συγκροτείται ως πρόβλημα προς διαχείριση (εξέταση κρατικών και υπερκρατικών πολιτικών και καθεστώτων μετανάστευσης και συνόρων)· μέσα από εθνογραφικά κείμενα θα δούμε πώς η μετανάστευση βιώνεται και γίνεται αντιληπτή από τα ίδια τα υποκείμενα, ποιες είναι οι στρατηγικές και οι πρακτικές που κάθε φορά διαμορφώνουν. Θα μελετήσουμε, επίσης, τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις του μεταναστευτικού φαινομένου (νεοκλασικές, μαρξιστικές...) στον βαθμό που τροφοδοτούν με διαφορετικούς τρόπους την κατανόηση του φαινομένου, τον δημόσιο λόγο, τις πολιτικές τοποθετήσεις και πρακτικές.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	70
	Ομαδική/ατομική εργασία	39
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Οι φοιτήτριες/ές καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο από τρεις ερωτήσεις. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class.	

	Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν την εκπόνηση και παρουσίαση μικρών εργασιών/αναλύσεων κειμένων στο πλαίσιο του μαθήματος. Η εργασία/παρουσίαση δεν είναι απαλλακτική. Συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα (εναλλακτικά)

Green, N., 2004, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης*. Αθήνα: Σαββάλας,
Βεντούρα, Λ. (2011) *Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα: Διαδικασίες αφομοίωσης, ενσωμάτωσης ή αποκλεισμού*. Αθήνα: Νήσος.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Adamson, F., and G. Tsourapas, 2020, "The Migration State in the Global South: Nationalizing, Developmental, and Neoliberal Models of Migration Management". *International Migration Review*, 54(3) 853-882.
- Αθανασοπούλου, Α., 2021, *Η αλβανική μεταναστευτική οικογένεια στην Ελλάδα: Διαμόρφωση των έμφυλων, διαγενεακών και συγγενειακών σχέσεων από το 1990 μέχρι σήμερα*. Αθήνα: Τετράδια Κοινωνικής Πολιτικής (τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου) και Gutenberg.
- Athanasopoulou, A., 2013, «Family Debts, Personal Desires and Migratory Realities: Albanian Second-Generation Youth in Athens». Στο *International Migration*, 51 (2): 127-147.
- Βεντούρα, Λ. (2009) «Εθνικό κράτος και σύγχρονες μεταναστεύσεις: πολιτικές, τάσεις, προσεγγίσεις». *Σύγχρονα Θέματα* 107: 23-36.
- Βεντούρα, Λ., & Δ. Γκρούτση (2012) «Ο Ψυχρός Πόλεμος και η Ρύθμιση των Διεθνών Μετακινήσεων: Η Δημιουργία της Διακυβερνητικής Επιτροπής Μεταναστεύσεως εξ Ευρώπης». *Μνήμων* 32: 205-220.
- Brettell, C. 2000, 'Theorizing migration in anthropology'. In C. Brettell & J. Hollified, *Migration Theory: Talking across Disciplines*, Routledge.
- De Genova, N.P. (2002) "Migrant 'Illegality' and Deportability in Everyday Life". *Annual Review of Anthropology* 31:419-447.
- Fassin, D. (2011) "Policing Borders, Producing Boundaries: The Governmentality of Immigration in Dark Times". *Annual Review of Anthropology* 40: 213-226.
- Glick Schiller, N. (2003) "The Centrality of Ethnography in the Study of Transnational Migration: Seeing the Wetland Instead of the Swamp." Στο N. Foner (επιμ.) *American Arrivals: Anthropology Engages the New Immigration*, σελ. 99-128. Santa Fe: School of American Research Press.
- Karatani, R., 2005, «How History Separated Refugee and Migrant Regimes: In Search of Their Institutional Origins». *International Journal of Refugee Law*, 17 (3): 517-541.
- Καρπόζηλος, Κ. (2017) *Κόκκινη Αμερική: Έλληνες μετανάστες και το όραμα ενός Νέου Κόσμου, 1900-1950*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Khosravi, Sh. (2022) *Παράνομος ταξιδιώτης: μια αυτοεθνογραφία συνόρων*. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.
- Λαλιώτου, Ι., 2006, *Διασχίζοντας τον Ατλαντικό: Η ελληνική μετανάστευση στις ΗΠΑ κατά το πρώτο μισό του Εικοστού Αιώνα*. Αθήνα: Πόλις.
- Παπαταξιάρχης, Ε., Τοπάλη, Π., και Α. Αθανασοπούλου, 2008, *Κόσμοι της οικιακής εργασίας. Φύλο, μετανάστευση και πολιτισμικοί μετασχηματισμοί στην Αθήνα του πρώιμου 21ου αιώνα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Rozakou, K. (2021) "Accelerated Time: Waiting and Hasting During the 'Long Summer of

- Migration". Στο Chr. M. Jacobsen, M.-A. Karlsen και Sh. Khosravi (επιμ.), *Waiting: Unpacking the Temporalities of Irregular Migration*, σελ. 23-39. Λονδίνο: Routledge.
- Rozakou, K. (2019) "How Did You Get In? Research Access and Sovereign Power During the 'Migration Crisis' in Greece". *Social Anthropology* 27(S1): 68-83.
- Σάσση, Σ., 2003, *Χωρίς έλεγχο; Η εθνική κυριαρχία, η μετανάστευση και η ιδιότητα του πολίτη την εποχή της παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τουργέλη, Γ., 2020, *Οι Μπρούκληδες Έλληνες Μετανάστες στην Αμερική και Μετασχηματισμοί στις Κοινότητες Καταγωγής 1890–1940*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Τσιμουρή, Γ. (2011) «Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της μετανάστευσης στη μεταπολεμική Ελλάδα: ορισμένες υποθέσεις για μια αργοπορημένη σχέση». Στο Δ. Γκέφου Μαδιανού (επιμ.), *Όψεις ανθρωπολογικής έρευνας. Πολιτισμός, ιστορία, αναπαραστάσεις*, σελ. 293-313. Αθήνα: Πατάκη.
- Τσουκαλάς, Κ., 1977, *Εξάρτηση και αναπαραγωγή. Οι κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα (1830-1922)*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ventura, L. (ed), 2015, *International "Migration Management in the Early Cold War. The Intergovernmental Committee for European Migration*. University of the Peloponnese. School of Social and Political Sciences. Faculty of Social and Educational Policy.
- Vernier, B., 2001, *Κοινωνική γένεση των αισθημάτων: Πρωτότοκοι και Υστερότοκοι στην Κάρπαθο*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Ψημμένος, Ι., 2013 (επ.), *Εργασία και Κοινωνικές Ανισότητες*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Journal of Ethnic and Migration Studies
- Journal of Refugee Studies
- Migration and Society

520129

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Α. Αθανασίου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520129	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH144/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με θεωρητικές και μεθοδολογικές διαστάσεις της ανθρωπολογικής μελέτης σχετικά με τις διαδικασίες κοινωνικής και πολιτισμικής συγκρότησης του φύλου. Έχουν συμμετάσχει σε μια σε βάθος κριτική ανάλυση των τρόπων μέσω των οποίων το φύλο συνιστά θεμελιώδη αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας αλλά και άλλων κλάδων των κοινωνικών επιστημών.
- Έχουν κατανοήσει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει το φύλο στους τρόπους με τους οποίους τα υποκείμενα αντιλαμβάνονται, αναπαράγουν, νομιμοποιούν, αλλά και αμφισβητούν κοινωνικο-πολιτικές σχέσεις.
- Έχουν εμβαθύνει στην κριτική ανάλυση των στερεοτύπων που απορρέουν από αντιλήψεις για τη «φυσική» θεμελίωση και υπόσταση του φύλου.
- Έχουν επικεντρώσει την ερευνητική προσοχή τους στη διαθεματική συνάρθρωση του φύλου με τη σεξουαλικότητα, την κοινωνική τάξη, την εθνότητα, την ιθαγένεια και ιδιότητα του/της πολίτη (πολιτειότητα), καθώς και με την κατάσταση της υγείας και αρτιμέλειας των υποκειμένων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η συνύφανση των σπουδών φύλου και της φεμινιστικής προβληματικής με την ανθρωπολογική οπτική και την πολιτισμική κριτική αποτελεί μια από τις πιο ενδιαφέρουσες εξελίξεις στο πεδίο της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας. Το μάθημα εξετάζει τις συνθήκες της ανάδειξης του φύλου σε κεντρική αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας, τις πιο σημαντικές στιγμές της μετάβασης από την «ανθρωπολογία των γυναικών» στην «ανθρωπολογία του φύλου», καθώς και τη σημασία της εννόησης του φύλου με κοινωνικούς και πολιτισμικούς όρους. Διερευνά τους τρόπους με τους οποίους η σύγχρονη φεμινιστική σκέψη συμβάλλει στον εμπλουτισμό αλλά και την αναθεώρηση θεωρητικών επεξεργασιών που αφορούν τη συγκρότηση του υποκειμένου, τις σχέσεις εξουσίας, την εμπρόθετη δράση, την ταυτότητα και τη διαφορά, την πολιτική της κοινωνικής αλλαγής. Έμφαση δίνεται στις διαφορετικές πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής της εμπειρίας, του ορισμού και της πολιτικής του φύλου. Ενδεικτικές θεματικές: επιτελέσεις θηλυκοτήτων και ανδρισμών σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα, εμπέδωση και ανατροπή της έμφυλης κανονικότητας, σχέση φεμινιστικής θεωρίας και πολιτικής, διαθεματική σχέση του φύλου με άλλους άξονες κοινωνικής ιεράρχησης όπως σεξουαλικότητα, κοινωνική τάξη, αρτιμέλεια/αναπηρία, εθνότητα και ιθαγένεια/πολιτειότητα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ E-CLASS

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παράδοσης όσεων	65
	Ατομική εργασία	44
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται μέσω της τελικής γραπτής εξέτασης και της απόδοσης σε προφορικές ατομικές εργασίες και ασκήσεις κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου. Στην τελική γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο (επιλέγοντας μεταξύ τριών) θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν προφορικά εργασίες πάνω σε συγκεκριμένα κείμενα ή εθνογραφικές έρευνες, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου. Αυτές οι εργασίες δεν είναι απαλλακτικές, αλλά συμβάλλουν στον συνυπολογισμό της τελικής βαθμολογίας. Η εξεταστέα ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο open e-class του μαθήματος. Ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιείται στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες μέσω του οδηγού του μαθήματος, ο οποίος διανέμεται στην πρώτη συνάντηση και αναρτάται στο open e-class του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Αθηνά Αθανασίου (επιμέλεια και εισαγωγή), *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*. Αθήνα: Νήσος 2006.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Ελένη Βαρίκα, *Για μια Πολιτική Γραμματική του Φύλου*, μτφρ. Πελαγία Μαρκέτου. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2009 [2006].

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη (επιμ.), *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 1994.

Judith Butler, *Αναταραχή Φύλου: Ο Φεμινισμός και η Ανατροπή της Ταυτότητας*, μτφρ. Γιώργος Καράμπελας, εισαγωγή και επιστημονική επιμέλεια Βενετία Καντσά, επίμετρο Αθηνά Αθανασίου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2009 [1990].

Silvia Federici, *Το Κυνήγι των Μαγισσών Χθες και Σήμερα*. Μτφρ. Λία Γυιόκα. Αθήνα: Εκδόσεις των Ξένων, 2019.

Henrietta Moore, *Feminism and Anthropology*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1988.

Thomas Laqueur, *Κατασκευάζοντας το φύλο: Σώμα και κοινωνικό φύλο από τους αρχαίους Έλληνες έως τον Φρόιντ*. Αθήνα: Πολύτροπον 2003.

Άλλα βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα και διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Feminist Anthropology

Feminist Review

Meridians: Feminism, Race, Transnationalism

GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies

Differences: A Journal of Feminist Cultural Studies

International Journal of Gender and Women's Studies

Sexualities

Feministiqá

520182

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΟΤΙΣΜΟΥ

ΥΠ

ECTS: 6

Διδάσκων: Επίκ. Καθηγητής Α. Νοταράς

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520182	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΟΤΙΣΜΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH348/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις αναλυτικές κατηγορίες του έθνους και της εθνοτικής ομάδας, καθώς και με τις έννοιες του εθνικισμού, του εθνοτισμού (εθνοτικότητα), της εθνικής και εθνοτικής ταυτότητας.
- Έχουν κατανοήσει την ιστορικότητα των παραπάνω εννοιών και αναλυτικών κατη-

γοριών.

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις για τον εθνικισμό και τον εθνοτισμό.
- Έχουν γνωρίσει συγκεκριμένα παραδείγματα από διαφορετικά μέρη του κόσμου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επιχειρεί μια κριτική παρουσίαση των κυριότερων θεωριών για τον εθνικισμό και τον εθνοτισμό. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις αναλυτικές κατηγορίες του έθνους και της εθνοτικής ομάδας, καθώς και με τις έννοιες του εθνικισμού, του εθνοτισμού (εθνοτικότητας), της εθνικής και εθνοτικής ταυτότητας που αποτελούν εξαιρετικά χρήσιμα εργαλεία για την κατανόηση του σύγχρονου κόσμου. Οι παραπάνω αναλυτικές κατηγορίες και έννοιες τοποθετούνται στο ιστορικό τους πλαίσιο και εξετάζονται υπό το πρίσμα της κλασσικής κοινωνικής θεωρίας και των σύγχρονων τάσεων της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται ενδεικτικά: α) το έθνος και οι εθνοτικές ομάδες ως, διακριτές μεταξύ τους, μορφές κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης με δυναμικό και «σχεσιακό» χαρακτήρα, β) η εθνική και η εθνοτική συλλογική ταυτότητα ως κοινωνικές κατασκευές, γ) η σχέση εθνικισμού και εθνοτισμού με τον πολιτισμό, δ) η σχέση του εθνοτισμού με τον εθνικισμό και η συζήτηση περί εθνοτικής βάσης του εθνικισμού. Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω, κατά τη διάρκεια του μαθήματος παρουσιάζονται εθνογραφικά και ιστορικά παραδείγματα από όλο τον κόσμο με ιδιαίτερη έμφαση στο χώρο των Βαλκανίων και της πρώην ΕΣΣΔ.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Οπτικο-ακουστικό υλικό μέσω διαδικτύου (φωτογραφίες, βίντεο), διαδραστικοί χάρτες (time lapse), Powerpoint, Oe-class (έγγραφα, πολυμέσα, γλωσσάριο, εργασίες)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη υλικού παραδόσεων	47
	Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	62
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά στην ελληνική γλώσσα. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο από τα τέσσερα προτεινόμενα θέματα υπό μορφή σύντομου δοκιμίου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του μαθήματος και στο e-class.	

	Οι φοιτητές/τριες δύνανται να εκπονήσουν γραπτές εργασίες. Οι εργασίες και παρουσιάσεις δεν είναι απαλλακτικές, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό. Τα κριτήρια αξιολόγησης υπάρχουν στην ιστοσελίδα του τμήματος στο open eclass και μοιράζονται και έντυπα στους φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα με το syllabus του μαθήματος.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Özkirimli, Umut, *Θεωρίες του εθνικισμού: Μια κριτική προσέγγιση*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης, 2011.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Αγγελόπουλος, Γ., "Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Οι όροι και η εξέλιξη του περιεχομένου τους", *Σύγχρονα Θέματα*, τ. 13, Απρίλιος – Ιούνιος 1997, σσ. 18-25.

Anderson, B., *Φαντασιακές κοινότητες*. Αθήνα: Νεφέλη, 1997 (κεφάλαια 1, 2, 3).

Banks, M., *Εθνοτισμός: Ανθρωπολογικές Κατασκευές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2005 (σελ. 39-49 & 74-101).

Barth, F. (ed.), *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*. Oslo: Universitetsforlaget, 1969.

Billig, M., *Banal Nationalism*. Sage, 1995.

Cohen, R., "Ethnicity: Problem and Focus in Anthropology", *Annual review of anthropology*, 1978, pp. 379-403.

Eriksen, T. H., *Μικροί τόποι, μεγάλα ζητήματα. Μια εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία*. Αθήνα: Κριτική, 2007 (κεφάλαια 17 και 18).

Geertz, C. "Η απαρτιωτική επανάσταση: Αρχέγονα αισθήματα και αστική πολιτική στα νέα κράτη", στο Geertz, Clifford, *Η Ερμηνεία των Πολιτισμών*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2003, σσ. 253-302.

Gellner, E., *Έθνη και Εθνικισμός*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1992 (κεφάλαια 1, 5, 10).

Herzfeld, M., *Πολιτισμική οικειότητα: Κοινωνική ποιητική στο έθνος-κράτος*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2016.

Hobsbawm, E., *Έθνη και εθνικισμός από το 1780*. Αθήνα: Καρδαμίτσας, 1994 (εισαγωγή και κεφάλαιο 1).

Hobsbawm, E. & Ranger, T. (επιμ.), *Η Επινόηση της Παράδοσης*. Αθήνα, Θεμέλιο, 2004 (εισαγωγή).

Jenkins, R., *Rethinking Ethnicity*. London: Sage, 1997. (τα κεφ. 1,2,3,4,).

McCrone, D., *Η Κοινωνιολογία του Εθνικισμού. Οι αυριανοί μας πρόγονοι*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2000 (κεφάλαια 1 και 4).

Λέκκας, Π., *Η εθνικιστική ιδεολογία*. Αθήνα: Μνήμων, 1992 (κεφάλαιο 2).

Lewellen, T. C., *Πολιτική Ανθρωπολογία: Μια εισαγωγή*. Αθήνα: Κριτική, 2009 (κεφάλαιο 9).

Renan, E., «Τι είναι έθνος;», *Ο Πολίτης*, τ. 122, 1992, σσ. 32-38.

Smith, A. D., *Εθνική ταυτότητα*. Αθήνα: Οδυσσέας, 2000 (κεφάλαια 2, 3).

Vermeulen, H. & Govers, C. (eds.), *The Anthropology of ethnicity: Beyond 'Ethnic Groups and Boundaries'*. Amsterdam: Het Spinhuis, 1994.

Weber, M., *Εθνοτικές σχέσεις και πολιτικές κοινότητες*. Αθήνα: Κένταυρος, 1997, σσ. 41-70.

Wolf, E., "Perilous Ideas: Race, Culture, People", *Current Anthropology*, Vol. 35, No.1 (Feb., 1994), pp. 1-12.

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα υπάρχει στο syllabus του μαθήματος (βλέπε Open eclass).

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα και άλλο υλικό αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ethnic and Racial Studies

Ethnicities

Nations and Nationalism Journal

Σύγχρονα Θέματα

Γ' & Δ' ΕΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (ΕΠ)

520040

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Εντεταλμένη διδάσκουσα Γ. Ρήνα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520040	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα μπορούν να:

- Οριοθετούν και να αναλύουν την έννοια του υλικού πολιτισμού, κατανοώντας τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που συνέβαλαν στη συγκρότηση και την εξέλιξή του από τον 19ο αιώνα έως σήμερα.
- Αναγνωρίζουν, να συγκρίνουν και να αξιολογούν τα κυριότερα επιστημονικά ρεύματα και σχολές σκέψης, ερμηνεύοντας τον ρόλο τους στη διεύρυνση του γνωστικού πεδίου και στη διαμόρφωση διαφορετικών ερευνητικών παραδόσεων.
- Αναλύουν κριτικά τον ενεργό ρόλο των υλικών αντικειμένων στη διαμόρφωση κοινωνικών σχέσεων, ταυτοτήτων, αξιών και συμπεριφορών, υπερβαίνοντας αντιλήψεις που τα περιορίζουν σε παθητικούς δείκτες κοινωνικών φαινομένων.
- Εξετάζουν και να ερμηνεύουν τους τρόπους με τους οποίους ο υλικός πολιτισμός συνδέεται με την παραγωγή, την αναπαραγωγή και την αμφισβήτηση σχέσεων εξουσίας, καθώς και με ζητήματα κοινωνικού φύλου και κατανάλωσης.
- Αναλύουν τις επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης στις μορφές, τις σημασίες και τις χρήσεις των υλικών αντικειμένων, και ερμηνεύουν τη μετατροπή

τους σε πολιτισμικά προϊόντα στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνιών.

- Αξιολογούν κριτικά δημόσιες πολιτικές, θεσμικές πρακτικές και μουσειακές στρατηγικές που σχετίζονται με τη μελέτη, την προστασία και την ανάδειξη του υλικού πολιτισμού, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο διεθνές περιβάλλον.
- Εφαρμόζουν βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της λαογραφίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας στην ερμηνεία υλικών τεκμηρίων και πολιτισμικών φαινομένων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο υλικός πολιτισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των πολιτισμών τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος και ένα από τα πιο καινοτόμα γνωστικά πεδία στις σύγχρονες κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. Στο μάθημα πρόκειται να αναλυθούν οι θεωρητικές προσεγγίσεις του υλικού πολιτισμού από την σκοπιά της λαογραφίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας, από τον 19ο αιώνα μέχρι τις μέρες μας. Ειδικότερα, θα εξεταστεί το πώς συγκροτήθηκε ιστορικά η έννοια διεθνώς (γαλλική εθνολογική σχολή, βρετανική σχολή material culture) και πώς σταδιακά διευρύνθηκε το περιεχόμενό της (σημειολογία των αντικειμένων, δίκτυα δρώντων υποκειμένων, ανθρωπολογία του τοπίου, θεωρίες της κατανάλωσης κ.ά.), ώστε να αναδειχθεί σε κατ' εξοχήν πεδίο διεπιστημονικών συγκλίσεων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη μετατροπή των αντικειμένων 1 από παθητικούς δείκτες κοινωνικών σχέσεων ή από τέχνηρα, σε αντικείμενα τα οποία μετέχουν με έναν πιο ενεργητικό και αποφασιστικό ρόλο στην παραγωγή κοινωνικών πραγματικοτήτων και στη διαμόρφωση ανθρωπίνων συμπεριφορών και αξιών. Επιπρόσθετα, θα διερευνηθούν οι τρόποι, με τους οποίους συνδέεται ο υλικός πολιτισμός με την παραγωγή, την αναπαραγωγή και την αμφισβήτηση σχέσεων εξουσίας. Επιπλέον, το μάθημα πρόκειται να εστιάσει στο πως ο υλικός πολιτισμός αποτυπώνει και εμπλέκεται ενεργά στη διαμόρφωση του φύλου, καθώς επίσης και το πως η παγκοσμιοποίηση έχει επηρεάσει και μετατρέψει τα σύγχρονα εμπορεύματα σε πολιτισμικά προϊόντα. Τέλος, θα εξεταστούν κριτικά οι δημόσιες πολιτικές για τη μελέτη, την προστασία και την ανάδειξη του υλικού πολιτισμού, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στην Ελλάδα και διεθνώς (μουσειακές πρακτικές στην Ελλάδα και διεθνώς, δημόσιες πολιτικές, σχετικές συμβάσεις της UNESCO).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Στην γραπτή εξέταση, ο	

ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν τέσσερα θέματα από τα έξι. Δίνεται επίσης η δυνατότητα διευκρινιστικών υπο-ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Επιπλέον με την ολοκλήρωση της παράδοσης μιας θεματικής ενότητας οι φοιτητές γνωρίζουν ότι αυτή εντάσσεται στην εξεταστέα ύλη, άρα μπορούν να προγραμματίσουν εγκαίρως το διάβασμά τους. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές ενθαρρύνονται να εκπονήσουν ατομικές εργασίες που εστιάζουν σε επιμέρους ζητήματα του υλικού πολιτισμού, όπως η σημασία και ο ρόλος συγκεκριμένων αντικειμένων σε κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα, οι μετασχηματισμοί τους μέσα στον χρόνο, οι σχέσεις τους με την ταυτότητα, το φύλο ή την εξουσία, καθώς και οι μουσειακές ή δημόσιες πολιτικές που τα πλαισιώνουν. Οι εργασίες μπορούν επίσης να προσεγγίσουν θεωρητικά ή μεθοδολογικά ζητήματα σχετικά με την ανάλυση του υλικού πολιτισμού. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, ωστόσο συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό του μαθήματος.
-----------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Γιαλούρη, Ε. (2012) Υλικός πολιτισμός: Η ανθρωπολογία στην χώρα των πραγμάτων. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

(βοηθητικό) Οικονόμου, Α. (2014) Υλικός πολιτισμός: Θεωρία, Μεθοδολογία, αξιοποίηση: Σύνοψη επισκόπηση. Αθήνα: Παπαζήση.

Φάκελος διαθέσιμος στο open e-class του πανεπιστημίου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Tilley, C. (2001) "Ethnography and material culture". In: Atkinson, P. et al. (eds.) Handbook of Ethnography. London: Sage.
- Tilley, C. et al. (2006) "Introduction." In: Tilley, C. et al. (eds.) Handbook of Material Culture. London: Sage.
- Κράββα. Β. (2018) Οι λαογράφοι τα πράγματα και ο υλικός βίος: Θεωρητικές και μεθοδολογικές διαδρομές στη μακρά λαογραφική διάρκεια. Στο: Νιτσιάκος, Β. και Ποτηρόπουλος, Π. (επιμ.) Λαογραφία και Ανθρωπολογία: Μια συμβολή στον διάλογο. Αθήνα: Σιδέρης Ι.
- Dant, T. (2005) Materiality and Society. New York: Open University Press: 65-70
- Hoskins, J. (2006) "Agency, biography and objects". In: Handbook of Material Culture. London: Sage.
- Kopytoff, I. (1986) "The cultural biography of things: commodification as process". In: Appadurai, A. (eds.) The Social Life of Things. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tilley, C. (2006) "Objectification". In: Tilley, C. et al. (eds.) Handbook of Material Culture. London: Sage.
- Gell, A. (1998) Art and Agency. An Anthropological Theory. Oxford: Clarendon Press.
- Latour, B. (1999) "On Recalling ANT". In: Law, J. and Hassard, J. (eds.) Actor-Network Theory and After. Oxford: Blackwell.

- Young, D. (2001) "The Life and Death of Cars: Private Vehicles on the Pitjanjatara Lands, South Australia". In: Miller, D. (eds.) Car Cultures, Oxford: Berg: 35-58.

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520105

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων: Καθηγητής Λ. Οικονόμου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520105	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH167/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει τον ιδιαίτερο πολιτισμικό χαρακτήρα και την ιστορική εξέλιξη του δυτικού πολιτισμού
- Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για την ιστορικότητα, τη συνθετότητα και την πολυμορφία των νεωτερικών και μετανεωτερικών ιδεών και πρακτικών για το άτομο, την κοινωνία, τη συγγένεια, την οικονομία, την πολιτική και τη θρησκεία.
- Έχουν εισαχθεί στην επιστημονική διερεύνηση και τη δημόσια συζήτηση γύρω από ορισμένα κεντρικά ζητήματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες όπως είναι το ζήτημα των σχέσεων ατόμου και κοινωνίας, η συγκρότηση των ερωτικών και των γαμήλιων σχέσεων, και τα ζητήματα που σχετίζονται με την εννοιολόγηση και τις ιδεολογικές χρήσεις της ανάπτυξης, της προόδου και της τεχνολογίας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει στόχο να εισαγάγει τους φοιτητές στο δυτικό πολιτισμό τόσο από τη σκοπιά της κοινωνικής ιστορίας και της ιστορίας των ιδεών όσο και από τη σκοπιά της σύγχρονης εθνογραφίας. Στα ζητήματα που αναπτύσσονται στη διάρκεια του μαθήματος περιλαμβάνονται: 1) Η ανάδυση του νεωτερικού πνεύματος και τα πολιτισμικά θεμέλια της Αναγέννησης, της θρησκευτικής μεταρρύθμισης, της επιστημονικής επανάστασης και του διαφωτισμού, 2) Άτομο, πολιτική κοινωνία και κράτος στον Χομπς, τον Λοκ και τον Ρουσό, 3) Η προτεσταντική ηθική και η ανάδυση του καπιταλισμού, 4) Οι ιδέες του οικονομικού φιλελευθερισμού και η ανάδυση της “ελεύθερης αγοράς” στην Αγγλία, 5) Άνθρωπος, φύση και Θεός στη μεσαιωνική σκέψη, το διαφωτισμό και την ύστερη νεωτερικότητα, 6) Αντιλήψεις για το άτομο και την κοινωνία στην πρώιμη και την ύστερη νεωτερικότητα, 7) Αγάπη, φύλο, γάμος και οικογένεια στην πρώιμη και την ύστερη νεωτερικότητα, 8) Η ιδέα της δυτικής ορθολογικότητας στην κοινωνική θεωρία και την ανθρωπολογική σκέψη, 9) Οι ιδέες της ανάπτυξης και της προόδου στη σύγχρονη δυτική σκέψη και τον πολιτικό λόγο, και 10) Τεχνολογία, κοινωνική οργάνωση και κοινωνική ιδεολογία στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	40
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	3
	<i>Σύνολο Μαθήματος</i>	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από πέντε θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν	

	εργασίες με βάση μεθόδους και βιβλιογραφία που διαμορφώνονται μαζί με τον διδάσκοντα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Stuart Hall και Bram Gieben (επιμ.), *Η Διαμόρφωση της Νεωτερικότητας*, Αθήνα: Σαββάλας.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Brubaker, R, 1984, *The Limits of Rationality. An Essay on the Social and Moral Thought of Max Weber*, London and New York: Routledge.

Cassirer, Ernst, 2013, *Η Φιλοσοφία του Διαφωτισμού*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Coontz, Stephanie, 2008, *Η Ιστορία του Γάμου*, Αθήνα: Πολύτροπον.

Giddens, Anthony, 2005, *Η Μεταμόρφωση της Οικειότητας. Σεξουαλικότητα, Αγάπη και Ερωτισμός στις Μοντέρνες Κοινωνίες*, Αθήνα: Πολύτροπον.

Heller, Thomas, et al (επιμ.), 1986, *Reconstructing Individualism: Autonomy, Individuality and the Self in Western Thought*, Stanford Calif.: Stanford University Press.

Καστοριάδης, Κ., 1984, "Σκέψεις πάνω στην 'Ανάπτυξη' και την 'Ορθολογικότητα'", στο Bianco, L., J. Domenach, R. Dumont, K. Καστοριάδης, J. Mince, και E. Morin, *Υπάρχει Σοσιαλιστικό Μοντέλο Ανάπτυξης;*, Αθήνα: Υψίλον, σσ. 54-87.

Κονδύλης, Παναγιώτης, 1997, *Η Παρακμή του Αστικού Πολιτισμού: Από τη Μοντέρνα στη Μεταμοντέρνα Εποχή κι από τον Φιλελευθερισμό στη Μαζική Δημοκρατία*, Αθήνα: Θεμέλιο.

Macpherson, C. B., 1986, *Ατομικισμός και Ιδιοκτησία: Η Πολιτική Θεωρία του Πρώιμου Φιλελευθερισμού από τον Hobbes ως τον Locke*, Αθήνα: Γνώση.

Max Weber, 1984, *Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Καπιταλισμού*, Αθήνα: Gudenberg.

Ντυμόν Λουί, 1991, *Δοκίμια για τον Ατομικισμό. Μια Ανθρωπολογική Προοπτική πάνω στη Σύγχρονη Ιδεολογία*, Αθήνα: Εξάντας.

Οικονόμου Λεωνίδα, 2001, "Γονείς και παιδιά της μεσαίας τάξης σε μια αμερικανική πανεπιστημιούπολη", στα *Σύγχρονα Θέματα*, τεύχος 76-77, σσ. 151-162.

Overing, Joanna, 1985, *Reason and Morality*, London: Tavistock.

Πολάνυι, Καρλ, 2001, *Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός: Οι Πολιτικές και Κοινωνικές Απαρχές του Καιρού μας*, Αθήνα: Νησίδες.

Pfaffenberger, Bryan, 1992, "Social anthropology of technology", στο *Annual Review of Anthropology*, vol. 21, σσ. 491-516.

Tambiah, Stanley J., 2014, *Μαγεία Επιστήμη Θρησκεία και το Φάσμα της Ορθολογικότητας*, Αθήνα: Ηριδανός

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

520106

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Κατερίνα Κωνσταντίνου, Εντεταλμένη Διδάσκουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520106	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH452/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στη μελέτη του τουρισμού ως κοινωνικού και πολιτισμικού φαινομένου, μέσα από θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις της ανθρωπολογίας. Οι φοιτήτριες/ες, με την ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του τουρισμού, να κατανοούν τις σχέσεις ανάμεσα στον τουρισμό, την πολιτισμική κληρονομιά, τα μουσεία, την ετερότητα και την αναπαράστασή της σε θεσμικά και μη θεσμικά περιβάλλοντα, να προσεγγίζουν κριτικά τις έννοιες της αυθεντικότητας, της εμπορευματοποίησης, της βιωσιμότητας και της τοπικής συμμετοχής στον τουριστικό σχεδιασμό, να είναι σε θέση να εξετάζουν τις κοινωνικές αντιδράσεις απέναντι στον υπερτουρισμό και τις μορφές εναλλακτικής διαχείρισης τουριστικών φαινομένων, να συσχετίζουν θεωρητικά σχήματα με παραδείγματα από τον ελληνικό και διεθνή χώρο, εντοπίζοντας τις μεταβαλλόμενες μορφές και πρακτικές του τουρισμού στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τον τουρισμό μέσα από την οπτική της κοινωνικής ανθρωπολογίας,

δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε κριτικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Θεωρώντας τον τουρισμό όχι απλώς ως οικονομική δραστηριότητα ή μορφή αναψυχής, αλλά ως σύνθετο κοινωνικο-πολιτισμικό φαινόμενο, το μάθημα διερευνά τους τρόπους με τους οποίους οι τουριστικές πρακτικές και αφηγήσεις συγκροτούν σχέσεις ισχύος, ταυτότητας και πολιτισμικής εκπροσώπησης. Με αφετηρία την ιστορική πορεία της ανθρωπολογίας του τουρισμού, το μάθημα εστιάζει στη μελέτη του τουρισμού ως κοινωνικής σχέσης που συχνά ενέχει μορφές νεοαποικιοκρατίας, φολκλοροποίησης και εμπορευματοποίησης του πολιτισμού. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ερωτήματα όπως: πώς συγκροτείται το «εξωτικό» και το «αυθεντικό» στο τουριστικό βλέμμα; Πώς επιδρά ο τουρισμός στις κοινότητες υποδοχής; Πώς κατασκευάζονται οι τουριστικοί τόποι και οι ταυτότητες των «άλλων»; Το μάθημα ενθαρρύνει τη θεωρητική εμβάθυνση και την αναστοχαστική κατανόηση των τουριστικών πρακτικών στον σύγχρονο κόσμο της παγκοσμιοποίησης, των μετακινήσεων και των πολιτιστικών πολιτικών. Το μάθημα επιδιώκει επίσης να εντάξει την ελληνική εμπειρία του τουρισμού σε ένα ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο. Μέσα από πρόσφατες εθνογραφικές εργασίες για τον ελληνικό χώρο, όπως και κριτικές παρεμβάσεις δημόσιας ανθρωπολογίας, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να στοχαστούν πάνω στην κοινωνική και πολιτική συνθήκη του τουριστικού φαινομένου και στις δικές τους βιωματικές σχέσεις με αυτό.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται μέσω γραπτής εξέτασης, με δυνατότητα συμπληρωματικής εργασίας. Η ύλη των εξετάσεων οργανώνεται σε θεματικές ενότητες και ανακοινώνεται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class. Τα θέματα των εξετάσεων είναι τρία, εκ των οποίων οι φοιτητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε δύο. Η εργασία είναι προαιρετική, ωστόσο οι φοιτητές/τριες προτρέπονται να επιλέξουν ένα κείμενο που τους/τις ενδιαφέρει, από ένα σύνολο κειμένων που παρέχονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class, να το διαβάσουν σε βάθος και να το συζητήσουν στο αμφιθέατρο στο πλαίσιο του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Νάζου, Δ., Νικολακάκης, Μ., & Τζανάκης, Μ. 2022. Ταξίδια χωρίς προορισμό. Κριτικές προσεγγίσεις στις τουριστικές σπουδές. Αθήνα: Νήσος.

Buck-Morss, S. 2019 [1987]. Σημειολογικά όρια και πολιτικές του νοήματος. Αθήνα: Ψηφίδες.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αίσωπος, Γ. (επιμ.) 2015. Τοπία Τουρισμού. Ανακατασκευάζοντας την Ελλάδα. Αθήνα: Δομές.

Urry, J., & Larsen, J. 2024 [1990]. Η τουριστική ματιά. Αθήνα: Πεδίο

MacCannell, D. 1999. Staged Authenticity. Στο *The tourist. A New Theory of the Leisure Class, With a New Introduction* (σσ. 91–107). University of California Press.

Γαλάνη-Μουτάφη, Β. 1995. Προσεγγίσεις του Τουρισμού το Επινόημένο και το Αυθεντικό. Σύγχρονα Θέματα, 55, 28–39.

520109

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ, ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ, ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΠ
ECTS: 5**Διδάσκων:** Επίκ. Καθηγητής Α. Νοταράς**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520109	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ, ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ, ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH130/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της ταυτότητας ως κοινωνικά κατασκευασμένης διαδικασίας νοηματοδότησης του εαυτού και της συλλογικότητας με όρους

αυτοπροσδιορισμού και ετεροπροσδιορισμού.

- Έχουν κατανοήσει την κλασσική και τις σύγχρονες προσεγγίσεις και σημασιοδοτήσεις της έννοιας κοινότητα.
- Έχουν εξοικειωθεί με το ζήτημα της πολιτισμικής και ταυτοτικής ετερότητας και τους διαφορετικούς τρόπους διαχείρισης της διαφοράς στις σύγχρονες κοινωνίες.
- Έχουν έρθει σε επαφή και έχουν κατανοήσει την έννοια και τις χρήσεις του ρατσισμού, στην κλασσική βιολογική του έκφραση όσο και στη νέα - πολιτισμική - διαφοριστική - εκδοχή του.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες, οι οποίες βρίσκονται σε σχέση εσωτερικής συνάφειας. Στην πρώτη ενότητα επιχειρείται μια κριτική παρουσίαση των εννοιών «ταυτότητα» και «κοινότητα». Αρχικά εξετάζεται η κοινωνική διαδικασία συγκρότησης της «ταυτότητας» και η αλληλόδραση ομοιότητας και διαφοράς, ατομικής και συλλογικής ταυτότητας, αυτοπροσδιορισμού και ετεροπροσδιορισμού. Γίνεται αναφορά στη συγκρότηση του «υποκειμένου» και στις πολλαπλές υπαγωγές των ατόμων (έμφυλη, εθνική, θρησκευτική, ταξική κλπ.). Η έννοια «κοινότητα» προσεγγίζεται τόσο στη ιστορική της διάσταση και σε αντιπαραβολή με την έννοια «κοινωνία», όσο και υπό το φως νέων προσεγγίσεων που απομακρύνονται από την κλασσική κατανόηση της κοινότητας ως τοπικά προσδιορισμένο κοινωνικό σύνολο - δομή και δίνουν έμφαση στη συμβολική της διάσταση. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος φωτίζει ορισμένες σημαντικές διαστάσεις της σύγχρονης παγκοσμιοποιητικής διαδικασίας (μετανάστευση, απεδαφοποίηση και διαπερατότητα των εθνικών συνόρων, αυξημένος ρόλος του διεθνικού κεφαλαίου και των διεθνών και περιφερειακών οργανισμών) και ακολουθώντας προσεγγίζει το φαινόμενο του πολλαπλασιασμού των ταυτοτήτων και την πολιτική της ταυτότητας και της διαφοράς. Εξετάζεται το λεγόμενο «παράδοξο της πολυπολιτισμικότητας», η δύσκολη ισορροπία μεταξύ ισότητας και διαφοράς, οικουμενικότητας και μερικότητας, κοινοτισμού και φιλελευθερισμού, ενώ παρουσιάζονται και κάποιες προσεγγίσεις που επιχειρούν να υπερβούν δημιουργικά τα παραπάνω δίπολα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται τέλος στις «περιπέτειες της ετερότητας» στην Ελλάδα, κυρίως μέσα από το παράδειγμα της Θράκης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ E-CLASS	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις-εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	50
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	34
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες	

ΦΟΙΤΗΤΩΝ	καλούνται να απαντήσουν σε δύο από τα τρία προτεινόμενα θέματα υπό μορφή σύντομου δοκιμίου. Οι ερωτήσεις προκύπτουν από ολόκληρη την ύλη και ζητείται από τους/τις φοιτητές/τριες να σχολιάσουν κριτικά θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικά παραδείγματα. Σκοπός των ερωτήσεων είναι να αποκαλύψουν το εύρος και το βάθος της κατανόησης εκ μέρους τους των ζητημάτων που έχουν αναλυθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.
-----------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Jenkins, R., *Κοινωνική Ταυτότητα*. Αθήνα: Σαββάλας, 2007.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Αγγελόπουλος, Γ., 1997, «Πολιτικές πρακτικές και πολυπολιτισμικότητα. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης "Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 1997"», *Ο Πολίτης*, 107 (4).

Ασπράκη Γ. – Ε., 2000, « Η δόμηση της τοπικής ταυτότητας στη Ραψάνη Ολύμπου», στο Β. Νιτσιάκος και Χ. Κασσίμης (επιμ.), *Ο Ορεινός Χώρος της Βαλκανικής: Συγκρότηση και Μεταχηματισμοί*. Αθήνα: Πλέθρον, σσ. 249-264.

Bauman, Z., 2001, "Identity in the globalizing World" in *Social Anthropology*, 9, 2, pp. 121-129.

Baumann, G., 1996, *Contesting Culture: Discourses of Identity in Multi-Ethnic London*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cohen, A. P., 1985, *Symbolic Construction of Community*, London: Routledge.

Cowan, J., (ed.), 2000, *Macedonia: The Politics of Identity and Difference*. London & Sterling, Virginia: Pluto Press.

Βεντούρα Λ., 2004, «Εθνικισμός, ρατσισμός και μετανάστευση στη σύγχρονη Ελλάδα», στο Παύλου Μ. και Χριστόπουλος Δ. (επιμ.), *Η Ελλάδα της μετανάστευσης: Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*. Αθήνα: ΚΕΜΟ-Κριτική, σσ. 174-204.

Κουζέλης Γ., 1997, « Από τη μη-αναγνώριση στην παραγνώριση της διαφοράς. Σκέψεις για τη μειονοτική εκπαιδευτική πολιτική», *Σύγχρονα Θέματα*, 63, σσ. 45-48.

Kymlicka, W., 1995, *Multicultural citizenship. A liberal theory of minority rights*, Oxford: Clarendon Press.

Μπαλτσιώτης Λ., 1997, «Η πολυγλωσσία στην Ελλάδα», *Σύγχρονα Θέματα*, 63, σ.σ. 89 - 95.

Νοταράς, Α., «Ανθρωπολογία και Πολυπολιτισμικότητα: Όψεις μιας αμφίσημης Σχέσης», *Αξιολογικά*, 29, 2015, σσ..

Παπαγεωργίου, Κ., 1997, «Προλογικό σημείωμα: Περί πολυπολιτισμικότητας ή πώς ο βάτραχος θα μπορούσε να ξαναγίνει πρίγκιπας», στο Ταϊήλορ, Τ., *Πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Πόλις, σσ. 11 - 23.

Παπαδημητρίου Ζ., 1995, «Από το μύθο της «φυλής» στη βαρβαρότητα του ρατσισμού», *Τετράδια πολιτικού διαλόγου, έρευνας και κριτικής*, τ. 36-37, σσ. 33-39.

Τσιμπιρίδου Φ., 2005, "Πολιτικές της ετερότητας στο τέλος του 20ου αιώνα. Η πορεία προς την «πολυ-πολιτισμικότητα» της ελληνικής Θράκης", *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 118, σσ. 59-93.

Τσουκαλάς Κ., *Η επινόηση της ετερότητας*, Αθήνα: Καστανιώτης, 2010.

Wieviorka, M., 1998, "Is multiculturalism the solution?", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 21, No. 5, pp. 881-910.

Wright, S., 1998, "The Politicization of Culture", *Anthropology Today*, Vol. 14, No1., pp. 7-15.

Άλλα βοηθήματα

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία, ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα, βρίσκεται αναρτημένη στο eclass μαζί με το syllabus του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Identity

Journal of Multicultural Discourses

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Σύγχρονα Θέματα

520158

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκουρη Καθηγήτρια Α. Αγγελίδου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520158	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH148/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την ανθρωπολογική βιβλιογραφία γύρω από την μελέτη του ελλαδικού χώρου.
- Η κατανόηση των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων, αναλυτικών εργαλείων

και θεματικών της ανθρωπολογικής μελέτης της Ελλάδας.

- Η κριτική εστίαση στην εθνογραφία ως συστηματική επί τόπου έρευνα που βασίζεται στη συμμετοχική παρατήρηση και ως γραπτό έργο.
- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και η προβληματοποίηση εννοιών και στερεοτύπων γύρω από την σύγχρονη ελληνική κοινωνία.
- Η επιστημονικής επεξεργασίας κειμένων (αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας και πηγών, ανάγνωση και απόδοση επιστημονικών κειμένων κλπ).
- Η εξάσκηση των δυνατοτήτων κριτικής προφορικής παρουσίασης κατά τη διάρκεια του μαθήματος κειμένων που περιλαμβάνονται στην ύλη του μαθήματος ή γραπτής εργασίας στη βάση κειμένων από την προτεινόμενη βιβλιογραφία.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζεται στη μελέτη της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, όπως αυτή αναπτύχθηκε μέσα από το έργο ελλήνων και ξένων ανθρωπολόγων από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ως τη σύγχρονη εποχή της «πολυ-κρίσης» (λιτότητα, προσφυγικό, πανδημία). Με αφετηρία την κριτική προσέγγιση της «εθνογραφίας» ως συστηματικής επί τόπου έρευνας που βασίζεται στη συμμετοχική παρατήρηση και ως γραπτού έργου, συζητούνται σε μια ιστορική προοπτική οι βασικές θεματικές που απασχόλησαν τους εθνογράφους της Ελλάδας, οι θεωρητικές προσεγγίσεις που ανέπτυξαν, οι μεθοδολογικές επιλογές που εφήρμοσαν, τα ζητήματα που τέθηκαν κάθε φορά από την υποκειμενικότητα των ερευνητών, αλλά και τα επιμέρους «κενά» της ανθρωπολογικής έρευνας. Εξετάζεται επίσης η σύνδεση ανάμεσα στις διαφορετικές επιστημολογικές και μεθοδολογικές διαδρομές που ακολούθησε η «ελληνική εθνογραφία» και την ευρύτερη πορεία της επιστήμης της ανθρωπολογίας κατά την ίδια περίοδο. Σκοπός του μαθήματος είναι να εξετάσει κριτικά και να κατανοήσει τον πολυφωνικό και πλουραλιστικό χαρακτήρα που διακρίνει τη μελέτη του ελλαδικού χώρου στις μέρες μας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση power point, οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού. Χρήση e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	30
	Διαδραστική διδακτορική σκαλία	24
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	35
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	35
	Τελική εξέταση	1
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται προφορικά στην ελληνική γλώσσα. Οι φοιτητές/τριες μπαίνουν στην αίθουσα σε ομάδες 5 ατόμων, απαντούν σε ερωτήσεις από δύο διαφορετικές θεματικές ενότητες με ελεύθερη χρήση βιβλίων και σημειώσεων.	

	Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να ετοιμάζουν προαιρετικές μη απαλλακτικές εβδομαδιαίες ασκήσεις από το φάκελο του e-class, η οποίες αξιολογούνται και προσμετρούνται στην τελική βαθμολόγηση (40%). Η ύλη γνωστοποιείται έγκυρα στο e-class καθώς και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Αστρινάκη, Ουρ. & Α. Αγγελίδου (2022), Ανθρωπολογικές αναζητήσεις στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Αθήνα: Πατάκης.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Campbell John, 1974, *Honour, family, and patronage: A study of institutions and moral values in a Greek mountain community*, New York and Oxford, Oxford University Press.

Cowan Jane, 1998[1991], *Η πολιτική του σώματος: Χορός και κοινωνικότητα στη βόρεια Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Γκαρά Ελένη και Κατερίνα Ροζάκου (επιμ.), 2013, *Ελληνικά παράδοξα: Πατρωνία, κοινωνία πολιτών και βία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Dalakoglou Dimitris και Georgios Agelopoulos (επιμ.), 2018, *Critical Times in Greece. Anthropological Engagements with the Crisis*, Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Routledge.

Δαλκαβούκης Βασίλης, 2005, *Η Πένα και η Γκλίτσα: Εθνοτική και εθνοτοπική ταυτότητα στο Ζαγόρι τον 20^ο αιώνα*, Αθήνα, Οδυσσέας.

Danforth Loring, 1995, *Τα αναστενάρια της Αγίας Ελένης: Πυροβολία και θρησκευτική θεραπεία*, Αθήνα, Πλέθρον.

Danforth Loring και Riki Van Bouschoten, 2015 [2012], *Παιδιά του ελληνικού εμφυλίου: Πρόσφυγες και διατήρηση της μνήμης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Dubish Jill, 2000[1995], *Το θρησκευτικό προσκύνημα στη σύγχρονη Ελλάδα: Μια εθνογραφική προσέγγιση*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Dubish Jill (ed.), 1986, *Gender and Power in Rural Greece*, Πρίνστον, Princeton University Press.

Du Bouley Juliet, 1994[1974], *Portrait of a Greek Mountain Village*, Λίμνη-Εύβοια, Denise Harvey (Publisher).

Handman Marie-Elisabeth, 1990 [1987], *Βία και πονηριά: Άντρες και γυναίκες σ'ένα ελληνικό χωριό*, Αθήνα, Καστανιώτης.

Herzfeld Michael, 2002 [1982], *Πάλι δικά μας: Λαογραφία, ιδεολογία και η διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Herzfeld Michael, 2012 [1985], *Η ποιητική του ανδρισμού: Ανταγωνισμός και ταυτότητα σ'ένα ορεινό χωριό της Κρήτης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Herzfeld Michael, 1998 [1987], *Η Ανθρωπολογία μέσα από τον καθρέφτη: Κριτική εθνογραφία της Ελλάδας και της Ευρώπης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Hirschon Renée, 2004 [1989], *Κληρονόμοι της μικρασιατικής καταστροφής: Η κοινωνική ζωή των μικρασιατών προσφύγων στον Πειραιά*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Καντσά Βενετία (επιμ.), 2013, *Η μητρότητα στο προσκήνιο. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Καρακασίδου Αναστασία, 2000 [1997], *Μακεδονικές ιστορίες και πάθη, 1870-1990*, Αθήνα, Οδυσσέας.

Καυταντζόγλου Ρωξάνη, 2001, *Στη σκιά του ιερού βράχου: τόπος και μνήμη στα Αναφιώτικα*, Αθήνα, ΕΚΚΕ-Ελληνικά Γράμματα.

- Kenna Margaret, 2004[2001], *Η Κοινωνική Οργάνωση της Εξορίας: Πολιτικοί Κρατούμενοι στον Μεσοπόλεμο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Κουρούκλη Μαρία, 2008, *Έργα και ημέρες στην Κέρκυρα: ιστορική ανθρωπολογία μια τοπικής κοινωνίας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Νιτσιάκος Βασίλης, 1995, *Οι ορεινές κοινότητες της Πίνδου: στον απόηχο της μακράς διάρκειας*, Αθήνα, Πλέθρον.
- Οικονόμου Λεωνίδα, 2008, *Η κοινωνική παραγωγή του αστικού χώρου στην μεταπολεμική Αθήνα: η περίπτωση της Βούλας*, Αθήνα, Πατάκης.
- Πανουργιά Νένη, 2013, *Επικίνδυνοι πολίτες. Η ελληνική αριστερά και η κρατική τρομοκρατία*, Αθήνα, Καστανιώτης.
- Παπαγαρουφάλη Ελένη, 2013, *Ήπια Διπλωματία. Διεθνικές αδελφοποιήσεις και ειρηνιστικές πρακτικές στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Παπαδάκη Ειρήνη, 2021, *Πολιτικές τις συγγένειας. Η υιοθεσία στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Παπαταξιάρχης Ευθύμιος (επιμ.), 2006, *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Παπαταξιάρχης Ευθύμιος (επιμ.), 2014, *Πολιτικές της Καθημερινότητας. Σύνορο, σώμα και ιδιότητα του πολίτη στην Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Πετρονότη Μαρίνα, 1995, *Το Πορτραίτο μιας Διαπολιτισμικής Σχέσης: Κρυσταλλώσεις, Ρήγματα, Ανασκευές*, Αθήνα, UNESCO / ΕΚΚΕ.
- Πλεξουσάκη Ελένη (επιμ.), 2014, *Μεταμορφώσεις του εθνικισμού. Επιτελέσεις της συλλογικής ταυτότητας στην Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Ροζάκου, Κατερίνα, 2018, *Από «αγάπη» και «αλληλεγγύη»: Εθελοντική εργασία με πρόσφυγες στην Αθήνα του πρώιμου 21ου αιώνα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Ρόμπου-Λεβίδη Μαρίκα, 2016, *Επιτηρούμενες ζωές. Μουσική, χορός και διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας στη Μακεδονία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Sutton David, 1998, *Memories Cast in Stone: The Relevance of the Past in Everyday Life*, Oxford, Berg.
- Sutton David, 2001, *Remembrance of Repasts: An Anthropology of Food and Memory*, Oxford, Berg.
- Σερεμετάκη Νάντια, 1994[1991], *Η τελευταία λέξη στης Ευρώπης τα άκρα: Δι-αίσθηση, θάνατος, γυναίκες*, Αθήνα, Νέα Σύνορα-Λιβάνη.
- Σερεμετάκη Νάντια, 1997, *Παλιννόστηση αισθήσεων: Αντίληψη και Μνήμη ως Υλική Κουλτούρα στη σύγχρονη εποχή*, Αθήνα, Νέα Σύνορα-Λιβάνη.
- Stewart Charles, 1991, *Demons and the Devil: Moral Imagination in Modern Greek Culture*, Princeton, Princeton University Press.
- Theodossopoulos Dimitrios, 2003, *Trouble with Turtles. Cultural Understanding of the Environment on a Greek Island*, New York & Oxford, Berghahn Books.
- Τουντασάκη, Ειρήνη, 2015. «*Το παιδί που μεγαλώνει μέσα σου θα πάρει και από σένα*». *Δωρεά ωαρίων, μητρότητα και συγγένεια*, Αθήνα, Πατάκης.
- Τσαντηρόπουλος Άρης 2006, *Η βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή Κρήτη*, Αθήνα, Πλέθρον.
- Τσιμουρής Γιώργος, 2007, *Ίμβριοι: «Φυγάδες στον τόπο μας, όμηροι στην πατρίδα»*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζούλη Αίγλη, 2012, *Θαλασσαιμικές ζωές. Βιολογική διαφορά, κανονικότητα, βιοκοινωνικότητα. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση*, Αθήνα, Πατάκης.
- Van Boeschoten Riki, *Ανάποδα χρόνια: Συλλογική Μνήμη και Ιστορία στο Ζιάκα Γρεβενών (1900-1950)*, Αθήνα, Πλέθρον.
- Vernier Bernard, 2001[1991], *Η κοινωνική γένεση των αισθημάτων: Πρωτότοκοι και υστερότοκοι στην Κάρπαθο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Yalouri Eleana, 2001, *The Acropolis. Global Fame, Local Claim*, Oxford and New York, Berg.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Δοκιμές

Εθνολογία

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Σύγχρονα Θέματα

Journal of Modern Greek Studies

520135

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επικ. Καθηγήτρια Σ. Μπουκάλα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520135	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH131/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με την πολυπλοκότητα της ιδέας της Ευρώπης.
- Έχουν προσεγγίσει κριτικά την αμφισημία της έννοιας της Ευρώπης.
- Έχουν εξοικειωθεί με το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Έχουν κατανοήσει τη σημασία της ανθρωπολογικής σκέψης για την κατανόηση της σύγχρονης ευρωπαϊκής πραγματικότητας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το συγκεκριμένο μάθημα εξετάζει την αμφιλεγόμενη έννοια της 'Ευρώπης' και επιχειρεί να αναδείξει την πολιτική και πολιτισμική κατασκευή της ιδέας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αρχικά παρουσιάζονται εθνογραφικές μελέτες ευρωπαϊκών κοινωνιών, οι οποίες σχετίζονται με θέματα κοινωνικής οργάνωσης, κατασκευής εθνικών και εθνοτικών ταυτοτήτων και διαπολιτισμικότητας στον ευρωπαϊκό χώρο από τη δεκαετία του 1960.

Στη συνέχεια, οι διαλέξεις επικεντρώνονται στην ιστορία και στην κατασκευή της υπερεθνικής ταυτότητας της Ευρώπης. Μέσα από ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζεται η αμφισημία της ευρωπαϊκής ιδέας, ενώ δίνεται έμφαση στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και υπηκοότητας μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μέχρι την κρίση της Ευρωζώνης.

Ερωτήματα σχετικά με τη σχέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του έθνους κράτους, τα μεταβαλλόμενα σύνορα της Ευρώπης και την Ευρώπη ως τρόπο ζωής συζητούνται μέσα στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου, της κατάρρευσης του υπαρκτού σοσιαλισμού, της προσπάθειας για ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, των σύγχρονων πολλαπλών κρίσεων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη (οικονομική, πολιτική, προσφυγική, υγειονομική), της ανόδου του εθνικισμού και των τριγμών που παρατηρούνται στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις, Σεμινάρια-εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	40
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	44
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά και η εξέταση απαιτεί την ανάπτυξη δοκιμίων σχετικά με την ανθρωπολογία της Ευρώπης, την ιδέα της Ευρώπης, το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν δημόσια εργασίες σχετικά με την αναπαράσταση της Ευρώπης, την ευρωπαϊκή ταυτότητα και ετερότητα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Tony Judt. (2012). *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Bache, I. & George S. (2006). *Politics in the EU*. Oxford: OUP.
- Bellier, I. and Wilson, T. (Eds). (2000). *An Anthropology of the European Union: Building, Imagining and Experiencing the New Europe*. Oxford: Berg.
- Burgess, A. (2001). *Διαμελισμένη Ευρώπη*. Αθήνα: Μπουκουμάνης.
- Bevelander, P. and Wodak, R. (2019). *Europe at the Crossroads: Confronting Populist, Nationalist and Global Challenges*. Lund: Nordic Academic Press.
- Checkel, J. and Katzenstein, P. (2009). *European Identity*. Cambridge: CUP.
- Cinpoes, R. (2008). 'From National Identity to European Identity', *Journal of Identity and Migration Studies*, (2): 1.
- Cushman, T. (2004). 'Anthropology and Genocide in the Balkans An Analysis of Conceptual Practices of Power'. *Anthropological Theory*, 4(1), 5-28.
- Geddes, A. (2008). *Immigration and European Integration, Beyond Fortress Europe?* Manchester: MUP.
- Goddard, V., Josep R. L. and Chris S. (1994). *The Anthropology of Europe: Identity and Boundaries in Conflict*. Oxford: Berg.
- Green, S et al. (2016). 'Brexit Referendum: first reactions from anthropology'. *Social Anthropology*, 24 (4): 478-502.
- Hix, S. (1999). *The political system of the European Union*. London: Macmillan.
- Judt, T. (2012). *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Kockel, U., Craith, M. N., & Frykman, J.. (2012). *A Companion to the Anthropology of Europe (Vol. 41)*. John Wiley & Sons.
- Krzyzanowski, M. & Oberhuber, F. (2007). *(Un)Doing Europe: discourses and practices of negotiating the EU constitution*. Oxford: Peter Lang.
- Μούσης, Ν. (2004). *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, κοινωνία, πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Risse, T. (2010). *A Community of Europeans? Transnational Identities and Public Spheres*. London: Cornell University Press.
- Stråth, Bo. (2002). 'A European Identity To the Historical Limits of a Concept'. *European Journal of Social Theory*, 5(4), 387-401.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Ethnicities

Journal of European Studies

Journal of Contemporary European Studies

South European Society and Politics

520141 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Εντεταλμένη διδάσκουσα Γ. Ρήνα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520141	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα μπορούν να:

- Καθορίζουν και περιγράφουν την ιστορική εξέλιξη του καπιταλισμού από τον 15ο αιώνα έως σήμερα, αναγνωρίζοντας τις κύριες μορφές του (εμπορικός, βιομηχανικός, χρηματοπιστωτικός).
- Αναλύουν τις διαδικασίες διαμόρφωσης της οικονομίας της αγοράς και της παγκοσμιοποίησης, ερμηνεύοντας τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους.
- Εξηγούν και συγκρίνουν τις βασικές θεωρητικές παραδόσεις της οικονομικής σκέψης και τον τρόπο με τον οποίο διαμόρφωσαν την κατανόηση του καπιταλισμού και τον σύγχρονο κόσμο.
- Αναπτύσσουν κριτική και μη εθνοκεντρική προσέγγιση στην ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών εξελίξεων, αξιολογώντας τις σύγχρονες προκλήσεις που σχετίζονται με την εργασία, την κρίση, την ηθική και τις κοινωνικές σχέσεις.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα «Οικονομία και Κοινωνία» πρόκειται να εξετάσει την ιστορική και ανθρωπολογική εξέλιξη του καπιταλισμού από τον 15ο αιώνα μέχρι σήμερα, αναδεικνύοντας τις ποικίλες διαστάσεις των μετασχηματισμών που επέφερε η επικράτησή του σε παγκόσμιο επίπεδο. Μέσα από την ανάλυση της μετάβασης από τον εμπορικό στον βιομηχανικό και στη συνέχεια στον χρηματοπιστωτικό καπιταλισμό, το μάθημα θα προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομίας της αγοράς και της παγκοσμιοποίησης. Επιπλέον, θα εισαγάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στις βασικές θεωρητικές παραδόσεις της οικονομικής σκέψης, καθώς επίσης θα αναλύσει τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους αυτές προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τον καπιταλισμό και να διαμορφώσουν τον σύγχρονο κόσμο. Το μάθημα στοχεύει στην καλλιέργεια μιας σφαιρικής και μη εθνοκεντρικής προσέγγισης του καπιταλισμού δίνοντας

έμφαση στην ιστορική και θεωρητική του βάση αλλά και στις σύγχρονες προκλήσεις που συνδέονται με την εργασία, την κρίση, την ηθική και τις κοινωνικές σχέσεις.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Ατομική εργασία και έρευνα</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41	Ατομική εργασία και έρευνα	43	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41												
Ατομική εργασία και έρευνα	43												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν τέσσερα θέματα από τα έξι. Δίνεται επίσης η δυνατότητα διευκρινιστικών υπο-ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Επιπλέον με την ολοκλήρωση της παράδοσης μιας θεματικής ενότητας οι φοιτητές γνωρίζουν ότι αυτή εντάσσεται στην εξεταστέα ύλη, άρα μπορούν να προγραμματίσουν εγκαίρως το διάβασμά τους. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές ενθαρρύνονται να εκπονήσουν ατομικές εργασίες που εστιάζουν σε επιμέρους ζητήματα του καπιταλισμού και της οικονομίας, όπως η ιστορική εξέλιξη των μορφών του (εμπορικός, βιομηχανικός, χρηματοπιστωτικός), η μετάβαση και οι μετασχηματισμοί της οικονομίας της αγοράς, οι κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, καθώς και οι επιδράσεις στις κοινωνικές σχέσεις, την εργασία και την ηθική. Επιπλέον, οι εργασίες μπορούν να εξετάζουν θεωρητικά ή μεθοδολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τις διαφορετικές παραδόσεις της οικονομικής σκέψης και τον τρόπο που αυτές προσέγγισαν τον καπιταλισμό.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Κρεμμυδάς, Β. (1997) Εισαγωγή στην Οικονομική Ιστορία της Ευρώπης (16^{ος}-20^{ος} αιώνες). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Φάκελος διαθέσιμος στο open e-class του πανεπιστημίου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Koska, J. (2021) *Ιστορία του Καπιταλισμού*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.
- Clough, S. & Rapp, R. (1979) *Ευρωπαϊκή Οικονομική Ιστορία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κρεμμυδάς, Β. (1997) *Εισαγωγή στην Οικονομική Ιστορία της Ευρώπης*. Αθήνα: Τυπώθητω.
- Wolf, E. (2008) *Η Ευρώπη και οι Λαοί Χωρίς Ιστορία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Φλιτούρης, Λ. (2014) *Αποικιακές Αυτοκρατορίες. Η εξάπλωση της Ευρώπης στον κόσμο 16^{ος} – 20^{ος}-αι* Αθήνα: Ασίνη.
- Polanyi, K. (2007) *Ο Μεγάλος μετασχηματισμός: Οι πολιτικές και κοινωνικές απαρχές του καιρού μας*. Αθήνα: Νησίδες.
- Χλέτσος, Μ. (2012) «Η Κεϋνσιανή προσέγγιση της αγοράς εργασίας και της ανεργίας». *Κύκλος διαλέξεων Οικονομία και Κοινωνία*, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής: Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Berend, I. (2009) *Οικονομική Ιστορία του Ευρωπαϊκού 20^{ου} Αιώνα: τα οικονομικά καθεστώτα από το laissez-faire στην παγκοσμιοποίηση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Magdoff, H., *Αποικιοκρατία: Η ευρωπαϊκή επέκταση μετά το 1763*. Αθήνα: Μελανί.

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520150

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων: Επίκουρος Καθηγητής Α. Νοταράς

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520150	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclasse.panteion.gr/courses/TMH135/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει την έννοια «Διασπορά» στις διαδοχικές χρήσεις και με τις διαφορετικές συνυποδηλώσεις που αυτή παρουσιάζει ιστορικά.
- Έχουν εξοικειωθεί με τις βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη Διασπορά.
- Έχουν γνωρίσει συγκεκριμένες περιπτώσεις διασπορών μέσω ερευνητικών - ιστορικών και εθνογραφικών - παραδειγμάτων (κοινοτική οργάνωση, διασπορικές στρατηγικές, διεθνικά δίκτυα, εθνικισμός εξ αποστάσεως).
- Έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της διεθνικότητας που χαρακτηρίζει τον σύγχρονο παγκοσμιοποιούμενο κόσμο.
- Έχουν αντιληφθεί την επιρροή της Διασποράς για την κατανόηση και εννοιολόγηση του έθνους.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση και η κριτική ανάλυση της έννοιας «Διασπορά» μέσα από τη σύγχρονη θεωρητική συζήτηση και την παρουσίαση συγκεκριμένων ερευνητικών παραδειγμάτων από ελληνικές και άλλες διασπορικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, στο μάθημα εξετάζονται οι εξής θεματικές:

- Παλιές και νέες χρήσεις και συνδηλώσεις της έννοιας Διασπορά. Από τις ιστορικές διασπορές (Εβραϊκή, Αρμενική, Ελληνική) στις διασπορές την εποχή της παγκοσμιοποίησης.
- Κριτική παρουσίαση των κυριότερων θεωρητικών ρευμάτων για τη Διασπορά. Από το ουσιοκρατικό στο αντι-ουσιοκρατικό παράδειγμα.
- Κοινοτική οργάνωση, διασπορικές στρατηγικές και διεθνικά δίκτυα. Ο εθνικισμός εξ αποστάσεως.
- Διασπορική ταυτότητα και συλλογικές αναπαραστάσεις: Τόπος, μνήμη, πατρίδα.
- Από τη μετανάστευση στη διασπορά. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.
- Η Διασπορά και η διεθνικότητα (transnationalism) ως εναλλακτικά προς το εθνικό κράτος υποδείγματα κοινωνικής οργάνωσης, συλλογικής ταύτισης και πολιτισμικής έκφρασης στην ύστερη νεωτερικότητα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Οπτικο-ακουστικό υλικό μέσω διαδικτύου, εθνογραφική ταινία, Powerpoint, e-class (έγγραφα, πολυμέσα, γλωσσάριο, εργασίες, ερωτηματολόγια)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής, μη	34

	καθοδηγούμενη μελέτη υλικού παραδόσεων	
	Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	50
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ Το μάθημα αξιολογείται γραπτά στην ελληνική γλώσσα. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο από τα τρία προτεινόμενα θέματα υπό μορφή σύντομου δοκιμίου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν γραπτές εργασίες και παρουσιάσεις εθνογραφικών κειμένων στην τάξη. Οι εργασίες και παρουσιάσεις δεν είναι απαλλακτικές, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό. Τα κριτήρια αξιολόγησης υπάρχουν στην ιστοσελίδα του τμήματος στο open eclass και μοιράζονται και έντυπα στους/στις φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα με το syllabus του μαθήματος.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Στεφάν Ντυφουά, *Η διασπορά*, Αθήνα, νήσος, 2010.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Anthias, F., "Evaluating Diaspora: Beyond ethnicity?", *Sociology* Vol.32 No. 3, 1998, pp. 557-580.

Αντωνίου, Π., 1999, «Το Αρμενικό όραμα της επιστροφής: Μνήμη προσανατολισμένη στο μέλλον» στο Μπενβενίστε, Ρ. & Παραδέλλης, Θ. (επιμ.), *Διαδρομές και τόποι της μνήμης. Ιστορικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σσ. 115-126.

Barabantseva, E. & Sutherland, C. (eds.), *Diaspora and Citizenship*, Routledge, 2012.

Brubaker, R., The "diaspora" diaspora, *Ethnic and Racial Studies*, 28, 1, 2005, pp. 1-19.

Clifford, J., "Diasporas", *Current Anthropology*, 9 (3), 1994, pp. 302-308.

Clogg, R. (επιμ.), 2004, *Η Ελληνική Διασπορά στον 20^ο αιώνα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα (κεφ. 1 & 8).

Cohen, R., *Παγκόσμια Διασπορά*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2003.

Danforth, L., 1999, *Η Μακεδονική Διαμάχη: ο εθνικισμός σε έναν υπερεθνικό κόσμο*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια (κεφ. 4).

Gilroy, P., (1993a) *The black Atlantic: modernity and double consciousness*, London: Verso

Hall, S., Cultural identity and diaspora, in Rutherford, J. (ed.), *Identity: community, culture, difference*, London: Lawrence & Wishart, 1990, pp. 222-237.

Knott, K. & McLoughlin, S. (eds.), *Diasporas: Concepts, Intersections, Identities*, Zed Books, 2010.

Μακρής, Γ., 2003, «Η Ελληνική παροικία του Σουδάν: Ταυτότητα και Ιστορία» στο Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.), *Εαυτός και «άλλος»: Εννοιολογήσεις, ταυτότητες και πρακτικές στην Ελλάδα και την Κύπρο*. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 373-420.

Συλλογικό Αφιέρωμα, 2006, «Σύγχρονες Θεωρήσεις του μεταναστευτικού φαινομένου», *Σύγχρονα Θέματα*, 92, Ιανουάριος-Μάρτιος, σσ. 51-56.

Vertovec, Steven, Cohen, Robin (eds.), *Migration, diasporas and transnationalism*, Edward Elgar, Cheltenham UK, Northampton MA, 1999.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία, ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα, είναι αναρτημένη στο open eclass με το syllabus του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Diaspora

Diaspora Studies

Diasporas: Circulations, Migrations, Histoire

Hérodote

Σύγχρονα Θέματα

Journal of Modern Greek Studies

520155

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Ν. Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520155	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν και εμβαθύνουν στις βασικές αρχές της ιστορικής έρευνας και μεθόδου, ενός ερευνητικού πεδίου κομβικής σημασίας για τις κοινωνικές επιστήμες και συγγενικό με αυτό της κοινωνικής ανθρωπολογίας.
- Γνωρίζουν με τα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα και τα επιστημολογικά μοντέλα που διαμόρφωσαν τους κύριους ιστοριογραφικούς σταθμούς στην Ευρώπη, άρα και τον δυναμικό τρόπο θεώρησης, πλαισίωσης και κατανόησης των ιστορικών φαινομένων, διαδικασιών και αλλαγών.
- Μελετούν και εμβαθύνουν στα βασικά φαινόμενα και μετασχηματισμούς που προσδιόρισαν την Ευρώπη στον μακρύ 19^ο αιώνα (π.χ. Γαλλική Επανάσταση, Βιομηχανική, Επαναστάσεις, Φιλελευθερισμός, Συντηρητισμός, Εθνικισμός, Αυτοκρατορίες). Παράλληλα η δυνατότητα βαθύτερης και καλύτερης κατανόησης των ιστορικών φαινομένων καλλιεργείται μέσα από τη χρήση της συγκριτικής μεθόδου και της παρακολούθησης των όρων με τους οποίους η Ευρώπη ταξινομείται σε διαφορετικές πολιτισμικές ταξινομήσεις και ιεραρχήσεις (Δυτική, Ανατολική, Βόρειος, Νότιος, Νοτιοανατολική κ.λπ.) και επαναπροσδιορίζεται απέναντι σε ό,τι κάθε φορά θεωρείται «ξένο» και «εχθρικό».
- Αποκτήσουν καλή και στέρεα γνώση της ευρωπαϊκής/παγκόσμιας βιβλιογραφίας που παρέχει τα βασικά ερμηνευτικά σχήματα για την κατανόηση των βιωμένων εμπειριών και των εναλλακτικών τροπών που ενσωμάτωναν κάθε φορά οι διαφορετικές, ευρωπαϊκές ιστορικές διαδικασίες. Η δυνατότητα συνεξέτασης της ευρωπαϊκής ιστορίας του 19^{ου} αιώνα με την παγκόσμια, μέσα από γόνιμες συγκρίσεις. Η αποφυγή του ευρωκεντρισμού.
- Αναπτύξουν κριτική γνώση και να γνωρίσουν την ιστορική μέθοδο.
- Κατανοήσουν τις πολλαπλές διαστάσεις που νοηματοδοτούν την Ευρώπη, καθώς και τους όρους που διαμόρφωσαν δυναμικά την κυρίαρχη ευρωπαϊκή ταυτότητα αλλά και τις θεωρούμενες ως «περιθωριακές». Να αναλύουν τον κριτικό, ενίοτε αντι-ευρωπαϊκό λόγο στον 19^ο αιώνα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Από τα τέλη του 18ου αιώνα και τις αρχές του 19ου οι Ευρωπαίοι γνωρίζουν ένα καθεστώς αλληπάλληλων και ταχύρρυθμων μεταβολών στη βάση των οποίων βρίσκονται η διττή επανάσταση- βιομηχανική και γαλλική- και η συγκρότηση εθνικών κρατών. Οι θεμελιώδεις μετασχηματισμοί που παρατηρούνται ερμηνεύουν σε μεγάλο βαθμό τα μείζονα ιστορικά φαινόμενα, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, ιδεολογικά, πολιτισμικά, που βιώνουν οι ευρωπαϊκοί κοινωνίες ακόμη και μέχρι σήμερα. Σκοπός του μαθήματος είναι η συγκριτική προσέγγιση των σημαντικότερων μετασχηματισμών που δρομολογήθηκαν σε διαφορετικούς χρόνους και ρυθμούς, καθώς και ο επαναπροσδιορισμός της ίδιας της «έννοιας της Ευρώπης» με άξονα βασικές τομές της μακράς αυτής διάρκειας (1770-1915). Ειδικότερα, θα συζητηθούν θέματα, όπως: η βιομηχανική επανάσταση, η γαλλική επανάσταση και οι ναπολέοντειοι χρόνοι, η οικοδόμηση εθνικών κρατών, τα επαναστατικά ρεύματα του πρώτου μισού του 19ου αιώνα, η διαμόρφωση και ενδυνάμωση του διακρατικού συστήματος, οι διαδικασίες φιλελευθεροποίησης και εκδημοκρατισμού, οι κριτικές θεωρίες, οι κρίσεις και οι απόπειρες αποκατάστασης, οι μεταρρυθμιστικές πρακτικές, οι διαδικασίες χειραφέτησης και ο ριζοσπαστισμός, οι βίαιες και οι αυταρχικές

πρακτικές, η σύγκρουση των ευρωπαϊκών εθνικισμών και ο Μεγάλος Πόλεμος.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	ΦόρτοςΕργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε γραπτά, είτε προφορικά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Στην προφορική εξέταση οι φοιτητές/τριες εξετάζονται σε τρία ερωτήματα τα οποία έχουν τον χρόνο να τα προετοιμάσουν. Δίνεται επίσης η δυνατότητα διευκρινιστικών υπο-ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Επιπλέον με την ολοκλήρωση της παράδοσης μιας θεματικής ενότητας οι φοιτητές/τριες γνωρίζουν ότι αυτή εντάσσεται στην εξεταστέα ύλη, άρα μπορούν να προγραμματίσουν εγκαίρως το διάβασμά τους. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένα ιστορικά ευρωπαϊκά ζητήματα του 19^{ου} αιώνα που τους ενδιαφέρουν ή σε μεθοδολογικά/ιστοριογραφικά ερωτήματα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

E. M. Burns, *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο Δυτικός Πολιτισμός: Νεότεροι Χρόνοι*, (μτφρ. Τ. Δαρβέρης). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2006 (δ' έκδοση).

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

E. M. Burns, *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο Δυτικός Πολιτισμός: Νεότεροι Χρόνοι*, (μτφρ. Τ. Δαρβέρης). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2006 (δ' έκδοση).

S. Berstein και P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Συμφωνία και η Ευρώπη των Εθνών 1815-1919*, τ. 2, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1977.

M. Mazower, *Σκοτεινή Ήπειρος. Ο Ευρωπαϊκός Εικοστός Αιώνας*. (Αλεξάνδρεια 2001).

E. J. Hobsbawm, *Η Εποχή των Επαναστάσεων*, Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2015
 E. J. Hobsbawm, *Η Εποχή των Αυτοκρατοριών*, Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2012
 E. Hobsbawm, *Η Εποχή των Άκρων. Ο Σύντομος 20ος Αιώνας*. (ΜΙΕΤ 1994).
 D. J. Thomson, *Europe Since Napoleon* (Penguin Books, 1990).
 D. Norman, *Η ιστορία της Ευρώπης*, Αθήνα: Νεφέλη, 2010.

Άλλα Βοηθήματα

Στο μάθημα θα μοιραστούν ενδεικτική βιβλιογραφία και οι θεματικοί άξονες γύρω από τους οποίους θα διαμορφωθούν οι παραδόσεις.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Mediterranean Politics

Modern European History

Journal of Southeastern Europe and the Balkans

520160 ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Α. Αγγελίδου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5200160	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH136/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις κοινωνίες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και την διεθνή ανθρωπολογική βιβλιογραφία γύρω από το συγκεκριμένο αντικείμενο.
- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και προβληματοποίησης στερεοτύπων που έχουν

διαμορφωθεί εντός κι εκτός ακαδημίας για τα Βαλκάνια.

- Η επιστημονικής επεξεργασίας κειμένων (αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας και πηγών, ανάγνωση και απόδοση επιστημονικών κειμένων κλπ).
- Η εξάσκηση των δυνατοτήτων κριτικής προφορικής παρουσίασης και συζήτησης κατά τη διάρκεια του μαθήματος των άρθρων του φακέλου και του βιβλίου τα οποία περιλαμβάνονται στην ύλη του μαθήματος.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο παρόν μάθημα εξετάζονται οι ανθρωπολογικές μελέτες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και αναζητούνται οι τρόποι με τους οποίους οι παραπάνω μελέτες συνέβαλαν στην κατανόηση των κοινωνιών της ΝΑΕ και στην αποδόμηση των ουσιοκρατικών στερεότυπων σχετικά με αυτές. Το μάθημα έχει ως αφετηρία την κριτική εξέταση του όρου «Βαλκάνια» ως γεωγραφική κατηγορία και ως πολιτική έννοια και την εισαγωγή στην έννοια του «βαλκανισμού». Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις πρώτες εθνογραφικές μελέτες της ΝΑΕ πριν και μετά τον Β'ΠΠ, όταν οι βαλκανικές αγροτικές κοινωνίες αρχίζουν να αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος για τους δυτικούς ερευνητές κάτω από τα δομολειτουργιστικά παραδείγματα της μεσογειακής ανθρωπολογίας και των μελετών κοινότητας. Επίσης διερευνώνται οι ιδιαίτερες συνθήκες που δημιούργησε για την εθνογραφική έρευνα ο Ψυχρός Πόλεμος, με έμφαση στη ανάπτυξη των τοπικών επιστημολογικών παραδειγμάτων (λαογραφία, εθνολογία, εθνογραφία) και στις σχέσεις μεταξύ γηγενών και ξένων ανθρωπολόγων. Τέλος, μέσα από σειρά πρόσφατων εθνογραφικών παραδειγμάτων, αναλύονται οι βασικότερες θεματικές που απασχόλησαν τους ανθρωπολόγους τα τελευταία τριάντα χρόνια, οπότε και το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τις κοινωνίες της ΝΑΕ αυξήθηκε σημαντικά: συγκρότηση εθνικών και εθνοτικών ταυτοτήτων, μετανάστευση, σύνορα, πολιτικές διαχείρισης της μνήμης, το Ισλάμ στα Βαλκάνια.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση power point, οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού. Χρήση e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται προφορικά. Οι φοιτητές/τριες μπαίνουν στην αίθουσα σε ομάδες 5 ατόμων, απαντούν σε ερωτήσεις από δύο διαφορετικές θεματικές ενότητες με ελεύθερη χρήση βιβλίων και σημειώσεων. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να ετοιμάζουν προαιρετικές	

	μη απαλλακτικές εβδομαδιαίες ασκήσεις από το φάκελο του e-class, η οποία αξιολογείται και προσμετράται στην τελική βαθμολόγηση (40%). Η ύλη γνωστοποιείται έγκυρα στο e-class καθώς και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα: Hayden Robert, 2025, *Από τη Γιουγκοσλαβία στα Δυτικά Βαλκάνια. Μελέτες ενός Ευρωπαϊκού Διαμελισμού (1991-2011)*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Άλλα Βοηθήματα: Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Argenti Nicolas (επιμ.), 2019, *Post-Ottoman Topologies. The Presence of the Past in the Era of the Nation-State*, New York, Oxford, Berghahn Books.

Αυδίκος Ευάγγελος (επιμ.), 2010, *Λαϊκοί πολιτισμοί και σύνορα στα Βαλκάνια*, Αθήνα, Πεδίο.

Bardhoshi N., de Rapper G. & Sintès P. (επιμ.), 2013, *Social Practices and Local Configurations in the Balkans*, Tirana, Universiteti Europian i Tiranes Press.

Bieber Florian & Dario Brentin (επιμ.), 2019, *Social Movements in the Balkans. Rebellion and Protest from Maribor to Taksim*, Routledge.

Bringa Tone, 1995, *Being Muslim the Bosnian Way: Identity and Community in a Central Bosnian Village*, Princeton, N.J., Princeton University Press.

Brown Keith, 2003, *The Past in Question: Modern Macedonia and the Uncertainties of Nation*, Princeton and Oxford, Princeton University Press.

Clayer Nathalie, 2005, «Ισλάμ, κράτος και κοινωνία στη μετα-κομμουνιστική Αλβανία», στο *Μπεκτάσηδες, ντερβίσηδες και εθνικό κίνημα στην Αλβανία*, Αθήνα, Ισνάφι.

Clayer Nathalie και Xavier Bougarel, 2018, *Οι μουσουλμάνοι της νοτιοανατολικής Ευρώπης: Από τις αυτοκρατορίες στα βαλκανικά κράτη*, Αθήνα, Ισνάφι.

Couroucli Maria & Tchavdar Marinov (επιμ.), 2015, *Balkan Heritages: Negotiating History and Culture*, Routledge.

Cowan Jane (επιμ.), 2000, *Macedonia: The Politics of Identity and Difference*, London, Sterling, Virginia, Pluto Press.

Δαλάκογλου Δημήτρης, 2022, *Στο Δρόμο. Μια ανθρωπολογία της (μη) κινητικότητας στα Βαλκάνια*, Αθήνα, Νήσος.

Danforth Loring και Riki Van Bouschoten, 2015, *Παιδιά του ελληνικού εμφυλίου: Πρόσφυγες και διατήρηση της μνήμης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Duijzings Ger, 2000, *Religion and the Politics of Identity in Kosovo*, London, Hurst & Company.

Duijzings Ger (επιμ.), 2013, *Global villages. Rural and urban transformations in contemporary Bulgaria*, London and New York, Anthem Press.

Ghodsee Kristen, 2010, *Muslim lives in Eastern Europe: Gender, ethnicity, and the transformation of Islam in postsocialist Bulgaria*, Princeton, NJ, Princeton University Press.

Green Sarah, 2020, *Σημειώσεις από τα Βαλκάνια, Τόπος, περιθωριακότητα και αμφισημία στα ελληνοαλβανικά σύνορα*, Ιωάννινα, Ισνάφι.

Halpern Joel & David Kideckel (επιμ.), 2000, *Neighbours at War: Anthropological Perspectives on Yugoslav Ethnicity, Culture and History*, Philadelphia, Pennsylvania State University Press.

Θεοδοσίου Σίσσυ, 2009. ««Όταν έγινε Ελληνικό»: Γύφτοι, μουσική και «αυθεντικότητα» στα

- ελληνο-αλβανικά σύνορα», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 128(Α'): 115-142.
- Καρακασίδου Αναστασία, 2000, *Μακεδονικές ιστορίες και πάθη*, Αθήνα, Οδυσσέας.
- Μαζάουερ Μαρκ, 2002, *Τα Βαλκάνια*, Αθήνα, Πατάκης.
- Μάρκου Αικατερίνη (επιμ.), 2010. *Ανασυνθέσεις και νέες δυναμικές στις βαλκανικές κοινωνίες μετά το 1990*, Αθήνα, Ηρόδοτος.
- Νιτσιάκος Βασίλης, 2010, *Στο Σύνορο: «Μετανάστευση», Σύνορα και Ταυτότητες στην Αλβανο-ελληνική Μεθόριο*, Αθήνα, Οδυσσέας.
- Νιτσιάκος Β., Μάνος Ι., Δαλκαβούκης Β., Αγγελίδου Α., Αγγελόπουλος Γ. (επιμ.), 2018, *Τα πολλαπλά σύνορα ενός μεταβαλλόμενου κόσμου. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικές δοκιμές στη Νοτιοανατολική Ευρώπη*, Αθήνα, Κριτική.
- Ρόμπου-Λεβίδη Μαρίκα, 2016, *Επιτηρούμενες ζωές. Μουσική, χορός και διαμόρφωση της υποκειμενικότητας στη Μακεδονία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Ρόμπου-Λεβίδη Μαρίκα, 2018, *«Εδώ καπούτ»: Η βία του συνόρου. Μετανάστευση, εθνοπροσύνη και φύλο στην ελληνοαλβανική μεθόριο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Silverman Carol, 2012, *Romani routes: Cultural politics and Balkan music in diaspora*, Oxford and New York, Oxford University Press.
- Schwander-Sievers Stephanie και Bernd J. Fischer, 2012, *Αλβανικές Ταυτότητες. Μύθος και Ιστορία*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση.
- Todorova Maria (επιμ.), 2004, *Balkan Identities: Nation and Memory*, London, Hurst & Company.
- Todorova Maria, 2005, *Βαλκάνια: Η δυτική φαντασίωση*, Αθήνα, Επίκεντρο.
- Τοντόροβα Μαρία, 2022, *Το παιχνίδι της κλίμακας. Τα Βαλκάνια από τους εθνικισμούς στη μετασσοσιαλιστική νοσταλγία*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Balkanologie

East European Politics and Societies

Etudes Balkaniques

South European Society and Politics

Slavic Review

Journal of Balkan and Near Eastern Studies

520162

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Κατερίνα Κωνσταντίνου, Εντεταλμένη διδάσκουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520162	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ	

		ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH137/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές/ριες να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για να αξιολογούν κριτικά τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανθρωπολογίας και αρχαιολογίας, ενισχύοντας την κατανόησή τους για τη διαμόρφωση ερμηνειών που συνδέουν το παρελθόν με το παρόν, να κατανοήσουν θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές των δύο επιστημών, εξετάζοντας τις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες που τις διαμόρφωσαν, να ερμηνεύουν τη σημασία της πολιτισμικής κληρονομιάς στο παρόν, εντοπίζοντας τις εντάσεις και τις προκλήσεις που προκύπτουν κατά τη διαχείρισή της.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στη σύνθετη σχέση μεταξύ ανθρωπολογίας και αρχαιολογίας, δίνοντας έμφαση στις πολιτικές διαστάσεις της παραγωγής γνώσης για το παρελθόν. Οι δύο επιστήμες μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα και θεωρητικές αφετηρίες που σχετίζονται με την ανάλυση της πολιτισμικής εμπειρίας, της ταυτότητας και της υλικότητας. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται πώς το παρελθόν κατασκευάζεται και επιτελείται μέσα από τις αρχαιολογικές και ανθρωπολογικές πρακτικές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτικές της πολιτισμικής κληρονομιάς, στη μνήμη ως κοινωνικό και πολιτικό πεδίο, στις πρακτικές συντήρησης και επιμέλειας αντικειμένων, αλλά και στον ρόλο των μουσείων και των κρατικών θεσμών στη συγκρότηση εθνικών αφηγήσεων. Αναλύονται, επίσης, ζητήματα όπως η αποικιοκρατία και η αποαποικιοποίηση της γνώσης, η αισθητηριακή και ενσώματη προσέγγιση του παρελθόντος, καθώς και οι τρόποι με τους οποίους οι κοινότητες ερμηνεύουν και διεκδικούν το παρελθόν τους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2

	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται μέσω γραπτής εξέτασης, με δυνατότητα συμπληρωματικής εργασίας. Η ύλη των εξετάσεων οργανώνεται σε θεματικές ενότητες και ανακοινώνεται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class. Τα θέματα των εξετάσεων είναι τρία, εκ των οποίων οι φοιτητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε δύο. Η εργασία είναι προαιρετική, ωστόσο οι φοιτητές/τριες προτρέπονται να επιλέξουν ένα κείμενο που τους/τις ενδιαφέρει, από ένα σύνολο κειμένων που παρέχονται στη σελίδα του μαθήματος στο e-class, να το διαβάσουν σε βάθος και να το συζητήσουν στο αμφιθέατρο στο πλαίσιο του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Παπαδημητρίου, Ν., & Αναγνωστόπουλος, Ά. (επ.) 2017. *Το παρελθόν στο παρόν. Μνήμη, Ιστορία και Αρχαιότητα στη Σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Hodder, I. 2014. *Συνύφανση: Μια αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων*. Αθήνα: 21ος αιώνας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Hodder, I. 2014. *Συνύφανση: Μια αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων*. Αθήνα: 21ος αιώνας.

Χαμηλάκης, Γ. 2012. *Το έθνος και τα ερείπιά του*. Αθήνα: 21ος αιώνας

Καυταντζόγλου, Ρ. 2001. κεφ. Τόπος και Άνθρωποι. Στο *Στη σκιά του Ιερού Βράχου. Τόπος και μνήμη στα Αναφιώτικα*. Ελληνικά Γράμματα, ΕΚΚΕ.

Λεοντή, Α. 1998. *Τοπογραφίες Ελληνισμού. Χαρτογραφώντας την Πατρίδα*. Αθήνα: Scripta.

Yalouri, E. 2001. *The Acropolis. Global Fame, Local Claim*. Oxford and New York: Berg.

Χαμηλάκης, Γ. 2015. *Η αρχαιολογία και οι αισθήσεις: Βίωμα, μνήμη και συν-κίνηση*. Αθήνα: Εκδ. Εικοστού Πρώτου Αιώνα.

Για ειδικότερα θέματα προτείνεται συμπληρωματική βιβλιογραφία.

520170 ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ

**ΕΠ
ECTS: 5**

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ε. Τουνταςάκη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520170	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH352/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται και να διερευνούν την ανθρώπινη αναπαραγωγή ως πολιτισμική διαδικασία
- έχουν αποδεδειγμένη γνώση, κατανοούν και είναι σε θέση να εμβαθύνουν στις επιπτώσεις των βιοτεχνολογιών και της τεκνοθεσίας (κυρίως στη διακρατική/διαφυλετική της εκδοχή) στις σύγχρονες εννοιολογήσεις της οικογενειακότητας και της συγγενειακότητας
- έχουν εξοικειωθεί με την ερευνητική ενασχόληση αναφορικά με τις λεγόμενες «νέες μελέτες της συγγένειας» που απομακρύνονται από ουσιοκρατικές εννοιολογήσεις και βιολογικούς ντετερμινισμούς και αντίθετα αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως υβριδική συνάρθρωση του βιολογικού με το κοινωνικό.
- έχουν την ικανότητα να αναλύουν τις αναπαραγωγικές τεχνολογίες ως κυρίαρχους μηχανισμούς της ιατρικοποίησης, της σύγχρονης, δηλαδή και ολοένα αυξανόμενης τάσης, που συντελεί ώστε ορισμένα κοινωνικά ζητήματα να μετατρέπονται σε βιοϊατρικά προβλήματα
- είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις γνώσεις που απέκτησαν ώστε να αναγνωρίζουν την διακρατική/διαφυλετική υιοθεσία ως σύγχρονο δυτικό φαινόμενο, το οποίο συναρτάται άμεσα με τις διαδικασίες παγκοσμιοποίησης και να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους οι διακρατικές υιοθεσίες κλονίζουν τις αντιλήψεις μας για τον πολιτισμό, τη φυλή, το φύλο, τη σεξουαλικότητα και το έθνος.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα, εστιάζοντας στο λεγόμενο σύμπαν της «μη φυσικής αναπαραγωγής» που συγκροτούν οι ιατρικές αναπαραγωγικές τεχνολογίες και η υιοθεσία (κυρίως στη διακρατική/διαφυλετική της εκδοχή), θα αναλύσουμε τις σύγχρονες κριτικές ανθρωπολογικές θεωρήσεις, που αντιμετωπίζουν τη συγγενειακότητα ως διαδικασία και ως επιτέλεση, ως κάτι που μπορεί να υπάγεται σε διεργασίες κατασκευής και όχι ως φυσικό δεδομένο. Στόχος μας είναι να διερευνήσουμε τους τρόπους, όχι αναγκαστικά συμπαγείς και μονοσήμαντους, με τους οποίους η αναπαραγωγική ιατρική και η τεκνοθεσία έχουν συμβάλει στην αποδόμηση των ουσιοκρατικών εννοιολογήσεων της συγγένειας και έχουν κλονίσει τη δεδομένη για τις δυτικές κοινωνίες ταύτιση της συγγένειας με τη «φυσικότητα» της βιογενετικής σύνδεσης.

Από τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα, οι ιατρικές καινοτομίες στον τομέα της ανθρώπινης αναπαραγωγής επιτρέποντας την αποσεξουαλικοποίηση της τεκνοποίησης, την αποσωματοποίηση της σύλληψης, τον κατακερματισμό της μητρότητας, την αποσύνδεση της τεκνοποίησης ακόμα και από την ίδια τη ζωή, και τον διαχωρισμό μεταξύ αναπαραγωγής και συγγένειας θα διαταράξουν τις αντιλήψεις για το τι σημαίνει «φυσικός» δεσμός, θα θέσουν υπό αμφισβήτηση τις θεμελιακές ιδεολογικές προδιαγραφές της βιογενετικής συγγένειας και θα

φέρουν τόσο τα κοινωνικά υποκείμενα, όσο και τους μελετητές αντιμέτωπους με μια σειρά αδιανόητων έως τότε ζητημάτων.

Από την άλλη πλευρά και η διακρατική/διαφυλετική υιοθεσία, η διακίνηση παιδιών διά μέσου εθνικών συνόρων φαίνεται να συγκροτεί «νέες χωρογραφίες της συγγένειας», να διαμορφώνει νέους χώρους και νέους τρόπους κατασκευής και νοηματοδότησης της γονεϊκότητας και της οικογενειακότητας. Όπως αποδεικνύεται, οι θετοί γονείς παραγκωνίζοντας και περιθωριοποιώντας την «παντοδυναμία» των βιολογικών δεσμών αναπτύσσουν στρατηγικές δράσεις, οι οποίες τους επιτρέπουν να διαπραγματεύονται μια λεπτή διεργασία εξισορρόπησης ανάμεσα στις βιολογικές και τις κοινωνικές συνιστώσες της συγγενειακότητας και να αποδεικνύουν ότι και στη θετή γονεϊκότητα οι δύο οντολογικές τάξεις φύση/ανατροφή δεν συμπλέκονται πλέον με όρους διπολικής αντίστιξης αλλά με όρους υβριδικής συνάρθρωσης.

Με αφετηριακό σημείο εθνογραφικές έρευνες σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα θα παρακολουθήσουμε τη χρήση των αναπαραγωγικών τεχνολογιών σε συνάρτηση με τις θρησκευτικές αντιλήψεις, τις κρατικές πολιτικές και τις νομοθετικές κατασκευές και ταυτόχρονα θα εξετάσουμε τις έντονες αμφισημίες, τις βαθιές ανισότητες και τα ζητήματα ιεραρχικών σχέσεων μεταξύ των κρατών που αναμοχλεύουν οι μετακινήσεις των προς υιοθεσία παιδιών από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες του νότου προς τον πλούσιο βορρά. Υπογραμμίζοντας τη σημασία της διακρατικής/διαφυλετικής υιοθεσίας ως σύγχρονου δυτικού φαινομένου, το οποίο συναρτάται άμεσα με τις διαδικασίες παγκοσμιοποίησης, θα διερευνήσουμε τους τρόπους με τους οποίους οι διακρατικές υιοθεσίες κλονίζουν τις αντιλήψεις μας για τον πολιτισμό, τη φυλή, το φύλο, τη σεξουαλικότητα και το έθνος.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με γραπτή εξέταση. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να αναπτύξουν ένα θέμα (υποχρεωτικό για όλες/ους) με τη μορφή μικρού δοκιμίου και να επιλέξουν δύο από τέσσερις ερωτήσεις δοκιμιακού τύπου που καλύπτουν ολόκληρη την ύλη και αφορούν στον κριτικό σχολιασμό θεωρητικών προσεγγίσεων και εθνογραφικών παραδειγμάτων. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος	

	περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

- Ε. Τουνταςάκη, *Διαφυλετική/Διακρατική υιοθεσία: «Ήπια μετανάστευση» και νέες χωρογραφίες της συγγένειας*. Αθήνα: Πατάκης, 2022.
- Ε. Τουνταςάκη, «*Το παιδί που μεγαλώνει μέσα σου θα πάρει και από σένα*': Δωρεά ωαρίων, μητρότητα και συγγένεια». Αθήνα, Πατάκης, 2015.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Bowie, Fiona (επιμ.), 2004. *Cross-Cultural Approaches to Adoption*. Λονδίνο / Ν. Υόρκη: Routledge.
- Carsten J., 2004. *After Kinship*. Καίμπριτζ, Cambridge University Press.
- Delaisi de Parseval, G., 2008. *Famille à tout prix*. Παρίσι: Seuil. Ελληνική έκδοση: *Οικογένεια πάση θυσία* (μτφρ. Δ. Τσαρμακλή, επιστ. επιμέλεια Γ. Αμπατζόγλου & Ζ. Παπαληγούρα-Ράλλη). Αθήνα: εκδ. Παπαζήση, 2013.
- Dorow, Sara 2006. *Transnational Adoption. A Cultural Economy of Race, Gender and Kinship*. Νέα Υόρκη και Λονδίνο: New York University Press.
- Edwards, J., (κ.α.) (επιμ.) 1993. *Technologies of Procreation: Kinship in the Age of Assisted Conception*. Μάντσεστερ : Manchester University Press.
- Edwards, J. & C. Salazar (επιμ.) 2009. *European Kinship in the Age of Biotechnology*. Οξφόρδη, Νέα Υόρκη, Berghahn Books.
- Finkler, K., 2001. "The Kin in the Gene. The Medicalization of family and Kinship in American Society" *Current Anthropology* 42, 2: 235-263.
- Franklin S., (2013). *Biological Relatives. IVF, Stem Cells and the Future of Kinship*. USA, Duke University Press.
- Franklin S. (επιμ.) & Ragoné H. (επιμ.), 1998. *Reproducing Reproduction. Kinship, Power, and Technological Innovation*. Φιλαδέλφεια, University of Pennsylvania Press.
- Ginsburg Faye & Rayna Rapp, (επιμ.) 1995. *Conceiving the New World Order. The Global Politics of Reproduction*. Μπέρκλεϊ, University of California Press.
- Howell, Signe 2006. *The Kinning of Foreigners. Transnational Adoption in a Global Perspective*. Νέα Υόρκη / Οξφόρδη: Berghahn Books.
- Inhorn M., (επιμ.) 2009. *Reproductive Disruptions. Gender, Technology and Biopolitics in the New Millennium*. Νέα Υόρκη και Οξφόρδη, Berghahn Books.
- Modell, Judith 2002. *A Sealed and Secret Kinship. The Culture of Policies and Practices in American Adoption*. Νέα Υόρκη / Οξφόρδη: Berghahn Books.
- Paxson, H., 2004. *Making Modern Mothers: Ethics and Family Planning in Urban Greece*. Μπέρκλεϊ, University of California Press.
- Ragoné, H. & F. Winddance Twine, 2000 (ed), *Ideologies and Technologies of Motherhood. Race, Class, Sexuality, Nationalism*. Λονδίνο, Routledge.
- Seligmann, Linda J. 2013. *Broken Links, Enduring Ties. American Adoption Across Race, Class and*

- Nation*. Στάνφορντ: *Stanford University Press*.
- Strathern M., 2008. *Αναπαράγοντας το μέλλον. Ανθρωπολογία, συγγένεια και νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής* (μτφρ. Π. Μπουρλάκης). Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Théry, I., 2010. *Des humains comme les autres. Bioéthique, anonymat et genre du don*. Παρίσι: Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales.
- Thompson C., 2005. *Making Parents. The Ontological Choreography of Reproductive Technologies*. Κάιμπριτζ, Μασσαχουσέτη, Λονδίνο: The MIT Press.
- Τουντασάκη Ε., 2011. *Ανθρωπολογικές Θεωρήσεις της Συγγένειας κατά τον 20^ο αιώνα*. Αθήνα, Πατάκης.
- Τουντασάκη Ε., 2013. «“Βιολογική”, “γενετική” και “κοινωνικοσυναισθηματική” μητέρα: εννοιολογήσεις της μητρότητας και της οικογενειακότητας στον κοινοβουλευτικό λόγο αναφορικά με την Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή» στο Β. Καντσά (επιμ.) *Η μητρότητα στο προσκήνιο. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, σσ. 119-146. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Volkman, Toby 2005 (επιμ.), *Cultures of Transnational Adoption*. Ντάραμ/Λονδίνο: Duke University Press.
- Wade, P., [2002] 2009. *Φυλή, Φύση και Πολιτισμός* (μτφρ. Ν. Κατσαφούρου και Ν. Γεωργαντίδης). Αθήνα, Πολύτροπον.
- Weston K., 1991. *Families we Choose: Lesbians, Gays, Kinship*. Νέα Υόρκη, Columbia University Press.
- Yngvesson, Barbara 2010. *Belonging in an Adopted Word. Race. Identity and Transnational Adoption*. Σικάγο: The University of Chicago Press.

Άλλα βοηθήματα

Κείμενα και άλλο υλικό αναρτημένα και διαθέσιμα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα στο syllabus του μαθήματος, το οποίο είναι αναρτημένο στο site του μαθήματος (open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου).

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

New Genetics and Society
 Anthropological Theory
 Ethnos
 Medical Anthropology
 American Anthropologist
 American Ethnologist

520181

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αρεζού Ρεζαϊάν

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520181	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- αποκτήσουν κριτική σκέψη απέναντι στον τρόπο που μέσα από συγκεκριμένες θεματικές η Μέση Ανατολή κατασκευάζεται στον δημόσιο αλλά και τον επιστημονικό λόγο
- αναγνωρίζουν τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της ανθρωπολογίας στη μελέτη της Μέσης Ανατολής μέσα από εθνογραφικά παραδείγματα
- κατανοήσουν τα κοινωνικά φαινόμενα και τις πολιτισμικές παραδόσεις στη Μέση Ανατολή, λαμβάνοντας υπόψη την ιστορικότητά τους και την αλληλεπίδρασή τους με τη Δύση
- εξοικειωθούν με την πολλαπλότητα, την ετερογένεια και την πολυπλοκότητα των κοινωνιών της Μέσης Ανατολής με τη χρήση εθνογραφιών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εισάγει μία κριτική εξέταση της «Μέσης Ανατολής» ως πολιτισμικής κατασκευής. Θα συζητήσουμε τη γενεαλογία των μύθων για την περιοχή, η οποία έχει ρίζες στην αποικιοκρατία και τον οριενταλισμό. Οι εθνογραφικές μελέτες της Μέσης Ανατολής που θα παρουσιαστούν στο μάθημα έχουν θεματικές που συχνά προβάλλονται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης με στερεοτυπικό και γενικευτικό τρόπο. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων θα εξεταστούν εθνογραφίες που αμφισβητούν τις ουσιοκρατικές και κουλτουραλιστικές εικόνες για τη Μέση Ανατολή, τοποθετώντας τα θέματα στα ιστορικά αλλά και τα ευρύτερα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά τους συμφραζόμενα. Θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στο ανέκαθεν μείζονος σημασίας παλαιστινιακό ζήτημα, καθώς στην παρούσα συγκυρία αναδεικνύεται με πιο ξεκάθαρο τρόπο η παγκόσμια εμβέλειά του, καταδεικνύοντας τη συνάρθρωση του τοπικού με το παγκόσμιο (glocal). Θα εστιάσουμε παράλληλα και σε εθνογραφίες που δείχνουν άλλες όψεις της Μέσης Ανατολής, προβάλλοντας την πολλαπλότητα των νοημάτων που χαρακτηρίζουν τις πρακτικές της καθημερινής ζωής.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς. Οι φοιτήτριες και φοιτητές καλούνται να επιλέξουν δύο από τέσσερα συνολικά θέματα και να τα αναπτύξουν με τη μορφή σύντομου δοκιμίου. Η προαιρετική εργασία και η παρουσίασή της στην τάξη συνυπολογίζονται στη συνολική βαθμολογία.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Τσιμπιρίδου, Φ. (επιμ.). (2006). *Μουσουλμάνες της Ανατολής: Αναπαραστάσεις, πολιτισμικές σημασίες και πολιτικές*. Αθήνα, Κριτική.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Γέρος, Π. (2008). Επανεξετάζοντας τις έννοιες του «Ισλάμ» και της «Ευρώπης: Θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 127 (Γ'), 45-72.

Μακρής, Γ. (2012[2004]). *Ισλάμ: Πεποιθήσεις, πρακτικές και τάσεις*. Αθήνα, Πατάκη.

Μαροπούλου, Μ. (2006). Κατ' εικόνα των κήπων: Μια ιδέα δημόσιου χώρου στο ισλαμικό Ιράν της δεκαετίας του '90. *Νέα Εστία*, 1792, 375-401.

Ρούσσο, Σ. (2022). *Επανάσταση και εξέγερση στη Μέση Ανατολή*. Αθήνα, Gutenberg.

Ρούσσο, Σ. (επιμ.). (2025). *Αν Θέλει ο Θεός: Πολιτικό Ισλάμ, Μειονότητες και διεθνής πολιτική στη Μέση Ανατολή*. Αθήνα: Συναδέλφων.

Σπυριδάκη, Μ. (επιμ.). (2004). *Ανθρωπολογία, Κουλτούρα και Πολιτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσιμπιρίδου Φ. (επιμ.). *Εθνογραφία και καθημερινότητα στην "καθ' ημάς Ανατολή"*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Abu-Lughod, L. (1989). Zones of theory in the anthropology of the Arab world. *Annual Review of Anthropology*, 18(1989), 267-271.

Abu-Lughod, L. (2002). Do Muslim women really need saving? Anthropological reflections on cultural relativism and its others. *American Anthropologist*, 104(3), 783-790.

Beck, L. & Keddie, N. (Ed.). (1978). *Women in the Muslim World*. Cambridge: Harvard University Press.

Bowen, D. L., & Early, E. A. (Eds.). (2002). *Everyday Life in the Muslim Middle East*. Indiana University Press.

Chabry, L. & Chabry, A. (1987). *Οι μειονότητες εθνικές και θρησκευτικές στη Μέση Ανατολή: Τα αίτια των συγκρούσεων*. (Ε. Νάντσου, Μετφ.). Αθήνα: Θετίλη

Cole, J. R., & Kandiyoti, D. (2002). Nationalism and the colonial legacy in the Middle East and Central Asia: Introduction. *International Journal of Middle East Studies*, 34(2), 189-

203.

- De Jorio, R. (2009). Between dialogue and contestation: gender, Islam, and the challenges of a Malian public sphere. *Journal of the Royal anthropological institute*, 15, S95-S111.
- Delphy, C. 2004, φύλο και φυλή στη μετααποικιακή Γαλλία. Η μαντίλα και η απόρριψη του Ισλάμ. *Σύγχρονα θέματα*, 84(12), 61-69.
- Eickelman, F. D. *The Middle East and Central Asia: An Anthropological Approach*. NJ: Prentice-Hall (4η Έκδοση, 2002).
- Feldman, I. (2009). Gaza's humanitarianism problem. *Journal of Palestine Studies*, 38(3), 22-37.
- Ghoussoub, M. and Sinclair-Webb, E. (ed.). (2000). *Imagined Masculinities: Male Identity and Culture in the Modern Middle East*. London: Saqi Books.
- Kepel, G. (2005). *Τζιχάντ: Ο Ιερός Πόλεμος*. (Ελ. Τσερεζόλε, Μετφ.). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Laor, Y. (2011). *Ο Μύθος του φιλελεύθερου Σιωνισμού: Οι Συγγραφείς της Ειρήνης στο Ισραήλ*. Αθήνα: Άγρα
- Meneley, A. (2016). *Tournaments of value: Sociability and hierarchy in a Yemeni town*. Toronto: University of Toronto Press.
- Mitchell, T. 2004. The Middle East in the Past and Future of Social Science. In Szanton, D. L. *The Politics of Knowledge: Area Studies and the Disciplines*. Berkeley: University of California Press.
- Navaro-Yashin, Y. (2002). *Faces of the state: Secularism and public life in Turkey*. Princeton: Princeton University Press.
- Pappe, I. (2024). *Μικρή Ιστορία της Σύγκρουσης Ισραήλ-Παλαιστίνης*. (Φ. Τερζάκης, μτφ.) Αθήνα: Σάλτο.
- Said, W.E. (2004). Σύγκρουση λόγω άγνοιας. Στο Χ. Δερμεντζόπουλος και Μ. Σπυριδάκης (επιμ.). *Ανθρωπολογία, Κουλτούρα και Πολιτική*, 129-137. Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Schielke, S. (2009). Being good in Ramadan: ambivalence, fragmentation, and the moral self in the lives of young Egyptians. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 15, (S24-S40).
- Shankland, D. (2003). *Ισλάμ και Κοινωνία στην Τουρκία*. (Κ. Κιτίδη, Μετφ.). Αθήνα: Κριτική
- Stamatoroulou-Robbins, S. (2019). *Waste Siege: The Life of Infrastructure in Palestine*. CA, Stanford University Press.
- Zubaida, S. (1995). *Beyond Islam: A New Understanding of the Middle East*. London & New York, I.B.Tauris.

520193

ΕΘΝΟΪΑΤΡΙΚΗ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια D. Riboli

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520193	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΪΑΤΡΙΚΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH179/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα μπορούν να:

- Κατανοήσουν τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και τα κεντρικά ερωτήματα της Εθνοϊατρικής, αποσαφηνίζοντας τη συμβολή της στο ευρύτερο πεδίο της ανθρωπολογίας της υγείας.
- Αναγνωρίσουν τη σημασία της διεπιστημονικής προσέγγισης στη μελέτη της υγείας και της θεραπείας, ιδίως μέσω της διασύνδεσης κοινωνικών/ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών.
- Αποκτήσουν ουσιαστική γνώση για τα εναλλακτικά/παραδοσιακά ιατρικά συστήματα, πέραν της βιοϊατρικής, και αναλύσουν τις σχέσεις πλοκής, συνύπαρξης ή ενδεχόμενης σύγκρουσης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του ιατρικού πλουραλισμού.
- Διερευνήσουν τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του ιατρικού πλουραλισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης και των σύγχρονων κοινωνικοπολιτικών μετασχηματισμών στις θεραπευτικές πρακτικές και τις αντιλήψεις περί υγείας.
- Αναπτύξουν ικανότητες κριτικής και ανθρωπολογικής ανάλυσης, με έμφαση στη μελέτη περιπτώσεων συνύπαρξης ή σύγκρουσης μεταξύ ετερόκλητων ιατρικών συστημάτων.
- Υιοθετήσουν κριτική στάση απέναντι σε κυρίαρχες, κανονιστικές αντιλήψεις περί υγείας και θεραπείας, τεκμηριώνοντας επιστημονικά τη σημασία της πολιτισμικής ενσυναίσθησης.
- Αξιοποιήσουν θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της ανθρωπολογίας για την εμβάθυνση σε ζητήματα υγείας, ασθένειας και θεραπείας, στο πλαίσιο πολιτισμικά διαφοροποιημένων ή διαπολιτισμικών συμφραζομένων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επικεντρώνεται στην ανάλυση των ιατρικών συστημάτων ως κοινωνικά και πολιτισμικά μορφώματα, τα οποία διαμορφώνονται και νοηματοδοτούνται στο πλαίσιο διαφορετικών πολιτισμών. Κατά τη διάρκεια των διαλέξεων, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα ερευνήσουν εθνοϊατρικά παραδείγματα όπως ο σαμανισμός και τα παραδοσιακά θεραπευτικά συστήματα προφορικών πολιτισμών, καθώς και πρακτικές της συμπληρωματικής και εναλλακτικής ιατρικής, με ιδιαίτερη έμφαση στην Ayurveda και την Παραδοσιακή Κινέζικη Ιατρική.

Το μάθημα εξετάζει επίσης φαινόμενα ιατρικού πλουραλισμού, εστιάζοντας στις μορφές συνύπαρξης, αλληλεπίδρασης ή και σύγκρουσης μεταξύ διαφορετικών θεραπευτικών συστημάτων. Αν και η βιοϊατρική μπορεί να αναλυθεί ως ένα από τα ποικίλα εθνοϊατρικά συστήματα που έχουν αναπτυχθεί παγκοσμίως, η διδασκαλία θα επικεντρωθεί κυρίως σε συστήματα που δεν βασίζονται στις αρχές του ιατρικού υλισμού και δεν χρησιμοποιούν βιοϊατρικές μεθόδους.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην κατανόηση των αιτιών και των μηχανισμών αποδοχής ή/και απόρριψης διαφορετικών ιατρικών παραδόσεων, με αναφορά στις δυναμικές της παγκοσμιοποίησης και στις επιδράσεις περιβαλλοντικών, οικονομικών, πολιτικών και θρησκευτικών μεταβολών ή απειλών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	43	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	41	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	43												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	41												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος πραγματοποιείται μέσω τελικής γραπτής εξέτασης. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, και κατόπιν συνεννόησης με τη διδάσκουσα, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν προαιρετική εργασία. Οι εργασίες αυτές δεν είναι απαλλακτικές και μπορούν να βελτιώσουν τη βαθμολογία της τελικής εξέτασης μόνο εφόσον η φοιτήτρια/ ο φοιτητής έχει επί- τυχει ελάχιστο βαθμό 5/10 στην εξέταση. Η μέγιστη συνεισφορά της προαιρετικής εργασίας στη συνολική βαθμολογία ανέρχεται σε 3 βαθμούς (3/10).												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Riboli, Diana. 2008 [2000]. *Tunsuriban. Ανθρωπολογική Μελέτη του Σαμανισμού των Chering του Νοτίου και Κεντρικού Νεπάλ*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Βεϊκού, Χριστίνα. 2004. *Κακό Μάτι. Η κοινωνική Κατασκευή της Οπτικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Crandon, Libbet. 1986. "Medical Dialogue and the Political Economy of Medical Pluralism: A Case from Rural Highland Bolivia." *American Ethnologist* 13 (3): 463–477.

Erickson, Pamela I. 2007. *Ethnomedicine*. Long Grove, IL: Waveland Press.

Fadiman, Anne. 1997. *The Spirits Catches You and You Fall Down. A Hmong Child, her American Doctor and the Collision of Two Cultures*. New York: Farrar, Strauss and Giroux.

Jovanovski, Thomas. 1995. "The Cultural Approach of Ethnopsychiatry: A Review and Critique". *New Ideas in Psychology*, vol.13, n.3: 281-297.

Katz, Richard. 1982. "Accepting 'Boiling Energy': The Experience of !Kia-Healing among the !Kung." *Ethos* 10 (4): 344–367.

- Κυριακάκης, Γιάννης. 2012. «Υγεία, πίστη και μεθοδολογία: Μία εθνογραφική μαρτυρία από τη Δυτική Αφρική». Στο *Ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της υγείας*, επιμ. Χαράλαμπος Οικονόμου και Μάνος Σπυριδάκης, 361–379. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Langford, Jean M. 2002. *Fluent Bodies. Ayurvedic Remedies for Postcolonial Imbalance*, Duke University Press.
- Quinlan, Marsha B. 2022. "Ethnomedicines: Traditions of Medical Knowledge." In *A Companion to Medical Anthropology*, 2nd ed., edited by Merrill Singer, Pamela I. Erickson, and César E. Abadía-Barrero, 316–341. Malden, MA and Oxford: Blackwell/Wiley.
- Riboli, Diana. 2014. *Consciousness and Indigenous Healing Systems. Between Indigenous Perceptions and Neuroscience*. Nova Publishers, Νέα Υόρκη. (Open Access: www.novapublishers.com/catalog/product_info.php?products_id=50830)
- Riboli, Diana. 2012. «Άνθρωποι χωρίς ζούγκλα είναι ετοιμοθάνατοι άνθρωποι». Υγεία και Αρρώστια στους Semang-Negrito (Μαλαισία). Στο Οικονόμου, Χαράλαμπος και Σπυριδάκης, Μάνος, *Ανθρωπολογικές και Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις της Υγείας*, Εκδόσεις Σιδέρης, Αθήνα: 333-357.
- Roussou Eugenia. 2021 Transnational spirituality and healing: an ethnographic exploration of alternative medicine in Lisbon and Athens. *Anthropology & Medicine*, vol. 28(4):493-507.
- Scheper-Hughes, Nancy. 2011 [2007]. "Nervoso". Στο *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις της Ανθρωπολογίας της Υγείας*. Επιμ. Αθηνά Αθανασίου. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος: 199-214.
- Wayland, Coral. 2003. "Contextualizing the Politics of Knowledge: Physicians' Attitudes toward Medicinal Plants". *Medical Anthropology Quarterly*, 17(4): 483-500.

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520194

ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτης Π. Πετρίδης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520194	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH205/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- έχουν εξοικειωθεί με την ανθρωπολογική και εθνογραφική προσέγγιση των ψηφιακών πολιτισμών.
- έχουν αποκτήσει το κατάλληλο θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο έτσι ώστε, αφενός, να έχουν μια σφαιρική αλλά και σε βάθος κατανόηση των εννοιών της τεχνοκοινωνικότητας και του ψηφιακού πολιτισμού, αφετέρου, να μπορούν να επιτελέσουν αντίστοιχες βιβλιογραφικές ή/και εθνογραφικές μελέτες.
- έχουν ανασηματοδοτήσει βασικές ανθρωπολογικές έννοιες και εθνογραφικές πρακτικές στο πλαίσιο της σύγχρονης ψηφιακής συνθήκης.
- Τέλος, δεδομένου ότι η παράδοση των μαθημάτων θα γίνεται με πολυμεσικό τρόπο (γραπτά κείμενα, παρακολούθηση βίντεο, εμπλοκή με διαδραστικές πλατφόρμες, πρακτικές ασκήσεις), οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν έρθει σε επαφή με βασικές τεχνικές, αναπτύσσοντας περαιτέρω δεξιότητες, απαραίτητες τόσο για την εκπόνηση εργασιών όσο και για τη σύγχρονη εθνογραφική μέθοδο εν γένει.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στην ανθρωπολογική και εθνογραφική προσέγγιση των ψηφιακών πολιτισμών και των δυνητικών κόσμων που συγκροτούνται με σημείο αναφοράς τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες. Μέσω της παρουσίασης θεωρητικών σχημάτων, μεθοδολογικών προτάσεων και εθνογραφικών παραδειγμάτων καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εννοιών, πρακτικών και λόγων που αναδύονται στο πλαίσιο της ψηφιακής συνθήκης.

Συγκεκριμένα, ανιχνεύει τις δυνατότητες «συνομιλίας» της ανθρωπολογίας με τον χώρο των ψηφιακών ανθρωπιστικών σπουδών και εξετάζει τις έννοιες και πρακτικές της ψηφιακής σωματοποίησης, της επιτέλεσης του εαυτού μέσα από τη λογική της βάσης δεδομένων και των αλγορίθμων, τις διαδικασίες συγκρότησης των δυνητικών κοινοτήτων και των κοινωνικών δικτύων, τους μετασχηματισμούς της αντίληψης και της εμπειρίας αναφορικά με τις έννοιες του χώρου και του χρόνου, τις ψηφιακές οικονομίες (ψηφιακή πειρατεία, κοινότητες ελεύθερου λογισμικού, γνωσιακές οικονομίες, δημιουργικές βιομηχανίες, ψηφιακή εργασία υποκουλτούρων και φαν), την πολιτική των δικτύων και την πολιτική της γνώσης (μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της Αραβικής Άνοιξης, κρυπτογράφηση, Anonymous, Wiki Leaks, σκοτεινά δίκτυα), τους οπτικούς πολιτισμούς του διαδικτύου (memes, gifs), τα διαδικτυακά παιχνίδια ρόλων, τη συνδιαλλαγή του ανθρώπινου και του τεχνολογικού.

Τέλος, παρουσιάζει τις σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ψηφιακής ανθρωπολογίας και εθνογραφίας πλαισιωμένες, συχνά, από αντίστοιχες προσεγγίσεις από τα πεδία της κοινωνιολογίας, της φιλοσοφίας, της λογοτεχνικής κριτικής και των σπουδών επικοινωνίας και νέων μέσων.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παρδόσεων	60
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	25
	Τελική εξέταση	1
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ΕΛΛΗΝΙΚΗ Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με γραπτή εξέταση. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες οι οποίες δεν είναι απαλλακτικές αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Παπαηλία, Π., Πετρίδης, Π. 2015. Ψηφιακή εθνογραφία. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – Αποθετήριο Κάλιππος.

Αυδίκος Ε. 2016. Πολιτισμοί του Διαδικτύου (συλλογικό). Αθήνα. Πεδίο.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Boellstorff, T. (2008). Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human. Princeton. Princeton University Press.

Boellstorff, T., Nardi, B., Pearce, C. & Taylor, T.L. (2012). Ethnography and Virtual Worlds: A Handbook of Method. Princeton: Princeton University Press.

Boyd, D. and Crawford K. (2012). "Critical Questions for Big Data: Provocations for a Cultural, Technological, and Scholarly Phenomenon." Information, Communication, & Society 15:5, p. 662-679.

Clifford J. 1997. «Spatial Practices: Fieldwork, Travel, and the Disciplining of Anthropology». Στο Gupta A. & Ferguson J. Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a

- Field Science, (σελ. 185-222). Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
- Coleman G. (2014). *Hacker, Hoaxer, Whistleblower, Spy: The Many Faces of Anonymous*. London and N. York. Verso.
- Dana Boyd. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press. New York & London.
- Dreyfous L.H. 2003. *Το Διαδίκτυο*. Αθήνα: Κριτική.
- Escobar A. 2000. «Welcome to Cyberia: Notes on the Anthropology of Cyberculture». Στο Bell D. & Kennedy M.B. *The Cybercultures Reader*, (σελ. 56-76). London and New York: Routledge.
- Fischer M.J.M. 1999 «Worlding Cyberspace: Toward a Critical Ethnography in Time, Space, and Theory». Στο Marcus E.G. *Critical Anthropology Now: Unexpected Contexts, Shifting Constituencies, Changing Agendas*, (σελ. 245-304). School of American Research Press.
- Fischer M.J.M. 1999. «Emergent Forms of Life: Anthropologies of Late or Postmodernities». Στο *Annual Review of Anthropology* 28: 455-78.
- Ginsburg F.D., Abu-Lughod L. & Larkin B. 2002. *Media Worlds: Anthropology on New Terrain*. Berkeley. University of California Press.
- Golub A. (2010). *Being in the World (of Warcraft): Raiding, Realism, and Knowledge Production in a Massively Multiplayer Online Game*. Στο *Anthropological Quarterly*, Vol. 83, No. 1, pp. 17–46.
- Graham G. 2001. *Internet: Μία κοινωνιολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Περίπλους.
- Hakken D. 2001. «“Our” Anthropology of Technoscience?». Στο *American Anthropologist* 103 (2): 535-539.
- Heather A.H. & Miller D. 2012. *Digital Anthropology*. London & N. York. Bloomsbury Academic.
- Hine C. 2000. *Virtual Ethnography*. Sage Publications.
- Karanovic J. (2012). “Free Software and the Politics of Sharing.” In *Digital Anthropology*, Heather Horst and Daniel Miller, eds. London: Berg Publishers. Pp. 185-202.
- Levy P. (1999). *Δυνητική πραγματικότητα: Η φιλοσοφία του πολιτισμού και του κυβερνοχώρου*. Αθήνα: Κριτική.
- Malaby, Thomas M. 2009. «Anthropology and Play: The Contours of Playful Experience», *New Literary History* 40: 205-218.
- Malaby, Thomas M. 2012. «Digital Gaming, Game Design and Its Precursors». Στο Horst, H. A. & Miller, D. (Επ.), *Digital Anthropology*. London & New York. Berg. 288-305.
- Manovich L. 2002. *The Language of New Media*. MIT Press.
- Marcus G. & Fischer M.J. 1986. *Anthropology as Cultural Critique: An Experimental Moment In The Human Sciences*. University of Chicago Press.
- Marcus G. E. 1995. «Ethnography In/Of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography». Στο *Annual Review of Anthropology* 24: 95-117.
- Miller D. (2011). *Tales from Facebook*. Cambridge. Polity Press.
- Miller D. (2012). *Open access, scholarship, and digital anthropology*. Στο *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 2 (1): 385–411.
- Nardi, B. A. (2010). *My Life as a Night Elf Priest: An Anthropological Account of World of Warcraft*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Papacharissi Z. (2011). *A networked self: Identity, Community and Culture on Social Networks Sites*. N. York & London. Routledge.
- Papailias P. (2013). *The Screen of the Migrant Body: Technologies of Abjection and the ‘So-*

Called' Rape of Amarinthos. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 140-141 Β'– Γ', 2013, 261-273.

Papailias P. (2016). Witnessing in the age of the database: Viral memorials, affective publics, and the assemblage of mourning. Στο Memory Studies, 2016 (1-18). Sage Publications.

Σκαρπέλος Γ. 1999. Terra Virtualis: Η Κατασκευή του Κυβερνοχώρου. Αθήνα: Νεφέλη.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου

520211 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΤΟΥ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Αικ. Μελισσινού, Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520211	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΤΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH244/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει κριτικά τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις της τροφής στην ανθρωπολογία και την ιστορία.
- Έχουν εξοικειωθεί με μια βιβλιογραφία της ανθρωπολογίας της τροφής και του ποτού, που αναδεικνύει την τροφή ως διεπιστημονικό αντικείμενο και ως δυνατότητα μελέτης πολιτισμικών φαινομένων.
- Έχουν αποκτήσει τα εννοιολογικά εργαλεία που τους επιτρέπουν να προσεγγίζουν τις καθημερινές και τις τελετουργικές περιστάσεις κατανάλωσης φαγητού και ποτού με κριτική αναλυτική ματιά, όπως και τις σύγχρονες συζητήσεις και

κινητοποιήσεις με επίδικο την τροφή.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το φαγητό ενώ είναι φυσική ανάγκη, αποτελεί μέρος μιας πολιτισμικής διαδικασίας. Οι διατροφικές και μαγειρικές πρακτικές ανταποκρίνονται σε ένα σύνολο κωδίκων, κανόνων και προτύπων που νομιμοποιούνται από την παράδοση, εποπτεύονται από το νόμο, έχουν εγκριθεί από τη θρησκεία. Η πρακτική της μαγειρικής κινητοποιεί συγχρόνως υλικές, λειτουργικές, τεχνικές, κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις, η οποία, όπως και γενικότερα οι πρακτικές των τροφίμων, επηρεάζονται έντονα από την παγκοσμιοποίηση, γνωρίζοντας έτσι ταχείες και πολύπλοκες εξελίξεις.

Στο μάθημα εξετάζονται τόσο ιστορικές όσο και κοινωνικές διαστάσεις της διατροφής, και δίνεται έμφαση σε κλασικά θέματα της ανθρωπολογίας της τροφής όπως ο συμποσιασμός, ο τελετουργικός κανιβαλισμός, αλλά και οι αναπαραστάσεις του ζώοντος εντός της ίδιας της διαδικασίας της μετατροπής των τροφίμων, οι οπτικές και ψηφιακές αναπαραστάσεις της προετοιμασίας του φαγητού και της πράξης του τρώγειν.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην πολιτισμική, έμφυλη κατασκευή του σώματος και στις προσεγγίσεις της φεμινιστικής κριτικής για την ανορεξία και τη βουλιμία.

Τέλος εξετάζονται πτυχές των σύγχρονων παγκόσμιου χαρακτήρα κινημάτων slow-food, no waste και vegan.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		Δ αστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου Εργασίας
		Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
		Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
		Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
		Τελική εξέταση	2
		Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ		Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν τρία θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από πέντε συνολικά θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μικρές επιτόπιες έρευνες και να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν εργασίες πάνω σε προτεινόμενη βιβλιογραφία. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Pierre Bourdieu, *Η Διάκριση*, Αθήνα: Πατάκης 2013.

Claude Lévi-Strauss, *Μυθολογικά: Το ωμό και το μαγειρεμένο*, Αθήνα: Αρσενίδης 2001.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Bell D. & Valentine G., 1997, "Global" in *Consuming Geographies: We are where we eat*, Λονδίνο, Routledge.

Bordo S., 1997, "Anorexia nervosa: Psychopathology as the crystallization of culture" στο C. Counihan και Van Esterik (επιμ.) *Food and Culture: A reader*, Λονδίνο, Routledge.

Braudel F. (Μτφ. Ασδραχά Αικ.), 1995 [1979], "Πρόλογος" σσ. 15-18 & Κεφ. Τρίτο «Το περιττό και το κοινό: τροφές και ποτά», σσ. 189-281 στο *Υλικός Πολιτισμός, Οικονομία & Καπιταλισμός. Τ. Α': Οι δομές της καθημερινής ζωής: το δυνατό και το αδύνατο*. Αθήνα, Εκδ. Μ.Ι.Α.Τ.

Cowan J., 1990, Κεφ 3 «Το φαΐ το ποτό και η κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας», στο *Η Πολιτική του Σώματος: χορός και κοινωνικότητα στη Β. Ελλάδα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια

Γιακουμάκη Β., «Περί (δια)τροφής και εθνικής ταυτότητας...» στο Παπαταξιάρχης Ε. (επιμ.), *Περιπέτειες της Ετερότητας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια

Γκέφου-Μαδιανού Δ., 1998, "Η χώρα του πνεύματος και η χώρα του οινοπνεύματος. Παράδοση και πολιτισμική ταυτότητα στην Αττική", *Σύγχρονα Θέματα* 66, σσ. 104-111.

Δημητρίου-Κοτσώνη Σ., 2001, "Το τραπέζι του φαγητού: συμβολικός διάλογος, πρακτική και επιτέλεση." Στο Σ. Δημητρίου *Ανθρωπολογία των φύλων*, σσ. 95-137, Αθήνα, Σαββάλας.

Douglas M., 2006, *Καθαρότητα και κίνδυνος*, Αθήνα, Πολύτροπον.

Ελίας Ν. (Μτφ. Λουπασάκης Θ.), 2008, *Η διαδικασία του πολιτισμού*, β' μέρος, Αθήνα, Αλεξάνδρεια. σελ.137-158 και 159-200

Harris M. (Μτφ. Κωνσταντόπουλος Ν.), 1989 [1987], «Κατάλληλο ως τροφή: νοερά ή πραγματικά», «Το σιχαμερό γουρούνι» και «Το αίνιγμα της Ιερής Αγελάδας», στο *Η Ιερή αγελάδα και ο βδελυρός χοίρος. Αινίγματα της διατροφής και του πολιτισμού*, Αθήνα, Τροχαλία.

Hirschon R., 2008, "Πέρα από την ύλη: Ο συμβολικός κόσμος στον ελληνικό οικιστικό χώρο", στο *Ανθρωπολογία και Συμβολισμός στην Ελλάδα*, Αθήνα Ελληνική Εταιρεία Εθνολογίας.

Koder J., 2000, *Ο κηπουρός και η καθημερινή κουζίνα στο Βυζάντιο*, Αθήνα, Εκδόσεις Ίδρυμα Γουλιανδρή-Χορν.

Λέβι-Στρως Κ., 1991 [1966], «Το Ωμό και το Ψημένο» και «Από το μέλι στις Στάχτες» στο *Ανθρωπολογία και Μύθος II*, Αθήνα, Καρδαμίτσα.

Lévi-Strauss C., 1997 [1968], "The culinary triangle", in Counihan & Van Esterik (eds.) *Food & Culture*, N.Y. & London, Routledge σελ. 28-35

Ματθαίου Ά. (επιμ.), 1998, *Ιστορία της Διατροφής. Προσεγγίσεις της σύγχρονης ιστοριογραφίας*, Μνήμων, Αθήνα.

Martens & Warde 1997, «Urban Pleasure? On the meaning of Eating Out in a northern city» in Caplan P. (ed.) *Food, Health and Identity*, Λονδίνο, Routledge

Melissinou K., «Manger à Pâques en Grèce égéenne », *Cahiers balkaniques*, Hors-série, 2016, pp. 469-480, απόδοση στα ελληνικά.

Melissinou K., «Sens et sensibilités de l'intériorité : essai d'écrire les sens », *Traverse –Revue d'histoire/Zeitschrift für Geschichte*, 22, 2, 2015, pp. 119- 130, απόδοση στα

ελληνικά.

Melissinou K. «Abattage du porc et mascarade: la gestion d'une dichotomie», *Anthropozoologica*, 2004, 39 (1). Paris, Publications Scientifiques du Museum national d'Histoire naturelle, pp. 351-363, απόδοση στα ελληνικά.

Montanari M. (Μτφ. Παπασταύρου Α.), 1997, *Πείνα και αφθονία στην Ευρώπη*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Μπακαλάκη Α., 2000, «Γευστικά Ταξίδια. Συναντήσεις και διακρίσεις», στο Ρ. Καυτατζόγλου και Μ. Πετρονιώτη (επιμ.) *Όρια και Περιθώρια. Εντάξεις και Αποκλεισμοί*, ΕΚΚΕ, Αθήνα.

Νέστορος Α., 1975, «Τα ελληνικά χριστουγεννιάτικα φαγητά και ο συμβολισμός τους», *Λαογραφικά Μελετήματα*, Αθήνα, Ολκός.

Νιούμαν Λ. (επιμ.), 2006, «Εισαγωγή», στο *Η Πείνα στην Ιστορία. Έλλειψη τροφίμων, πείνα και στέρηση*, Αθήνα, Πολύτροπον.

Πετρίδου Ε., 2006, «Τυρί και Έθνος» στο Παπαταξιάρχης Ε. (επιμ.), *Περιπέτειες της Ετερότητας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Plakias A., 2019, *Thinking through food*, Ontario, Broadview press.

Potts A. (επιμ.), 2016, *Meat culture*, Leiden/Boston, Brill.

Σκουτέρη Διδασκάλου 1999, «Από τον Σοφρά στο Τραπέζι» στο *Ο Έλλην. Κόσμος ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση 1453-1981*, Αθήνα, Έλλην. Γράμματα.

Sprang R. L., 2000. *Η εφεύρεση του Εστιατορίου. Το Παρίσι και ο γαστρονομικός πολιτισμός*, Αθήνα, Ποταμός.

Τζαβάρα Ε., 1986, «Η μαγειρική στον ελληνικό αγροτικό χώρο: Στοιχεία ανάλυσης του συστήματος», στο *Η Δυναμική των Σημείων* (Επιμ.Α.-Φ. Λαγόπουλος, Π. Μαρτινίδης, Κ. Μπόκλουντ-Λαγοπούλου, Κ.-Β. Σπυριδωνίδης), Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.

Τσιμούρης Γ., *Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις του Αλκοόλ: Ιχνηλατώντας τα όρια ανάμεσα στο 'δημιουργικό πίνειν' και τον αλκοολισμό*.

Vialles N., (μτφ. Underwood J.A.), 1994, *Animal to Edible*. Cambridge, Cambridge University Press.

Vialles N., 1988, "La viande ou la bête", Terrain no 10, σελ. 86-96, αποσπασματική απόδοση στα ελληνικά.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Anthropology of food

520220

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκουρη Καθηγήτρια Δ. Κόφτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520220	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH222		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις της ανθρωπολογίας και της ιστορίας της εργασίας.
- Έχουν εξοικειωθεί με τη θέαση και διερεύνηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων μέσα από τη σκοπιά της εργασίας.
- Θα έχουν εξοικειωθεί με τη συνομιλία και τη συνεισφορά της ανθρωπολογίας της εργασίας στην ανθρωπολογική θεωρία.
- Θα έχουν αποκτήσει δεξιότητες σχετικά με τη διαμόρφωση των ερευνητικών ερωτημάτων και τη συνάφειά τους με τη διεξαγωγή επιτόπιας και αρχειακής έρευνας.
- Μπορούν να διακρίνουν στο δημόσιο λόγο και σε καθημερινές πρακτικές ζητήματα τα οποία ερευνούν η ανθρωπολογία και η ιστορία της εργασίας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επικεντρώνεται σε κεντρικές έννοιες και ερωτήματα της ανθρωπολογίας και της ιστορίας της εργασίας διερευνώντας νοηματοδοτήσεις και πρακτικές της εργασίας σε αγροτικά, βιομηχανικά και μετα-βιομηχανικά πλαίσια. Οι διαλέξεις εκκινούν από την παραδοχή ότι η εργασία δεν αποτελεί μόνο έναν τρόπο βιοπορισμού αλλά και φορέα πολιτισμικών νοημάτων, συγκρότησης κοινωνικών σχέσεων και διαμόρφωσης πολιτικών πρακτικών. Το μάθημα διερευνά το είδος των ερωτημάτων που μπορούν να τεθούν μέσα από τη μελέτη διαφορετικών ειδών έμμισθης, απλήρωτης, εθελοντικής, υλικής, άυλης, οικιακής και αναπαραγωγικής εργασίας. Οι ενότητες περιλαμβάνουν εθνογραφικές και ιστορικές προσεγγίσεις για την αλληλοπλοκή των εργασιακών σχέσεων με έμφυλες, ταξικές και εθνοτικές σχέσεις, τις έννοιες της δημιουργικότητας και της αλλοτρίωσης, την ενσώματη εμπειρία της εργασίας καθώς και τη σχέση ανθρώπου, μηχανής και τεχνολογίας. Θα μας απασχολήσει, επίσης, η διερεύνηση των ορίων μεταξύ εργασιακού χρόνου και «ελεύθερου» χρόνου και των ορίων μεταξύ εργασιακού και οικιακού χώρου. Μέσα από αυτές τις συζητήσεις θα τεθούν ερωτήματα για τους τρόπους με τους οποίους ηγεμονικές ιδεολογίες, κοινωνικές ανισότητες και αποκλεισμοί, αντιστάσεις και συναινέσεις συνδέονται με τις

εργασιακές σχέσεις. Οι τελευταίες ενότητες ασχολούνται με ερωτήματα σχετικά με τις συνέχειες και ασυνέχειες των πρακτικών εργασίας, των πολιτικών της παραγωγής και των εργασιακών υποκειμενικότητων καθώς και με συζητήσεις για το «τέλος της εργασίας», για τον καπιταλισμό πλατφόρμας, για τους μετασχηματισμούς του εργασιακού χώρου και χρόνου κατά την περίοδο της πανδημίας και για τις έννοιες της ευελιξίας και της επισφάλειας στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας.

1. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	40
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	45
	Τελική εξέταση	1
	<i>Σύνολο Μαθήματος</i>	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να αναπτύξουν δύο θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν σύντομες ατομικές ή ομαδικές προαιρετικές εργασίες, οι οποίες βασίζονται στην κριτική ανάγνωση της βιβλιογραφίας του μαθήματος και καλούνται να τις παρουσιάσουν προφορικά. Οι εργασίες και οι παρουσιάσεις συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

2. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Βαΐου Ντίνα, Χατζημιχάλης, Κωστής, 1997, *Με τη ραπτομηχανή στην κουζίνα και τους Πολωνούς στους αγρούς. Πόλεις, περιφέρειες και άτυπη εργασία*. Αθήνα: Εξάντας.

Λαμπροπούλου, Δήμητρα. 2009. *Οικοδόμοι: οι άνθρωποι που έχτισαν την Αθήνα, 1950-1967*. Αθήνα: Βιβλιόραμα

Σπυριδάκης, Μάνος. 2010. *Εργασία και κοινωνική αναπαραγωγή στη ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία του Πειραιά*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Χαντζαρούλα, Ποθητή. 2012. *Σμιλεύοντας την υποταγή: Οι έμμισθες οικιακές εργάτριες στην Ελλάδα το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Καρακιουλάφη Χριστίνα και Σπυριδάκης Μάνος (επιμ.). 2010. *Εργασία και κοινωνία. Διεπι-*

στημονικές συναντήσεις. Αθήνα: Διόνικος.
 Τόμπσον, Ε. Π. 2008. *Χρόνος, εργασιακή πειθαρχία και βιομηχανικός καπιταλισμός*. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.
 Dunn, Elizabeth, 2004. *Privatizing Poland: Baby Food, Big Business, and the Remaking of Labor*. Ithaca: Cornell University Press.
 Hann, Chris and Parry, Jonathan. 2018. *Industrial labor on the margins of capitalism. Precarity, class and the neoliberal subject*. New York: Berghahn.
 Kofti, Dimitra. 2016. Moral economy of flexible production: Fabricating precarity between the conveyor belt and the household. *Anthropological Theory* 16 (4): 433-453.
 Massimiliano Mollona, Geert De Neve, Jonathan Parry (eds). 2009. *Industrial work and life. An anthropological reader*. London: Bloomsbury
 Muechlebach, Andrea. 2012. *The moral neoliberal. Welfare and citizenship in Italy*. Chicago: The University of Chicago Press
 Ong, Aiwha, 1987. *Spirits of resistance and capitalist discipline: factory in Malaysia*. Albany: State University of New York Press.
 Pun Ngai, 2005. *Made in China: Women factory workers in a global workplace*. Hong Kong University Press.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ξενόγλωσσα:

Anthropology of work review

Critique of Anthropology

Ελληνόγλωσσα:

Σύγχρονα Θέματα

Μνήμων

Ιστορείν

520221 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Κ. Ροζάκου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520221	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΑΓΓΛΙΚΑ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH256/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- είναι εξοικειωμένοι/ες με βασικές αναλυτικές έννοιες και θεωρίες που σχετίζονται με την ανθρωπιστική δράση
- έχουν αποκτήσει ευρύτερη και εμπειριστατωμένη γνώση σχετικά με μορφές ανθρωπιστικής βοήθειας που εμφανίζονται σε διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα
- έχουν αναπτύξει την κριτική τους σκέψη γύρω από σύγχρονες συζητήσεις και αναπαραστάσεις σχετικές με την ανθρωπιστική δράση στον τύπο, σε εκθέσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων και γενικότερα την καθημερινή ζωή
- έχουν ευαισθητοποιηθεί γύρω από ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας που προκύπτουν από την επαγγελματική εμπλοκή ανθρωπολόγων στον ανθρωπιστικό τομέα
- είναι σε θέση να αναστοχαστούν για τις πολιτικές διαστάσεις, τις τροπικότητες και τις ηθικές πτυχές του ανθρωπισμού

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εισάγει τους/τις φοιτητές/τριες στην ανθρωπολογική μελέτη της ανθρωπιστικής δράσης. Μέσα από βασικές αναλυτικές έννοιες και θεωρίες από τη βιβλιογραφία για την ανθρωπιστική δράση, θα εμβαθύνουμε σε κριτικές προσεγγίσεις των ανθρωπιστικών παρεμβάσεων. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα συζητήσουμε εθνογραφικά κείμενα και θα μελετήσουμε την ανθρωπιστική δράση ως βιωμένη εμπειρία. Παράλληλα θα εξετάσουμε τις ιστορικές και πολιτισμικές συνθήκες ανάδυσης και ανάπτυξης της ανθρωπιστικής δράσης. Από πού προέρχεται η επιθυμία και η προσταγή να κάνει κάποιος «το καλό» και να «απαλύνει τον πόνο του μακρινού αγνώστου»; Σε ποιες ηθικές και πολιτισμικές αντιλήψεις εδράζονται οι ανθρωπιστικές παρεμβάσεις; Ποια είναι τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι/ες και οι εθελοντές/ντριες σε ανθρωπιστικές οργανώσεις; Πώς κατασκευάζει η ανθρωπιστική δράση τα υποκείμενα της φροντίδας της;

Μερικές από τις θεματικές που θα συζητήσουμε κατά τη διάρκεια του μαθήματος είναι οι ιστορικές καταβολές της ανθρωπιστικής δράσης, οι έννοιες του ανθρωπισμού και της ανθρωπότητας, το δώρο, το θέαμα και οι αναπαραστάσεις του πόνου, οι ιατρικές ανθρωπιστικές παρεμβάσεις, μορφές «τοπικής» ανθρωπιστικής δράσης (vernacular), η αλληλεγγύη κοκ. Εκτός από ακαδημαϊκές μελέτες, στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρακολουθήσουμε βίντεο και θα συζητήσουμε ποικίλα κείμενα που έχουν γραφεί από εργαζόμενους στο πεδίο της ανθρωπιστικής δράσης, εθελοντές και δημοσιογράφους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
-------------------------	--------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς (εξετάσεις με ανοιχτά βιβλία). Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν ένα ή δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν ομαδικές εργασίες με θέμα την παρουσίαση και ανάλυση μιας ανθρωπιστικής κρίσης ή μιας ανθρωπιστικής παρέμβασης. Σκοπός των εργασιών είναι να ενθαρρύνουν την αυτόνομη μελέτη και την κριτική ανθρωπολογική ανάλυση σύγχρονων φαινομένων που σχετίζονται με τις θεματικές του μαθήματος. Οι εργασίες αυτές δεν έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Ροζάκου, Κ., 2018, *Από «αγάπη» και «αλληλεγγύη»: εθελοντική εργασία με πρόσφυγες στην Αθήνα του πρώιμου 21ου αιώνα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Ηρακλείδης Α. & Α. Διάλλα, 2020, *Η ανθρωπιστική επέμβαση κατά τον δέκατο ένατο αιώνα: Από την ναυμαχία στο Ναβαρίνο στην αμερικανική επέμβαση στην Κούβα*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Barnett, Michael. 2013. "Humanitarian Governance". *Annual Review of Political Science* 16: 379–398.

Barnett, Michael. 2011. *Empire of Humanity: A History of Humanitarianism*. New York: Cornell University Press.

Boltanski, Luc. 1999. *Distant Suffering: Morality, Media, and Politics*, transl. Graham Burchell. Cambridge: Cambridge University.

Bornstein, Erica. 2009. "The Impulse of Philanthropy". *Cultural Anthropology* 24(4): 622–651.

Bornstein, Erica and Peter Redfield (eds.), *Forces of Compassion: Humanitarianism between*

- Ethics and Politics*. Santa Fe: School for Advanced Research Studies.
- Calhoun, Craig. 2008. "The Imperative to Reduce Suffering: Charity, Progress, and Emergencies in the Field of Humanitarian Action". In Michael Barnett and Thomas G. Weiss (eds.), *Humanitarianism in Question: Politics, Power, Ethics*. Ithaca, NY: Cornell University Press, pp. 73–97.
- Fassin, Didier. 2012. *Humanitarian Reason: A Moral History of the Present*. University of California Press.
- Fassin, Didier. 2007. "Humanitarianism as a Politics of Life". *Public Culture* 19(3): 499–520.
- Haskell, Thomas. 1985. "Capitalism and the Origins of the Humanitarian Sensibility". *American Historical Review* 90(2): 339–361.
- Kleinmann Arthur and Joan Kleinmann. 1996. "The Appeal of Experience. The Dismay of Images: Cultural Appropriations of Suffering in Our Times". *Daedalus* 125: 1–7.
- Malkki, Liisa H. 2015. *The Need to Help: The Domestic Arts of International Humanitarianism*. Durham and London: Duke University Press.
- Malkki, Liisa. 1996. "Speechless Emissaries: Refugees, Humanitarianism, and Dehistoricization". *Cultural Anthropology* 11(3): 377–404.
- Redfield, Peter. 2013. *Life in Crisis: The Ethical Journey of Doctors Without Borders*. Berkeley: University of California Press.
- Redfield, Peter. 2005. "Doctors, Borders, and Life in Crisis". *Cultural Anthropology* 20(3): 328–361.
- Rozakou, Katerina. 2017. "Solidarity Humanitarianism: The Blurred Boundaries of Humanitarianism in Greece". *Etnofoor* 29(2): 99–104.
- Rozakou, Katerina. 2016. "Crafting the Volunteer: Voluntary Associations and the Reformation of Sociality". *Journal of Modern Greek Studies* 34(1): 78–101.
- Rozakou, Katerina. 2016. "Socialities of Solidarity: Revisiting the Gift Taboo in Times of Crises". *Social Anthropology* 24(2): 185–199.
- Rozakou, Katerina. 2012. "The Biopolitics of Hospitality in Greece: Humanitarianism and the Management of Refugees". *American Ethnologist* 39(3): 562–577.
- Scott-Smith, Tom. 2020. *On an Empty Stomach: Two Hundred Years of Hunger Relief*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Ticktin, Miriam. 2011. *Causalities of Care: Immigration and the Politics of Humanitarianism in France*. Berkeley: University of California Press.
- Trapp, Micah M. 2016. "You-Will-Kill-Me-Beans: Taste and the Politics of Necessity in Humanitarian Aid". *Cultural Anthropology* 31(3): 412–437.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Cultural Anthropology
Disasters
Journal of Refugee Studies
Humanity
Third World Quarterly

520224 ΣΥΝΟΡΑ, ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ, ΕΞΟΥΣΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Κ. Ροζάκου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520224	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΡΑ, ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ, ΕΞΟΥΣΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH265/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες:

- θα έχουν εξοικειωθεί με ανθρωπολογικές προσεγγίσεις των συνόρων και της κινητικότητας
- θα έχουν αναπτύξει την κριτική τους σκέψη για τους τρόπους με τους οποίους παράγονται διαφορετικές κατηγορίες μετακινούμενων πληθυσμών
- θα μπορούν να διακρίνουν την ύπαρξη συνόρων και συνοριακών διαδικασιών στην καθημερινή ζωή

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στη μελέτη των συνόρων και της μετακίνησης από ανθρωπολογική σκοπιά. Ειδικότερα, το μάθημα επικεντρώνεται στη συνύφανση της εξουσίας με την κινητικότητα μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις του συνόρου και εκδοχών οριοθέτησης. Θα συζητήσουμε μελέτες που αναδεικνύουν το σύνορο ως βασική όψη της εδαφικής κυριαρχίας του έθνους-κράτους και συγκροτησιακό ταυτοτήτων, ως επιτέλεση και βίωμα και, τέλος, τις συνοριακές διαδικασίες και πρακτικές που λαμβάνουν χώρα στα εθνικά σύνορα αλλά και στο πεδίο της καθημερινής ζωής. Θα αναστοχαστούμε σχετικά με καθεστώτα κινητικότητας και τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες παράγονται διαφορετικές κατηγορίες κινητικότητας όπως η διεθνική μετανάστευση (transnational migration), η αναγκαστική μετανάστευση (forced migration), ο εκτοπισμός (displacement),

αλλά και περιπτώσεις προνομιούχας μετακίνησης όπως αυτής των εκπατρισμένων (expatriates) και πολιτικές και διαδικασίες μέσα από τις οποίες η ανθρώπινη κινητικότητα καθίσταται παράνομη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να κάνουν εργασίες-παραυσιάζσεις στο μάθημα, αφού υποχρεωτικά τις δηλώσουν εντός προθεσμίας που θα ανακοινωθει. Η παρουσίαση της εργασίας είναι υποχρεωτική. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική αλλά προσμετράται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Cabot, H. (2024) *Στο κατώφλι της Ευρώπης: Το άσυλο και η ιδιότητα του πολίτη στην Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Νιτσιάκος, Βασίλης (2010) *Στο σύνορο: «μετανάστευση», σύνορα και ταυτότητες στην αλβανο-ελληνική μεθόριο*. Αθήνα: Οδυσσεάς.

Ρόμπου-Λεβίδη, Μ., 2017, *«Εδώ καπούτ»: Η βία του συνόρου*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Andersson, R., (2014), *Illegality Inc.: Clandestine migration and the business of bordering Europe*. Oakland: University of California Press.

Anzaldúa, G. (1999 [1987]) *Borderlands/La Frontera: The New Mestiza*. Σαν Φρανσίσκο: Aunt Lute Books.

Balibar, É. (2002) "What is a border?" Στο *Politics and the Other Scene*, σελ. 75–86. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Verso.

Besteman, C. (2020) *Militarized Global Apartheid*. Ντάραμ και Λονδίνο: Duke University Press.

Cabot, H. (2014) *On the Doorstep of Europe: Asylum and Citizenship in Greece*. Φιλαδέλφεια: University of Pennsylvania Press.

- De Genova, N., (2002), "Migrant illegality and 'deportability' in everyday life", *Annual Review of Anthropology* 31: 419-447.
- De Leon, J., (2015), *The land of open graves: Living and dying on the migrant trail*. Oakland C.A.: University of California Press.
- Donnan, H. και Th. M. Wilson (επιμ.) (1999) *Borders: Frontiers of Identity, Nation and State*. Οξφόρδη: Berg.
- Glick Schiller, N. & N. B. Salazar (2013) "Regimes of Mobility Across the Globe." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 39(2): 183–200.
- Khosravi, Sh., (2022) *Παράνομος ταξιδιώτης: Μια αυτό-εθνογραφία των συνόρων*, μτφρ. Κ. Τομανά. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.
- Malkki, L., (1992), "National Geographic: The Rooting of Peoples and the Territorialization of National Identity among Scholars and Refugees". *Cultural Anthropology* 7(1): 24-44.
- Mezzadra, S., (2005), «Καπιταλισμός, μεταναστεύσεις και κοινωνικοί αγώνες: Προκαταρκτικές σημειώσεις για μια θεωρία της αυτονομίας των πληθυσμιακών μετακινήσεων». *Θέσεις* 91: 44-67.
- Mbembe, A. (2018) "The New Global Mobility Regime". Διάλεξη στο MacMillan Center του Πανεπιστημίου Yale, 27 Μαρτίου 2018. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=05PsV7JXBRY>
- Νιτσιάκος, Β., (2010) Στο σύνορο: «Μετανάστευση», σύνορα και ταυτότητες στην αλβανο-ελληνική μεθόριο. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Ong, A., (1999), *Flexible citizenship: The cultural logics of transnationality*. Durham: Duke University Press.
- Papailias, P., (2003), "'Money of kurbet is money of blood': The making of a 'hero' of migration at the Greek-Albanian border", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 29(6): 1059-1078.
- Παπαταξιάρχης, Ε. (2006) «Εισαγωγή. Τα άχθη της ετερότητας: Διαστάσεις της πολιτισμικής διαφοροποίησης στην Ελλάδα του πρώιμου 21ου αιώνα». Στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Παπαταξιάρχης Ε. (επιμ.), (2014), *Πολιτικές της καθημερινότητας: Σύνορο, σώμα και ιδιότητα του πολίτη στην Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Ramsay, G. (2019) "Time and the Other in Crisis: How Anthropology makes its Displaced Object". *Anthropological Theory* 0(0): 1-29.
- Rozakou, K. (2020) "Accelerated Time: Waiting and Hasting During the 'Long Summer of Migration'". Στο Christine M. Jacobsen, Marry-Anne Karlsen and Shahram Khosravi (επιμ.), *Wait: Unpacking the Temporalities of Irregular Migration*. Routledge.
- Sassen, S., 2003[1996], *Χωρίς έλεγχο: Η εθνική κυριαρχία, η μετανάστευση και η ιδιότητα του πολίτη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Torpey, John C. (2000) *The Invention of the Passport: Surveillance, Citizenship and the State*. Κέμπριτζ: Cambridge University Press.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Ethnic and Racial Studies

Mobilities

Journal of Ethnic and Migration Studies

International Migration
Journal of Refugee Studies

520241 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Ν.-Α. Κουτσούγερα, Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520241	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH370/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με:

- τις επιστημονικές μελέτες των χορευτικών πολιτισμών, τα παλαιότερα και τα νεότερα θεωρητικά ρεύματα που επηρέασαν και συνδέθηκαν με αυτές τις μελέτες. Το μάθημα επιδιώκει να φέρει σε συνομιλία τις διαφορετικές επιστημολογικές προσεγγίσεις των χορευτικών πολιτισμών και δρωμένων που αναπτύχθηκαν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Ως εκ τούτου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντρυφούν στη διεπιστημονική και διιστορική μελέτη των χορευτικών πολιτισμών.
- μια ανθρωπολογική οπτική που επικεντρώνεται στις εθνογραφικές μελέτες, στην παγκόσμια αλληλοσυσχέτιση των χορευτικών πολιτισμών και σε διαστάσεις φύλου, φυλής, σεξουαλικότητας, κοινωνικής τάξης, εθνοτικών και εθνικών οικειοποιήσεων του χορού. Το μάθημα επιδιώκει να εξετάσει συγκριτικά τα φαινόμενα των χορευτικών πολιτισμών σε διαφορετικές χρονικότητες και τόπους. Μέσα από την προβληματοποίηση και υπέρβαση δίπολων δυτικού και μη-δυτικού πολιτισμού, στρέφει ωστόσο την προσοχή των φοιτητών/τριών στην Ελληνική κοινωνία και στον δημόσιο αστικό χώρο. Ως εκ τούτου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντρυφούν στη διαπολιτισμική μελέτη των χορευτικών φαινομένων.
- μια έμπρακτη, πολυπρισματική γνώση που ενισχύει την εντρύφηση τους στην

εθνογραφική (πολυμεσική και πολυτοπική) μέθοδο, στην εκπόνηση εργασιών και άλλων πονημάτων.

- την τέχνη του χορού στις διάφορες μορφές της με ισότιμο τρόπο ορίζοντας και αντιμετωπίζοντας ολιστικά το χορευτικό δρώμενο αλλά παράλληλα υπηρετώντας την ιδιαιτερότητα του κάθε «είδους», αποφεύγοντας τη δημιουργία διακρίσεων και υπεξουσιοτήτων ανάμεσα στα «είδη» χορού που διδάσκονται.
- τη θεωρητική προσέγγιση του χορού, την πρακτική και τη διδασκαλία του καθώς και των καλλιτεχνικών τεχνολογικών μέσων και ψηφιακών εφαρμογών που συνδέονται με τη μελέτη και αποτύπωση του χορού.
- την καλλιτεχνική έρευνα και πρακτική για το χορό, την εκπόνηση ερευνητικών και οπτικοακουστικών έργων, αλλά και την εξοικείωσή τους με τις διαφορετικές χορολογικές φόρμες που συναντώνται σε διαφορετικά «είδη» χορού.
- με ακαδημαϊκούς του χορού και διάφορους επαγγελματίες στο χώρο του χορού.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί μια σφαιρική παρουσίαση των μελετών που σχετίζονται με το χορευτικό φαινόμενο μέσα από τους τομείς της ανθρωπολογίας του χορού, της χορευτικής εθνολογίας και των σπουδών χορού. Ξεκινά με την παρουσίαση των θεωρητικών ρευμάτων και ερευνών που έχουν ασχοληθεί διαχρονικά και ειδικευμένα με το χορευτικό δρώμενο και τα δομημένα συστήματα χορευτικής κίνησης (εθνοχορολογικές, σημασιολογικές, πολιτισμικές μελέτες), θίγοντας περιφερειακά ζητήματα που σχετίζονται με τις σπουδές επιτέλεσης, για να επικεντρωθεί στις ανθρωπολογικές, φεμινιστικές και μετα-αποικιοκρατικές προσεγγίσεις που αναλύουν τις δυτικές, τις μη-δυτικές αλλά και τις διεθνικές-παγκοσμιοτοπικές μορφές του χορού. Δίνει έμφαση στις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις και στη σχέση χορού και πολιτισμού, εμβαθύνει σε διαφορετικά είδη (genres) χορού από όλον τον κόσμο που σχετίζονται τόσο με καλλιτεχνικά, επι-σκηνής/θεατρικά δρώμενα (σύγχρονος χορός, κλασικό μπαλέτο, χοροθεατρική περφόρμανς κ.α.) όσο και με διευρυμένες σκηνές κοινωνικού χορού και περφόρμανς (χορευτικές σκηνές του κλάμπινγκ, χιπ χοπ και στριτ χοροί, διαγωνιστικοί χοροί και χοροί σάλας όπως ballroom/voguing/waacking, λάτιν, φλαμένγκο, ταγκό μέχρι και drag περφόρμανς).

Το μάθημα συμπεριλαμβάνει διάφορες κατηγορίες που συνδέονται με το αντικείμενο του χορού όπως ο «εθνοτικός», ο «αστικός», ο «παραδοσιακός», ο «λαϊκός», ο «παγκοσμιοποιημένος», ο «στριτ», ο «κινηματογραφικός», ο «χορός-ντοκουμέντο», το «χοροθέατρο» κ.ο.κ. Κάποιοι κεντρικοί άξονες στους οποίους κινείται είναι οι εξουσιαστικές σχέσεις μέσα από την επιτέλεση του χορού, οι έμφυλες διαστάσεις, οι έμφυλες επιτελεστικότητα και ποιότητες (θηλυκότητα, αρρενωπότητα, κουιρότητα), οι χορευτικές σεξουαλικότητες και οι διαθεματικές τους προεκτάσεις. Το μάθημα αγγίζει επίσης ζητήματα κοινωνικο-πολιτισμικής κατασκευής, σώματος και διασωματικότητας, τελετουργίας, σωματοποίησης/ενσωμάτωσης, αισθητικής, αισθητήριας και κιναισθητικής εμπειρίας, αλλά και ζητήματα πολιτικής της ταυτότητας (εθνοτικής/εθνικής/ταξικής/ηλικιακής κ.α.) και του συναισθήματος, αντίστασης και διαμαρτυρίας, εμπρόθετης δράσης και κοινωνικής αλλαγής, εμπορευματοποίησης, δημόσιου/ιδιωτικού χώρου και θεραπείας. Το μάθημα επεκτείνεται και σε μεθοδολογικά ζητήματα που συνδέονται με την ακαδημαϊκή και εμπειρική μελέτη του χορού, τη θέση των ερευνητών/τριών ως προς το χορευτικό δρώμενο, τη χορευτική συμμετοχική παρατήρηση αλλά και τις πολυμεσικές μεθόδους έρευνας του χορού. Στο μάθημα θα φιλοξενηθούν τόσο μελετητές/τριες χορού και περφόρμανς, όσο και χορογράφοι και επαγγελματίες χορού και περφόρμανς από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Τέλος το μάθημα είναι εμπλουτισμένο με ντοκιμαντέρ χορού, video dance και τηλεματική περφόρμανς, αλλά θα περιλαμβάνει και εθνογραφικές ασκήσεις καταγραφής και μελέτης χορευτικών δρωμένων που θα

συνοδεύουν επιτόπιες έρευνες και εργασίες.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις και προαιρετική εργασία (που δεν αντικαθιστά τις γραπτές εξετάσεις). Οι εργασίες είναι ατομικές ή ανά δυάδες. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Περιλαμβάνει powerpoint του μαθήματος, άρθρα και οπτικοακουστικό υλικό, το οποίο και συμπεριλαμβάνεται στην εξεταστέα ύλη, μαζί με το σχετικό σύγγραμμα.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Παπακώστας Χ. & Λουτζάκη Ρ. 2022. *Εθνοχορογραφίες*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Cowan J. 1998. *Η Πολιτική του Σώματος: Χορός και Κοινωνικότητα στη βόρεια Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Kaeppler A. L. 1978. "Dance in anthropological perspective". *Annual Review of Anthropology*, 7(1), 31-49.

Koutsougera N. 2023. " 'Out in the streets': hip hop narratives in contemporary Greece", *BIPOC Europe, Meridians: Feminism, Race, Transnationalism*. 22 (1): 204–228, 2023.

Koutsougera N. 2023. Coups de pieds en talons hauts: politiques du corps et performancescapes dans les scènes drag et *ballroom* grecques contemporaines / " 'Kicks in 12 inch heels': drag, ballroom and body politics in contemporary Greek queer performancescapes", *Genre, Sexualité & Société*.

Koutsougera N. 2021 "Urban femininities in Greek hip hop and street dancescapes", *Archaeology & Anthropology Open Access*. Crimson Publishers.

Koutsougera N. 2021 "'Cisfemininities as Bodies with dancing organs': hip hop and street dance femininities in Greece", *Hip hop dance Almanac: in depth interviews, original writing & an archive on hip hop voices*.

Koutsougera N. 2018. "Women's performativities and gender politics in hip hop and street

dance cultures of Greece”, *Conversations Across the Field of Dance Studies 2018*, 'Popular Dance: The Popular as the Political', pp: 22-28. Εκδοτική ομάδα: Melissa Blanco Borelli and Anamaría Tamayo Duque.

Koutsougera N. 2012. “From Street Dances and Breaking to Night Clubbing: Popular Entertainment as Cultural and Symbolic Capital in Contemporary Athens”, *The Unfamiliar: An Anthropological Journal*, Vol 2, No 2, pp: 11-17.

Κουτσούγερα Ν. 2019. «“Του δρόμου η φωνή”: στριτ εαυτός, στριτ πνεύμα και γυναικεία επιτελεστικότητα στο χιπ χοπ», *Φεμινιστικά (Feministika)*, Τεύχος 2. Σελ. 64-89.

Κουτσούγερα Ν. «Χοροί του χιπ χοπ, του δρόμου και της πόλης στην Ελλάδα: έμφυλες διαγωνιστικές επιτελεστικότητες» στο Γιάννης Κολοβός και Νικόλας Χρηστάκης (επιμέλεια) *Το ροκ πέθανε...Ζήτω το ροκ! Κείμενα για τις σύγχρονες μουσικές τάσεις και υποκειμενικότητες*, σελ 108-138. Αθήνα: Απρόβλεπτες Εκδόσεις.

Karkou V., Oliver S., Lycouris S. 2023. *Χορός & Ευεξία* (επιστημονικ. Επιμ. Παπακώστας Χ.).

Λαλιώτη Β. & Παπαπαύλου Μ. 2010. «...γιατί κυλά στο αίμα μας» *Από το Αρχαίο Δράμα στο Φλαμένγκο: Επιστρέφοντας την ανθρωπολογία στο πεδίο της εμπειρίας*. Αθήνα: Κριτική.

Neveu Kringelbach H. & Skinner J. 2019. *Χορευτικοί Πολιτισμοί: Παγκοσμιοποίηση, Τουρισμός και Ταυτότητα στην Ανθρωπολογία του Χορού* (επιμ. Πουλάκης Ν. & Παπακώστας Χ.). Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Ρόμπου-Λεβίδη Μ. 2016. *Επιτηρούμενες Ζωές: Μουσική, Χορός και Διαμόρφωση της Υποκειμενικότητας στη Μακεδονία*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

520247 ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Ε. Καμπούρη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520247	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο & 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΑ ΔΙΔΑΧΘΕΙ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ 520252. ΔΙΝΕΤΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH410/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται ότι οι/τα φοιτητές/ήτριες/ τ@ θα είναι σε θέση:

- να κατανοούν την έννοια της επισφάλειας και πώς αυτή νοηματοδοτείται με διαφορετικούς τρόπους σε ακτιβιστικά και ακαδημαϊκά πλαίσια,
- να αντιλαμβάνονται τις έμφυλες διαστάσεις της επισφάλειας και τη σύνδεσή της με τις πρακτικές της ατομικής και συλλογικής φροντίδας,
- να γνωρίζουν τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της επισφάλειας αλλά και τις αρχές και τους προβληματισμούς που αναπτύσσονται γύρω από τις «οριακές υποκειμενικότητες» και τα κοινωνικά κινήματα των επισφαλών,
- να κατανοούν τις προκλήσεις που προκύπτουν όσον αφορά στην διεύρυνση της επισφάλειας σε όλο το εύρος της κοινωνικο-οικονομικής ζωής και τις αντιστάσεις σε αυτή που γεννιούνται μέσα από πρακτικές φροντίδας του εαυτού και συλλογικής φροντίδας
- να αντιλαμβάνονται τη σχέση επισφάλειας και φροντίδας σε ιστορικό και μη-Ευρωκεντρικό πλαίσιο, δίνοντας έμφαση σε γενεαλογίες θηλυκοποίησης και φυλετικοποίησης,
- να αποκτήσουν πρακτικά εφόδια προκειμένου να μπορούν να διαπραγματεύονται, να πράττουν και να γράφουν σχετικά με ζητήματα επισφάλειας και φροντίδας σε εργασιακά και ακτιβιστικά περιβάλλοντα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Παρόλο που πρόκειται για λέξεις που συναντάμε συχνά στον δημόσιο λόγο, η επισφάλεια και η φροντίδα δεν είναι πάντα ξεκάθαρο τι ακριβώς σημαίνουν. Η έννοια της επισφάλειας συχνά ταυτίζεται με την εργασιακή ανασφάλεια, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό που προέκυψαν μετά τη συρρίκνωση των κρατών πρόνοιας και την κρίση φροντίδας ενώ συχνά ταυτίζεται και με τη βία του εκτοπισμού και το αόριστο νομικό καθεστώς που βιώνουν μετανάστριες και πρόσφυγες που στερούνται την ιδιότητα του πολίτη. Είναι, όμως, η επισφάλεια ένα καινούριο φαινόμενο, το οποίο περιορίζεται σε κάποιες ομάδες που αποκλείονται από τα κράτη πρόνοιας; Όπως καταδεικνύουν γενεαλογίες του φύλου και της φυλής, η επισφάλεια δεν περιορίζεται στη σύντομη αυτή «ιστορική παρένθεση» των κρατών πρόνοιας σε ένα μικρό κομμάτι του κόσμου, ούτε και μόνο σε αποκλεισμένες κοινωνικές ομάδες. Το μάθημα αυτό εστιάζει στο πώς μπορούμε να σκεφτούμε την επισφάλεια ευρύτερα σαν ένα πολύπλοκο πολιτικό και ηθικό διακύβευμα, το οποίο διατρέχει πολλαπλούς χώρους και σώματα και δημιουργεί τις συνθήκες εκείνες για να ξανασκεφτούμε το πολιτικό στη βάση των αλληλεξαρτήσεων που υπάρχουν μεταξύ μας και με τον πλανήτη που μας περιβάλλει.

Ξεκινώντας από τη διάκριση μεταξύ εργασιακής επισφάλειας (precarity) και οντολογικής επισφάλειας (precariousness), το μάθημα μελετά τις νοηματοδοτήσεις της επισφάλειας στη

σύγχρονη κριτική και φεμινιστική θεωρία και τους τρόπους με τους οποίους έχει συνδεθεί με την έννοια της φροντίδας του εαυτού και της φροντίδας σαν συλλογική σκέψη και πράξη. Παράλληλα εξετάζει και ποικίλα κείμενα, κυρίως εθνογραφικές μελέτες, αλλά και κείμενα πολιτικού λόγου, που καταδεικνύουν τον πολλαπλασιασμό των μορφών επισφάλειας στον σύγχρονο κόσμο (εργασιακής, στεγαστικής, υγειονομικής, περιβαλλοντικής, ψυχολογικής, μεταναστευτικής και έμφυλης) ενώ παράλληλα ασχολείται και με συγκεκριμένα παραδείγματα διαμόρφωσης οριακών υποκειμενικοτήτων και μορφών συνύπαρξης, αλληλεγγύης, αλληλοβοήθειας και μετάφρασης. Πέρα από τη θεωρητική μελέτη και τις συζητήσεις, τα άτομα που θα συμμετέχουν στο μάθημα αυτό θα έχουν επίσης την ευκαιρία να σκεφτούν αναστοχαστικά τα ζητήματα αυτά μέσα από εκπαιδευτικές δραστηριότητες που συνδέονται με εμπειρίες επισφάλειας και φροντίδας κυρίως στην περίοδο της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	55
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	28
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Η ύλη στην οποία βασίζονται οι εξετάσεις αποτελείται από κείμενα, τα οποία δίνονται έγκαιρα για την προετοιμασία των εξετάσεων. Τα κείμενα αυτά έχουν συζητηθεί κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Στη γραπτή εξέταση, δίνονται τρία θέματα και πρέπει να απαντηθούν τα δύο. Τα θέματα αποτελούνται από αποσπάσματα από τα κείμενα της ύλης και ερωτήματα σχετικά με τα κείμενα αυτά. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι/τα φοιτητές/τριες/@ ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες και να κάνουν παρουσιάσεις, είτε ατομικά είτε συνεργατικά, κάνοντας συνεντεύξεις σχετικά με την επισφάλεια. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Σπυριδάκης, Μάνος και Κράββα, Βασιλική επιμ. "Τροχιές Επισφάλειας: Εθνογραφικές προσεγγίσεις". Αθήνα: Gutenberg.

Τσιώλης Γιώργος (2023). Επισφαλείς βιογραφίες. Εργασιακές διαδρομές και ταυτότητες στον μετασχηματιζόμενο κόσμο της εργασίας. Αθήνα: Gutenberg (βοηθητικό)

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

- Αθανασίου, Α. (2009). (επιμ). Επισφαλής εργασία, «γυναικεία εργασία». Παρέμβαση με αφορμή την Κωνσταντίνα Κούνεβα. *Ιστορείν*.
- Αλφαβητάρι των κοινών <https://abc.commonsg.gr/short/commons>
- Butler, J. (2009). *Ευάλωτη ζωή: οι δυνάμεις του πένθους και της βίας*. Αθήνα: Νήσος
- Care Collective (2022). *Το μανιφέστο της φροντίδας: η πολιτική της αλληλεξάρτησης*. Θεσσαλονίκη: Ροπή.
- De Genova, N. P. (2002). Migrant “Illegality” and Deportability in Everyday Life. *Annual Review of Anthropology*, 31, 419–447. <http://www.jstor.org/stable/4132887>
- Καμπούρη, Ν. (2022) Φύλο και επισφάλεια στην έρευνα και τη διδασκαλία στα πανεπιστήμια στην Ελλάδα. *Feministiga*. 44. <https://feministiga.net/fylo-kai-episfaleia-stin-erevna-kaididaskalia/>
- Κεσίσογλου Γ. (2013) «Η ανάδυση των θεωριών περί επισφαλούς εργασίας στον ακαδημαϊκό λόγο των κοινωνικών επιστημών: Προκλήσεις για την πολιτική ψυχολογία». https://www.academia.edu/76909089/The_emergence_of_precarious_work_theories_in_the_academic_discourse_of_social_sciences_some_challenges_for_political_psychology
- Kambouri, N. (2013). Migration, precarity and the gender violence of domesticity and care. *The Greek Review of Social Research*, 140, 105–117. <https://doi.org/10.12681/grsr.59>
- Kambouri, N. and Zavos, A. (2010). On the frontiers of citizenship: Considering the case of Konstantina Kuneva and the intersections between gender, migration and race in Greece. *Feminist Review*, 94: 1, 148-155.
- Mezzadra, S. and Neilson, B. (2013) *Border as Method, or, the Multiplication of Labor*. Durham: Duke University Press.
- Mitropoulos, A. (2005). Precari-us. Mute, 29. <http://www.metamute.org/en/Precari-us>.
- Morini, N. (2007). The feminisation of labour in cognitive capitalism. *Feminist Review*, 87, 40-59.
- Neilson, B. & Rossiter, N. (2005). “From Precarity to Precariousness and Back Again: Labour, Life and Unstable Networks”, in *Fibreculture Journal*, 5(5) <http://five.fibreculturejournal.org/fcj-022-from-precariety-to-precarioussness-and-back-again-labour-life-and-unstable-networks/>
- Neilson, B. & Rossiter, N. (2008). Precarity as a political concept, or Fordism as exception. *Theory, Culture and Society*, 25(7–8), 51–72
- Precarias a la deriva, «A very careful strike» <https://thecommoner.org/wp-content/uploads/2020/06/Precarias-a-la-Deriva-A-Very-Careful-Strike.pdf>
- Precarious Workers Brigade. “Training for Exploitation? Politicising Employability & Reclaiming Education” https://research.gold.ac.uk/id/eprint/24826/1/PWB_Text_FINAL.pdf
- The Institute of Precarious Consciousness (2014). “Anxiety, affective struggle, and precarity consciousness-raising”. *Interface. A journal for and about social movements*. 6(2), 271-300.
- Χάρντ Μ. και Νέγκρι Α. (2011) *Πλήθος: Πόλεμος και Δημοκρατία στην Εποχή της Αυτοκρατορίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

520253

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ

ΕΠ

ECTS: 7,5

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520253	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο και 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH439/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η γνώση του πώς στις δυτικές κοινωνίες σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους «ανακαλύπτονται» οι διακριτές ηλικιακές κατηγορίες, παιδική ηλικία, νεότητα, γηρατειά, και γίνονται αντιληπτές ως κοινωνικές κατηγορίες.
- Η κατανόηση του της σύνδεση αυτής της «ανακάλυψης» με ευρύτερες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές και της κεντρικότητας του ιστορικού, κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου.
- Η μελέτη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, αναγκών και «προβλημάτων» που αποδίδονται σε κάθε ηλικιακή κατηγορία και πώς οι κυρίαρχες εννοιολογήσεις τροφοδοτούν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεκριμένων πολιτικών (διεθνείς οργανισμοί, κράτη, οργανώσεις).
- Η γνώση της μετατόπισης του επιστημονικού ενδιαφέροντος από τη βιολογική στην κοινωνική και πολιτισμική διάσταση της ηλικίας.
- Η μελέτη και εμβάθυνση στις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό των ηλικιακών/κοινωνικών κατηγοριών που σχετίζονται με το φύλο, την κοινωνική τάξη, την υγεία/αναπηρία, την εθνότητα, την περιοχή (αστικό ή αγροτικό πλαίσιο). Η ανάδειξη της συνάρθρωσής τους
- Η κατανόηση των διαφοροποιημένων εννοιολογήσεων, σχέσεων, πρακτικών στον χρόνο και τον τόπο μέσα από ιστορικά και εθνογραφικά παραδείγματα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να παρακολουθήσει και να ερμηνεύσει πώς σε διαφορετικά ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα α) «ανακαλύπτονται» οι διαφορετικές ηλικιακές κατηγορίες, παιδική ηλικία, νεότητα, γηρατειά, β) συγκροτούνται ως διακριτές

κοινωνικές κατηγορίες, γ) τους αποδίδονται ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, συγκεκριμένα προβλήματα και ανάγκες. δ) σχεδιάζονται και υλοποιούνται πολιτικές που σχετίζονται με τις εκάστοτε κυρίαρχες εννοιολογήσεις γι' αυτές. Στο πλαίσιο των ηλικιακών/κοινωνικών κατηγοριών θα εξεταστούν οι διαφοροποιήσεις που συνδέονται με το φύλο, την κοινωνική τάξη, την υγεία/αναπηρία, την εθνότητα, το αστικό ή αγροτικό πλαίσιο. Η ανάδειξη των εσωτερικών διαφοροποιήσεων/ανισοτήτων και τη συνάρθρωσης ηλικίας, φύλου, υγείας/αναπηρίας, κοινωνικής τάξης, εθν(ικ)ότητας, αναδεικνύει αφενός τους διακριτούς τρόπους με τους οποίους τα υποκείμενα συγκροτούν τις ταυτότητές τους, τοποθετούν εαυτούς και οργανώνουν τη δράση τους και αφετέρου γίνονται αντιληπτά και αντιμετωπίζονται σε επίσημο και ανεπίσημο επίπεδο. Στο μάθημα θα μελετήσουμε ιστορικά και εθνογραφικά παραδείγματα, αναδεικνύοντας τις διαφοροποιημένες αντιλήψεις για τις ηλικιακές/κοινωνικές κατηγορίες, τις διαφορετικές σχέσεις και πρακτικές που διαμορφώνονται.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι προαιρετική. Το μάθημα αξιολογείται γραπτά χωρίς χρήση βιβλίων και σημειώσεων. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στο eclass του μαθήματος . Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες (προαιρετικές) σε συγκεκριμένα ζητήματα που τους ενδιαφέρουν στηριζόμενοι/ες στην προτεινόμενη βιβλιογραφία. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/-τριας.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Jenks, Ch, 2020 (1996), Παιδική Ηλικία. Αθήνα: Gutenberg.

Μακρυγιώτη, Δ. (επ), 1997, Παιδική ηλικία. Αθήνα: Νήσος.

Willis, P., 2012 (1997), Μαθαίνοντας να δουλεύεις: Πώς τα παιδιά εργατικής προέλευσης

επιλέγουν δουλειές της εργατική τάξης. Αθήνα: Gutenberg.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Αβδελά, Ε., 2005, « "Φθοροποιοί και ανεξέλεγκτοι απασχολήσεις" : ο ηθικός πανικός για τη νεολαία στη μεταπολεμική Ελλάδα». *Σύγχρονα Θέματα*, 90: 30-43.
- Αβδελά, Ε., 2013, «Νέοι εν κινδύνω»: *Επιτήρηση, αναμόρφωση και δικαιοσύνη ανηλίκων μετά τον πόλεμο*. Αθήνα: Πόλις.
- Αθανασοπούλου, Α., 2009, «Για μια καλύτερη ζωή: Ανάμεσα σε οικογενειακές υποχρεώσεις και προσωπικές επιθυμίες. Η περίπτωση της δεύτερης γενιάς Αλβανών μεταναστών στην Αθήνα». Στην Επετηρίδα *Ελληνική Κοινωνία* του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας, Ακαδημία Αθηνών, τόμ.8-9: 181-309.
- Αθανασοπούλου, Α., 2022, «Ταξικές ανισότητες και συμμετοχή των παιδιών σε εξωδιδασκτικές δραστηριότητες στην Αθήνα τις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα». Στην Επετηρίδα *Ελληνική Κοινωνία* του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας, Ακαδημία Αθηνών, τ. 12: 175-248.
- Αριές, Φ., 1988, *Αιώνες παιδικής ηλικίας*. Αθήνα: Γλάρος.
- Athanasopoulou, A., 2013, «Family Debts, Personal Desires and Migratory Realities: Albanian Second-Generation Youth in Athens». *International Migration*, 51 (2): 127-147.
- Athanasopoulou A., 2024, «The ever shaping of the field of children's paid extracurricular activities in Athens. Class inequalities, distinction and reproduction». *Class and Status*, 3(1): 9-63.
- Βαν Μπούσχοτεν, Ρ., και Λ. Ντάνφορθ, 2015, *Παιδιά του ελληνικού εμφυλίου: πρόσφυγες και οι πολιτικές της μνήμη*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Cunningham, H., 2016, *Παιδιά και παιδική ηλικία στη δυτική κοινωνία από τον 16^ο αιώνα μέχρι σήμερα*. Αθήνα: Σμίλη.
- Ελιάς, Ν. 2021, *Η μοναξιά των ετοιμοθάνατων*. Αθήνα: Κουκκίδα.
- Εριμπόν, Ντ, 2024, *Η ζωή, τα γηρατειά και ο θάνατος μιας γυναίκας του λαού*. Αθήνα: Νήσος.
- Jenks, Ch, 2020 (1996), *Παιδική Ηλικία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Καραμανωλάκης, Β., Ε. Ολυμπίτου και Ι. Παπαθανασίου (επιμ.), 2010, *Η Ελληνική Νεολαία στον 20^ο αιώνα: Πολιτικές διαδρομές, κοινωνικές πρακτικές και πολιτιστικές εκφράσεις*, Αθήνα: Θεμέλιο (ΑΣΚΙ και Ινστιτούτο Πουλαντζάς).
- Κατσάπης, Κ., 2013, *Το 'πρόβλημα' νεολαία. Μοντέρνοι νέοι, παράδοση και αμφισβήτηση στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1964-1974*. Αθήνα: Απρόβλεπτες.
- Κοτζαμάνης, Β., Μαράτου-Αλιπράντη, Λ., Τεπέρογλου, Α., και Μ. Τζωρτζοπούλου (επιμ.), 1996, *Γήρανση και Κοινωνία*. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΚΚΕ. Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Κουτσούγερα, Ν., 2024, *Γέννημα Θρέμμα Δυτικής Αττικής. Χορός, Μουσική και Νεανικοί Πολιτισμοί στο Ελληνάδικο*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Κωνσταντινόπουλος, Χ., 1987, *Η μαθητεία στις κομπανίες των χτιστών της Πελοποννήσου*. Αθήνα: Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. **Διαθέσιμο Διαδικτυακά.**
- Κωτσονόπουλος, Λ., Παπαδημητρίου, Δ. και Ζ. Συνοδινός (επ.), 2016, *Νεολαία και Οικονομικές Κρίσεις στην Ελλάδα, 1929 και 2008*. Αθήνα: : Gutenberg.
- Λιάκος, Α., 1988, *Η εμφάνιση των νεανικών οργανώσεων. Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης*. Αθήνα: Λωτός. **Διαθέσιμο Διαδικτυακά.**
- Μακρυνιώτη, Δ., 1987, «Η Κοινωνιολογική Μελέτη της Παιδικής Ηλικίας: Τρεις Θεωρητικές Προσεγγίσεις». *Σύγχρονα Θέματα*, 31:47-55.
- Μακρυνιώτη, Δ. (επ), 1997, *Παιδική ηλικία*. Αθήνα: Νήσος.
- Μακρυνιώτη, Δ., 2017, «Τα κινούμενα όρια της ύπαρξης. Μετατοπίσεις στον ορισμό της ζωής, του θανάτου και της ηλικίας». Στο Βεντούρα, Λ., Καρύδας, Δ., και Γ. Κουζέλης

- (επ.) Σύνορα/Όρια. Αθήνα: Νήσος, σς. 207-233.
- Μακρυνιώτη, Δ. και Ο. Διδυμιώτης (επ.), 2019, *Παιδικές Ηλικίες σε Κίνηση*. Αθήνα: Νήσος.
- Μπακαλάκη, Α., 1998, «Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις της Ηλικίας». *Οι Χρόνοι της Ιστορίας, Για μια Ιστορία της Παιδικής Ηλικίας και της Νεότητας*, Αθήνα, 17-19 Απριλίου 1997. Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς- Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ, σς, 141-156.
- Μπωβουάρ, Σ., 1980, *Τα γηρατειά*. Αθήνα: Γλάρος.
- Ρηγίνος, Μ., 1995, *Μορφές παιδικής εργασίας στη βιομηχανία και τη βιοτεχνία (1870-1940)*. Αθήνα: Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς- Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ. . [Διαθέσιμο Διαδικτυακά.](#)
- Τεντόμας Λ., 2022[2017], *Παιδιά Εξωτικά, Παιδιά Οικόσιτα: μια Ανθρωπολογική Προσέγγιση της Αναπηρίας και της Ειδικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. Αθήνα:Redmarks.
- Willis, P., 2012 (1997), *Μαθαίνοντας να δουλεύεις: Πώς τα παιδιά εργατικής προέλευσης επιλέγουν δουλειές της εργατική τάξης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Zelizer, V., 1985, *Pricing the Priceless Child: The Changing Social Value of Children*. Princeton: Princeton University Press.

Πρακτικά

- Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου, *Ιστορικότητα της Παιδικής Ηλικίας και τη Νεότητας*, Αθήνα, 1-5 Οκτωβρίου 1984. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς- Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ. . [Διαθέσιμο Διαδικτυακά.](#)
- Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου, 1998, *Οι Χρόνοι της Ιστορίας, Για μια Ιστορία της Παιδικής Ηλικίας και της Νεότητας*, Αθήνα, 17-19 Απριλίου 1997. Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς- Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ. [Διαθέσιμο Διαδικτυακά.](#)

ERASMUS+

520245 ENVIRONMENT – INFRASTRUCTURE – DEVELOPMENT: ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVES (ERASMUS+)**

ECTS: 7,5

Course taught by: Assistant Professor Elena Mamoulaki

1. GENERAL

SCHOOL	SOCIAL SCIENCES		
DEPARTMENT	SOCIAL ANTHROPOLOGY		
LEVEL OF STUDIES	UNDEGRADUATE		
COURSE CODE	520245	SEMESTER	6 th & 8 th
COURSE TITLE	ENVIRONMENT – INFRASTRUCTURE – DEVELOPMENT: ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVES		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES	Weekly Teaching Hours	Credits	

		3	7,5
Course Type	TUTORIAL, SPECIALIZED KNOWLEDGE		
Prerequisite Courses	NO		
Language of Instruction and Examinations	ENGLISH		
The Course is Offered to Erasmus Students	YES		
Course Website (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH378/		

2. LEARNING OUTCOMES

Upon completion of the course, students will:

- have explored and will have developed theoretical and methodological approaches to environmental, infrastructure and development issues and their interrelationship from an anthropological perspective.
- have critically understood the social, political and cultural dimensions of the discourses of (de)growth and (in)equality.
- are able to identify issues of anthropological interest concerning the environment, infrastructure, development and their interrelationship and formulate relevant research questions
- they have researched different topics such as e.g. energy (production, management, access), rural/urban land, tourism, networks, climate change, environmental organizations, (de)growth.
- have developed a critical approach regarding the environment and infrastructure not as neutral resources or as "development drivers" but as political and social stakes.

3. COURSE CONTENT

The seminar focuses on different aspects of the multi-level relationship between environment, its perception and management, infrastructures, in their material and symbolic dimension, and development in terms of its political and imaginative project. The aim of the seminar is the cultivation of a critical view as well as research interest in these issues from an anthropological point of view.

Indicative topics:

- Perception, interpretation and management of the environment
- Climate change and ecological activism.
- "Development" discourses and policies: (neo)colonialism and social inequalities
- Infrastructure and/as care
- Anthropology and the Anthropocene
- Intersectionality and development

4. TEACHING AND LEARNING METHODS – ASSESSMENT

Delivery	FACE-TO-FACE	
Use of Information and Communications Technology	Use of PowerPoint presentations and audio-visual Material Use of the open e-class platform	
Teaching Methods	Activity	Semester Workload

	Lectures, educational visits	30
	Face-to-face meetings, students' presentations and follow up of students' course-work	20
	Study and literature analysis	62,5
	Final essay	75
	Course total	187,5
Student Performance Evaluation	Evaluation is based on a) Oral presentations and class participation (20%) b) Final review essay (80%)	

5. SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

- Anand, N., Gupta, A., Appel H. (2018) The promise of infrastructures. Durham & London: Duke University Press.
- Bauer, A. M., Ellis. E.C. (2018). "The Anthropocene Divide: Obscuring Understanding of Social-Environmental Change." *Current Anthropology* 59 (2): 209–227.
- Cons, J. (2018), "Staging Climate Security: Resilience and Heterodystopia in the Bangladesh Borderlands." *Cultural Anthropology* 33 (2): 266–294.
- Dalakoglou, D., Harvey, P. (2012) Roads and anthropology: Ethnographic perspectives on space, time and (im) mobility, *Mobilities*, Vol.7:4.
- Dalakoglou, D., (2016), "Infrastructural gap: Commons, state and anthropology", *City*, Vol. 20:6.
- DeLoughrey, E. (2019) *Allegories of the Anthropocene*. Durham, NC: Duke University Press.
- Dove, M. R., ed. (2014), *The Anthropology of Climate Change: A Historical Reader*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Haraway, D., Ishikawa, Gilbert, S.N., Olwig, K., L. Tsing, A. and Bubandt.N., (2016). "Anthropologists are Talking—About the Anthropocene." *Ethnos* 81 (3): 535–564.
- Ingold, T. (2011[2000]) The perception of the environment: Essays on livelihood, dwelling and skill. Oxon, NY: Routledge.
- Kallis, G., Paulson, S., D'Alisa, G. and F. Demaria. 2020. *The case for Degrowth*. Cambridge: Polity Press.
- Larkin B (2013) The politics and poetics of infrastructure. *Annual Review of Anthropology* 42: 327–343.
- McFarlane C and Rutherford J (2008) Political infrastructures: Governing and experiencing the fabric of the city. *International Journal of Urban and Regional Research* 32(2): 363–374.
- Moore, A. 2016. "Anthropocene Anthropology: Reconceptualizing Contemporary Global Change." *Journal of the Royal Anthropological Institute* 22 (1): 27–46.
- Moore, J. W. (2017), "The Capitalocene, Part I: On the Nature and Origins of Our Ecological Crisis." *Journal of Peasant Studies* 44 (3): 594–630.
- O'Reilly, Jessica, Cindy Isenhour, Pamela McElwee, and Ben Orlove. 2020. "Climate Change: Expanding Anthropological Possibilities." *Annual Review of Anthropology* 49: 13–29.
- Winner L (1980) Do artefacts have politics? *Daedalus* 109(1): 121–136.
- Theodosopoulos, D. (2004), *Troubles with the turtles: Cultural understanding of the*

environment on a Greek island. London. New York: Berghahn Books.

Triantis, L., Vatavali, F. (2016) "Informality and land development in Albania: land reforms and socioeconomic dynamics in a coastal settlement", *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*.

Siemiatycki, M., Enright, T., Valverde M. (2019) *The gendered production of infrastructure*. Progress in Human Geography, Volume 44, Issue 2,
<https://doi.org/10.1177/0309132519828458>

Texts uploaded to the open-class of Panteion University.

520242 ANTHROPOLOGY OF DANCE (ERASMUS+)**ECTS: 7,5****Course taught by:** Laboratory Teaching Staff Natalia Aikaterini Koutsougera**1. GENERAL**

SCHOOL	SOCIAL SCIENCES		
DEPARTMENT	SOCIAL ANTHROPOLOGY		
LEVEL OF STUDIES	UNDERGRADUATE		
COURSE CODE	520242	SEMESTER	5 th & 7 th
COURSE TITLE	ANTHROPOLOGY OF DANCE		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES		Weekly Teaching Hours	Credits
		3	7,5
Course Type	TUTORIAL, SPECIALIZED KNOWLEDGE		
Prerequisite Courses	NO		
Language of Instruction and Examinations	ENGLISH		
The Course is Offered to Erasmus Students	YES		
Course Website (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH371/		

2. LEARNING OUTCOMES

With the completion of the course students:

- will be familiar with the different genres of dance and different interdisciplinary approaches of dance cultures.
- will have comprehended different ethnochoreological and anthropological approaches of dance cultures with respect to issues of gender, feminism, power, authenticity, social class, ethnicity, sexuality, nationality, locality, translocality and other parameters.
- will have come to terms with different dance ethnographies and appropriations of dance in different countries, as well as multimodal approaches of dance.
- will have gained knowledge from dance scholars, dance professionals and dance practitioners.

3. COURSE CONTENT

The course constitutes an overview of studies related to the dance phenomenon through the disciplines and realms of the anthropology of dance, dance ethnology and dance studies. It provides an introduction to the theoretical movements and researches which have diachronically and transculturally been implicated with dance and the structured systems of dance movement (ethnochoreological and anthropological approaches, cultural studies, dance studies, dance theory). With a peripheral emphasis put on performance studies, it moves to the anthropological, post-colonial and feminist perspectives on dance elaborating dance ethnographic sites and accounts in Western and non-Western societies touching upon issues of localization, globalization and internationalization of dance. Most of all, it emphasizes anthropological perspectives on dance and its relationship with the notion of culture. Under this prism and through a deconstructive and antiessentialist lens, it explores dance genres from around the globe which resonate with art dance and theatrical-stage dance (e.g. contemporary dance, classical ballet, chorothetical performance) as well as different social dance scenes and performances (night club dancing, hip hop and street dance and competition ballroom dances such as voguing, waacking, salsa, flamenco, tango, even drag performance).

Secondly, the course reflects on different categories regarding the issue of dance such as “ethnic”, “urban”, “social”, “traditional”, “popular”, “global”, “street”, “art”, “cinematic”, “theater” dance. Some of the main axes revolve around issues of power through dance performance, gendered dimensions, qualities and performativities in dance (queerities, femininities and masculinities), dancing sexualities and intersectionalities. The course delves into issues of socio-cultural constructions, bodies, embodiments, aesthetics, affects and kinesthetics, as well as issues of political identities (ethnic, national, class-based, age-based), resistance, social change, therapy and agency through dance. What is more, it touches upon issues of commercialization of dance, public and private space. The course refers to methodological issues and self-reflexivity regarding dance research and ethnography as well as multimodal techniques in capturing dance cultures. Dance scholars and practitioners from Greece and abroad will be invited in the class. Finally, the course will be interlarded with dance documentaries, video dance and telematic dance projects and will include exercises of dance research encompassing fieldwork, essays and audiovisual works.

4. TEACHING AND LEARNING METHODS – ASSESSMENT

Delivery	FACE-TO-FACE	
Use of Information and Communications Technology	Usage of PowerPoint and e-class platform	
Teaching Methods	Activity	Semester Workload
	Lectures	30
	Autonomous study and preparation	20
	Student presentations	50
	Final essay	87,5
	Total	187,5
Student Performance Evaluation	Evaluation is based on a) student presentations (20%) b) written exams (80%) The course is assessed by written exams and an optional assignment (which does not replace written exams). Assignments are individual or in pairs. The	

	material is announced in time on the e-class. It includes a powerpoint of the course, articles and audio-visual material, which is included in the exam material, along with the relevant book.
--	---

5. SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

Main book

Neveu Kringelbach H. & Skinner J. 2002. *Dancing Cultures: Globalization, Tourism and Identity of Anthropology of Dance*. New York/Oxford: Berghahn Books.

Proposed Bibliography:

Cowan J. 1990. *Dance and the Body Politic in Northern Greece*. New York: Princeton University Press.

Desmond J. C. 1997. *Meaning in Motion: New Cultural Studies of Dance*. Durham & London: Duke University Press.

Desmond J. C. 2001. *Dancing Desires: Choreographing Sexualities on and off Stage*. Madison Wisconsin: The University of Wisconsin Press.

Hanna J. L. 1979. *The Anthropology of Dance: A Selected Bibliography*. University of Maryland, College of Human Ecology.

Hanna J. L. 1995. *Dance, Sex and Gender: Signs of Identity, Dominance, Defiance and Desire*. Chicago: University of Chicago Press.

Mitchell G. K. 1956. *The Kalela Dance: Aspects of Social Relationships among Urban Africans in Northern Rhodesia*. Manchester: Manchester University Press.

Thomas H. 1993. *Dance, Gender and Culture*. London: Macmillan.

- Articles:

Kaepler A. L. 1978. "Dance in anthropological perspective". *Annual Review of Anthropology*, 7(1), 31-49.

Koutsougera N. 2023. " 'Out in the streets': hip hop narratives in contemporary Greece", *BIPOC Europe, Meridians: Feminism, Race, Transnationalism*. 22 (1): 204–228, 2023.

Koutsougera N. 2023. Coups de pieds en talons hauts : politiques du corps et performancescapes dans les scènes drag et ballroom grecques contemporaines / " 'Kicks in 12 inch heels': drag, ballroom and body politics in contemporary Greek queer performancescapes", *Genre, Sexualité & Société*.

Koutsougera N. 2021 "Urban femininities in Greek hip hop and street dancescapes", *Archaeology & Anthropology Open Access*. Crimson Publishers.

Koutsougera N. 2021 "'Cisfemininities as Bodies with dancing organs': hip hop and street dance femininities in Greece", *Hip hop dance Almanac: in depth interviews, original writing & an archive on hip hop voices*.

Koutsougera N. 2018. "Women's performativities and gender politics in hip hop and street dance cultures of Greece", *Conversations Across the Field of Dance Studies 2018*, 'Popular Dance: The Popular as the Political', pp: 22-28. Εκδοτική ομάδα: Melissa Blanco Borelli and Anamaría Tamayo Duque.

Koutsougera N. 2012. "From Street Dances and Breaking to Night Clubbing: Popular Entertainment as Cultural and Symbolic Capital in Contemporary Athens", *The Unfamiliar: An Anthropological Journal*, Vol 2, No 2, pp: 11-17.

520252 CRITICAL THEORIES AND ETHNOGRAPHIES OF PRECARITY, PRECARIOUSNESS AND CARE (ERASMUS+)**ECTS: 7,5**

Course taught by: Assistant Professor E. Kambouri

1. GENERAL

SCHOOL	SOCIAL SCIENCES		
DEPARTMENT	SOCIAL ANTHROPOLOGY		
LEVEL OF STUDIES	UNDERGRADUATE		
COURSE CODE	520252	SEMESTER	5 th & 7 th
COURSE TITLE	Critical Theories and Ethnographies of Precarity, Precariousness and Care		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES		Weekly Teaching Hours	Credits
		2	7,5
Course Type	TUTORIAL, SPECIALIZED KNOWLEDGE		
Prerequisite Courses	Anthropology Courses		
Language of Instruction and Examinations	ENGLISH		
The Course is Offered to Erasmus Students	YES		
Course Website (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH418/		

2. LEARNING OUTCOMES

The main learning outcomes for this course are the following:

- to understand the concepts of precarity, precariousness and care and the ways in which they are used in different sociopolitical and cultural contexts.
- to learn about the theories of precarity and precariousness and understand the ways in which they have shaped contemporary critical thinking about capitalism, migration, gender, and postcoloniality
- to discuss and explore anti-capitalist, feminist and queer conceptualizations of precarity and precariousness
- to explore the politics of care as resistances to gendered, class based, and racialised regimes of precarity.
- to be in a position to critically engage with contemporary theoretical and activist debates about precarity and care in critical, postcolonial, feminist and queer contexts.

3. COURSE CONTENT

Although we encounter very often the words precarity, precariousness and care, it is not always clear what they mean. The concept of precarity is often used as identical with work insecurity, poverty, and social exclusion and is closely linked to the crisis of welfare states and the crisis of care in Europe and the USA, while it is not uncommon to treat precarity as a concept that is almost identical with the violence of displacement and uncertainty that migrants and refugees experience in a turbulent world. Is precarity a new phenomenon, which affects some social groups that are deprived of access to state welfare and protection? As the genealogies of gender and race demonstrate, precarity cannot be understood if it is limited to the short historical period of the

development of welfare states in a small part of the world or if it is restricted only to marginalized social groups within western states.

This course focuses on the ways in which we can think of precarity and precariousness in a broader and more complex political context, which runs across multiple spaces and bodies and produces the conditions to rethink the political as interdependence between us, the societies and the environment that surrounds us. Starting with the distinction between precarity and precariousness, the course explores the different meanings that we assign to precarity/precariousness in contemporary critical and feminist thought and the ways in which this has been connected to the care of the self and care as a collective practice of resistance. In parallel, the class examines multiple texts, especially ethnographic research but also political texts, that demonstrate the multiplication of different forms of precarity and precariousness (labour, housing, environmental, psychological, migration and gendered), while at the same time it deals with concrete examples of liminal subjectivities and ways of being in common with others in solidarity, mutual support, and translation. Beyond the theoretical study and the discussions, students will get the opportunity to rethink those questions through interactive activities that connect them with their own experiences of precarity, precariousness and care especially during the period of the pandemic and the economic crisis.

4. TEACHING AND LEARNING METHODS – ASSESSMENT

Delivery	FACE-TO-FACE	
Use of Information and Communications Technology	Usage of PowerPoint and e-class platform	
Teaching Methods	Activity	Semester Workload
	Lectures	30
	Autonomous study and preparation	20
	Student assignments	50
	Final essay	87,5
	Total	187,5
Student Performance Evaluation	Evaluation is based on a) student assignments (50%) b) written exams (50%) The course is assessed by written exams and assignments/essays, which will be presented and discussed in class.	

5. SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

Berlant, L.G. (2011). *Cruel Optimism*. Duke University Press.
 Butler J., (2004). *Precarious life. The powers of mourning and violence*. Verso
 Butler J. (2009) "Performativity, precarity and sexual politics". *AIBR. Revista de Antropología Iberoamericana*. 4(3). Septiembre-Diciembre. i-xiii
 Butler, J. (2011) "Annual Neale Wheeler Watson lecture. Precarious life: The Obligations of proximity". *Swedish Nobel Museum, Svenska Akademiens Börssalon*. May 24

- <http://www.egs.edu/faculty/judith-butler/videos/precarious-life-the-obligations-of-proximity/>
- Hardt M. and Negri A. (2009) *The Multitude. War and Democracy in the Age of Empire*. Penguin Publishing.
- Kambouri, N. (2013). "Migration, precarity and the gender violence of domesticity and care". *The Greek Review of Social Research*. 140. 105–117. <https://doi.org/10.12681/grsr.59>
- Kambouri, N. and Zavos, A. (2010). "On the frontiers of citizenship: Considering the case of Konstantina Kuneva and the intersections between gender, migration and race in Greece". *Feminist Review*. 94 (1), 148-155.
- Lorey, I. (2015) *The state of insecurity. Government of the precarious*. Verso.
- Mezzadra, S. and Neilson, B. (2013) *Border as Method, or, the Multiplication of Labor*. Durham: Duke University Press.
- Mitropoulos, A. (2005). "Precari-us". Mute, 29. <http://www.metamute.org/en/Precari-us>.
- Morini, N. (2007). "The feminisation of labour in cognitive capitalism". *Feminist Review*. 87, 40-59.
- Murgia, A. (2014). "Representations of precarity in Italy". *Journal of Cultural Economy*, 7(1), 48-63.
- Neilson, B. & Rossiter, N. (2005). "From Precarity to Precariousness and Back Again: Labour, Life and Unstable Networks". In *Fibreculture Journal*, 5(5) <http://five.fibreculturejournal.org/fcj-022-from-precariety-to-precariousness-and-back-again-labour-life-and-unstable-networks/>
- Neilson, B. & Rossiter, N. (2008). "Precarity as a political concept, or Fordism as exception". *Theory, Culture and Society*. 25(7–8). 51–72
- Precarias a la deriva. "A very careful strike" <https://thecommoner.org/wp-content/uploads/2020/06/Precarias-a-la-Deriva-A-Very-Careful-Strike.pdf>
- Precarias a la Deriva. Video: A la Deriva por los Circuitos de la Precariedad (ES). <http://www.hamacaonline.net/obra.php?id=237>
- Precarious Workers Brigade. "Training for Exploitation? Politicizing Employability & Reclaiming Education" https://research.gold.ac.uk/id/eprint/24826/1/PWB_Text_FINAL.pdf
- The Institute of Precarious Consciousness (2014). "Anxiety, affective struggle, and precarity consciousness-raising". *Interface. A journal for and about social movements*. 6(2), 271-300.
- The Care Collective. (2020). *The Care Manifesto: The Politics of Interdependence*. Verso.
- Tsianos, V. & Papadopoulos, D. (2006) 'Precarity: A Savage Journey to the Heart of Embodied Capitalism'. *Transversal* <https://transversal.at/transversal/1106/tsianos-papadopoulos/en>
- Voulvouli, A. (2019). The vicious circle of precarity: Cognitariats in the era of austerity and authoritarianism. *Social Anthropology*, 27(S2), 48-62.
- Woodly, D., Brown, R.H., Marin M., Threadcraft S., Harris C.P., Syedullah J., Tickin M. (2021). "The politics of care. Contemporary Political Theory". 20:4. 890–925. doi: 10.1057/s41296-021-00515-8.
- Zavvou, A. (2013). Dangerous lives, frail bodies, alien practices: Reflections on a migrant hunger-strike. *The Greek Review of Social Research*. 140. 87–103.

<https://doi.org/10.12681/grsr.58>
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

520186 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ, ΤΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)

**ΣΕ
ECTS: 10**

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Αθηνά Αθανασίου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520186	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ, ΤΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH140/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τους τρόπους μέσω των οποίων η μνήμη καθίσταται πεδίο κοινωνικής διαπραγμάτευσης, διεκδίκησης ή αντιδικίας σε διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα.
- Έχουν εμβαθύνει στην ανθρωπολογική διερεύνηση της σχέσης της μνήμης με την κοινωνική τρωτότητα, το τραύμα και την απώλεια.
- Έχουν επικεντρώσει την ερευνητική προσοχή τους στις κοινωνικές πρακτικές και επιτελέσεις της συλλογικής τραυματικής μνήμης, αλλά και σε ζητήματα μαρτυρίας, κατάθεσης, αναπαράστασης, εξιστόρησης και αφηγηματοποίησης.
- Έχουν συμμετάσχει σε μια σε βάθος ανάλυση των τρόπων μέσω των οποίων το φύλο, η εθνότητα, η «φυλή», η τάξη και άλλοι φορείς κοινωνικής ιεραρχίας ρυθμίζουν τι

αξίζει ή τι πρέπει να μνημονεύεται και τι όχι.

- Έχουν αναπτύξει θεωρητικές και μεθοδολογικές ικανότητες για την κριτική διερεύνηση των διαδικασιών «εθνικοποίησης» της μνήμης, της αμνησίας, της αμνηστίας και της λήθης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πώς και γιατί η μνήμη καθίσταται πεδίο κοινωνικής διαπραγμάτευσης και αντιδικίας; Με ποιους τρόπους η μνήμη ανακαλείται, αναπλάθεται, αρχειοθετείται, βιώνεται και «συμβαίνει» στο παρόν; Ποια είναι η ζωή των πραγμάτων που δεν μπορούμε ή δεν επιτρέπεται να ανακαλέσουμε; Πώς ζούμε χωρίς αυτά και με αυτά; Πώς εθνικοποιούνται η μνήμη, η αμνησία, η αμνηστία, η λήθη και το πένθος; Πώς το φύλο, η εθνική/εθνοτική θέση και άλλοι φορείς κοινωνικής ιεραρχίας ρυθμίζουν τι αξίζει να μνημονεύεται και τι όχι; Πώς μπορούμε να κατανοήσουμε την πρόσφατη έξαρση λόγων, σε ποικίλα τοπικά και διεθνή συμφραζόμενα, γύρω από τη σχέση της μνήμης με την τρωτότητα, την απώλεια και τη συμφιλίωση;

Το μάθημα επικεντρώνεται στις κοινωνικές πρακτικές της συλλογικής τραυματικής μνήμης, ενώ θέτει και ζητήματα μαρτυρίας (witnessing), κατάθεσης (testimony), αναπαράστασης, εξιστόρησης, αφηγηματοποίησης, θυματοποίησης, πολιτικών του πένθους και «συγκινησιακών κοινοτήτων». Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται έμφαση στην πολιτική της αντι-μνήμης ή της εναλλακτικής μνήμης, δηλαδή, στις κοινωνικές και πολιτισμικές πρακτικές αντιπαράθεσης με τις εκάστοτε κυρίαρχες αφηγήσεις του «αξιομνημόνευτου». Εξετάζονται ιστορικές περιπτώσεις συγκρουόμενων μνημονικών πολιτικών, δημόσιων τελετών μνημόνευσης και πρακτικών ετερόδοξης μνήμης σε συμφραζόμενα αποικιακής και μετααποικιακής βίας, πολέμων, εθνικισμών και εθνικών συγκρούσεων (π.χ. πρώην Γιουγκοσλαβία, Νότια Αφρική, Νοτιοανατολική Ασία, Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ-Παλαιστίνη, Λατινική Αμερική). Τέλος, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τις μεθοδολογίες της ιστορίας ζωής, της προφορικής ιστορίας, της μαρτυρίας και της βιογραφικής αφήγησης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Σεμινάρια από τον διδάσκοντα, επισκέπτες/τριες καθηγητές/τριες και τους φοιτητές/τριες. Πειραματικές μορφές διδασκαλίας	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις με χρήση PowerPoint και οπτικοακουστικού υλικού Χρήση της e-class ανοικτής πλατφόρμας	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου
	Σεμινάρια από τη διδάσκουσα, επισκέπτες/τριες, φοιτητές/τριες. Επισκέψεις	39
	Μελέτη της βιβλιογραφίας και του υλικού των παραδόσεων και συζητήσεων	106

	Τελική ατομική εργασία	105
	Σύνολο Μαθήματος	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Αξιολόγηση βασισμένη στην α) Συμμετοχή (μελέτη, ανάλυση, συζήτηση κειμένων σε εβδομαδιαία βάση) και προφορική παρουσίαση (30%) β) Τελική Εργασία (70%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Hannah Arendt, *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil* (New York: Viking Press, 1963).
- Athena Athanasiou, *Agonistic Mourning: Political Dissidence and the Women in Black*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017.
- Jill Bennett, *Empathic Vision: Affect, Trauma, and Contemporary Art*. 1st ed. Stanford University Press, 2005.
- Judith Butler, *Ευάλωτη ζωή: Οι δυνάμεις του πένθους και της βίας*, μτφρ. Μιχάλης Λαλιώτης και Κώστας Αθανασίου, Αθήνα: Νήσος, 2008.
- Cathy Caruth, ed. *Trauma: Explorations in Memory*. The Johns Hopkins University Press, 1995.
- James Clifford, "On collecting art and culture", in *The Predicament of Culture Twentieth-Century Ethnography, Literature, and Art*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1988.
- Veena Das et al (eds.), *Remaking a World: Violence, Social Suffering, and Recovery*, Berkeley: University of California Press 2001.
- Halbwachs, Maurice. *On Collective Memory*. Trans. Lewis A. Coser. University of Chicago Press, 1992.
- Marianne Hirsch, *Family Frames: Photography, Narrative and Postmemory*. Cambridge: Harvard University Press, 1997.
- Kleinman, Arthur, Veena Das, and Margaret Lock, *Social Suffering*, Berkeley: University of California Press 1997.
- Laura Kunreuther, "Sounds of Democracy: Performance, Protest, and Political Subjectivity", *Cultural Anthropology* 33, no 1, pp. 1-31, 2018. <https://culanth.org/articles/932-sounds-of-democracy-performance-protest-and>
- Primo Levi, *Το καθήκον της μνήμης*. Αθήνα: Άγρα 1998.
- Δήμητρα Μακρυνιώτη (επιμ.), *Περί θανάτου: Η πολιτική διαχείριση της θνητότητας*, μτφρ. Κ. Αθανασίου. Αθήνα: Νήσος, 2008.
- Achille Mbembe, "Necropolitics," *Public Culture*, 15(1) (2003): 11–40.
- Ρίκα Μπενβενίστε και Θεόδωρος Παραδέλλης (επιμ.), *Διαδρομές και τόποι μνήμης: Ιστορικές και Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 1999.
- Orlando Patterson, *Slavery and Social Death: A Comparative Study*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1982.
- Ann Stoler, *Carnal Knowledge and Imperial Power: Race and the Intimate in Colonial Rule*. Berkeley: University of California Press, 2002.
- Marita Sturken, *Tourists of History: Memory, Kitsch, and Consumerism from Oklahoma City to Ground Zero*. Durham: Duke University Press, 2007.
- Enzo, Traverso. *Οι Ρίζες της Ναζιστικής Βίας: Μια Ευρωπαϊκή Γενεαλογία*. Μετ. Νίκος

Κούρκουλος. Αθήνα: Εικοστού Πρώτου, 2013.
 Harvey Young, *Embodying Black Experience: Stillness, Critical Memory, and the Black Body*.
 University of Michigan Press, 2010.
 Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο open e-class του μαθήματος

520455 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)

**ΣΕ
ECTS: 10**

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Diana Riboli

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520455	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ των ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		10
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH440/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτήτριες/τές θα είναι σε θέση να:

- Αναγνωρίζουν τις ανθρωπολογικές θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τις καταστροφές και την ευαλωτότητα.
- Κατανοούν τις κοινωνικές, πολιτισμικές και πολιτικές διαστάσεις των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.
- Αναλύουν τις εμπειρίες και τις αφηγήσεις καταστροφής όπως διαμορφώνονται κυρίως από αυτόχθονες και περιθωριοποιημένες κοινότητες, στον Παγκόσμιο Νότο.
- Συγκρίνουν διαφορετικά πλαίσια διαχείρισης κρίσεων και αποκατάστασης, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές γνώσεις και τις παγκόσμιες πολιτικές.
- Αξιολογούν κριτικά τους τρόπους με τους οποίους η έννοια της "ανθεκτικότητας" χρησιμοποιείται στις πολιτικές αντιμετώπισης καταστροφών.
- Αναπτύσσουν ερευνητικές, αναλυτικές και επικοινωνιακές δεξιότητες μέσω γραπτών εργασιών και παρουσιάσεων.

- Συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και την παρουσίαση θεμάτων, προάγοντας συνεργατική μάθηση και ανταλλαγή ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο προσφέρει μια εις βάθος διερεύνηση της ανθρωπολογίας των καταστροφών, με ιδιαίτερη έμφαση στο πώς οι φυσικές καταστροφές βιώνονται, ερμηνεύονται και διαχειρίζονται κυρίως από περιθωριοποιημένες κοινότητες, αυτόχθονες πληθυσμούς και κοινωνίες του Παγκόσμιου Νότου. Αντί να αντιμετωπίζονται ως καθαρά φυσικά ή τεχνικά γεγονότα, οι καταστροφές εξετάζονται ως βαθιά κοινωνικά και πολιτισμικά φαινόμενα—διαμορφωμένα από ιστορικές ανισότητες, σχέσεις εξουσίας και κοσμοαντιλήψεις.

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, οι φοιτήτριες/τές θα ασχοληθούν με θεμελιώδεις θεωρίες και σύγχρονες μελέτες περίπτωσης για να αναλύσουν πώς διαφορετικές κοινωνίες αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο, αποδίδουν νόημα στην καταστροφή και αντιδρούν σε καταστάσεις κρίσης και αποκατάστασης. Θα τεθούν υπό αμφισβήτηση οι κυρίαρχες αφηγήσεις για την ευαλωτότητα και την ανθεκτικότητα, ενώ θα αναδειχθεί πώς οι κοινωνικές ανισότητες που σχετίζονται με την καταγωγή, την ταυτότητα, την κοινωνική τάξη, το φύλο και τις αποικιοκρατικές και νεο-αποικιακές πολιτικές επηρεάζουν την εμπειρία και την ερμηνεία της καταστροφής.

Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην κατανόηση των καταστροφών στο πλαίσιο του Ανθρωποκαίνου, της σύγχρονης γεωλογικής εποχής που χαρακτηρίζεται από τη δραστική ανθρώπινη επίδραση στα οικοσυστήματα και το παγκόσμιο κλίμα. Το μάθημα θα εξετάσει πώς οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης διαπλέκονται με κοινωνικά και πολιτικά συμφραζόμενα και πώς γίνονται αντιληπτές μέσα από διαφορετικά πολιτισμικά πρίσματα. Παράλληλα, θα διερευνηθούν οι σχέσεις ανθρώπων με μη ανθρώπινα όντα, όπως τα ζώα, τα πνεύματα, τα τοπία και άλλες μορφές ζωής, που εμπλέκονται ενεργά στην εμπειρία και την ερμηνεία της καταστροφής σε πολλά πολιτισμικά πλαίσια.

Κύρια θέματα του μαθήματος περιλαμβάνουν την περιβαλλοντική δικαιοσύνη, τη διακυβέρνηση των καταστροφών, τα τοπικά συστήματα γνώσης και την αποκατάσταση μετά από κρίσεις. Μέσω μελέτης κειμένων, εισηγήσεων, παρουσιάσεων των φοιτητριών/τών και συζητήσεων στο σεμινάριο, το μάθημα ενθαρρύνει τον κριτικό στοχασμό σχετικά με το πώς οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις μπορούν να συμβάλουν σε πιο δίκαιες και πολιτισμικά ευαίσθητες στρατηγικές αντιμετώπισης καταστροφών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Το μάθημα θα παραδίδεται μέσω: • Σεμιναρίων από τη διδάσκουσα, προσκεκλημένους/ες διδάσκοντες/ουσες, καθώς και παρουσιάσεων από τους/τις φοιτητές/τριες. • Πειραματικών μορφών διδασκαλίας. • Ασκήσεων και ομαδικής εθνογραφικής έρευνας.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις με χρήση PowerPoint και οπτικοακουστικού υλικού Χρήση του e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου

	Σεμινάρια από τη διδάσκουσα, επισκέπτες/τριες, φοιτητές/τριες. Επισκέψεις	39
	Μελέτη της βιβλιογραφίας	116
	Τελική Εργασία	95
	Σύνολο Μαθήματος	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος βασίζεται σε : A) Τελική γραπτή εργασία (70%): Ατομική εργασία που θα βασίζεται σε βιβλιογραφική ανάλυση ή/και μελέτη περίπτωσης σχετικής με τα θέματα του μαθήματος. B) Παρουσιάσεις και ενεργή συμμετοχή (30%): Αξιολόγηση των παρουσιάσεων κειμένων κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, της συμβολής στη συζήτηση, και της ενεργής παρακολούθησης.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Armiero, Marco. 2021. *Wasteocene: Stories from the Global Dump. Cambridge Elements in Environmental Humanities*, Cambridge University Press.
- Bhan, Mona. 2020. *Climate without Nature: A Critical Anthropology of the Anthropocene*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blaikie, Piers, Terry Cannon, Ian Davis, and Ben Wisner. 2004. *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability and Disasters*, 2nd ed. London and New York: Routledge.
- Bollig, Michael. 2018. "Anthropology, Climate Change and Social-Ecological Transformations in the Anthropocene." *Sociologus* 68 (1): 85–94. Berlin: Duncker & Humblot GmbH.
- Cassidy, Rebecca. 2012. "Lives with Others: Climate Change and Human-Animal Relations." *Annual Review of Anthropology* 41 (1): 21–36. Palo Alto, CA: Annual Reviews.
- Crate, Susan A., and Mark Nuttall, eds. 2009. *Anthropology and Climate Change: From Encounters to Actions*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Cruikshank, Julie. 2005. *Do Glaciers Listen? Local Knowledge, Colonial Encounters, and Social Imagination*. Vancouver: UBC Press.
- de la Cadena, Marisol. 2010. "Indigenous Cosmopolitics in the Andes: Conceptual Reflections beyond 'Politics'." *Cultural Anthropology* 25 (2): 334–370.
- de la Cadena, Marisol. 2015. *Earth Beings: Ecologies of Practice across Andean Worlds*. Durham, NC: Duke University Press.
- Dietrich, Alexa S. 2021. "Pollution, Health, and Disaster." *Environment and Society: Advances in Research* 12 (1): 44–65.
- Faas, A. J., and Roberto E. Barrios. 2015. "Applied Anthropology of Risk, Hazards, and Disasters." *Human Organization* 74 (4 [Special Issue: Applied Anthropology of Risk, Hazards, and Disasters, Winter 2015]): 287–295.
- Fentiman, Alicia. 1996. "The Anthropology of Oil: The Impact of the Oil Industry on a Fishing

- Community in the Niger Delta." *Social Justice* 23, no. 4 (66; Environmental Victims, Winter 1996): 87–99.
- Gaillard, Jean-Christophe. 2006. "Was It a Cultural Disaster? Aeta Resilience Following the 1991 Mt. Pinatubo Eruption." *Philippine Quarterly of Culture and Society* 34 (4): 376–399.
- Gilio-Whitaker, Dina. 2019. *As Long as Grass Grows: The Indigenous Fight for Environmental Justice, from Colonization to Standing Rock*. Boston: Beacon Press.
- Graybill, Jessica K. 2013. "Imagining Resilience: Situating Perceptions and Emotions about Climate Change on Kamchatka, Russia." *GeoJournal* 78 (5): 817–832.
- Haraway, Donna J. 2016. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham, NC: Duke University Press.
- Hoffman, Susanna M., and Anthony Oliver-Smith, eds. 2002. *Catastrophe & Culture: The Anthropology of Disaster*. Santa Fe: School for Advanced Research Press.
- Ingold, Tim. 2000. *The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill*. London: Routledge. [Ingold, Tim. 2016. *Η αντίληψη του περιβάλλοντος: Δοκίμια για τη διαβίωση, την κατοίκηση και τις δεξιότητες*. Μετάφραση: Αγγελική Βρεττού. Επιμέλεια: Στράτος Νάνογλου. Πρόλογος: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια].
- Kelman, Ilan, Jessica Mercer, and Jean-Christophe Gaillard. 2012. "Indigenous Knowledge and Disaster Risk Reduction." *Geography* 97 (1): 12–21.
- Kohn, Eduardo. 2013. *How Forests Think: Toward an Anthropology Beyond the Human*. Berkeley: University of California Press.
- Kuyakanon, Riemsara, Hildegard Diemberger, and David Sneath, eds. 2022. *Cosmopolitical Ecologies Across Asia: Places and Practices of Power in Changing Environments*. Routledge Environmental Humanities series. Abingdon, UK; New York, NY: Routledge.
- Latour, Bruno. 2018. *Down to Earth: Politics in the New Climatic Regime*. Translated by Catherine Porter. Cambridge: Polity Press.
- Moore, Jason W. 2017. "The Capitalocene, Part I: on the nature and origins of our ecological crisis." *The Journal of Peasant Studies*: 1–37.
- Nixon, Rob. 2011. *Slow Violence and the Environmentalism of the Poor*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Oliver-Smith, Anthony, and Susanna M. Hoffman, eds. 1999. *The Angry Earth: Disaster in Anthropological Perspective*. New York and London: Routledge.
- Oliver-Smith, Anthony. 1996. "Anthropological Research on Hazards and Disasters." *Annual Review of Anthropology* 25 (1): 303–28.
- Orlove, Benjamin, Heather Lazrus, Grete K. Hovelsrud, and Alessandra Giannini. 2014. "Recognitions and Responsibilities: On the Origins and Consequences of the Uneven Attention to Climate Change around the World." *Current Anthropology* 55 (3): 249–275.
- Riboli, Diana, Pamela J. Stewart, Andrew J. Strathern, and Davide Torri, eds. 2021. *Dealing with Disasters: Perspectives from Eco-Cosmologies*. Palgrave Studies in Disaster Anthropology. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Sullivan, LaShandra. 2025. "Spirit Owners, Ethno-Racial Critique, and Indigenous Land Struggle in Brazil." *PoLAR: Political and Legal Anthropology Review* 48 (1).
- Toohey, David E. 2012. "Indigenous Peoples, Environmental Groups, Networks and the Political Economy of Rainforest Destruction in Brazil." *International Journal of Peace Studies* 17 (1, Summer 2012): 73–97.
- Tsing, Anna Lowenhaupt. 2005. *Friction: An Ethnography of Global Connection*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Tsing, Anna Lowenhaupt. 2015. *The Mushroom at the End of the World: On the Possibility of Life in Capitalist Ruins*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο e-class

520991

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ECTS: 5

Γ' & Δ' ΕΤΟΣ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (ΕΠ)**520051****ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΜΗ ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ****ΕΠ****ECTS: 5****Διδάσκων:** Καθηγητής Γ. Μακρής**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520051	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΜΗ ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH164/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του φαινομένου της πνευματοληψίας στην ανθρωπολογία.
- Έχουν κατανοήσει την ιστορικότητα και την πολυμορφία της πνευματοληψίας στο χώρο και το χρόνο, τις διαφορετικές προσπάθειες ταξινόμησής της και το ειδικό κάθε φορά πολιτικό και ευρύτερα θρησκευτικό βάρος που τη διακρίνει.
- Έχουν κατανοήσει κριτικά τη σύλληψη και κατασκευή μιας εις βάθος ολοκληρωμένης εθνογραφίας και έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες μεθοδολογικές γνώσεις και δεξιότητες για την οργάνωση και τη διεξαγωγή ανθρωπολογικής έρευνας, ιδιαίτερα σε αστικό περιβάλλον μεταξύ υπεξούσιων και άλλων περιφερειακών πληθυσμών.
- Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για την ιστορία, τη δομή, την κοινωνική ζωή και τις θρησκευτικές αναπαραστάσεις σε μια κατεχοχήν ισλαμική χώρα.
- Έχουν κατανοήσει την πολιτισμική και πολιτική σημασία της κοινωνικής παραγωγής της θρησκευτικής και εθνοτικής ταυτότητας στον αστικό χώρο.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η σε βάθος παρουσίαση και συζήτηση μιας κλασικής ανθρωπολογικής μονογραφίας. Το ζήτημα της ετερότητας. Τονισμός της διαφορετικότητας της κοινωνίας αυτής και συγκριτική προσέγγιση της κοινωνικής οργάνωσης της δικής μας κοινωνίας. Το εθνογραφικό παράδειγμα που θα χρησιμοποιήσουμε για να εξετάσουμε γενικότερα ζητήματα που απασχολούν την ανθρωπολογία είναι αυτό της πνευματοληπτικής λατρείας του τούμπουρα του Σουδάν. Με αρχή αυτό, θα εξερευνήσουμε μια σειρά από ζητήματα που άπτονται περισσότερο της ανθρωπολογίας της θρησκείας, της πολιτικής ανθρωπολογίας, της ανθρωπολογίας της συγγένειας, της μελέτης του Ισλάμ, ζητήματα που θα προσεγγίσουμε και με τη βοήθεια άλλων εθνογραφικών παραδειγμάτων από αφρικανικές και ασιατικές κοινωνίες.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>60</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>24</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	24	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	24												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε με προφορικές, είτε με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Οι φοιτήτριες/ές καλούνται να απαντήσουν σε σειρά ερωτήσεων που προκύπτουν από ολόκληρη την ύλη και να σχολιάσουν κριτικά θεωρητικές προσεγγίσεις και εθνογραφικά παραδείγματα. Σκοπός των ερωτήσεων είναι να αποκαλύψουν το εύρος και το βάθος της κατανόησης εκ μέρους των, τών ζητημάτων που έχουν αναλυθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Οι φοιτήτριες/τές ενθαρρύνονται να αναλάβουν την εκπόνηση και παρουσίαση μικρών εργασιών / αναλύσεων κειμένων (ατομικών και ομαδικών). Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτήτριες/τές ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν επιστημονικά κείμενα στο πλαίσιο του μαθήματος.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Μακρής, Γ. 2015. *Η Οδός των Πνευμάτων*. Αθήνα: Πατάκης.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Boddy, J. 1994. 'Spirit Possession Revisited: Beyond Instrumentality'. In *Annual Review of Anthropology*, vol. 23, pp. 407–34.
- Johnson, D. H. 1989. 'The Structure of a Legacy: Military Slavery in Northeast Africa'. In *Ethnohistory*, vol. 36, no. 1, pp. 73–88.
- Johnson, D. H. 2003. *The Root Causes of Sudan's Civil Wars*. International African Institute. Oxford: James Currey.
- Kenyon, S. M. 2012. *Spirits and Slaves in Central Sudan: The Red Wind of Sennar*. New York: Palgrave Macmillan.
- Mamdani, M. 2009. *Saviors and Survivors: Darfur, Politics, and the War on Terror*. HSRC Press.
- Salomon, N. 2016. *For Love of the Prophet: An Ethnography of Sudan's Islamic State*. Princeton: Princeton University Press.
- Verhoeven, H. 2017. *Water, Civilization, and Power in Sudan. The Political Economy of Military Islamist State Building*. Cambridge: Cambridge University Press.

Άλλα βοηθήματα:

Επιπλέον βιβλιογραφία αναρτημένη στο e-class.

520103

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ	ΟΧΙ		

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH115/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η εξειδικευμένη εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την ερμηνευτική σκευή και το εννοιολογικό λεξιλόγιο μέσω των οποίων μπορεί να κατανοηθεί η κοινωνικοπολιτισμική παραγωγή και διαφοροποίηση της εμπειρίας του πάσχειν, των ορισμών της υγείας, της αρρώστιας/ασθένειας, της κανονικότητας, της λειτουργικότητας, της αρτιμέλειας, της ευρωστίας, της δυσπραγίας, της αναπηρίας και της κοινωνικής οδύνης.
- Η εξοικείωση με τη διερεύνηση των ιδιαίτερων μορφών εξουσίας και γνώσης που εμπλέκονται στην κοινωνική και πολιτισμική οριοθέτηση της «υγείας» και της «ασθένειας».
- Η δυνατότητα ερευνητικής ενασχόλησης με την κοινωνική – πολιτισμική – ιστορική διαμόρφωση της ιατρικής γνώσης και πράξης σε διαφορετικά συμφραζόμενα.
- Η δυνατότητα ανάλυσης όψεων της υποκειμενικότητας στο πλαίσιο της κοινωνικής εμπειρίας της υγείας και της ασθένειας.
- Η καλλιέργεια κριτικής γνώσης και μεθόδου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει πώς παράγεται και πώς διαφοροποιείται η εμπειρία του πάσχειν, αλλά και πώς διαφοροποιούνται ιστορικά και πολιτισμικά οι ορισμοί της υγείας, της αρρώστιας/ασθένειας, της κανονικότητας, της λειτουργικότητας, της αρτιμέλειας, της ευρωστίας, της δυσπραγίας, της αναπηρίας και της κοινωνικής οδύνης. Αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους εμπεδώνονται νοήματα, αισθήματα και πρακτικές πολιτισμικής οικειότητας, ή, αντίθετα, πολιτισμικής αποξένωσης, γύρω από την κοινωνική εμπειρία της υγείας και της ασθένειας.

Σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα, η ασθένεια επενδύεται με αισθήματα φόβου και αποστροφής, αλλά και δέους, οίκτου και συμπόνιας. Έτσι, η μελέτη των ορισμών και των οριοθετήσεων της υγείας και της ασθένειας συνδέεται με ευρύτερες ερμηνευτικές επεξεργασίες της υποκειμενικότητας, της ετερότητας και των σχέσεων εξουσίας.

Ενδεικτικές θεματικές: Συσχετίσεις πάσχοντος σώματος και «ξένου» σώματος, ιστορική και κοινωνική διαμόρφωση της ιατρικής γνώσης, μυθολογίες ετερότητας και μεταφορές του «παθολογικού», πολιτισμικές επιτελέσεις του σωματικού και ψυχικού πόνου, τελετουργική θεραπευτική, ανισότητες στην παροχή υπηρεσιών φροντίδας, πειθάρχηση του νοσούντος σώματος, υποκειμενικότητα των ασθενών, καταναλωτικές πρακτικές της υγείας και της «ευζωίας», βιοκοινωνικότητα/βιοπολιτική.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class (για ανάρτηση μαθησιακών βοηθημάτων και άλλου υλικού του μαθήματος, αλλά και για επικοινωνία με τους/τις φοιτητές/τριες)
ΟΡΓΑΝΩΣΗ	

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	40
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	3
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε γραπτά, είτε προφορικά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία, υπό τη μορφή σύντομου δοκιμίου. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες και να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν εργασίες πάνω σε συγκεκριμένα κείμενα ή εθνογραφικές έρευνες, στη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου. Αυτές οι εργασίες δεν είναι απαλλακτικές, αλλά ενδέχεται να συνυπολογιστούν στην τελική βαθμολογία. Η εξεταστέα ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιείται μέσω του οδηγού μαθήματος (syllabus) του μαθήματος, ο οποίος αναρτάται στο e-class του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Αθηνά Αθανασίου (επιμ. και εισαγωγή), *Βιοκοινωνικότητες: Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, μτφρ. Μ. Λαλιώτης. Αθήνα: Νήσος 2011.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αθηνά Αθανασίου, *Ζωή στο Όριο: Δοκίμια για το Σώμα, το Φύλο και τη Βιοπολιτική*. Αθήνα: Εκκρεμές 2007.

Mary Douglas, *Καθαρότητα και Κίνδυνος: Μια ανάλυση της μιαιρότητας και των ταμπού*, μτφ. Α. Χατζούλη, Πολύτροπον 2007.

Erving Goffman, *Στίγμα: Σημειώσεις για τη διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια 2001 (1^η εκδ.1963).

Μαρία Κορασίδου, *Οι Άθλιοι των Αθηνών και οι Θεραπευτές τους: Φτώχεια και Φιλανθρωπία στην ελληνική πρωτεύουσα τον 19^ο αιώνα*. Αθήνα, 1995.

Pierre Macherey, Από τον Κανγκιλέμ στον Φουκώ: Η Δύναμη των Κανόνων. Μτφρ. Τ. Μπέτζελο. Αθήνα: Πλέθρον.

Ελένη Παπαγαρουφάλη, *Δώρα Ζωής μετά Θάνατον*. Αθήνα: Πατάκη 2012.

Susan Sontag, *Η Νόσος ως Μεταφορά-Το Aids και οι μεταφορές του*, μτφρ. Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Στέφανος Ροζάνης, Αθήνα: Ύψιλον 1993.

Susan Sontag, *Παρατηρώντας τον Πόνο των Άλλων*. Αθήνα: Scripta 2003.

Michael Taussig, *Shamanism, Colonialism and the Wild Man: A Study in Terror and Healing*.

University of Chicago Press, 1991.

Enzo Traverso, *Οι Ρίζες της Ναζιστικής Βίας*, μτφρ. Νίκος Κούρκουλος, εκδ. του Εικοστού Πρώτου, Αθήνα 2013.

Μισέλ Φουκώ, *Επιτήρηση και Τιμωρία: Η Γέννηση της Φυλακής*. Αθήνα: Ράππα.

Αίγλη Χατζούλη, *Θαλασσαιμικές Ζωές*. Αθήνα: Πατάκη, 2012.

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520108 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Ε. Μαμουλάκη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520108	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH374/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα έχουν αποκτήσει:

- Κατανόηση των κυριότερων προσεγγίσεων της ανθρωπολογίας σχετικά με την έννοια του δικαίου καθώς και με τις δικαϊκές διαδικασίες/ θεσμούς/ πρακτικές σε διαφορετικές κοινωνίες και ιστορικές περιόδους.
- Διαμόρφωση κριτικής ματιάς απέναντι σε θετικιστικές προσεγγίσεις της ιστορίας του δικαίου.
- Ικανότητα αναγνώρισης και ανάλυσης του κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου που διαμορφώνει τις ιδέες και τις στάσεις απέναντι στο δίκαιο.
- Ικανότητα εντοπισμού, διάκρισης και κριτικής ανάλυσης των νομικών, εθιμικών και άλλων κοινωνικών κανόνων που διέπουν την καθημερινότητα και τις ανθρώπινες σχέσεις.

- Κριτική κατανόηση διαφορετικών δικαϊκών συστημάτων μέσα από κλασικές και σύγχρονες εθνογραφικές μελέτες.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τι είναι το Δίκαιο και γιατί αποτελεί αντικείμενο ανθρωπολογικής μελέτης; Πώς διαφορετικές όψεις του δικαίου υπεισέρχονται στις καθημερινές μας δραστηριότητες; Γιατί κάποιοι νόμοι παραμένουν ανεφάρμοστοι ενώ άλλοι επιβάλλονται ως άγραφοι; Πώς βιώνεται και πώς επιτελείται το Δίκαιο σε διαφορετικές κοινωνίες και ιστορικές περιόδους;

Στο μάθημα θα εξετάσουμε το Δίκαιο ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής ζωής, μελετώντας το τόσο σε συνάρτηση με τις ποικίλες πτυχές της (οικονομία, πολιτική, θρησκεία κ.α.) όσο και σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα στα οποία κάθε φορά ορίζεται τι είναι και πώς εφαρμόζεται. Έτσι, στόχος του μαθήματος είναι να εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στην ανθρωπολογική θεώρηση του δικαίου με έμφαση στην συγκριτική μελέτη των μορφών, των διαδικασιών και των επιτελέσεων του, εξετάζοντάς τις όχι ως οικουμενικές και σταθερές στο χρόνο αλλά στα πλαίσια ποικίλων ιστορικών και πολιτισμικών συγκυριών ως δυναμικές διαπραγματεύσεις, συχνά συγκρουσιακές, ανάμεσα σε διαφορετικά υποκείμενα και ομάδες. Η συγκριτική γνώση και κατανόηση της ποικιλίας των νοηματοδοτήσεων, των κανόνων, των διαδικασιών και των επιτελέσεων του δικαίου στοχεύει στη δυνατότητα κριτικής θεώρησης των όρων και των περιορισμών που ταυτόχρονα το συγκροτούν και το υπονομεύουν.

Στις θεματικές του μαθήματος περιλαμβάνονται:

- Αντικείμενο, εννοιολογικό πλαίσιο και μέθοδοι της Ανθρωπολογίας του Δικαίου
- Ορισμός του δικαϊκού πεδίου και Νομική Ανθρωπολογία
- Εθιμικό vs Αστικό/Ποινικό Δίκαιο
- Βιωμένο και Θεσμικό Δίκαιο
- Έρευνα πεδίου και εθνογραφία στη δικαστική αίθουσα
- Διαμάχες για την ιδιοκτησία
- Διαχείριση και διακανονισμοί των διενέξεων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας
	Διαλέξεις	39	
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	50	
	Ατομική εργασία	34	
	Τελική εξέταση	2	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν κριτικά κείμενα της βιβλιογραφίας στην τάξη ή να εκπονήσουν εργασίες. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι εργασίες αυτές δεν έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.		

--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Τσαντηρόπουλος, Α. (2010), Η βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή κεντρική Κρήτη. Αθήνα: Πλέθρον.
 Αβδελά, Έ. (2013), Νέοι εν κινδύνω: Επιτήρηση, αναμόρφωση και δικαιοσύνη ανηλίκων μετά τον πόλεμο. Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις (εναλλακτικά).

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Avdela, E. (2006), "Emotions on Trial: judging Crimes of Honour in Post-Civil-War Greece" *Crime, Histoire & Sociétés*, Vol. 10. Nº 2.
- Bilbeny, N. (2015), *Justicia Compasiva. La justicia como cuidado de la existencia*. Madrid: Tecnos.
- Collier, J. (1975), Legal Processes. *Annual Review of Anthropology*, 4:121-144.
- Comaroff, J.L.; Roberts, S. (1981), *Rules and Processes. The Cultural Logic of Dispute in an African Context*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Fletcher, R. (2002), *Bloodfeud. Murder and Revenge in Anglo-Saxon England*. London: Penguin.
- Foucault, M. (1976), *Επιτήρηση και τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*. Αθήνα: Ράππας.
- Gluckman, M. (ed.) (1972), *The allocation of responsibility*, Manchester: Manchester University Press
- Gluckman, M. (1955), *Custom and Conflict in Africa*. Oxford: Blackwell
- Harris, O. (επιμ.) (1996), *Inside and Outside the Law: Anthropological Studies of Authority and Ambiguity*. London, New York: Routledge.
- Greenhouse, C. (1986), *Praying for Justice. Faith, Order, and Community in an American Town*, Ithaca: Cornell U.P.
- Malinowski, B. (1947) (1926), *Crime and Custom in Savage Society*. London: Kegan Paul
- Marquez R., Mazzola R. Terradas I. (επιμ.) (2022), *Vindictory Justice: Beyond Revenge and Law*, Springer Nature Switzerland AG.
- Miller, W.I. (1990), *Bloodtaking and Peacemaking*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Moore, B. (1978), *Injustice. The Social Bases of Obedience and Revolt*. Nova York, Macmillan
- Moore Falk, S. (2011), *Law and Anthropology: A Reader*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Nader, L. (2002), *The Life of the Law*, Berkeley: University of California Press. Caplan, P. (επιμ.). (1995), *Understanding Disputes: The Politics of Argument*. Οξφόρδη Providence: Berg.
- Pellet, A. (1999), "Can a State Commit a Crime? Definitely, Yes!" *European Journal of International Law*, 10 (2).
- Peters, E. (1990), "Aspects of the Feud". *The Bedouin of Cyrenaica. Studies in personal and corporate power*, Cambridge: CUP.
- Starr, June Jane F. Collier (επιμ.). (1989), *History and Power in the Study of Law: New Directions in Legal Anthropology*. Ίθακα και Λονδίνο: Cornell University Press.
- Terradas Saborit, I. (2008), *Justicia Vindictoria. De la ofensa e indefensión a la imprecación y el oráculo, la vindicta y el talión, la ordalía y el juramento, la composición y la reconciliación*. Madrid: CSIC.
- Young. I. M. (2011), *Responsabilidad por la justicia*. Madrid: Morata, Paideia.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

520110 ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ, ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ειρ. Τουνταςάκη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520110	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ, ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH205/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Είναι σε θέση να αναλύουν κριτικά την εκπαίδευση ως κυρίαρχο ιδεολογικό μηχανισμό των σύγχρονων εθνικών κρατών και να διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο συμβάλλει στις διεργασίες συγκρότησης και αναπαραγωγής της εθνικής ταυτότητας.
- Έχουν εξοικειωθεί με την ερευνητική ενασχόληση με τις διαφορετικές εκδοχές εθνικισμών και τις επιπτώσεις τους στη σχέση μεταξύ εθνοπολιτισμικής ετερότητας και εθνικής ταυτότητας στο επίπεδο της σχολικής τάξης.
- Είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τις σύγχρονες συνθήκες πολυπολιτισμικότητας που επιβάλλουν την αναίρεση του μονοπολιτισμικού και μονογλωσσικού σχολείου και την διαμόρφωση εναλλακτικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων.
- Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις γνώσεις που απέκτησαν ώστε να κατανοούν τη διασύνδεση των εθνοπολιτισμικών διαφορών με τις κοινωνικές και πολιτισμικές ιεραρχήσεις/ανισότητες στην εκπαίδευση καθώς και τη συνάρτηση των διαφορετικών πολιτικών διαχείρισης των διαφορών αυτών στο σχολείο με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Έχουν αποδεδειγμένη γνώση, κατανοούν και είναι σε θέση να εμβαθύνουν στη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στους ενοποιητικούς στόχους της εκπαίδευσης και τον σεβασμό των εθνοπολιτισμικών διαφορών.
- Έχουν την ικανότητα να ερμηνεύουν τη σχολική εμπειρία από την πλευρά των

διαφορετικών εθνοτικών/μειονοτικών ομάδων που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο των σύγχρονων εθνικών κρατών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κεντρικό άξονα του μαθήματος αποτελεί η ανθρωπολογική ανάλυση των πρακτικών που τα σύγχρονα δυτικά κράτη ακολουθούν προκειμένου να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν τα ζητήματα, τα οποία η πολυπολιτισμικότητα θέτει στο επίπεδο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σ' ένα πρώτο επίπεδο, η ιστορική σύνδεση των εκπαιδευτικών συστημάτων με τις ευρύτερες διαδικασίες διαμόρφωσης των εθνικών κρατών θα αποκαλύψει την ομογενοποιητική λειτουργία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, τον χαρακτήρα του σχολείου ως ιδεολογικού μηχανισμού του κράτους και τη θεμελιακή συμβολή του μονοπολιτισμικού και μονογλωσσικού σχολείου στις διεργασίες συγκρότησης και αναπαραγωγής της εθνικής ταυτότητας. Στη συνέχεια, η ανάλυση των σύγχρονων κοινωνικοπολιτικών συνθηκών, οι οποίες καθορίζονται από τον πολλαπλασιασμό των εθνοπολιτισμικών ετεροτήτων και των θρησκευτικών διαφορών θα τεκμηριώσει την ανάγκη απομάκρυνσης από τους στόχους μιας «εθνικής διαπαιδewγησης» και τη στροφή προς την οργάνωση εναλλακτικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων που απορρίπτουν τις ιεραρχικές κατηγοριοποιήσεις και τις στερεοτυπικές προκαταλήψεις.

Μέσα από την κριτική προσέγγιση των μοντέλων που αρχικά εξέφρασαν την εκπαιδευτική πολιτική των ευρωπαϊκών κρατών απέναντι στην εθνοπολιτισμική διαφορά και την ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού, θα διαφανούν οι παράγοντες που επέβαλαν τη μετατόπιση από το μοντέλο του «χωνευτηρίου» προς τη διαπολιτισμική προσέγγιση. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση, υπερβαίνοντας τις αγκυλώσεις της εθνοκεντρικής παιδαγωγικής πράξης και αναδεικνύοντας την έννοια του πολιτισμού σε σημαίνουσα κατηγορία για την ανάλυση και την ερμηνεία της μετανάστευσης και των κοινωνικών επιπτώσεών της, στηρίζεται στα δημοκρατικά ιδεώδη της ελευθερίας και της ισότητας και τείνει να καθιερωθεί ως κυρίαρχο «μέσο» για τη δημιουργία προϋποθέσεων συμμετρικής αλληλεπίδρασης των πολιτισμών. Ξεχωριστή ενότητα θα αποτελέσουν οι περιπτώσεις της «μειονοτικής» και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και θα συνδεθούν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με προφορική εξέταση. Οι φοιτητές/τριες καλούνται από ένα σύνολο 60 ερωτήσεων ανάπτυξης μικρών δοκιμίων, να επιλέξουν τρεις ερωτήσεις στις οποίες οφείλουν να	

	απαντήσουν. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες, οι οποίες δεν είναι απαλλακτικές αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Ασκούνη, Ν. & Α. Ανδρούσου (επιμ.) 2009. *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Προκλήσεις για την εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Αγγελόπουλος, Γ. 1997. «Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Οι όροι και η εξέλιξη του περιεχομένου τους», *Σύγχρονα Θέματα* 63 : 18-25.

Ασκούνη, Ν. και Θ. Θάνος (επιμ.) 2021. *Εθνοπολιτισμικές Διαφορές και Ανισότητες στην Εκπαίδευση. Κοινωνικοί Αποκλεισμοί και Πορείες Ένταξης*. Αθήνα, Gutemberg.

Ασκούνη, Ν. (2020), «Εκπαιδευτικές και κοινωνικές αλλαγές στη μειονότητα της Θράκης. Η συμβολή του Προγράμματος “Ένταξη και Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων”», *Σύγχρονα Θέματα*, 147-148, σ. 138-140.

Ασκούνη, Ν. (2014). «Μειονότητες και εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και ταξικές ανισότητες», *Σύγχρονα Θέματα*, 124, 25-32.

Ασκούνη, Ν. 2006. *Η Εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη. Από το περιθώριο στην προοπτική της κοινωνικής ένταξης*. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Βασιλάκη, Ρ. 2010. «Πολυπολιτισμικότητα και αντιεθνικιστικός λόγος στη σύγχρονη Ελλάδα: μια κριτική επισκόπηση», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 36 :5-36.

Βεντούρα, Λ. 2009. «Εθνικό κράτος και σύγχρονες μεταναστεύσεις: πολιτικές, τάσεις, προσεγγίσεις», *Σύγχρονα Θέματα* 107 : 23-36.

Βεντούρα, Λ. 2004. «Εθνικισμός, ρατσισμός και μετανάστευση στη σύγχρονη Ελλάδα». Στο Μ. Παύλου – Δ. Χριστόπουλος (επιμ.) *Η Ελλάδα της μετανάστευσης. Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*. Αθήνα, ΚΕΜΟ, Κριτική, σσ. 174-204.

Βεντούρα, Λ. 1994. *Μετανάστευση και Έθνος. Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις*. Αθήνα, ΕΜΝΕ, Μνήμων.

Βουτυρά, Ε. 2006. «Ανάμεσα σε δύο πατρίδες: Ετερότητα και παλιννόστηση από την πρώην ΕΣΣΔ στην Ελλάδα. Η περίπτωση των “Ρωσοποντίων”». Στο Α. Παπαταξιάρχης (επιμ.) *Περιπέτειες της ετερότητας. Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα, Αλεξάνδρεια, , σσ. 267-295.

Gellner, E. 2002. *Εθνικισμός. Πολιτισμός, Πίστη και Εξουσία* (μτφρ. Λ. Παπαδάκη). Αθήνα, Αλεξάνδρεια, (ιδιαίτερα κεφ. 1,2).

Γκόβαρης, Χ. 2001. *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα, Ατραπός.

- Δαλκαβούκης, Β. και Γ. Μαυρομμάτης (επιμ.) 2023. *Προς μια Εθνογραφία της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα, Κριτική.
- Δαμανάκης, Μ. 2000. *Η εκπαίδευση των Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική Προσέγγιση*. Αθήνα, Gutenberg.
- Κουζέλης, Γ. 1997. «Από τη μη-αναγνώριση στην παραγνώριση της διαφοράς» *Σύγχρονα Θέματα*, 63: 45-48.
- Κουλούρη, Χ. 1993 . «Το έθνος ως χώρος. Όψεις του ελληνικού εθνικισμού στη διδασκαλία της γεωγραφίας» *Διαβάζω*, 322: 64-65.
- Λέκκας, Π. 1996. *Η Εθνικιστική Ιδεολογία. Πέντε υποθέσεις εργασίας στην ιστορική κοινωνιολογία*. Αθήνα, Κατάρτι (ιδιαίτερα κεφ. 3, Η εθνική ταυτότητα σ.139-163).
- Μιτίλης, Α. 1998. *Οι μειονότητες μέσα στη σχολική τάξη. Μια σχέση αλληλεπίδρασης*. Αθήνα, Οδυσσέας.
- Ονσούνγλου, Ι. 1997. «Κριτική στη μειονοτική εκπαίδευση», *Σύγχρονα Θέματα* 63: 61-64.
- Παπαρρηγόπουλος, Ξ. 1999. «Η πολυπολιτισμικότητα ως σύγχρονο πρόβλημα», *Επιστήμη και Κοινωνία* 2-3:1-25.
- Παπαταξιάρχης, Α. 2009 «Στην άκρη του βλέμματος. Η κρίση της «φιλοξενίας» την εποχή των διαπερατών συνόρων», *Σύγχρονα Θέματα* 107: 67-74.
- Πασχαλίδης, Γ. 1999. «Η πολιτισμική ταυτότητα ως δικαίωμα και ως απειλή». Στο Χ. Κωνσταντοπούλου (κ.α) (επιμ.) *«Εμείς» και οι «Άλλοι» Αναφορά στις Τάσεις και τα Σύμβολα*, Αθήνα, Εκδ. Τυπωθήτω, Γ. Δαρδανός, , σσ.73-84.
- Πετράκου, Η. 2001. «Η κατασκευή της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία». Στο Α. Μαρβάκης (κ.α) (επιμ.) *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, σσ. 31-56.
- Στάθη, Π. 1997. «Τα τουρκικά εγχειρίδια στη Θράκη», *Σύγχρονα Θέματα* 63: 65-67.
- Ταϊήλορ, Τ. 1997. *Πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα, Πόλις.
- Τρέσσου, Ε. 1997. «Μειονοτική Έκπαίδευση στη Θράκη: Τα αίτια της αποτυχίας» , *Σύγχρονα Θέματα*, 63: 49-53.
- Τρουμπέτα, Σ. 2001. *Κατασκευάζοντας ταυτότητες για τους μουσουλμάνους της Θράκης. Το παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων*. Αθήνα, ΚΕΜΟ, Εκδ. Κριτική.
- Turner, T. 1993. «Anthropology and multiculturalism: What is Anthropology that Multiculturalism Should Be Mindful of It?» *Cultural Anthropology* 8 (4): 411-429.
- Τσιτσελίκης, Κ. και Δ. Χριστόπουλος (επιμ.) 1997. *Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα. Μια συμβολή των Κοινωνικών Επιστημών*. Αθήνα, Κριτική.
- Φραγκουδάκη, Α. και Θ. Δραγώνα (επιμ.) 1997. «Τι είν' η πατρίδα μας;» *Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση*. Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Χριστόπουλος, Δ. , 2001. «Το τέλος της εθνικής ομο(οι)γένειας: παραδοσιακές και νέες μορφές ετερότητας στην Ελλάδα». Στο Α. Μαρβάκης (κ.α) (επιμ.) *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, σσ. 57-80.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα στο syllabus του μαθήματος, το οποίο είναι αναρτημένο στο site του μαθήματος (open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου).

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Intercultural Education

Journal for Multicultural Education
Journal of Linguistics and Intercultural Education

520139 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων: Καθηγητής Λ. Οικονόμου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520139	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH132/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Έχουν κατανοήσει κριτικά τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του λαϊκού πολιτισμού στην ανθρωπολογία και τις κοινωνικές επιστήμες.
- Μπορούν να εντοπίζουν τις διαφορετικές νοηματοδοτήσεις και χρήσεις της λαϊκότητας στο δημόσιο λόγο και αντιλαμβάνονται τον πολιτικό και πολιτισμικό αντίκτυπο του λαϊκού πολιτισμού στις σύγχρονες κοινωνίες.
- Έχουν κατανοήσει κριτικά τις σύγχρονες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της λαϊκής μουσικής και έχουν εξοικειωθεί με τις μεθόδους έρευνας των διαφορετικών λαϊκών μουσικών ειδών.
- Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για τα διαφορετικά είδη της ελληνικής «λαϊκής» μουσικής του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα και έχουν αντιληφθεί τις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές τους διαστάσεις.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το λαϊκό είναι μια διαφιλονικούμενη έννοια που έχει προσλάβει στο παρελθόν και εξακολουθεί να έχει ποικίλα και αντικρουόμενα νοήματα. Το πρώτο μέρος του μαθήματος επιδιώκει να διασαφηνίσει αυτή τη πολλαπλότητα και τη σύγχυση και εξετάζει τις διαφορετικές νοηματοδοτήσεις του λαϊκού πολιτισμού στις κοινωνικές επιστήμες και το δημόσιο λόγο των νεωτερικών κοινωνιών, και τους τρόπους με τους οποίους κατανοείται και μελετάται στη σύγχρονη ανθρωπολογία. Το μάθημα εστιάζεται στη συνέχεια στην ανθρωπολογική μελέτη της λαϊκής (popular) μουσικής και εξετάζει τις σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της μουσικής επικοινωνίας, των λαϊκών μουσικών ειδών και των ανθρώπων που εμπλέκονται σ' αυτά. Το τρίτο μέρος του μαθήματος εστιάζεται, στο ελληνικό «λαϊκό» τραγούδι και εξετάζει διαφορετικές όψεις της ιστορίας, του πολιτισμού και των συμβολικών του αναπαραστάσεων καθώς και της σημασίας του στη διαμόρφωση του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού. Το τέταρτο μέρος είναι αφιερωμένο στις παρουσιάσεις των εργασιών των φοιτητών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις-εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	48
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	38
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από τέσσερα ή πέντε συνολικά θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες και να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν εργασίες πάνω σε διαφορετικά μουσικά είδη. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Οικονόμου Λεωνίδα, 2023, *Τα Ερωτικά του Καζαντζίδη. Έρωτας και Φύλο στο Λαϊκό Τραγούδι*, Αθήνα: Εκδόσεις Μωβ.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Κείμενα αναρτημένα στο open-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

520147 **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ (19ος – ΠΡΩΤΕΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ 20^{ου})** **ΕΠ**
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νίκη Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520147	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ (19ος αιώνας-πρώτες δεκαετίες 20ου)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH145/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Θα έχουν κατανοήσει και θα έχουν εμβαθύνει συστηματικά στις βασικές αρχές της ιστορικής έρευνας και μεθόδου, ενός ερευνητικού πεδίου κομβικής σημασίας για τις κοινωνικές επιστήμες και συγγενικό με αυτό της κοινωνικής ανθρωπολογίας.
- Θα έχουν ασχοληθεί ερευνητικά, με αφορμή τα μεθοδολογικά-ερμηνευτικά ζητήματα που τίθενται κατά τη διάρκεια του εξαμηνιαίου μαθήματος στις παραδόσεις, με τα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα και τα επιστημολογικά μοντέλα που διαμόρφωσαν τους κύριους ιστοριογραφικούς σταθμούς, άρα και τον τρόπο πλαισίωσης και κατανόησης των ιστορικών φαινομένων, και ιδίως των μετασχηματισμών/μεταβάσεων.
- Θα έχουν μελετήσει και θα έχουν εμβαθύνει σε βασικά φαινόμενα και διαδικασίες (π.χ. διαδικασία χειραφέτησης, διεκδίκηση αυτονομίας/ανεξαρτησίας, εθνικισμός, σχέσεις

κράτους και εκκλησίας, χρήσεις του αυτοκρατορικού παρελθόντος στο παρόν, διαδικασίες φιλελευθεροποίησης και εκδημοκρατισμού, κρατικές δομές και σημασία του στρατού, κοινωνικές ανακατατάξεις και ιεραρχήσεις, εκκοσμίκευση κ.λ.π.) που προσδιόρισαν τις βαλκανικές διαδρομές, συγκριτικά και μεμονωμένα, κατά τον μακρύ 19^ο αιώνα. Ιδίως η δυνατότητα βαθύτερης και καλύτερης θέασής τους μέσα από τη χρήση της συγκριτικής μεθόδου και της ένταξης των βαλκανικών διαδρομών στο ευρωπαϊκό κάδρο της νεωτερικότητας. Η αναζήτηση την ίδια στιγμή της «ιδιαιτερότητας» της εκάστοτε βαλκανικής ιστορικής περίπτωσης.

- Θα έχουν αποκτήσει καλή και στέρεα γνώση της ελληνικής και ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας που παρέχει τα βασικά ερμηνευτικά, ευαίσθητα στην ιστορικότητα, σχήματα για ζητήματα ταυτότητας, εθνικισμού, μετασχηματισμών, αλλαγών, και ειδικότερα τη δυνατότητα προσέγγισης των ζητημάτων από την πλευρά των ίδιων των υποκειμένων. Η μελέτη και ανάδειξη της σημασίας επιπλέον του ιδεολογικού πεδίου, των νοοτροπιών, των πολιτισμικών πρακτικών, μεγέθη κομβικά στη διαμόρφωση της «ιδιαιτερότητας» ιστορικής κουλτούρας.
- Θα έχουν εστιάσει στους όρους με τους οποίους εμφανίζεται ιστορικά ο όρος Βαλκάνια, συνοδευόμενος από την πρώτη στιγμή από αρνητικές συνδηλώσεις και στερεότυπα. Η δυναμική αυτού του οριενταλιστικού Λόγου, η σημασία της Ευρώπης και της Δύσης στην κατασκευή και αναπαραγωγή του, καθώς και οι όροι ιδιοποίησης του από τους λαούς των Βαλκανίων κατά τον μακρύ 19^ο αιώνα.
- Θα έχουν αναπτύξει κριτική γνώση και ιστορική μέθοδο.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσει, μέσα από τη συγκριτική ανάγνωση της ιστορίας των βαλκανικών κοινωνιών, τις βασικές μεταβάσεις που τις προσδιόρισαν κατά τη μακρά διάρκεια του 19ου αιώνα και των πρώτων δεκαετιών του 20ου. Να εστιάσει στην «ιδιαιτερότητα» της καθημιάς ιστορικής διαδρομής, αλλά, ιδίως, να ανιχνεύσει τους κοινούς ή παράλληλους βηματισμούς που πραγματοποίησαν οι βαλκανικοί λαοί στη δυναμική πορεία διαπραγμάτευσης της ταυτότητάς τους. Πιο συγκεκριμένα θα μελετηθούν το αυτοκρατορικό παρελθόν• οι μηχανισμοί οικοδόμησης εθνικής συνείδησης σε συνάρτηση με τα «ανατολικά ζητήματα» που προσδιόρισαν καθοριστικά την επιδίωξη του έθνους-κράτους στα Βαλκάνια• η απολυταρχική εμπειρία• οι διαδικασίες φιλελευθεροποίησης και εκδημοκρατισμού, καθώς και οι εναλλακτικές απόπειρες εκσυγχρονισμού• το πέρασμα στην πολιτική των μαζών, καθώς και οι αυταρχικές πρακτικές, τα πραξικοπήματα αλλά και γενικότερα η συνύπαρξη «βίαιων» και «ειρηνικών» μέσων διακυβέρνησης. Παράλληλα, θα εστιάσουμε στη δυναμική, εξελισσόμενη (φαντασιακή ή μη) κατασκευή αυτής καθ' εαυτής της «έννοιας των Βαλκανίων».

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου

	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται προφορικά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν τρία θέματα/ερωτήματα, έχοντας αφενός τον απαραίτητο χρόνο να προετοιμαστούν καθώς και τη δυνατότητα διευκρινιστικών ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες και να εκπονήσουν για συγκεκριμένα, σχετικά με το μάθημα, ζητήματα, χρησιμοποιώντας ποικίλες πηγές και σημαντικά μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής επιστήμης. Η εργασία, η οποία παρουσιάζεται και προφορικά στο μάθημα, δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Κοππά, Μαριλένα, *Η συγκρότηση των κρατών στα Βαλκάνια (19ος αιώνας): Τρεις και μία περιπέτειες*. Αθήνα: Λιβάνης, 2002.

Μ. Μαζάουερ, *Τα Βαλκάνια*, Αθήνα: Πατάκης, 2002.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία (ενδεικτική)

St. Pavlowitch, (2005), *Ιστορία των Βαλκανίων 1804-1945*, (μτφρ. Λ. Χασιώτης), Θεσσαλονίκη: Βάνιας

Μ. Μαζάουερ, (2002, β' έκδοση), *Τα Βαλκάνια*, (μτφρ. Κ. Κουρεμένος), Αθήνα: Πατάκης

B. Jelavich, *Ιστορία των Βαλκανίων II, 18-19ος αιώνας*, Αθήνα: Πολύτροπον, 2006

M. Todorova (ed), *Balkan Identities. Nation and Memory*, London: Hurst & Company

Μ.Θ.Λάσκαρης, *Το Ανατολικόν Ζήτημα (1800-1923)*, τ. Α'. Αθήνα: Επίκεντρο, 2006

Μ. Κοππά, *Η συγκρότηση των κρατών στα Βαλκάνια, 19^{ος} αιώνας. Τρεις και μία περιπέτειες*, Αθήνα: Λιβάνης, 2002

B. Κ. Γούναρης, *Τα Βαλκάνια των Ελλήνων. Από τον Διαφωτισμό έως τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα: Επίκεντρο, 2007.

Άλλα βοηθήματα

Από τα πρώτα μαθήματα θα μοιραστεί και η σχετική, ενδεικτική βιβλιογραφία, καθώς και οι θεματικοί άξονες των παραδόσεων.

Με βάση τα θέματα των εργασιών δίνεται και διεξοδική, εξειδικευμένη βιβλιογραφία.

520149

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων/ούσα: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520149	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα έχουν:

- Εξοικειωθεί με τις βασικές αναλυτικές έννοιες και τα κεντρικά ρεύματα της ανθρωπολογίας του χώρου
- Κατανοήσει τις σύγχρονες διαδικασίες παραγωγής και μετασχηματισμού του αστικού χώρου σε μητροπόλεις του Δυτικού κόσμου αλλά και του Παγκόσμιου Νότου
- Αποκτήσει τα κατάλληλα μεθοδολογικά εφόδια για διεξαγωγή επιτόπιας έρευνας σε σύνθετα και δυναμικά περιβάλλοντα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Συνηθίζουμε να θεωρούμε το χώρο ως μια αφηρημένη διάσταση μέσα στην οποία λαμβάνουν χώρα οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Το μάθημα αντίθετα προβάλλει την έννοια του χώρου ως ενεργά εμπλεκόμενου στην ανθρώπινη δραστηριότητα και εμπειρία. Ο χώρος δεν είναι μόνο κοινωνικά και πολιτισμικά παραγόμενος, αλλά είναι παράλληλα καθοριστικός στη διαμόρφωση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και κοινωνικών σχέσεων. Στο μάθημα γίνεται αναδρομή σε ανθρωπολογικές προσεγγίσεις του χώρου, από παλαιότερες θετικιστικές, λειτουργιστικές και δομιστικές, έως πιο πρόσφατες που αναδεικνύουν την πολιτική διάσταση του χώρου. Μέσα από ποικίλες εθνογραφικές μελέτες εξετάζονται διαφορετικές εμπειρίες του χώρου που δεν έχουν απαραίτητα σχέση με κυρίαρχες δυτικές. Θα εξετάσουμε πώς ανθρωπολόγοι και άλλοι στοχαστές έχουν μελετήσει (τόσο σε δυτικά όσο και σε μη δυτικά γεωγραφικά πλαίσια) τους οικιακούς χώρους, τη σχέση χώρου και φύλου, χώρου και έ-

θνους, τον χώρο ως πεδίο άσκησης εξουσίας και ελέγχου, τους αμφισβητούμενους χώρους και τις αστικές αναδιαρθρώσεις. Τέλος θα εξετάσουμε τη σχέση χώρου και ανθρωπολογικού πεδίου (field) με σημείο αναφοράς την επιτόπια έρευνα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένες θεματικές του μαθήματος. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Γιαννακόπουλος Κ. & Γιαννιτσιώτης Γ. (επιμ.) 2010. *Αμφισβητούμενοι Χώροι στην Πόλη: Χωρικές Προσεγγίσεις του Πολιτισμού*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Bourdieu, P. (2006 [1980]). Η κατοικία ή ο κόσμος αντεστραμμένος. Στο P. Bourdieu *Η Αίσθηση της Πρακτικής*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Gupta, A. & J. Ferguson. (1992). *Πέρα από την κουλτούρα: Χώρος, ταυτότητα και η πολιτική της διαφοράς*. Στο Κυριακάκης, Γ. & Μ. Μιχαηλίδου (επιμ.) *Η προσέγγιση του Άλλου. Ιδεολογία, Μεθοδολογία και Ερευνητική Πρακτική*. Αθήνα : Μεταίχμιο

Harvey, D. (2007). *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας. Διερεύνηση των απαρχών της πολιτισμικής μεταβολής*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Παπαταξιάρχης, Ε. (1992). Από τη σκοπιά του φύλου: Ανθρωπολογικές θεωρήσεις της σύγχρονης Ελλάδας. Στο Ε. Παπαταξιάρχης και Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις* Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αιγαίου και εκδόσεις Αλεξάνδρεια (σελ. 11-98)

Φουκώ , Μ. 1987. «Χώρος, γνώση και εξουσία. Συζήτηση με τον Paul Rabinow τον Μάρτιο του 1982», στο Φουκώ. Μ., *Εξουσία, γνώση και ηθική* (μτφρ. Ζ. Σαρίκας), Αθήνα: Ύψιλον, σ. 61-69

Carsten J. & S. Hugh-Jones(eds.) 1995. *About the house: Levi-Strauss & beyond*. Cambridge:

UP * Introduction (pages 1-46)

C. M. Hann (1998). 'Introduction: The Embeddedness of Property' from *'Property Relations: Renewing the Anthropological Tradition'* (particularly 'Property in Anthropology')

King, A. (1976). *Colonial Urban Development: Culture, Social Power and Environment*. London: Routledge

Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Cambridge and New York: Blackwell

Low, S. & Lawrence-Zuniga, D. (2003). "Locating Culture" στο Low, S. και Lawrence-Zuniga, D (επιμ.) *The anthropology of Space and Place*. Oxford: Blackwell, pp 1-47

Low, S.M. (2017) *Spatializing culture: The ethnography of space and place*. London: Routledge, Taylor & Francis Group

520163

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Σ. Μπουκάλα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520163	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH198/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση να απαντήσουν θεωρητικά ζητήματα όπως:

- Πως διαφοροποιείται η γλώσσα από τον Λόγο και πως σχετίζεται ο Λόγος με τις κοινωνικές πρακτικές;
- Ποιοι οι στόχοι και οι πρακτικές της Ανάλυσης του Λόγου και ποια η διαφορά ανάμεσα στην Ανάλυση του Λόγου και την Κριτική Ανάλυση του Λόγου;
- Πως μελετάται ο πολιτικός Λόγος, ο Λόγος των ΜΜΕ και ο Λόγος των μέσων κοινω-

νικής δικτύωσης;

- Πως μπορεί να συνδυαστεί η Κριτική Ανάλυση Λόγου με την εθνογραφία;

Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να έχουν κατανοήσει κριτικά τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του Λόγου και να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη μέθοδο της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου. Η παρουσίαση μιας σειράς σύγχρονων ερευνών στο πλαίσιο του μαθήματος αποσκοπεί στη συμμετοχή των φοιτητών στην διαδικασία της ανάλυσης κειμένων, την εξοικείωσή τους με τον διττό χαρακτήρα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου ως θεωρίας και μεθοδολογίας, καθώς και στη κατανόηση του συνδυασμού κοινωνικών επιστημών και Κριτικής Ανάλυσης Λόγου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο Λόγος είναι έννοια που παραμένει αμφίσημη παρόλο που από τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα κατέχει σημαντική θέση στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Το μάθημα αυτό αναδεικνύει την πολυπλοκότητα της έννοιας του Λόγου αντλώντας από τους τομείς της γλωσσολογίας και της κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας. Η ανάλυση Λόγου αποσκοπεί στην μελέτη του τρόπου που οι λέξεις και οι προτάσεις συνδέονται με κοινωνικές πρακτικές και γνωσιακές λειτουργίες. Ειδικότερα, η Κριτική Ανάλυση Λόγου εμβαθύνει σε ζητήματα που σχετίζονται με τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα αντικατοπτρίζει ή νομιμοποιεί σχέσεις εξουσίας και θέματα ανισότητας στον κοινωνικό ιστό. Υπό το πρίσμα αυτό, το μάθημα αρχικά εστιάζει σε ζητήματα θεωρίας του Λόγου και τονίζει τις σχέσεις γλώσσας, πολιτισμού και κοινωνίας. Στη συνέχεια των διαλέξεων, η παρουσίαση και επεξήγηση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων (σχολών) της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, οι οποίες αξιοποιούν και αντλούν από το θεωρητικό πλαίσιο της ρητορικής, της επιχειρηματολογίας, της πραγματολογίας, της πολιτικής επικοινωνίας και της κοινωνικής θεωρίας αποσκοπεί στην ευρύτερη μελέτη πολιτικών και κοινωνικών λόγων. Επιπλέον, μέσα από την παρουσίαση μιας σειράς παραδειγμάτων από σύγχρονες μελέτες που αντλούν από την Κριτική Ανάλυση του Λόγου, το μάθημα επιχειρεί να αναδείξει ζητήματα ανάλυσης πολιτικού Λόγου, αλλά και Λόγου στα ΜΜΕ, καθώς και τη σύνθεση εθνογραφίας και ανάλυσης Λόγου.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43

	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα στα οποία θα πραγματοποιήσουν Κριτική Ανάλυση Λόγου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν εργασίες και παρουσιάσεις και στα πλαίσια των διαλέξεων οι οποίες αποσκοπούν στην καλύτερη κατανόηση των θεωριών και μεθοδολογιών που σχετίζονται με την Κριτική Ανάλυση του Λόγου. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Μπουκάλα, Σ. και Στάμου Α. (2020). Κριτική Ανάλυση Λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα. Αθήνα: Νήσος

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

- Boukala, S. (2016) 'Rethinking Topos in the Discourse Historical Approach: Endoxon seeking and argumentation in the Greek media discourses on Islamist terrorism'. In *Discourse Studies*.
- Boukala, S. & Dimitrakopoulou, D. (2018) 'Absurdity and 'blame game' within the Schengen area: Analysing Greek political and media discourses on the refugee crisis. In *Journal of Immigrant and Refugee Studies*. 16:1-2, pp.179-197.
- Boukala, S. & Dimitrakopoulou, D. (2016) 'The Politics of Fear vs The Politics of Hope: Analysing the 2015 Greek election and Referendum campaigns- A Discourse Historical Approach'. In *Critical Discourse Studies*. Vol. 14, No1, pp.39-55.
- Chouliaraki, L. and Fairclough, N. (1999) *Discourse in Late Modernity: Rethinking Critical Discourse Analysis*. Edinburgh: EUP.
- Fairclough, N. (1992) *Discourse and Social Change*. London: Polity.
- Fairclough, N. (1995) *Critical Discourse Analysis*. London: Longman.
- Fairclough, N. (2001) *Language and Power*. London: Longman.
- Fairclough, N. and Wodak, R. (1997) 'Critical Discourse Analysis', Van Dijk, T. (ed.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction Vol.2. Discourse as Social Interaction*. London: Sage. 258–84.
- Howarth, D. (2008) *Η Έννοια του Λόγου*. Αθήνα: Πολύτροπον.
- Jaworski, A. & Coupland, N. (Eds.) (2014) *The Discourse Reader* 3rd edition. Abingdon: Routledge.
- Krzyzanowski, M. (2011) Ethnography and Critical discourse analysis. In *Critical Discourse Studies*.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2003) *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Reisigl, M. and Wodak, R. (2001) *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Anti-semitism*. London: Routledge.
- Reisigl, M. and Wodak, R. (2009[2016]) 'The Discourse Historical Approach', In Wodak, R. and Meyer, M. (eds), *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Van Dijk, T. (ed.) (1997) *Discourse as social interaction*. London: Sage Publications.
- Wodak, R. & Meyer, M. (Eds.) (2009) *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2nd revised edi-

tion (London: Sage).

Wodak, R. (2015) *The Politics of Fear: What Right Wing Populist Discourses Mean*. London: Sage.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Critical Discourse Studies

Discourse & Society

Discourse Studies

Journal of Language & Politics

520168 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Α. Αγγελίδου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520168	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΌΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH149/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις διαδικασίες κοινωνικού μετασχηματισμού στις κοινωνίες της Ανατολικής Ευρώπης και η σύνδεση των τοπικών μετασχηματισμών με τις παγκόσμιες διαδικασίες του ύστερου καπιταλισμού.
- Η προβληματοποίηση όρων όπως «μετάβαση», «μετασοσιαλισμός», «Ανατλοική Ευρώπη» και η διερεύνηση της συνεισφοράς τους στην παραγωγή και διαίωηση

στερεοτύπων για τις εν λόγω κοινωνίες.

- Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την ανθρωπολογική βιβλιογραφία γύρω από το συγκεκριμένο αντικείμενο και η καλλιέργεια του ανθρωπολογικού τρόπου ανάλυσης του σύγχρονου κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι.
- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της επιστημονικής επεξεργασίας κειμένων (αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας και πηγών, ανάγνωση και απόδοση επιστημονικών κειμένων κλπ).
- Η εξάσκηση των δυνατοτήτων κριτικής προφορικής παρουσίασης κατά τη διάρκεια του μαθήματος των άρθρων του φακέλου τα οποία περιλαμβάνονται στην ύλη του μαθήματος ή γραπτής εργασίας στη βάση κειμένων από την προτεινόμενη βιβλιογραφία.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει να φέρει τους/τις φοιτητές/τριες σε επαφή με τις βασικές συζητήσεις που αναπτύχθηκαν στο χώρο της ανθρωπολογίας γύρω από τα ζητήματα των κοινωνικοοικονομικών και πολιτισμικών μετασχηματισμών με αφετηρία την εθνογραφική μελέτη των σοσιαλιστικών και μετασοσιαλιστικών κοινωνιών της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης. Με γνώμονα το ερώτημα τι νέο έχει να προσφέρει στην ανθρωπολογική/κοινωνική θεωρία και μεθοδολογία η μελέτη αυτών των μέχρι πρόσφατα - σχετικά- άγνωστων στους ανθρωπολόγους κοινωνιών, το μάθημα προσεγγίζει κριτικά έννοιες όπως «σοσιαλισμός», «μετασοσιαλισμός», «μετάβαση» ή «κοινωνικοί μετασχηματισμοί», όπως αυτές επανοηματοδοτήθηκαν έπειτα από την πτώση του Σοσιαλιστικού Συνασπισμού. Επίσης, μέσα από την παρουσίαση ποικίλων εθνογραφικών παραδειγμάτων και εθνογραφικού υλικού από έρευνες της διδάσκουσας στη Βουλγαρία, πραγματεύεται τη δυναμική των κοινωνικών μετασχηματισμών στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης. Τέλος, καθώς την τελευταία δεκαετία οι εθνογραφικές έρευνες για την ΑΕ συνομιλούν ολοένα και περισσότερο με τις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της παγκοσμιοποίησης και πραγματεύονται έννοιες όπως ο «νεοφιλελευθερισμός» ή ο «εξευρωπαϊσμός», θα ενδιαφερθούμε για τους τρόπους με τους οποίους οι σύγχρονες εθνογραφίες συμμετέχουν ενεργά στον κριτικό προβληματισμό σχετικά με τα νέα πολιτισμικά μορφώματα που παράγονται στις συνθήκες του ύστερου καπιταλισμού και τις ποικίλες μορφές που παίρνει στις μέρες μας η διασύνδεση του τοπικού με το παγκόσμιο.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση power point, οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού. Χρήση e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού	45

	παραδόσεων	
	Τελική εξέταση	1
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται προφορικά στην ελληνική γλώσσα. Οι φοιτητές/τριες μπαίνουν στην αίθουσα σε ομάδες 5 ατόμων, απαντούν σε ερωτήσεις από δύο διαφορετικές θεματικές ενότητες με ελεύθερη χρήση βιβλίων και σημειώσεων. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να συμμετάσχουν στο μάθημα με εβδομαδιαίες παρουσιάσεις ή/και να πραγματοποιήσουν γραπτή εργασία, οι οποίες υπολογίζονται στην τελική βαθμολόγηση σε ποσοστό 30%-40% της τελικής βαθμολογίας. Η ύλη γνωστοποιείται έγκυρα στο e-class καθώς και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγραμματα:

Ευτυχία Βουτυρά και Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν (επιμ.), *Ανάμεσα σε παρελθόν και παρόν: Εθνογραφίες του μετασοσιαλιστικού κόσμου*, Αθήνα, Κριτική 2007.

Godelier Maurice, 1987, *Η Θεωρία της Μετάβασης στο Μαρξ*, Αθήνα, Gutenberg.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Burawoy Michael and Verdery Katherine (eds.), 1999, *Uncertain Transition: Ethnographies of Change in the Postsocialist World*, Lanham, Boulder, New York, London, Rowan & Littlefield Publishers, INC.

Crampton Richard, 1994, *Eastern Europe in the Twentieth Century*, London, Routledge.

Creed Gerald, 1998, *Domesticating Revolution: From Socialist Reform to Ambivalent Transition in a Bulgarian Village*, University Park, Pennsylvania, The Pennsylvania State University Press.

Hann Chris, 1993, (ed.), *Socialism: Ideals, Ideologies, and Local Practice*, London and New York, ASA Monographs, Routledge.

Hann Chris, 2002, (ed.), *Post-socialism: Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia*, London and New York, Routledge.

Todorova Maria, Dimou Augusta, and Stefan Troebst (eds.), 2014, *Remembering Communism: Private and Public Recollections of Lived Experience in Southeast Europe*, Budapest: Central European University Press.

Van Boeschoten R. - Danforth L., *Παιδιά του Ελληνικού Εμφυλίου. Πρόσφυγες και Πολιτική της Μνήμης*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Verdery Katherine, (υπό δημοσίευση), *Τι ήταν ο σοσιαλισμός, και τι θα έρθει μετά την πτώση του;*

Wolff Larry, 1994, *Inventing Eastern Europe: The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment*, Stanford, California, Stanford University Press.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

520174

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ε. Τουνταςάκη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520174	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH151/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- είναι σε θέση να κατανοούν τη διαλεκτική σχέση ανθρωπολογίας και μουσειολογίας
- έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της «συλλογής», του μουσείου και μπορούν να κατανοούν την εξέλιξη του μουσειακού θεσμού μέσα στον χρόνο
- είναι σε θέση να αναλύουν κριτικά το μουσείο ως θεμελιακό μηχανισμό συγκρότησης και διάχυσης ιδεολογικών μηνυμάτων
- έχουν αποδεδειγμένη γνώση, κατανοούν και είναι σε θέση να εμβαθύνουν στη λειτουργία των ανθρωπολογικών μουσείων και τη σημασία τους για την ανάπτυξη της ανθρωπολογικής επιστήμης
- έχουν την ικανότητα να ερμηνεύουν τη συμβολή των ελληνικών πολιτισμικών μουσείων στις διεργασίες κατασκευής της ιστορικής συνέχειας του ελληνικού πολιτισμού
- έχουν καλλιεργήσει και μπορούν να αναπτύσσουν κριτικές θέσεις αναφορικά με τα σύγχρονα μουσεία και τις δράσεις τους

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες που οδήγησαν στη δημιουργία των μουσείων, την εξέλιξη του μουσειακού θεσμού μέσα στον χρόνο και τη θέση του μουσείου στη σύγχρονη πραγματικότητα. Η ανάλυση εστιάζει στις διαδικασίες και τους μηχανισμούς, οι οποίοι αντλώντας από την αυθεντία της «αντικειμενικής» επιστημονικής γνώσης, από πολύ νωρίς ανέδειξαν τα μουσεία ως έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς συγκρότησης και αναπαραγωγής της κρατικής ιδεολογίας, ως θεμελιώδη πολιτικό

μηχανισμό διαμόρφωσης και διάχυσης ιδεολογικών μηνυμάτων. Υπ' αυτούς τους όρους, το νεότερο μουσείο εξετάζεται ως θεσμός αναπαράστασης και κατασκευής νοημάτων, ως μηχανισμός παραγωγής και οργάνωσης επινοημένων αφηγήσεων αναφορικά με την εθνική ταυτότητα και το ιστορικό παρελθόν.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους συγκρότησης των μουσειακών συλλογών και στη δημιουργία των ανθρωπολογικών μουσείων. Οι ανθρωπολογικές εκθέσεις αναλύονται ως αναπαραστάσεις της ετερότητας αλλά και ως προτάσεις ανακατασκευής και ανάδειξης της εθνικής ταυτότητας.

Εξάλλου μέσα από τη μελέτη των ελληνικών πολιτισμικών μουσείων (αρχαιολογικών, λαογραφικών κ.α) αναδεικνύεται η συμβολή τους στις διεργασίες κατασκευής της ιστορικής συνέχειας του ελληνικού πολιτισμού, όπως και στις διαδικασίες αναδιαπραγμάτευσης των συμβολικών σημασιών του παρελθόντος που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του έθνους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με γραπτή εξέταση. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να αναπτύξουν ένα θέμα (υποχρεωτικό για όλες/ους) με τη μορφή μικρού δοκιμίου και να επιλέξουν δύο από τρεις ερωτήσεις δοκιμακού τύπου που καλύπτουν ολόκληρη την ύλη και αφορούν στον κριτικό σχολιασμό θεωρητικών προσεγγίσεων και εθνογραφικών παραδειγμάτων. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος ενώ λεπτομέρειες προσδιορίζονται και στο e-class.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Sharon Macdonald (επιμ.) 2006 [2012], *Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές. Ένας πλήρης Οδηγός*. (μτφρ. Δ. Παπαβασιλείου) Αθήνα, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Amiria, Henare 2005. *Museums, Anthropology and Imperial Exchange*. New York: Cambridge University Press.

Ames, M. 1986. *Museums, the Public and Anthropology. A study on the Anthropology of Anthropology. Vancouver and New Delhi*, University of British Columbia Press.

Ames, M. 1992. *Cannibal Tours and Glass Boxes. The Anthropology of Museums*. Vancouver, UBS.

Bourdieu, P. – A. Darbel, 1969. *L'amour de l'art. Les musées d'art européens et leur public*. Paris, Ed. De Minuit.

Bennett, T. 1995. *The birth of the museum. History, Theory, Politics*. London, Routledge.

Clifford, J. 1988. "On collecting art and culture". Στο *The Predicament of Culture. Twentieth-century ethnography, literature and art*. Cambridge, Mass, Harvard Univ. Press.

Γκαζή, Α. 1999. «Από τις μούσες στο μουσείο: η ιστορία ενός θεσμού διά μέσου των αιώνων» *Αρχαιολογία και Τέχνες* 70 : 39-46.

Γκαζή, Α. 1999. « Η έκθεση των αρχαιοτήτων στην Ελλάδα (1829-1909). Ιδεολογικές αφετηρίες- Πρακτικές προσεγγίσεις», *Αρχαιολογία και Τέχνες* 73: 45-53.

Dias, N. 1991. *Le Musée d'Ethnographie du Trocadéro (1878-1908). Anthropologie et Muséologie en France*. Paris, éd. du CNRS.

Jacknis, Ira 2002. *The Storage Box of Tradition: Kwakiutl Art, Anthropologists, and Museums, 1881–1981*. Washington: Smithsonian Institution Press.

Kaplan, F. (ed.) 1994. *Museums and the making of "Ourselves". The role of objects in national identity*, London and New York, Leicester Univ. Press.

Karp, I. – S. Lavine, 1991. *Exhibiting Cultures. The Poetics and Politics of Museum Display*. Washington D.C., Smithsonian Institution Press.

Μούλιου, Μ. 2008. Museum representations of the classical past in post-war Greece; A critical analysis, 83-109, στο D. Damaskos & D. Plantzos (επιμ.), *A Singular Antiquity: Archaeology and Hellenic identity in twentieth-century Greece*. Mouseio Benaki, 3rd Supplement, Athens.

Pears, S. M (ed.), 1992. *Museums, Objects and Collections. A Cultural Study*. Leicester and London, Leicester Univ. Press.

Stocking, G. W. (ed.), 1985. *Objects and Others Essays on Museum and Material Culture*. U.S.A., The University of Wisconsin Press.

Σκουτέρη-Διδασκάλου, Ν. 1984. "Λαογραφικά Μουσεία, πολιτισμική ταυτότητα και ιστορική μνήμη : όροι και επισημάνσεις". Στο *Ο ρόλος των λαογραφικών μουσείων στα πλαίσια της ενωμένης Ευρώπης*, Πρακτικά της Α' Συνάντησης Λαογραφικών Μουσείων των χωρών της ευρωπαϊκής κοινότητας, Αθήνα, Ελληνική Εταιρεία Λαογραφικής Μουσειολογίας, σσ.4-70.

Toundassaki I. & R. Caftantzoglou, 2005. «Narrations de l'identité culturelle grecque: les trois musées nationaux d'Athènes» *Ethnologie Française* 2: 229-242.

Vitard-Fardoulis, A. 1986. "L'objet interrogé ou comment faire parler une collection d'ethnographie", *Gradhiva* 1: 9-12.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

Συμπληρωματική, αναλυτική βιβλιογραφία ταξινομημένη ανά θεματική ενότητα στο syllabus του μαθήματος, το οποίο είναι αναρτημένο στο site του μαθήματος (open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου).

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Museum Anthropology

Journal of Museum Ethnography

Gradhiva

Museum Studies

Museology

Museum and Society

Τετράδια Μουσειολογίας

520177

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Ν. Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520177	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ 20 ^{ου} ΑΙΩΝΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH139/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η κατανόηση και εμβάθυνση στις βασικές αρχές της ιστορικής έρευνας και μεθόδου, ενός ερευνητικού πεδίου κομβικής σημασίας για τις κοινωνικές επιστήμες και

συγγενικό με αυτό της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

- Η ερευνητική ενασχόληση με τα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα και τα επιστημολογικά μοντέλα που διαμόρφωσαν τους κύριους ιστοριογραφικούς σταθμούς στην Ευρώπη, άρα και τον δυναμικό τρόπο θεώρησης, πλαισίωσης και κατανόησης των ιστορικών φαινομένων, διαδικασιών και αλλαγών.
- Η μελέτη και εμβάθυνση των βασικών φαινομένων, διαδικασιών και μετασχηματισμών που προσδιόρισαν την Ευρώπη στον «σύντομο» και πυκνό 20^ο αιώνα, όπως: Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, κατάρρευση αυτοκρατοριών και σχηματισμός νέων εθνών, μειονοτικό ζήτημα και τρόποι διαχείρισης του, κρίση της δημοκρατίας και των αντιπροσωπευτικών θεσμών, βία και αυταρχικές πρακτικές διακυβέρνησης στον μεσοπόλεμο, φασισμός και ναζισμός, η μεταπολεμική Ευρώπη στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου, όψεις του αντιαμερικανισμού, κινήματα και δικαιώματα, η κρίση του κοινωνικού συμβολαίου και η άνοδος του θατσερικού μοντέλου.
- Η καλή και στέρεα γνώση της ευρωπαϊκής/παγκόσμιας βιβλιογραφίας που παρέχει τα βασικά ερμηνευτικά σχήματα για την κατανόηση των βιωμένων εμπειριών και των εναλλακτικών τροπών που ενσωμάτωναν κάθε φορά οι διαφορετικές, ευρωπαϊκές ιστορικές διαδικασίες. Η δυνατότητα συνεξέτασης της ευρωπαϊκής ιστορίας του 20^{ου} αιώνα με την παγκόσμια, μέσα από γόνιμες συγκρίσεις. Η αποφυγή του ευρωκεντρισμού.
- Η ανάπτυξη κριτικής γνώσης και ιστορικής μεθόδου.
- Η δυνατότητα κατανόησης των πολλαπλών διαστάσεων που νοηματοδοτούν την Ευρώπη, καθώς και των όρων που διαμόρφωσαν δυναμικά την κυρίαρχη ευρωπαϊκή ταυτότητα αλλά και τις θεωρούμενες ως «περιθωριακές» στα χρόνια 1917-1989.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να παρακολουθήσει και να ερμηνεύσει τα σύνθετα και αλληλοεξαρτώμενα, καίρια φαινόμενα που προσδιόρισαν τον «σύντομο» ευρωπαϊκό εικοστό αιώνα: α) τις εκβολές του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου στην μεσοπολεμική περίοδο (όπως την άνοδο και πτώση της δημοκρατίας, την κατάρρευση των τεσσάρων αυτοκρατοριών και την ανάδυση του 'μειονοτικού ζητήματος', την κρίση του καπιταλισμού, την κυριαρχία του κοινωνικού ευγονισμού, την ίδρυση των φασιστικών αυτοκρατοριών και τον μετασχηματισμό του κράτους), β) την «νέα τάξη του Χίτλερ- όπως αυτή συλλαμβάνεται και υλοποιείται στα χρόνια 1938-1945- τη βάνανση ειρήνη που έπεται του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (μετατοπίσεις πληθυσμών, διαίρεση Γερμανίας, Ψυχρός Πόλεμος), γ) τα μεταπολεμικά μοντέλα διακυβέρνησης που δοκιμάζονται σε Δυτική και Ανατολική Ευρώπη αντίστοιχα, τον 'εξαμερικανισμό' της Ευρώπης και παράλληλα τα κινήματα διαμαρτυρίας στην κοινωνία της ανάπτυξης, δ) την κρίση του κοινωνικού συμβολαίου, την εμβέλεια του θατσερικού πειράματος και την παγκοσμιοποίηση ως νέο πλαίσιο ερμηνείας, τέλος, την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, την επανένωση της Γερμανίας και την «επανάκαμψη» του εθνικισμού στα Βαλκάνια με επίκεντρο την πρώην Γιουγκοσλαβία.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ			
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class			
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><td>Δραστηριότητα</td><td>ΦόρτοςΕργασίας</td></tr></table>		Δραστηριότητα	ΦόρτοςΕργασίας
Δραστηριότητα	ΦόρτοςΕργασίας			

	Εξαμήνου	
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται είτε γραπτά, είτε προφορικά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Στην προφορική εξέταση οι φοιτητές/τριες εξετάζονται σε τρία ερωτήματα τα οποία έχουν τον χρόνο να τα προετοιμάσουν. Δίνεται επίσης η δυνατότητα διευκρινιστικών υπο-ερωτήσεων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος. Επιπλέον με την ολοκλήρωση της παράδοσης μιας θεματικής ενότητας οι φοιτητές γνωρίζουν ότι αυτή εντάσσεται στην εξεταστέα ύλη, άρα μπορούν να προγραμματίσουν εγκαίρως το διάβασμά τους. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένα ιστορικά ευρωπαϊκά φαινόμενα/ζητήματα του 20ου αιώνα που τους ενδιαφέρουν ή σε μεθοδολογικά/ιστοριογραφικά ερωτήματα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Mazower, Mark, *Σκοτεινή Ήπειρος. Ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, (μτφρ. Κουρεμένος Κώστας), Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2013 (5^η).

(βοηθητικό) Burns, E.M., *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο δυτικός πολιτισμός: νεότεροι χρόνοι*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο 2006, (δ' έκδοση)

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

E. J. Hobsbawm, *Η Εποχή των Αυτοκρατοριών*, Αθήνα: MIET, 2012

E. Hobsbawm, *Η Εποχή των Άκρων. Ο Σύντομος 20ος Αιώνας*. (MIET 1994).

D. J. Thomson, *Europe Since Napoleon* (Penguin Books, 1990).

D. Norman, *Η ιστορία της Ευρώπης*, Αθήνα: Νεφέλη, 2010

Ζάκ Λε Γκοφ, *Ιστορία και μνήμη*, (μτφρ. Γ. Κουμπορλής), Αθήνα: Νεφέλη, 1998.

Φλάισερ Χάγκεν, *Οι πόλεμοι της μνήμης. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στη δημόσια ιστορία*, Αθήνα: Νεφέλη, 2008.

Noiriel, Gerard, *Τι είναι σύγχρονη ιστορία;* (μτφρ. Μ.Κορασίδου), Αθήνα: Gutenberg, 2005.

Cannadine David, (ed.), *Τι είναι ιστορία σήμερα;*, (μτφρ. Κ. Αθανασίου), Αθήνα: Νήσος, 2007

Κόκκινος Γιώργος, *Από την ιστορία στις ιστορίες. Προσεγγίσεις στην ιστορία της ιστοριογραφίας, την επιστημολογία και τη διδακτική της ιστορίας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1998

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520183 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520183	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
			ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
			3
			5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Η θεωρητική θωράκιση των φοιτητών με επαρκή εφόδια ώστε να μπορούν να σκέφτονται κριτικά για τους τρόπους με τους οποίους διαπλέκεται η τέχνη με την ανθρωπολογία.
- Η κατανόηση των βασικών θεωρητικών εννοιών της τέχνης και της ανθρωπολογίας της τέχνης.
- Η ενίσχυση των μεθόδων και πρακτικών της έρευνας μέσα από τη γνωριμία με τις καλλιτεχνικές ερευνητικές πρακτικές.
- Η ανάπτυξη κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης γύρω από τις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της τέχνης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα «Ανθρωπολογία και Τέχνη» εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους η ανθρωπολογία συνδέεται με την τέχνη, παρακολουθώντας τις αλλαγές και τις μετατοπίσεις της σχέσης ανάμεσα τους, από τον 19ο αιώνα έως τις μέρες μας. Από τις πρώιμες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της θεωρούμενης ως «πρωτόγονης» τέχνης, έως τον σύγχρονο δυναμικό διάλογο που αναπτύσσεται ανάμεσα στην τέχνη και την ανθρωπολογία σε θεωρητικό και μεθοδολογικό επίπεδο, το μάθημα αποτελεί μια επισκόπηση των σημαντικότερων εξελίξεων που συνδέουν την ανθρωπολογία με την τέχνη.

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές με τα απαραίτητα θεωρητικά εργαλεία για την κατανόηση της σύνθετης σχέσης μεταξύ

ανθρωπολογίας και τέχνης. Ενώ, επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός θεωρητικού υπόβαθρου που θα βοηθήσει φοιτητές και φοιτήτριες να κατανοούν τις ανθρωπολογικές αναφορές της σύγχρονης τέχνης όσο και τις καλλιτεχνικές μεθόδους και πρακτικές που υιοθετούνται στην ανθρωπολογική έρευνα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική εργασία	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις (ή προφορικές όπου απαιτείται). Οι φοιτητές/τριες καλούνται να μελετήσουν ένα σύνολο κειμένων που παρουσιάζουν όψεις της σχέσης τέχνης και ανθρωπολογίας. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες μπορούν να αναλάβουν ατομική ή ομαδική εργασία. Το θέμα της εργασίας αποτελεί μια άσκηση στο πεδίο της σύγχρονης τέχνης. Οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν μια τρέχουσα έκθεση σύγχρονης τέχνης ή καλλιτεχνικό πρότζεκτ στη βάση των συζητήσεων και των προβληματισμών που αναπτύσσονται στο μάθημα. Η εκπόνηση εργασίας συνεκτιμάται στην τελική βαθμολογία.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

ΡΙΚΟΥ, ΕΛΠΙΔΑ (επιμ.) 2013 Ανθρωπολογία και σύγχρονη τέχνη. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

LAYTON, ROBERT 2003 Ανθρωπολογία της τέχνης. Αθήνα: Εκδόσεις 21ου αιώνα

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

MACDONALD, SH. (2012). Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές: Ένας πλήρης οδηγός [μτφ. Παπαβασιλείου, Δήμητρα]. ΠΙΟΠ.

ΓΙΑΛΟΥΡΗ, ΕΛΕΑΝΑ 2023 Από την πολιτισμική κριτική στην «πολυτροπικότητα»: αναζητήσεις και προοπτικές στην ανθρωπολογική έρευνα. Στο Α. Αγγελίδου & Ρ. Αστρινάκη (επ.), Ανθρωπολογικές αναζητήσεις στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Τόμος προς τιμήν της Δήμητρας Γκέφου-Μαδιανού (σσ. 241–261). Αθήνα: Πατάκης.

INGOLD, T. 2013. Making anthropology, archaeology, art and architecture. Oxon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203559055>

SCHNEIDER, A., & WRIGHT, C. (επ.) 2006. Contemporary art and anthropology. Oxford & New York: Berg.

520184 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Αικ. Μελισσινού, Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520184	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH372/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα έχουν αποκτήσει :

- Τη διεπιστημονική ματιά ανθρωπολογίας και ψυχανάλυσης στην κατανόηση των φαινομένων που ερευνούν
- Την ψυχαναλυτική σκευή για τον αναστοχασμό τόσο κατά την επιτόπια έρευνα όσο και για το πέρασμα στην παραγωγή του εθνογραφικού κειμένου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα εξετάσουμε τα πεδία συνάντησης της ανθρωπολογικής με την ψυχαναλυτική θεωρία και πρακτική ξεκινώντας από την ιστορία της σχέσης μεταξύ της ευρωπαϊκής κυρίως ανθρωπολογίας και της ψυχανάλυσης αλλά και της πολυετούς αποξένωσης μεταξύ τους. Μέσα από μια ανάγνωση του φροϋδικού κειμένου και ορισμένων από τις ανθρωπολογικές προεκτάσεις του θα μελετήσουμε την άρθρωση μεταξύ του ασυνείδητου και του πολιτισμού, όπως εκφράζεται συγκεκριμένα στο Τοτέμ και Ταμπού. Σε αυτή τη βάση, θα διερευνήσουμε τις σχέσεις μεταξύ του έργου του Lévi-Strauss για την αγχιστεία και των θεωρήσεων του Φρόυντ για «τη φρίκη της αιμομιξίας». Τέλος, θα εμπλακούμε σε μια κριτική ανάλυση έργων που βρίσκονται στα όρια της ανθρωπολογίας και της ψυχανάλυσης (Malinowski, Roheim κ.λπ.), για να επαναπροσεγγίσουμε την ανθρωπολογική έννοια του «πεδίου» εξετάζοντάς τη στις μεταβιβαστικές της διαστάσεις. Μέσα από θεωρητικά κείμενα και εθνογραφίες θα εξετάσουμε την κεντρική θέση της εμπειρίας της επιτόπιας έρευνας και θα συγκρίνουμε τις δύο καταστάσεις, του αναλυτή και του ανθρωπολόγου, ως προς το είδος του εγχειρήματος στο οποίο συμμετέχουν και οι δύο. Η διερεύνηση της φύσης αυτού του εγχειρήματος και των επιστημολογικών ζητημάτων που εγείρει μας οδηγεί στην επανεξέταση της συμβολής που

μπορεί να προσφέρει η ψυχανάλυση για την κατανόηση της κατάστασης της επιτόπιας έρευνας καθώς και για την ανθρωπολογική κατανόηση του πολιτισμού.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	39	
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60	
	Ατομική εργασία	24	
	Τελική εξέταση	2	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς (εξετάσεις με ανοιχτά βιβλία). Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν ένα ή δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες με θέμα την παρουσίαση και ανάλυση θεωρητικών κειμένων και εθνογραφιών με εθνοψυχχαναλυτική προσέγγιση. Σκοπός των εργασιών είναι να ενθαρρύνουν την αυτόνομη μελέτη και την κριτική ανθρωπολογική ανάλυση διεπιστημονικών προσεγγίσεων. Οι εργασίες αυτές δεν έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Φρόντ Σ., 2013 [1913], *Τοτέμ και ταμπού*, Αθήνα, Επίκουρος.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Devereux G., (μτφ. Τερζάκης Φ.) 2015, *Δοκίμια Εθνοψυχχανάλυσης*, Τρίκαλα, Επέκεινα.

Freud S., (μτφ. Σαγκριώτης Γ.) 2010, *Για τη δυναμική της μεταβίβασης*, Αθήνα, Πλέθρον.

Freud S., (μτφ. Λεωνίδα Σ.) 2021, *Μια διαταραχή της μνήμης στην Ακρόπολη*, Αθήνα, Άγρα.

Freud S., (μτφ. Πατσογιάννης Β.) 2013, *Η δυσφορία μέσα στον πολιτισμό*, Αθήνα, Πλέθρον.

Freud S., (μτφ. Βαϊκούση Ε.) 2009, *Το ανοίκειο*, Αθήνα, Πλέθρον.

Lévi-Strauss C., (μτφ. Παραδέλλης Θ.) 2010 [1958], «Συμβολική Δραστικότητα» στο *Δομική Ανθρωπολογία*, Τόμος Ι, Αθήνα, Κέδρος.

Μαλινόφσκι Μ., (μτφ. Σταματοπούλου Α.) 1993, *Σεξουαλικότητα και καταπίεση στην πρωτόγονη κοινωνία*, Αθήνα, Καστανιώτης.

Μελισσινού Κ., «Ξένος, ο ανησυχητικά οικείος» για το βιβλίο της Ράντμυλα Ζυγούρη, *Ο άγνωστος*

δεσμός. Για τη μεταβίβαση στην ψυχανάλυση, στο περιοδικό Τα Τετράδια Ψυχιατρικής, τ. 7-8, Μάιος-Δεκ. 2017.

Τερζάκης Φ., 2022, Η Εθνοψυχανάλυση, Τρίκαλα, Επέκεινα.

Άλλα βοηθήματα:

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

520192

ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ, ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Diana Riboli

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520192	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΥΤΟΧΘΟΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ, ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH180/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα μπορούν:

- Να κατανοούν και να αναλύουν τις έννοιες «αυτόχθονες», «ιθαγενείς» και «αυθεντικότητα», όπως αυτές διαμορφώνονται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της αποικιοκρατικής/μεταποικιακής ιστορικής συνθήκης.
- Να ερμηνεύουν τις σχέσεις ανάμεσα σε αυτόχθονες κοσμοαντιλήψεις και έννοιες βιωσιμότητας, περιβαλλοντικής διαχείρισης και ανάπτυξης.
- Να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν τις μορφές πολιτικής, πολιτισμικής και οικολογικής αντίστασης των αυτόχθονων κοινοτήτων απέναντι σε εξωγενείς πιέσεις.
- Να αξιοποιούν θεωρητικά εργαλεία της οικολογικής ανθρωπολογίας, της ανθρωπολογίας της ανάπτυξης, των μεταποικιακών σπουδών και των Σπουδών Αυτοχθόνων (Indigenous Studies) για την κριτική μελέτη εθνογραφικών περιπτώσεων.
- Να αναπτύσσουν κριτική σκέψη γύρω από ζητήματα πολιτισμικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών δικαιωμάτων σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τι σημαίνει «αυτόχθονες» ή «ιθαγενείς» στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο; Πώς ορίζεται η «αυθεντικότητα» αυτών των κοινοτήτων μέσα σε φαντασιακά πλαίσια που διαμορφώνονται από αποικιοκρατικές και μεταποικιακές αντιλήψεις; Το μάθημα διερευνά κατά πόσο είναι δυνατή μια βιώσιμη ανάπτυξη που λαμβάνει υπόψη τις οικολογικές κοσμοαντιλήψεις και τις πρακτικές των αυτόχθονων λαών.

Εστιάζοντας στις απειλές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες πολιτισμοί στην προσπάθειά τους για επιβίωση και διεκδίκηση δικαιωμάτων, οι φοιτητές/τριες θα αναλύσουν ζητήματα βιωσιμότητας, πολιτιστικής αναγνώρισης και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης. Μέσα από πρόσφατα εθνογραφικά παραδείγματα από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και μέσω της μελέτης θεωριών από την οικολογική ανθρωπολογία, την ανθρωπολογία της ανάπτυξης, τις μεταποικιακές σπουδές και τις Σπουδές Αυτόχθονων (Indigenous Studies), θα εξετάσουν τις στρατηγικές των αυτόχθονων πληθυσμών στη διαπραγμάτευση ή/και την αντίσταση απέναντι στις πιέσεις της παγκόσμιας αγοράς και των τοπικών εξουσιών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος πραγματοποιείται μέσω τελικής γραπτής ή προφορικής εξέτασης. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, και κατόπιν συνεννόησης με τη διδάσκουσα, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν προαιρετική εργασία. Οι εργασίες αυτές δεν είναι απαλλακτικές και μπορούν να βελτιώσουν τη βαθμολογία της τελικής εξέτασης μόνο εφόσον η φοιτήτρια/ ο φοιτητής έχει επί- τύχει ελάχιστο βαθμό 5/10 στην εξέταση. Η μέγιστη συνεισφορά της προαιρετικής εργασίας στη συνολική βαθμολογία ανέρχεται σε 3 βαθμούς (3/10).	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Σύγγραμμα:**

Sisson, J. 2006 [2005], *Πρώτοι Λαοί. Οι Αυτόχθονες Πολιτισμοί και το Μέλλον τους*. Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου. Αθήνα

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Berkes, Fikret. 2018. *Sacred Ecology*. 4th ed. New York: Routledge.

- Bruner, Edward M. 2001. "The Maasai and the Lion King: Authenticity, Nationalism, and Globalization in African Tourism." *American Ethnologist* 28 (4): 881–908.
- Fotiou, Eugenia. 2008. "Shamanic Tourism and the Commercialization of Ayahuasca". *Peripheria* 11: 12–15.
- Ingold, Tim. 2016. *Η αντίληψη του περιβάλλοντος: Δοκίμια για τη διαβίωση, την κατοίκηση και τις δεξιότητες*. Μετάφραση Αγγελική Βρεττού, πρόλογος Αλεξάνδρα Μπακαλάκη, επιμέλεια Στράτος Νανογλου. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Montgomery, Michelle, ed. 2022. *Re-Indigenizing Ecological Consciousness and the Interconnectedness to Indigenous Identities*. Environment and Religion in Feminist-Womanist, Queer, and Indigenous Perspectives series. New York: Lexington Books / Fortress Academic.
- Riboli, Diana, Pamela J. Stewart, Andrew J. Strathern, and Davide Torri, eds. 2021. *Dealing with Disasters: Perspectives from Eco-Cosmologies*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Riboli, Diana. 2015. "Hazard, Risk and Fascination. Batek and Jahai Perceptions of Morality and Otherness in a Global World". In Endicott, Kirk (ed.), *Malaysia's 'Original People': Past, Present and Future of the Orang Asli Studies*, NUS Publishers, Singapore: Singapore University Press: 356-376.
- Riboli, Diana. 2013. Ανάμεσα στο Σφυροδρέπανο και το Σταυρό: Η Κρίση της Πολιτικής και Θρησκευτικής Ταυτότητας μέσα από τις Προφορικές Ιστορίες των Cherang του Νεπάλ". In Ban Boushoten, R., Βερβενίση, Τ., Μπάδα, Κ., Νάκου, Ε., Πανταζής, Π. and Χατζαρούλα, Π. (eds.), *Γεφυρώνοντας τις Γενιές: Διεπιστημονικότητα και Αφηγήσεις Ζωής στον 21^ο Αιώνα*, Volos: Ένωση Προφορικής Ιστορίας: 153-163.
- Silverman, Eric. 2013. "After Cannibal Tours: Cargoism and Marginality in a Post-Touristic Sepik River Society." *The Contemporary Pacific* 25: 221–57.
- Smith, Linda Tuhiwai. 2021. *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. 2nd ed. London: Zed Books.
- Simpson, Leanne Betasamosake. 2017. *As We Have Always Done: Indigenous Freedom through Radical Resistance*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Tsosie, Rebecca A. 2010. "Indigenous Peoples and Global Climate Change: Intercultural Models of Climate Equity." *Journal of Environmental Law & Litigation* 25: 7–18.
- Whyte, Kyle Powys. 2018. "Indigenous Climate Change Studies: Indigenizing Futures, Decolonizing the Anthropocene." *English Language Notes* 56 (1): 153–162.
- Wildcat, Daniel R. 2009. *Red Alert! Saving the Planet with Indigenous Knowledge*. Golden, CO: Fulcrum Publishing.
- Wilson, Shawn. Research is Ceremony: Indigenous Research Methods. Fernwood Publishing, 2008.

Για επιμέρους ζητήματα δίνεται πρόσθετη, εξειδικευμένη βιβλιογραφία

520205

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Σ. Μπουκάλα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520205	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH237/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Έχουν κατανοήσει κριτικά θέματα επικοινωνίας, κατασκευής του ειδησεογραφικού συμβάντος και θεωρητικές προσεγγίσεις των ΜΜΕ και της σχέσης κοινού και μέσου.
- Γνωρίζουν τις αφηγηματικές προσεγγίσεις καθώς και θέματα ιδεολογίας, αναπαράστασης, Λόγου, διαμεσολάβησης και δημόσιας σφαίρας.
- Κατανοούν τη σημασία των αφηγήσεων και μπορούν να προσεγγίσουν κριτικά θέματα κατασκευής ταυτοτήτων.
- Έχουν αποκτήσει γνώσεις σχετικά με τη μελέτη των νέων μέσων και κατανοήσει κριτικά τις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές τους διαστάσεις.
- Είναι σε θέση να κατανοήσουν και να αναλύσουν τη παρουσίαση ειδησεογραφικών συμβάντων και πολιτικών λόγων τόσο στα ΜΜΕ, όσο και στα νέα μέσα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το συγκεκριμένο μάθημα εστιάζει στη μελέτη της γλωσσολογίας ως γνωσιακής επιστήμης και της γλώσσας ως νοητικού φαινομένου και επιχειρεί μια κριτική προσέγγιση στη σχέση γλώσσας, κοινωνίας και πολιτισμού. Σε ένα πρώτο επίπεδο εξετάζει θέματα επικοινωνίας και αφηγηματολογίας μέσα από σύγχρονες αφηγηματικές προσεγγίσεις και του τρόπου που σχετίζονται με τις πολιτισμικές προκείμενες και τις κοινωνικές πρακτικές. Στη συνέχεια παρουσιάζει τη συμβολή της αφηγηματικής ανάλυσης στην έρευνα των κοινωνικών επιστημών, εστιάζοντας σε «αφηγηματικές ταυτότητες», οπτικές αναπαραστάσεις και μορφές διαδικτυακής επικοινωνίας. Επιπλέον, θέματα ιδεολογίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ κοινού και μέσου απασχολούν το μάθημα αυτό, σκοπός του οποίου είναι να αναδείξει την διεπιστημονική μελέτη της γλώσσας πέρα από τις αρχές της θεωρητικής γλωσσολογίας και μέσα από την έρευνα της αφήγησης, της επικοινωνίας και των σπουδών ΜΜΕ.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν ένα θέμα με τη μορφή δοκιμίου στο οποίο θα αποδεικνύουν τη γνώση τους σχετικά με θεωρητικά ζητήματα προσέγγισης των ΜΜΕ καθώς και θέματα ιδεολογίας, δημόσιας σφαίρας και αφήγησης. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν εργασίες πάνω σε θέματα ειδησεογραφίας και αφηγηματολογίας. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Κακαβούλια, Μ. Πολίτης, Π. (επιμ.) (2022) *Αφήγηση: Μια πολυεπιστημονική θεώρηση*. Αθήνα: Gutenberg.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Πλειός, Γ. (2021) *Παραποιημένες ειδήσεις: Ο μετασχηματισμός της προπαγάνδας στην κοινωνία της ενημέρωσης*. Αθήνα: Gutenberg.

Πολίτης, Π.(επιμ.) (2008). *Ο Λόγος της Μαζικής Επικοινωνίας: Το ελληνικό παράδειγμα*.

Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Πολίτης, Π. (2014). *Η γλώσσα της τηλεοπτικής ενημέρωσης*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Χουλιάρáκη, Λ. (2012) *Το Θέαμα της Οδύνης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Χουλιάρáκη, Λ. (2018) *Ο ειρωνικός θεατής: Η αλληλεγγύη χτες και σήμερα*. Αθήνα: Νήσος.

Ξενόγλωσση:

Boyd-Barrett & Newbold, C. (eds) (1995) *Approaches to Media: A Reader*. London: Arnold.

Boukala, Salomi (2018) *European Identity and the Representation of Islam in the Mainstream Press: Argumentation and Media Discourse*. London: Palgrave Macmillan.

Boukala, S. & Dimitrakopoulou, D. (2018) 'Absurdity and 'blame game' within the Schengen area: Analysing Greek political and media discourses on the refugee crisis'. In *Journal of Immigrant and Refugee Studies*. 16:1-2, pp.179-197.

Ginsburg, Faye D., Lila Abu-Lughod and Brian Larkin (eds.) (2002) *Media Worlds: Anthropology on New Terrain*. Berkeley: University of California Press.

Hannerz, Ulf (2004) *Foreign News: Exploring the World of Foreign Correspondents*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Hall, S. (ed.). (1997) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.
- Madianou, M. (2015) 'Polymedia and Ethnography: Understanding the social media'. In *Social Media and Society* 1(1).
- Madianou, M. (2014) 'Polymedia communication and mediatized migration: an ethnographic approach'. In Lundby, K. (ed). *Mediatization of Communication*. Berlin: De Gruyter.
- Madianou, M. (2005) *Mediating the Nation: News, audiences and the politics of identity*. London: UCL Press.
- Page, R. (2012). *Stories and Social Media: Identities & Interaction*. London: Routledge.
- Papacharissi, Z. (2011) *A Networked Self: Identity, community and culture on social network sites*. London: Routledge.
- Pertierra, A. (2018) *Media Anthropology for the Digital Age*. Cambridge: Polity Press.
- Schudson, M. (2003) *The Sociology of News*. London: WW Norton & Company.
- Siapera, E. (2011) *Understanding New Media*. London: Sage.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Social Media & Society

Media, Culture & Society

520213

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520220	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΡΑΦΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH222		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα:

- Έχουν εξοικειωθεί με τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις της σχέσης μεταξύ ανθρωπολογίας και κινηματογράφου.
- Μπορούν να διακρίνουν και να προσεγγίζουν κριτικά διαφορετικά αφηγηματικά είδη εθνογραφικού φιλμ.
- Είναι σε θέση να προσεγγίζουν κριτικά την οπτική καταγραφή στη διεξαγωγή ανθρωπολογικής έρευνας.
- Έχουν αποκτήσει γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να δοκιμάσουν ερευνητικές πρακτικές που να περιλαμβάνουν οπτικά μέσα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα διερευνά τις συναντήσεις της ανθρωπολογίας με τον κινηματογράφο και τις αλληλοπλοκές των διαφορετικών ειδών γραφής και παρατήρησης στη διεξαγωγή της ανθρωπολογικής έρευνας. Θα θέσουμε ερωτήματα για τις σχέσεις της εθνογραφικής έρευνας με την οπτική αναπαράσταση και την κινούμενη εικόνα. Μέσα από την παρακολούθηση διαφορετικών ειδών φιλμ και τη μελέτη εθνογραφιών, θα συζητήσουμε για τις έννοιες της παρατήρησης, της σκοπιάς, της αναπαράστασης, του κειμένου και της κειμενικότητας. Οι ενότητες περιλαμβάνουν πτυχές της παράλληλης ιστορίας της ανθρωπολογίας και του κινηματογράφου, «εξωτικές» αναπαραστάσεις, κινηματογραφικούς πειραματισμούς, αναστοχαστικές προσεγγίσεις στον εθνογραφικό κινηματογράφο, τις σχέσεις και τα όρια μεταξύ ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας και διαφορετικά αφηγηματικά είδη. Το μάθημα περιλαμβάνει σύντομες ασκήσεις παρατήρησης και οπτικοποίησης, οι οποίες στοχεύουν στην εξοικείωση με βασικές πρακτικές και μεθοδολογικούς προβληματισμούς του εθνογραφικού φιλμ.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	40
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	44
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να αναπτύξουν δύο θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν σύντομες ατομικές ή ομαδικές προαιρετικές γραπτές εργασίες και	

	προφορικές παρουσιάσεις, οι οποίες βασίζονται στην κριτική ανάγνωση της βιβλιογραφίας του μαθήματος και στην κριτική παρακολούθηση φιλμ. Οι εργασίες και οι παρουσιάσεις συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Νικολακάκης, Γιώργος (επιμ.). 2009. *Εθνογραφικός κινηματογράφος και ντοκιμαντέρ*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Στάθη Ειρήνη και Σκοπετέας Γιάννης (επιμ.). 2009. *Ντοκιμαντέρ, μια άλλη πραγματικότητα*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Piault Marc Henri. 2009. *Ανθρωπολογία και κινηματογράφος*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Στεφανή Εύα. 2016. *Ντοκιμαντέρ: το παιχνίδι της παρατήρησης*. Αθήνα: Πατάκης

Guerrin Marie Anne. 2007. *Η αφήγηση στον κινηματογράφο*. Αθήνα: Πατάκης

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα και λίστες με φιλμ, αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Visual Anthropology Review

Visual Anthropology

Visual Ethnography

520215 ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Ν. Μαρωνίτη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520215	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ	ΟΧΙ		

ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH225/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται :

- Να έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις θεωρίας για τη δικαιοπολιτική θεμελίωση των μέτρων και προτύπων αντεγκληματικής πολιτικής στο επίπεδο της καταστολής και της πρόληψης του εγκλήματος.
- Να γνωρίζουν τα βασικά πρότυπα αντεγκληματική πολιτικής, τις εφαρμογές και τις συνέπειές τους.
- Να έχουν κατανοήσει τις έννοιες της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνίας της διακινδύνευσης και θα μπορούν να συσχετίζουν τις συνέπειες τους με τις τάσεις της αντεγκληματικής πολιτικής, ιδίως με τον ποινικό λαϊκισμό, τη νέα τιμωρητικότητα, με την αντίδραση στην εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος και της εγκληματικότητας του δρόμου.
- Να έχουν κατανοήσει τη συμβιωτική σχέση μεταξύ εγκλημάτων των ισχυρών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και πολιτικού συστήματος.
- Να έχουν κατανοήσει την έννοια του σοβαρού εγκλήματος και τους όρους διαφοροποίησης της ποινικής αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος σε σχέση με το οργανωμένο έγκλημα.
- Να έχουν εξοικειωθεί με το γενικό θεσμικό πλαίσιο ποινικής καταστολής που διέπει βασικούς τομείς της Αντεγκληματικής Πολιτικής,
- Θα μπορούν να εντοπίζουν τις βασικές παραμέτρους που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στον σχεδιασμό πολιτικών και μέτρων Αντεγκληματικής Πολιτικής.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Στο μάθημα εξετάζονται κριτικά και αναλύονται συγκριτικά τα βασικά ιδεολογικά και οργανωσιακά πρότυπα αντεγκληματικής πολιτικής όπως το πρότυπο της άμυνας της κοινωνίας από το έγκλημα και οι παραλλαγές του, το πρότυπο του καταργητισμού, του ποινικού εγγυητισμού, της κοινωνικής και της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και συσχετίζονται με εφαρμογές μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής .
2. Εξετάζονται οι εγγενείς αντιφάσεις του συστήματος ποινικής καταστολής, η σχέση ανισοτήτων, διακρίσεων και επιλεκτικής λειτουργίας του ποινικοκατασταλτικού συστήματος
3. Αναλύεται η πρόληψη του εγκλήματος, τα διάφορα πρότυπα της και οι σύγχρονες τάσεις αντεγκληματικής πολιτικής ιδίως σε ότι αφορά την αντιμετώπιση της σοβαρής παρανομίας (οργανωμένο και κρατικό εταιρικό έγκλημα, διαφθορά) .
4. Εξετάζεται επίσης διεξοδικά το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, της κοινωνίας της διακινδύνευσης, οι συνέπειες του στο ποινικό φαινόμενο, στις κουλτούρες παρανομίας και υπέρβασης των ορίων, στη χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας και στις συνθήκες της παρούσας

κρίσης, σε ότι αφορά τις επιπτώσεις που έχουν τόσο για τη μετεξέλιξη του εγκλήματος, όσο και για την επικράτηση θεωρήσεων, προτύπων και μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής που εφαρμόζονται.

5. Αναλύεται συνοπτικά και αξιολογείται το θεσμικό πλαίσιο και η οργάνωση της αντεγκληματικής πολιτικής στην Ελλάδα σε ζητήματα διαφθοράς οργανωμένου και οικονομικού εγκλήματος.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις-εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	50
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα με προφορική παρουσίαση	33
	Τελική εξέταση	3
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά ή προφορικά κατά περίπτωση Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες και να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες ιδίως στο διαδίκτυο ή με συνεντεύξεις με ειδικούς.. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Βιδάλη Σ., 2017. *Πέρα από τα όρια. Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Αρτινοπούλου, Β., 2012, «Αποκαταστατική Δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα». Πιτσελά Α., (επιμ.), *Ο δρόμος προς τη Δικαιοσύνη- Συνέδριο προς τιμή του ομότιμου Καθηγητή Στέργιου Αλεξιάδη*. Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα, σσ. 3-19.

Βασιλαντωνοπούλου Β., 2014, *Λευκά Κολάρα» και οικονομικό έγκλημα*. Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα,

Βιδάλη, Σ., 2019. *Έγκλημα και κοινωνία*. Αθήνα: ΕΑΠ.

Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαράλαμπος, Χ., (επιμ.) 2019. *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*. Αθήνα: ΕΑΠ.

- Βιδάλη Σ., 2007. «Εγκλήματα του κράτους: ούτε ασφάλεια ούτε ελευθερία». Τιμητικός τόμος για τον Ιωάννη Μανωλεδάκη, 2007, *II Μελέτες Ποινικού Δικαίου – Εγκληματολογίας- Ιστορίας του Εγκλήματος*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα, σσ. 1035- 1052.
- Αρτινοπούλου, Β., Βιδάλη, Σ., Γεωργούλας, Σ., Θεμελή, Ό., Κουλούρης, Ν. Κ., Παπανικολάου, Γ. (επιμ.) 2018. *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose side are we on?"* Συμβολές στο πρώτο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου. Αθήνα 24-27 Μαΐου 2016. Αθήνα: ΕΕΜΕΚΕ.
- Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε., 2007. *Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία. Σύγχρονες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη*. Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Brown Ed, Cloke, J., 2004. «Neoliberal Reform, Governance and Corruption in the South: Assessing the International Anti-Corruption Crusade», *ANTIPODE*, Volume 36, Issue2, pp 272-294.
- Chambliss, W. J, 2001.. *Power, Politics and Crime*. Colorado, Oxford: Westview Press..
- Clark, R., 1997. *Situational crime prevention. Successful case studies*. Guildelard, New York: Harrow and Heston.
- Cullen, F.T, Smith, P., Lowenkamp, C.T., Latessa, E.J., 2009. «Nothing Works Revisited: Deconstructing Farabee's Rethinking Rehabilitation», *Victims and Offenders*, 4, σσ. 101-123.
- Ruggiero, V., 2017. *Dirty Money. On Financial Delinquency*. Oxford: Oxford University Press.
- Simon, J., 2007. *Governing Through Crime. How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear*. Oxford: Oxford University Press.
- Strange, S., 1998/ *What Theory? The Theory of Mad Money*. CSGR, Working Paper, 18/1998, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.146958>.

520222

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Δρ. Ν.-Α. Κουτσούγερα, Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520222	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH255/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με:

- τις επιστημονικές μελέτες των νεανικών πολιτισμών, τα παλαιότερα και τα νεότερα θεωρητικά ρεύματα που επηρέασαν και συνδέθηκαν με αυτές τις μελέτες. Το μάθημα επιδιώκει να φέρει σε συνομιλία τις διαφορετικές επιστημολογικές προσεγγίσεις των φαινομένων της νεότητας, των νεανικών πολιτισμών και των υποπολιτισμών που αναπτύχθηκαν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Ως εκ τούτου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντρυφούν στη διεπιστημονική και διιστορική μελέτη των νεανικών φαινομένων και πολιτισμών.
- μια ανθρωπολογική οπτική που επικεντρώνεται στις εθνογραφικές μελέτες, στην παγκόσμια αλληλοσυσχέτιση των νεανικών πολιτισμών και σε διαστάσεις φύλου, φυλής, σεξουαλικότητας, κοινωνικής τάξης και πολιτισμικής παραγωγής, το μάθημα επιδιώκει να εξετάσει συγκριτικά τα φαινόμενα των νεανικών πολιτισμών σε διαφορετικές χρονικότητες, χώρες και ηπείρους. Μέσα από την προβληματοποίηση και υπέρβαση δίπολων δυτικού και μη-δυτικού πολιτισμού, στρέφει την προσοχή των φοιτητών/τριών στην Ελληνική κοινωνία και ειδικότερα στον δημόσιο αστικό χώρο. Ως εκ τούτου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντρυφούν στη διαπολιτισμική μελέτη των νεανικών φαινομένων και πολιτισμών.
- μια έμπρακτη, πολυπρισματική γνώση που ενισχύει την εντρύφηση τους στην εθνογραφική (πολυμεσική) μέθοδο, στην εκπόνηση εργασιών και άλλων πονημάτων.
- την αποδόμηση κατεστημένων και στερεοτυπικών εννοιών και κατηγοριών που συνδέονται με τη νεότητα, τη νεολαία και τους νεανικούς πολιτισμούς.
- την κριτική και αναστοχαστική επεξεργασία βασικών εννοιών μέσα από τη συμμετοχή τους στο μάθημα, την αντίδρασή τους στο οπτικοακουστικό υλικό, τον διαμοιρασμό και τη μεταφορά της προσωπικής τους εμπειρίας, ως νέοι που οικειοποιούνται ορισμένους νεανικούς πολιτισμούς και απορρίπτουν άλλους.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί μια σφαιρική παρουσίαση των επιστημονικών μελετών για τους νέους και μια εισαγωγή στο πεδίο των *νεανικών σπουδών* (youth studies), με επίκεντρο την έννοια του *νεανικού πολιτισμού*. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος προσεγγίζονται τα φαινόμενα της νεότητας, της νεολαίας, των νεανικών πολιτισμών, υποπολιτισμών και νεολαιίστικων κινημάτων ιστορικά, διαπολιτισμικά, συγχρονικά και πλουραλιστικά μέσα από το πρίσμα διαφόρων ανθρωπιστικών, πολιτικών και κοινωνικών επιστημών όπως η κοινωνιολογία, η ψυχολογία, η κοινωνική ανθρωπολογία, οι πολιτισμικές σπουδές, οι πολιτικές επιστήμες κ.ά. Δίνεται έμφαση στις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της νεότητας και σε διατοπικές διαστάσεις των νεανικών φαινομένων. Θίγονται επίσης ζητήματα μεθοδολογίας που αντιστοιχούν στα διαφορετικά επιστημονικά πεδία που προσεγγίζουν τον τομέα των νέων. Στη συνέχεια, το μάθημα αναπτύσσεται γύρω από παράγοντες και αναλυτικές κατηγορίες που διαπλέκονται με τους πολιτισμούς των νέων όπως το στυλ, η αυθεντικότητα, η κατανάλωση, η αντίσταση, η παραβατικότητα, το φύλο, η σεξουαλικότητα, ο χώρος, η εργασία, η διασκέδαση και ο ελεύθερος χρόνος, η τεχνολογία και τα ΜΜΕ. Καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, αλλά κυρίως στο τρίτο μέρος, διερευνώνται τα κοινωνικο-πολιτικά

ζητήματα που συνδέονται με σύγχρονα φαινόμενα νεανικών πολιτισμών όπως ζητήματα κοινωνικής αλλαγής, εναλλακτικής επιτελεστικότητας και συγκρότησης εθνοτικών, εθνικών, έμφυλων και πολιτικών ταυτοτήτων και συλλογικοτήτων. Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζονται οι σχετικές εργασίες των φοιτητών/τριών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ, ΔΙΑΔΡΑΣΗ ΜΕ ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ	39
	ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΜΕΛΕΤΗ ΥΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ	40
	ΑΤΟΜΙΚΗ Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ	44
	ΤΕΛΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα με τη μορφή ενός σύντομου δοκιμίου, από οκτώ συνολικά θέματα. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες (επιτόπιες έρευνες ή θεωρητικού χαρακτήρα) πάνω σε ζητήματα νεότητας και νεανικών πολιτισμών και κατόπιν να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν τις εργασίες τους. Οι εργασίες μπορούν να διενεργηθούν συλλογικά (έως τρία άτομα) ή ατομικά. Στη θέση γραπτών εργασιών μπορούν να πραγματοποιούνται ολιγόλεπτα εθνογραφικά βίντεο (δεκαπέντε/είκοσι λεπτών). Τα βίντεο μπορούν να είναι αυτόνομα είτε να λειτουργούν συνοδευτικά στην γραπτή εργασία. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα

Δεμερτζής, Ν., Σταυρακάκης, Γ., Νταβού, Μπ., Αρμενάκης, Α., Χρηστάκης, Ν., Γεωργαράκης, Ν., Μπουμπάρης, Ν. (2008). *Νεολαία: Ο Αστάθμητος Παράγοντας*; Αθήνα: Πολύτροπον.

Αστρινάκης, Α. (1991). *Νεανικές Υποκουλτούρες: Παρεκκλίνουσες Υποκουλτούρες της Νεολαίας της Εργατικής Τάξης. Η Βρετανική Θεώρηση και η Ελληνική Εμπειρία*. Αθήνα: Παπαζήση.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Amit-Talai, V. & Wulff, H. (1995). *Youth Cultures: A Cross-Cultural Perspective*. London: Routledge.
- Αστρινάκης, Α. (1991). *Νεανικές Υποκουλτούρες: Παρεκκλίνουσες Υποκουλτούρες της Νεολαίας της Εργατικής Τάξης. Η Βρετανική Θεώρηση και η Ελληνική Εμπειρία*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Δεμερτζής, Ν., Σταυρακάκης, Γ., Νταβού, Μπ., Αρμενάκης, Α., Χρηστάκης, Ν., Γεωργαράκης, Ν., Μπουμπάρης, Ν. (2008). *Νεολαία: Ο Αστάθμητος Παράγοντας*; Αθήνα: Πολύτροπον.
- Κολοβός, Ν. Γ. (2015). «Κοινωνικά Απόβλητα»; *Η Ιστορία της Πανκ Σκηνής στην Αθήνα, 1979-2015*. Αθήνα. Πολιτεία.
- Hebdige, D. (1988). *Υπο-κουλτούρα: Το Νόημα του Στυλ*. Αθήνα: Γνώση.
- Galimberti, U. (2011). *Ο Μηδενισμός και οι Νέοι: Ο Ενοχλητικός Επισκέπτης*. Αθήνα: University Studio Press.
- Κατσάπης, Κ. (2018). *Οι Απειθήναρχοι: Κείμενα για την Ιστορία της Νεανικής Αναίδειας την Μεταπολεμική Περίοδο*. Αθήνα: Οκτώ.
- Κορωναίου, Α. (1992). *Νέοι και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας: Κοινωνιολογική Προσέγγιση των Πολιτιστικών Πρακτικών του Ελεύθερου Χρόνου των Νέων 11-13 ετών*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κουλαϊδής, Β & Δημόπουλος, Κ. (2006). *Ελληνική Νεολαία: Όψεις Κατακερματισμού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κουτσούγερα, Ν. (2013). *Νυχτερινή «Λαϊκή» Διασκέδαση και Νέοι. Μια Ανθρωπολογική Προσέγγιση*. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Κουτσούγερα, Ν. (2018). Χοροί του Χιπ Χοπ, του Δρόμου και της Πόλης στην Ελλάδα: Έμφυλες Διαγωνιστικές Επιτελεστικότητες. Στο Γ. Ν. Κολοβός & Ν. Χρηστάκης. *Το Ροκ Πέθανε...Ζήτω το Ροκ! Κείμενα για τις Σύγχρονες Μουσικές Τάσεις και Υποκουλτούρες*. Αθήνα: Εκδόσεις Απρόβλεπτες, 108-139.
- Κουτσούγερα, Ν. (2019). «'Του δρόμου η Φωνή': 'Στριτ' Εαυτός, 'Στριτ' Πνεύμα και Γυναικεία Επιτελεστικότητα στο Χιπ Χοπ», *Φεμινιστικά, Τεύχος Δεύτερο*.
- Koutsougera, N. 2012. "From Street Dances and 'Breaking' to Night Clubbing: Popular Entertainment as Cultural and Symbolic Capital in Contemporary Athens", *The Unfamiliar: An Anthropological Journal*, Vol 2, No 2: 10-17.
- Koutsougera, N. (2018). "Women's Performativities and Gender Politics in Hip Hop and Street Dance Cultures of Greece", *Dance Studies Association, Conversations Across the Field of Dance, The Popular as the Political*. Vol XXXVII: 22-28.
- Skelton, T & Valentine, G. (1998). *Cool Places: Geographies of Youth Cultures*. London: Routledge.
- Thornton, S. (1995). *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*. Cambridge: Polity Press.
- Χρηστάκης, Ν. (1999). *Μουσικές Ταυτότητες: Αφηγήσεις Ζωής Μουσικών και Συγκροτημάτων της Ελληνικής Ανεξάρτητης Σκηνής Ροκ*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά
Journal of Youth Studies

520225

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσες: Δρ. Χ. Κανάκη & Msc. Γ. Λειβανά, Ε.ΔΙ.Π. της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520225	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH266/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν:

- Αναπτύξει τις βασικές ικανότητες της ακαδημαϊκής συγγραφής.
- Εξοικειωθεί με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εργασιών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, τις δυνατότητες και τους περιορισμούς εκπόνησης ανάλογα με το είδος τους.
- Κατανοήσει τα στάδια συγγραφής μιας εργασίας και τη συμβολή τους στην επιτυχή ολοκλήρωσή της.
- Εξοικειωθεί με διαφορετικές τεχνικές ανάγνωσης και τήρησης σημειώσεων.
- Κατανοήσει τα συστατικά μέρη και τη δομή ανάπτυξης του περιεχομένου των εργασιών.
- Εμπενώσει και εφαρμόσει με πρακτικές ασκήσεις τις οδηγίες του στυλ γραφής APA σχετικά με τις τεχνικές ενσωμάτωσης πηγών στο κείμενο μιας εργασίας και την αναγραφή βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών.
- Αποκτήσει τις δεξιότητες χρήσης διαδικτυακών οδηγιών και ειδικών προγραμμάτων διαχείρισης βιβλιογραφίας.
- Ευαισθητοποιηθεί σχετικά με τα ζητήματα ακαδημαϊκής ακεραιότητας και δεοντο-

λογίας, με ειδική έμφαση στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων και την αποφυγή της λογοκλοπής.

- Εδραιώσει βαθύτερη αντίληψη για τη σημασία της γλώσσας, του ύφους και του τόνου έκφρασης, του λεξιλογίου, της σύνταξης, της ορθογραφίας και της στίξης στις γραπτές εργασίες.
- Κατανοήσει τις αρχές της προφορικής παρουσίασης εργασιών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναπτύσσεται στις παρακάτω ενότητες:

- Αρχές της ακαδημαϊκής συγγραφής.
- Χαρακτηριστικά των κειμένων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία.
- Είδη εργασιών, στάδια υλοποίησης και διαδικασία συγγραφής.
- Τεχνικές ανάγνωσης και τήρηση σημειώσεων.
- Ανάπτυξη περιεχομένου και δομή των επιστημονικών εργασιών.
- Ακαδημαϊκή ακεραιότητα - δεοντολογία εκπόνησης εργασιών - ζητήματα λογοκλοπής και προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων.
- Τεχνικές ενσωμάτωσης πηγών και αναγραφής βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών με το συλ γραφής APA.
- Διαδικτυακοί οδηγοί - εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφίας – λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής - εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.
- Βασικοί κανόνες για τη χρήση της γλώσσας (ύφος-τόνος έκφρασης-λεξιλόγιο-σύνταξη-ορθογραφία & στίξη).
- Αρχές προφορικής παρουσίασης εργασιών.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Διαφάνειες Power Point - Εκπαιδευτικά βίντεο - Εργασίες & ασκήσεις στην πλατφόρμα Open eClass	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη υλικού και βιβλιογραφίας	40
	Εργαστηριακές ασκήσεις	28
	Εργασίες	16
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με δύο εναλλακτικές μεθόδους, κατ' επιλογή των φοιτητών/τριών: α) Γραπτή τελική εξέταση με ερωτήσεις κρίσης – ανάπτυξης και ασκήσεις (Τελικός βαθμός 100% της γραπτής εξέτασης)	

	ή β) Εργασίες και ασκήσεις στη διάρκεια του εξαμήνου (Τελικός βαθμός – Μέσος όρος των βαθμολογιών των ασκήσεων) Είδη εργασιών: Ατομικές ασκήσεις ή/και εργασίες μέσω της πλατφόρμας Open eClass, οι οποίες μετά την λήξη της προθεσμίας υποβολής, συζητούνται στην αίθουσα διδασκαλίας και οι φοιτητές/τριες έχουν την δυνατότητα αυτο-αξιολόγησης.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία (2022). *Οδηγός δημοσίευσης εργασιών* (7η έκδ.) (Χ. Κανάκη, Επιμ. & Δ. Αλεξανδρή, Μετ.). Κλειδάριθμος.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Βενιανάκη, Α., & Γεωργιάδη, Μ. (2021). *Συγγραφή επιστημονικής εργασίας στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες*: Ένας πρακτικός οδηγός. Gutenberg.

Bell, J. (2007). *Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία: Οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ευδωρίδου, Ε., & Καρακασίδης, Θ. (2019). *Ακαδημαϊκή γραφή*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία*; 2η έκδ. Αθήνα: Κριτική.

Harris, J. (2006). *Rewriting: How To Do Things With Texts*. Logan: Utah State University Press.

Lahiri, S., Mahmud, L., & Herron, J. (2010). *A Student's Guide to Reading and Writing in Social Anthropology*. Harvard University. <https://shorturl.at/kuSX8>

Osmond, A. (2016). *Academic writing for students*. London. Sage.

Tauginienė, L., Ojstersek, M., Foltyniek, T., Marino, F., Cosentino, M., Gaizauskaite, I., Glendinning, I., Sivasubramaniam, S., Razi, S., Ribeiro, L., Odiņeca, T., Trevisiol, O. (2019). *General Guidelines for Academic Integrity*. European Network for Academic Integrity. <https://shorturl.at/ITUXZ>

Άλλα βοηθήματα:

Υλικό αναρτημένο στο Open eClass.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Journal of Academic Ethics

Journal of Academic Writing

Journal of Writing Research

520231

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Αλίκη Λαβράνου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520231	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο & 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH277/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- Είναι εξοικειωμένοι/ες με το έργο και τα ερωτήματα της κλασικής και σύγχρονης πολιτικής θεωρίας
- Έχουν κατανοήσει τα ερωτήματα και τις απαντήσεις αυτής της παράδοσης θεωρίας ως τρόπο θεωρητικής κατανόησης και αντιμετώπισης των προβλημάτων που θέτει η ιστορική πραγματικότητα νεωτερικών κοινωνιών
- Θα έχουν κατανοήσει την σύνδεση της πολιτικής θεωρίας με την κοινωνική θεωρία
- Γνωρίζουν τα βασικά εργαλεία (έννοιες, τύπο ανάλυσης, επιχειρήματα) της πολιτικής θεωρίας
- Έχουν κατανοήσει επιστημολογικά προβλήματα που συνδέονται με αυτόν τον τρόπο προσέγγισης της νεωτερικής κοινωνίας
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα και κριτική σύνθετων θεωρητικών επιχειρημάτων
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητα σύνθεσης επιμέρους θεωρημάτων σε ένα ενιαίο επιχειρήμα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει σε μια εισαγωγή στην προβληματική και τις βασικές έννοιες της πολιτικής φιλοσοφίας / θεωρίας της νεωτερικότητας. Η διαφοροποίηση ενός πεδίου του κοινωνικού που θα αποτελέσει το πεδίο της "πολιτικής" (του "κράτους") σε αντιδιαστολή προς την "κοινωνία" ή την "οικονομία" είναι αποτέλεσμα σύνθετων ιστορικο-κοινωνικών διαδικασιών και συνιστά, ταυτόχρονα, συγκροτητικό χαρακτηριστικό των νεωτερικών κοινωνικών. Κατά συνέπεια, η "λογική" αυτής της διαφοροποίησης μπορεί να κατανοηθεί μόνο αναφορικά προς τη "λογική" εκείνου του τύπου κοινωνίας που ονομάζουμε "νεωτερική κοινωνία". Η νεωτερική πολιτική φιλοσοφία συνιστά, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, έναν ιδιαίτερο τύπο θεωρητικής κατανόησης της νεωτερικής κοινωνίας σε σχέση με την οποία συγκροτείται το πεδίο της πολιτικής και του κράτους. Συνιστά, έτσι, και έναν τρόπο αναστοχασμού και αυτο-κατανόησης της ίδιας της νεωτερικής κοινωνίας. Την εξέλιξη αυτής της προβληματικής θα παρακολουθήσουμε από τον Μακιαβέλι μέχρι την πολιτική θεωρία του Τζων Ρώλς.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT, ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική εργασία	24
	Τελική εξέταση	2
	<i>Σύνολο Μαθήματος</i>	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών). Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και προσδιορίζεται λεπτομερώς στο e-class. Δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης και παρουσίασης ομαδικών εργασιών εργασιών που στοχεύουν στην αυτόνομη μελέτη και ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στο μάθημα. Συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Σύγγραμμα:**

Quentin Skinner, *Τα Θεμέλια της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης*, μτφρ. Μ. Σαρηγιάννης (μτφ.), Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2005.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Κλασικά κείμενα

John Locke, Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως, μτφρ. Π. Κιτρομηλίδης, Πόλις: Αθήνα, 2010.

Νικολό Μακιαβέλλι, Ο ηγεμόνας, μτφρ. Ζ. Ζωγραφίδου-Καρχάλιου, επιμ. Γ. Ζωγραφίδης, Βάνιας: Θεσσαλονίκη 1991

John Rawls, Θεωρία της δικαιοσύνης, μτφρ. Β. Βασιλόγιαννης, επιμ. Α. Τάκης, Πόλις: Αθήνα 2010

Ζαν-Ζακ Ρουσσώ, Το κοινωνικό συμβόλαιο, μτφρ. Β. Γρηγοροπούλου/Α. Στάνχαουερ, επιμ. Β. Γρηγοροπούλου, Πόλις: Αθήνα 2004

Καρλ Σμιτ, Η έννοια του Πολιτικού, μτφρ. Α. Λαβράνου, 2η εκδ., Κριτική: Αθήνα 2009

Τόμας Χομπς, Λεβιάθαν, μτφρ. Γ. Πασχαλίδης/Α. Μεταξόπουλος, Γνώση: Αθήνα 2006

Max Weber, «Η πολιτική ως επάγγελμα», μτφρ. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (αδημοσίευτη μτφρ.)

Θεωρίες της πολιτικής και του κράτους: Hobbes, Locke, Rousseau, Kant, Hegel, μτφρ.-επιμ. Α. Αγγελίδης, Α. Γκιούρας, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Σαββάλας: Αθήνα 2005

Δευτερογενής

Will Kymlicka, Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας. Μια εισαγωγή, μτφρ. Γ. Μολύβας, Πόλις: Αθήνα 2014

Κ. Μπ. Μακφέρσον, Ατομικισμός και ιδιοκτησία. Η πολιτική θεωρία του πρώιμου φιλελευθερισμού από τον Hobbes ως τον Locke, μτφρ. Ε.Κασίμη, Γνώση: Αθήνα 1986.

Ernst Bloch, Φυσικό δίκαιο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια, μτφρ. Θ. Γκιούρας, επιμ. Μ. Αγγελίδης/Θ. Γκιούρας, Εκδόσεις ΚΨΜ: Αθήνα 2015.

Λέο Στράους, Φυσικό δίκαιο και ιστορία, μτφρ. Στέφανος Ροζάνης – Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Γνώση, Αθήνα 1988.

Άρης Στυλιανού, Θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου, Πόλις: Αθήνα 2006

Quentin Skinner, Τα Θεμέλια της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης, μτφρ. Μ. Σαρηγιάννης (μτφ.), Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2005

Κοσμάς Ψυχοπαίδης, Κανόνες και αντινομίες στην πολιτική, Πόλις: Αθήνα 1999

Άλλα βοηθήματα

Στο μάθημα θα μοιραστούν κατάλογος ενδεικτικής βιβλιογραφίας και αναλυτικό πρόγραμμα των παραδόσεων.

520232

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520232	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Η κατανόηση και εμβάθυνση σε βασικά υποδείγματα του μεθοδολογικού ολισμού και του μεθοδολογικού ατομισμού
- Η κατανόηση και η συγκριτική αποτίμηση των διαφορετικών τύπων εξήγησης των κοινωνικών φαινομένων.
- Η κατανόηση των περίπλοκων συσχετίσεων περιγραφής και αξιολόγησης στις κοινωνικές επιστήμες

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η εμβάθυνση και η συγκριτική ανάλυση ορισμένων βασικών προγραμμάτων θεμελίωσης της γνώσης στις κοινωνικές επιστήμες καθώς και των μεθοδολογικών ζητημάτων που αυτά εγείρουν. Συγκεκριμένα θα εστιάσει σε υποδείγματα «μεθοδολογικού ατομισμού» και «μεθοδολογικού ολισμού», στους τύπους εξήγησης των κοινωνικών φαινομένων που απορρέουν απ' αυτά, στο ζήτημα της σχέσης περιγραφής και αξιολόγησης του αντικειμένου των κοινωνικών επιστημών όπως επίσης και στο ζήτημα των μορφών συνείδησης (ιδεολογία).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και	43

	έρευνα		
	Τελική εξέταση	2	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος θα γίνει με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, Θα δίνεται η δυνατότητα μιας μικρής έκτασης εργασίας με δεσμευτική βιβλιογραφία η οποία θα αντιστοιχεί στο 30% του συνολικού βαθμού.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Προτεινόμενη Βιβλιογραφία**

Habermas, Jürgen, Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής, Πλέθρον, Αθήνα 1990.
 Hollis, Martin, Φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών. Μια εισαγωγή, Κριτική: Αθήνα 2005
 Κείμενα πολιτικής οικονομίας και θεωρίας της πολιτικής, επιμ. Μ. Αγγελίδης και Κ. Ψυχοπαίδης, Εξάντας, Αθήνα 1992
 Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών. Κείμενα, επιμ. Γ. Κουζέλης και Κ. Ψυχοπαίδης, Νήσος, Αθήνα 1994
 Επιστημολογία. Κείμενα, επιμ. Γ. Κουζέλης, 2η αναθ. έκδ., Νήσος, Αθήνα 1997

520234 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκων: Επίκ. Καθηγητής Π. Πετρίδης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520234	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH324/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Οι φοιτητές/τριες που θα παρακολουθήσουν το μάθημα θα εφοδιαστούν με τα κατάλληλα θεωρητικά εργαλεία που προέρχονται από τον χώρο της κοινωνικής αν-

θρωπολογίας και αφορούν στη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.

- Θα μάθουν πως μία σειρά νέων μέσων όπως τα βιντεοπαιχνίδια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία μη γραμμικών μορφών ψηφιακής αφήγησης και πολιτισμικής έκφρασης.
- Θα μάθουν πως τα νέα μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση με σκοπό τη δημιουργία διαδραστικών και πολυτροπικών εργασιών.
- Θα μάθουν να προσεγγίζουν κριτικά έννοιες και πρακτικές που σχετίζονται με τα νέα μέσα και την εκπαίδευση κατανοώντας τους περιορισμούς και τις προβληματικές τους εφαρμογές και διαστάσεις.
- Θα εξοικειωθούν με έννοιες και πρακτικές όπως η μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι, η παιχνιδοποίηση της εκπαίδευσης και η διαδικασιακή ρητορική.
- Θα μάθουν πώς η ανθρωπολογία μπορεί να βοηθήσει στην υπέρβαση προβληματικών διαστάσεων των παραπάνω όπως ο εθνοκεντρισμός.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τρόπους χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών και νέων μέσων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης υπό το πρίσμα της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Τα τελευταία χρόνια όροι όπως «μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι» και «παιχνιδοποίηση της εκπαίδευσης» έχουν τύχει μεγάλης δημοφιλίας. Ταυτόχρονα, ψηφιακά μέσα όπως διαδραστικοί χάρτες, εφαρμογές δημιουργίας ψηφιακών αφηγήσεων και κινούμενα σχέδια εφαρμόζονται με ποικίλους τρόπους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της επικοινωνίας ανθρωπολογικής γνώσης.

Στις διαλέξεις του μαθήματος θα εξετάσουμε κριτικά πως τα προαναφερθέντα μέσα μπορούν να φανούν γόνιμα σε μία σειρά ζητημάτων που άπτονται της εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα θα δούμε πώς μπορούμε να επικοινωνήσουμε γνώση μέσω παιχνιδιών, κινούμενων σχεδίων και διαδραστικών χαρτών, ποιες είναι οι διαφορές ανάμεσα στη διαδικασιακή ρητορική των βιντεοπαιχνιδιών και στις «παραδοσιακές» μορφές ρητορικής, πως η εμπλοκή μαθητών/τριών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα βιντεοπαιχνίδια επιδρά στη διαμόρφωση της αντίληψης για την ετερότητα και τον ιστορικό χρόνο, πως μπορούμε να σχεδιάσουμε ένα παιχνίδι βασισμένοι σε εθνογραφική έρευνα, πως το ίδιο το παιχνίδι μπορεί να αποτελέσει όχημα διδασκαλίας, αλλά και κοινωνικής και πολιτισμικής έκφρασης και κριτικής.

Θα εξετάσουμε, ακόμη, πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε διάφορες πλατφόρμες με σκοπό τη δημιουργία ψηφιακών αφηγήσεων και πολυτροπικών μορφών παραγωγής νοήματος.

Τέλος, θα δούμε πως τα βιντεοπαιχνίδια αλλά και αναμεσοποιήσεις των βιντεοπαιχνιδιών, όπως τα βίντεο machinima, μπορούν να λειτουργήσουν ως νέες μορφές οπτικής αναπαράστασης στο πλαίσιο της διδασκαλίας.

Το μάθημα αντλεί θεωρητικά εργαλεία και παραδείγματα τόσο από τον χώρο της ανθρωπολογίας όσο και από τον χώρο των game studies και της θεωρίας των νέων μέσων.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας

		Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	47
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	37
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: ΕΛΛΗΝΙΚΗ Το μάθημα αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου με γραπτή εξέταση. Η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης γνωστοποιούνται κατά το πρώτο μάθημα του ακαδημαϊκού εξαμήνου, όταν διανέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ο επικαιροποιημένος οδηγός του μαθήματος, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη του μαθήματος κατανεμημένη σε επιμέρους ενότητες, τους μαθησιακούς στόχους, το διανεμόμενο σύγγραμμα και την επιπρόσθετη ανά ενότητα βιβλιογραφία. Επίσης η εξεταστέα ύλη και ο τρόπος αξιολόγησης αναρτώνται εγκαίρως στο e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να κάνουν παρουσιάσεις κειμένων, οι οποίες δεν είναι απαλλακτικές αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα

Prensky, M. (2009). Μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι. Μεταίχμιο.

Ροϊνιώτη Ε., Πανδιά Ε. & Σκαρπέλος Ι. (2019). Ψηφιακά Παιχνίδια: Φιλοσοφικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αναζητήσεις. Oasis Publications.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου

520238

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Α. Λαβράνου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520238	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH406/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνονται:

- Κατανόηση κεντρικών ερωτημάτων/προβλημάτων της πολιτικής θεωρίας και της θεωρίας δικαίου.
- Κατανόηση κεντρικών εννοιών της πολιτικής θεωρίας και της θεωρίας δικαίου
- Εξειδικευμένες γνώσεις στην πολιτική θεωρία, στη θεωρία του κράτους και του δικαίου και ιδιαίτερα για την περίοδο του γερμανικού μεσοπολέμου
- Κατανόηση ιστορικών διαδικασιών κοινωνικού μετασχηματισμού, ικανότητα διάκρισης διαφορετικών διαστάσεων και ικανότητα κατανόησης και ανασυγκρότησης της αλληλοεξάρτησής τους.
- Ανάπτυξη κριτικών ερμηνευτικών ικανοτήτων (ερμηνεία θεωρητικών κειμένων)
- Ανάπτυξη της ικανότητας ανάλυσης και κριτικής σύνθετων θεωρητικών εγχειρημάτων.
- Ανάπτυξης της ικανότητας σύνθεσης επιχειρημάτων με συνυπολογισμό του διαφορετικού εννοιακού αλλά και ιστορικού πλαισίου ανάλυσης και αναφοράς.
- Κριτική αναστοχαστική ικανότητα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει σε εκείνον το τύπο πολιτικής θεωρίας και θεωρίας του δικαίου που αναπτύσσεται ως κριτική θεωρία του δικαίου, της πολιτικής και του κράτους την περίοδο του γερμανικού μεσοπολέμου. Στους θεωρητικούς που θα εξετάσουμε πιο αναλυτικά ανήκουν ο Hermann Heller, ο Carl Schmitt, ο Ernst Fraenkel, ο Otto Kirchheimer και ο Franz Neumann. Οι θεωρίες αυτές επιχειρούν να αναπτύξουν ένα νέο εννοιακό οπλοστάσιο που, εν πολλοίς, υπερβαίνει την κλασική παράδοση της πολιτικής θεωρίας (ή πολιτικής φιλοσοφίας) ικανό να συμβάλει στην κριτική κατανόηση του δικαίου, του κράτους και της πολιτικής σε συνθήκες 'ώριμης νεωτερικότητας', δηλ. στον ιστορικό ορίζοντα του 20^{ου} αιώνα. Δεν θα ήταν λάθος να ισχυριστεί κανείς ότι, κατά κάποιον τρόπο, αυτός ο ιστορικός ορίζοντας καθοδηγεί την ανάπτυξή τους, καθώς τις φέρνει αντιμέτωπες με έναν ραγδαίο και τεραστίων διαστάσεων «κοινωνικό μετασχηματισμό»: το μετασχηματισμό της καπιταλιστικής οργάνωσης της παραγωγής, την κατάρρευση των προπολεμικών ευρωπαϊκών αυτοκρατοριών και τον ριζικό εκδημοκρατισμό της πολιτικής σφαίρας που

συνοδεύεται όμως από μια ριζική κρίση του κράτους και της πολιτικής, την κατάρρευση της κοινωνικής συνοχής που κορυφώνεται, αφ' ενός, ως συνέπεια του 1^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου και, αφ' ετέρου, στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929, το μετασχηματισμό της πολιτισμικής σφαίρας με την εμφάνιση της πολιτισμικής βιομηχανίας. Στα μέσα της δεκαετίας του 1930, ωστόσο, η θεωρίες αυτές (ιδιαίτερα των Fraenkel, Kirchheimer και Neumann που ανήκουν στον κύκλο της πρώτης γενιάς της Σχολής της Φρανκφούρτης) θα πρέπει να αναμετρηθούν και με το φαινόμενο των φασιστικών κινημάτων και καθεστώτων, ιδιαίτερα δε το ναζιστικό καθεστώς της Γερμανίας και με το ζήτημα του αντισημιτισμού. Το μάθημα στοχεύει τελικά και στη διερεύνηση της δυνατότητας άντλησης και αξιοποίησης εννοιακών εργαλείων από αυτές τις θεωρίες για το σκοπό της κριτικής ανάλυσης ανάλογων σύγχρονων κοινωνικών φαινομένων, χωρίς ωστόσο να παραγνωρίζεται ο διαφορετικός ιστορικός ορίζοντας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	60
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	26
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτή εξέταση, στην οποία οι φοιτητές/τριες καλούνται να αναπτύξουν γραπτώς κάποιες θεματικές που θα τους δοθούν. Η ύλη των εξετάσεων ταυτίζεται με την ύλη των παραδόσεων του μαθήματος και είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του μαθήματος στο eClass. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν γραπτώς και να παρουσιάσουν προφορικά εργασίες σε συγκεκριμένες θεματικές του μαθήματος. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σύγγραμμα:

Hobsbawm Eric, *Η Εποχή των Άκρων. Ο Σύντομος 20ος Αιώνας*, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1994.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Mazower, Mark, *Σκοτεινή Ήπειρος. Ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, μτφρ. Κουρεμένος Κ., 5^η εκδ., Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2013.

Κεσσόπουλος Αλέξανδρος, *Η αυτοκτονία του δήμου. Πολιτική κρίση και συνταγματικός λόγος στην Βαϊμάρη*, Αθήνα: Ευρασία 2018

Γκιούρας Θανάσης, *Ταξικός αγώνας και κρατική μορφή. Θεωρίες για την κρίση του κράτους κατά την μεσοπολεμική περίοδο. Μια επιλεκτική επισκόπηση*, Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ 2019

Θα αναρτηθεί εκετνής βιβλιογραφία στο eClass του μαθήματος.

520243 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΥ: ΣΥΝ-ΑΙΣΘΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

**ΕΠ
ECTS: 5**

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η Διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520243	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΥ: ΣΥΝ-ΑΙΣΘΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH380/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Θα έχουν εμβαθύνει στη βασική επιστημολογία του πεδίου της ανθρωπολογίας των αισθήσεων και συναισθημάτων (emotion and affect)
- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές θεωρίες που εμπλέκονται στην ανθρωπολογική κατανόηση της αναπαράστασης ως κεντρικό ζήτημα συγκρότησης ταυτοτήτων και πολιτικών διεκδικήσεων
- Θα έχουν εντοπίσει τον τρόπο με τον οποίο η μεθοδολογία της ανθρωπολογικής επιστήμης εμπλέκεται με ζητήματα έμμεσης και άμεσης άσκησης εξουσίας στην καθημερινότητα
- Θα έχουν κατανοήσει τον ρόλο του συν-αισθήματος (affect) και της αναπαράστασης στη λειτουργία της καθημερινότητας και θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν μεθοδολογικά αυτά τα εργαλεία για την διεξαγωγή δικής τους έρευνας

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αυτό εστιάζει στον τρόπο που παράγεται η καθημερινότητα ως πεδίο

διαπραγμάτευσης σχέσεων εξουσίας και αντίστασης, διακυβέρνησης και βιοπολιτικής μέσα από το συν-αίσθημα και την αναπαράσταση. Εξετάζοντας τόσο την γλώσσα της αναπαράστασης όσο και την στροφή στο συναίσθημα στην κοινωνική ανθρωπολογία τη διάρκεια του 1980 (emotional turn) που αναδύθηκε ως μία νέα αναλυτική προσέγγιση εξαιτίας της ορθής ανάγκης να ασκηθεί κριτική στη γνωστική αντίληψη που επικρατούσε έως τότε για τον άνθρωπο ως μηχανικό «επεξεργαστή πληροφορίας» (Lutz and White 1986: 405), το μάθημα αυτό αντλεί αναλυτικά εργαλεία από την πολιτισμική κριτική, την κριτική γεωγραφία, την ψυχανάλυση, την φεμινιστική και κούιρ θεωρία, και την κριτική θεωρία φυλής εστιάζοντας στην έννοια της κριτικής της αναπαράστασης και της επιτελεστικότητας των συναισθημάτων. Εξετάζοντας την παραγωγή της "ατμόσφαιρας του καθημερινού" ως αποτέλεσμα περίπλοκων διεργασιών που καθορίζουν την θέση των υποκειμένων στη νεωτερικότητα, όπως η αστικοποίηση, η εκβιομηχάνιση, η αποικιοκρατία, ο ιμπεριαλισμός, οι πόλεμοι, ή η επινόηση της «φυλής», αλλά και η ανάδυση πειθαρχικών λόγων για το φύλο και τη σεξουαλικότητα, ή η παθολογικοποίηση της ομοφυλοφιλίας και η τρανσφοβία και ταυτόχρονα ως συνέπεια περίπλοκων συναισθηματικών δεσμών που σχετίζονται με τον φόβο, την επιθυμία, την ελπίδα, την φροντίδα, την επισφάλεια, την ευαλωτότητα, το πένθος, τη μελαγχολία, κ.α., τελικά διερωτόμαστε: Πώς μπαίνει στο συν-αίσθημα στο πολιτικό; Και άρα, τι μπορεί να κάνουν τα συν-αισθήματα; Ή για το τι είναι ικανά; Ως εκ τούτου επιπλέον κεντρικά ζητήματα τίθενται μέσα από τα εξής ερωτήματα: Τι σημαίνει "επανορθωτική" γραφή της καθημερινότητας; Με άλλα λόγια, τι μπορεί να σημαίνει να εφεύρουμε μία "γλώσσα" επανόρθωσης της βλάβης την οποία έχουν υποστεί υποκείμενα που εκτίθενται καθημερινά σε πολέμους, προκαταλήψεις, ανισότητες και βία; Πώς μπορεί, δηλαδή, η "γλώσσα" να μην τραυματίζει τα υποκείμενα που προσπαθεί να αναπαραστήσει ή/και εκπροσωπήσει;

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτώς, είτε με κλειστά, είτε με ανοιχτά βιβλία. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν δύο θέματα από τρία ή τέσσερα συνολικά θέματα και να τα αναπτύξουν με τη μορφή σύντομου δοκιμίου στην περίπτωση των ανοιχτών βιβλίων. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του	

	τμήματος και προσδιορίζεται πιο λεπτομερώς μέσω του e-class. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες πάνω σε ζητήματα που αφορούν το μάθημα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Αβραμοπούλου, Ειρήνη (επιμ.), 2018, *Το συν-αίσθημα στο πολιτικό: Υποκειμενικότητες, Εξουσίες και Ανισότητες στο Σύγχρονο Κόσμο*. Αθήνα: Νήσος.

Σερεμετάκη Κ. Νάντια. (επιμ.), 2017, *Παλιννόστηση Αισθήσεων: Αντίληψη και Μνήμη ως Υλική Κουλτούρα στη Σύγχρονη Εποχή*. Αθήνα: Πεδίο.

Αβραμοπούλου, Ειρήνη και Πάκο Χαλκίδης/Άσπα Χαλκίδου (επιμ.), 2022, *Αντι-κείμενα Σεξουαλικότητας: Κριτικές Θεωρίες, Διεπιστημονικές Αναγνώσεις*. Αθήνα: Τόπος.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία (ενδεικτικά):

Ahmed, Sara. 2004. *The Cultural Politics of Emotion*, New York: Routledge.

Άχμεντ, Σάρα. 2018. «Συν-αισθηματικές οικονομίες», στο Ειρήνη Αβραμοπούλου (επιμ.), *Το Συν-αίσθημα στο Πολιτικό: Υποκειμενικότητες, Εξουσίες, Ανισότητες στο Σύγχρονο Κόσμο*. Εκδόσεις Νήσος, Αθήνα. Σελ. 129-166.

Athanasίου, Athena, Pothiti Hantzaroula και Kostas Yannakopoulos. 2008. «Introduction: Towards a new epistemology: 'The affective turn'», *Historein. A review of the past and other stories* 8:5-16.

Αθανασίου Α., 2011, «Επιτελέσεις της τρωτότητας και του κοινωνικού τραύματος» στο *Βιοκοινωνικότητες. Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

_____, 2007, «Τεχνολογίες του ανθρώπινου, απορίες της βιοπολιτικής και το διαμελισμένο σώμα της ανθρωπότητας» στο Αθηνά Αθανασίου Ζωή Στο Όριο: Δοκίμια για το Σώμα, το Φύλο και τη Βιοπολιτική, Αθήνα: Εκδόσεις Εκκρεμές.

Brennan, Teresa. 2004. *The Transmission of Affect*. Cornell University Press, Ιθακά.

Das, Veena. 2007. *Life and Words: Violence and the Descent into the Ordinary*, University of California Press, Μπέρκλεϋ και Λονδίνο.

Fassin, Didier & Richard Rechtman. 2009. *The Empire of Trauma. An inquiry into the condition of victimhood*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.

Feldman, Allen. 1996. «Περί πολιτισμικής αναισθησίας: Βία και τηλε-οπτικά μέσα ενημέρωσης» Στο Νάντια Σερεμετάκη. *Παλιννόστηση αισθήσεων. Αντίληψη και μνήμη ως υλική κουλτούρα στη σύγχρονη εποχή*. Εκδόσεις Λιβάνη. Σελ. 183-222.

Hall, Stuart. 2005. "Νέες εθνότητες" στο Γιάννης Κυριακάκης και Μάρθα Μιχαηλίδου *Η προσέγγιση του Άλλου. Ιδεολογία, Μεθοδολογία και Ερευνητική Πρακτική*. Εκδ. Μεταίχμιο.

Lutz, Catherine and Geoffrey White. 1986. «The Anthropology of Emotions», *Annual Review of Anthropology*, 15: 405-36.

Μακρυνιώτη, Δήμητρα. 2008. «Εισαγωγή: Κοινωνικές και πολιτικές μορφές διαχείρισης της θνητότητας», στο Δήμητρα Μακρυνιώτη (επιμ.), *Περί Θανάτου. Η Πολιτική Διαχείριση της Θνητότητας* Νήσος, Αθήνα.

Μπάτλερ, Τζούντιθ. 2009. «Βία, πένθος, πολιτική.» Στο Τζούντιθ Μπάτλερ. *Ευάλωτη ζωή. Οι δυνάμεις του πένθους και της βίας*. Αθήνα: Νήσος.

Ουέστον, Καθ. 2018. «Πολιτικές οικολογίες του επισφαλούς», στο Ειρήνη Αβραμοπούλου (επιμ.), *Το Συν-αίσθημα στο Πολιτικό: Υποκειμενικότητες, Εξουσίες, Ανισότητες στο*

Σύγχρονο Κόσμο. Εκδόσεις Νήσος, Αθήνα. Σελ. 89-128.

Παπαγαρουφάλη, Ελένη. 2012 [2002]. *Δώρα Ζωής Μετά Θάνατον: Πολιτισμικές Εμπειρίες*, (Εισαγωγή και Κεφ. 4: Τα σώματα των δωρητών). Αθήνα: Πατάκης.

Παπαηλιά, Πηνελόπη. 2008. «Οι φωτογραφίες από το Αμπου Γκραϊμπ: Το σκάδαλο της 'νέας' τεχνολογίας και η πολιτική του οπτικού ρεαλισμού» *Σύγχρονα Θέματα*. Τευχ. 102. Σελ 69-81.

Sedgwick, Eve Kosofsky. 2003. *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity*, Duke University Press, Ντάραμ και Λονδίνο.

Sontag, Susan. 2003. *Παρατηρώντας τον πόνο των άλλων*. Εκδόσεις Scripta. Σελ. 80-131.

Στιούαρτ, Κάθλιν. 2018. «Αδύναμη Θεωρία σε έναν ημιτελή κόσμο», στο Ειρήνη Αβραμοπούλου (επιμ.), *Το Συν-αίσθημα στο Πολιτικό: Υποκειμενικότητες, Εξουσίες, Ανισότητες στο Σύγχρονο Κόσμο*. Εκδόσεις Νήσος, Αθήνα. Σελ. 71-88.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Cultural Anthropology

Feminist Anthropology

Social Anthropology

The Cambridge Journal of Anthropology

Subjectivity

Identities: Journal for Politics, Gender and Culture

Ethos

Ethnos

Body & Society

Theory, Culture, & Society

New Formations

Signs: Journal of Women in Culture and Society

Φεμινιστικά

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Σύγχρονα Θέματα

520250 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Ε. Καμπούρη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520250	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Φεμινιστικές Μεθοδολογίες και Διαθεματικότητα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ

		ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH414/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το μάθημα αυτό έχει στόχο να βοηθήσει τις/τους/τα φοιτήτριες/τες/τ@ να γνωρίσουν την επίδραση των φεμινιστικών μεθοδολογιών και της φεμινιστικής επιστημολογίας στην κοινωνική έρευνα και να προσφέρει χρήσιμα εργαλεία για να εντάξουν διαστάσεις της διαθεματικότητας στην έρευνά τους. Με την ολοκλήρωσή του μαθήματος αναμένεται:

- να γνωρίζουν την φεμινιστική και queer κριτική του ορθολογισμού και του θετικισμού στις επιστήμες,
- να αντιλαμβάνονται τις έννοιες της τοποθετημένης γνώσης και της διαθεματικότητας,
- να μπορούν να εφαρμόζουν μεθόδους που εντάσσουν το φύλο και τη διαθεματικότητα στην έρευνα και να χρησιμοποιούν αναστοχαστικές τεχνικές,
- να κατανοούν τις προκλήσεις που προκύπτουν από ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας ιδιαίτερα όσον αφορά ζητήματα έμφυλης βίας και έμφυλων ταυτοτήτων,
- να είναι σε θέση να διαβάζουν κριτικά τις στατιστικές για το φύλο μέσα από το πρίσμα των μεθοδολογιών της διαθεματικότητας και να γνωρίζουν πώς να εφαρμόζουν ποσοτικές μεθόδους έρευνας που συμπεριλαμβάνουν τα φύλα,
- να μπορούν να εφαρμόζουν ποσοτικές μεθόδους έρευνας και θεωρητικού προβληματισμού που εμπνέονται από τα φεμινιστικά και ΛΟΑΤΚΙ κινήματα, τους αγώνες και τις διεκδικήσεις τους.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η φεμινιστική κριτική της επιστήμης έχει διαμορφώσει ένα πεδίο όπου αναπτύσσονται σημαντικές κριτικές παρεμβάσεις σχετικά με τις μεθόδους και τις πρακτικές της κοινωνικής έρευνας. Από τη μια πλευρά, η κριτική της ανδροκρατούμενης επιστήμης και από την άλλη η συμπερίληψη φεμινιστικών και ΛΟΑΤΚΙ προταγμάτων στις ερευνητικές προτεραιότητες άνοιξε ένα πεδίο για πειραματισμούς και συμπερίληψη ομάδων, που ήταν αποκλεισμένες και αόρατες, το οποίο ανανέωσε την κοινωνική έρευνα. Ιδιαίτερα η προβληματική που αναπτύχθηκε μέσω της βιβλιογραφίας για την τοποθετημένη γνώση και η στροφή προς τη διαθεματικότητα έχει επηρεάσει με ουσιαστικό τρόπο την επιστημολογία και τη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών.

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός χώρου σκέψης και ανταλλαγών, όπου θα μπορούν να συζητηθούν τα ζητήματα φεμινιστικής επιστημολογίας και μεθοδολογίας καθώς και το ζήτημα της διαθεματικότητας στην κοινωνική έρευνα. Συμπεριλαμβάνει ενότητες που αφορούν τόσο στην ποσοτική όσο και στην ποιοτική έρευνα και εξετάζει ευρύτερα ζήτημα που σχετίζονται με την θεσιακότητα, την εμπειρία και τον αναστοχασμό στην κοινωνική έρευνα. Κεντρικός άξονας του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση των διαφορετικών τρόπων που μπορούμε να εντάξουμε το φύλο στην έρευνα αλλά και η εξοικείωση με τις μεθόδους συμπερίληψης διαθεματικών αναλυτικών κατηγοριών στον σχεδιασμό, εφαρμογή και ανάλυση της έρευνας.

Η πρόκληση της διαθεματικότητας και της φεμινιστικής επιστήμης αναδεικνύονται σαν επιβίγουσες προτεραιότητες στην έρευνα καθώς παράλληλα με την ένταξη τους στις επίσημες προϋποθέσεις για τη χρηματοδότηση, αναπτύσσονται συντηρητικές επιθέσεις ενάντια στις πολιτικές για το φύλο και ρητορικές ομοφοβικού και τρανσφοβικού μίσους στη δημόσια ζωή. Στην αντιφατική αυτή συνθήκη, τα μεθοδολογικά εργαλεία που προσφέρουν οι φεμινιστικές και διαθεματικές μεθοδολογίες είναι σημαντικά.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	40
	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	55
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	28
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Η ύλη δίνεται έγκαιρα για την προετοιμασία των εξετάσεων. Στη γραπτή εξέταση, δίνονται τρία θέματα και πρέπει να απαντηθούν τα δύο. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι/τα φοιτητές/τριες/@ ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες, είτε ατομικά είτε συνεργατικά προκειμένου να εφαρμόσουν στην πράξη τις μεθοδολογίες τις οποίες μελετάμε στο μάθημα. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

Chandra Talpade Mohanty (2021). *Φεμινισμός χωρίς σύνορα. Αποαποικιοποιώντας τη θεωρία, πραγματώνοντας την αλληλεγγύη*. Oposito.

Ελένη Βαρίκα (2009) Για μια πολιτική γραμματική του φύλου. Πλέθρον.(εναλλακτικό)

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Acker, J., Barry, K. and J. Esseveld. (1983). "Objectivity and Truth: Problems in Doing Feminist Research". *Women's Studies International Forum*. 6 (4). 423-435

Αθανασίου Α. (2006) "Φύλο, εξουσία και υποκειμενικότητα μετά το δεύτερο 'κύμα'", στο Α. Αθανασίου, (επιμ.) *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*. Αθήνα: Νήσος. 13-138

Ahmed S. (2018). "What is Feminist Research". <https://www.youtube.com/watch?v=djc8TEUhPiA>

Butler, J. (2006). "Παραστασιακές επιτελέσεις και συγκρότηση του φύλου: Δοκίμιο πάνω στη φαινομενολογία και τη φεμινιστική θεωρία". Στο Α. Αθανασίου (επιμ.) *Φεμινι-*

- στική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική. Αθήνα: Νήσος. 381-408.
- Crenshaw, K. (2015). "Intersectional Feminism".
https://www.youtube.com/watch?v=ROwquxC_Gxc
- EC (2021) "She Figures" <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/knowledge-publications-tools-and-data/interactive-reports/she-figures-2021>
- EIGE "Gender Equality Index" <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021/EL>
- Ζαββού, Α. (2021). "Η φεμινιστική προβληματική της διαθεματικότητας". *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. 156, 55-86.
- Ferguson, K. E. (2017). "Feminist theory today". *Annual Review of Political Science* 20 (1). 269-286. <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-polisci-052715-111648>
- Getinclusive (2014). "There is No Hierarchy of Oppressions" by Audre Lorde -Read by Lauren Lyons. <https://www.youtube.com/watch?v=i1pNsLsHsfs>
- Haraway, D. (2014). *Ανθρωποειδή, κυβόργια και γυναίκες*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια. 271-298
- Harding, S. (1987). *Feminism & Methodology*. Bloomington: Indiana University Press. 1-14.
- Hekman, S. (1997). "Truth and Method: Feminist Standpoint Theory Revisited". *Signs*, 22 (2), 341-365. <http://login.proxy.eap.gr/login?url=https://www.jstor.org/stable/3175275>
- hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody: Passionate politics*. Pluto Press. https://excoradfeminisms.files.wordpress.com/2010/03/bell_hooks-feminism_is_for_everybody.pdf
- Kohl Journal (2021) "An Archive of Queer Feminisms with Sara Ahmed". <https://www.youtube.com/watch?v=vUy7KSGj5VU>
- Maynard, M. and Purvis, J. (1994). *Women's Lives from a Feminist Perspective*. London: Routledge, 10-26.
- McCall, L. (2005). "The Complexity of Intersectionality". *Signs*. 30 (3), 1771-1800. <http://login.proxy.eap.gr/login?url=https://www.jstor.org/stable/10.1086/426800>
- Oakley, A. (1981) "Interviewing women: A contradiction in terms". In H. Roberts (ed.) (1981) *Doing Feminist Research*. London: Routledge and Kegan Paul. 30-61.
- Schiebinger, L., Klinge, I., & European Commission. (2013). *Gendered innovations. How gender analysis contributes to research*. Publications Office of the European Commission. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d15a85d6-cd2d-4fbc-b998-42e53a73a449/language-en/format-PDF/source-search>
- Scott, J. (1986). "Gender: A Useful Category of Historical Analysis". *American Historical Review* <http://www.ihp.sinica.edu.tw/~tangsong/reference/96102601.pdf>
- Smith, D. (1974). "Women's perspective as radical critique of sociology". *Sociological Inquiry*. 44, 7-13.
- The Combahee River Collective. (1977). "A Black Feminist Statement" <https://monthlyreview.org/2019/01/01/a-black-feminist-statement/>
- United Nations (2016) "Integrating a Gender Perspective into Statistics" <https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/Standards-and-Methods/files/Handbooks/gender/Integrating-a-Gender-Perspective-into-Statistics->

[E.pdf](#)

Ιγγλέση, Χ. (επιμ.) (2001). *Ο αναστοχασμός στη φεμινιστική έρευνα*. Αθήνα: Οδυσσέας. 15-50

Κακολύρης Γ. (2021). "Το φύλο ως επιτέλεση". Στο Μπούνα, Α. και Παπάνης, Ε., 2021. Διαστάσεις της αρρενωπότητας. Αθήνα: Ηδυέπεια. 124-140.
<https://www.frenchphilosophy.gr/wp-content/uploads/2021/02/Kakoliris-G.-To-phylo-os-epitelesi.pdf>

Καμπούρη Ν. (2015). "Φύλο, επιστήμη, τεχνολογία: θεωρητικές προσεγγίσεις". Στο Καμπούρη, Ν., Χατζόπουλος, Π., Κική-Παπαδάκη, Κ. (2015). *Φύλο, Έρευνα, και Καινοτομία στην Ελλάδα*. Ηράκλειο: Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας. 17-36.
<https://issuu.com/genderinscience/docs/>

Καντσά, Β., Μουτάφη, και Β., Παπαταξιάρχης, Ε. (επιμ.). (2010) *Φύλο και Κοινωνικές Επιστήμες στη Σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1-50.

Καραστάθη Α. και Πολυκάρπου Μπ. (2022) (επιμ.) "Έλα να σου πω: φεμινιστικές, λεσβιακές και κουήρ αφηγήσεις της μεταπολίτευσης". Αθήνα: Φεμινιστικό Αυτόνομο Κέντρο Έρευνας.
<https://feministresearch.org/wp-content/uploads/2021/12/%CE%95%CC%81%CE%BB%CE%B1-%CE%9D%CE%B1-%CE%A3%CE%BF%CF%85-%CE%A0%CF%89-ebook.pdf>

Παπαγεωργίου, Γ. (2010). Φύλο και έρευνα. Αθήνα: Gutenberg. 116-151.

Παπαταξιάρχης, Ε. (1997). "Το φύλο στην ανθρωπολογία (και την ιστοριογραφία): Ορισμένες γνωστικές και μεθοδολογικές προεκτάσεις". *Μνήμων*. 19. 201-210. <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/view/7995>

Ρεντετζή, Μ. (2006). "Η σκιαγράφηση της ιστορίας των γυναικών στις επιστήμες". *Σύγχρονα Θέματα*. 94. 50-61.
<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&lang=el&pid=iid:3895>

Φεμινιστικά (2021) Αφιέρωμα: "Η ακαδημαϊκή εμπειρία του φύλου"
<https://feministika.net/i-akadimaiki-empeiria-tou-fylou/>

520251

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΕΠ

ECTS: 5

Διδάσκουσα: Επίκ. Καθηγήτρια Α. Αθανασοπούλου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520251	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH402/

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι φοιτητές/τριες να έχουν κατανοήσει:

- την ιστορικότητα του προσφυγικού φαινομένου.
- τη σύνδεσή του με συγκεκριμένα γεγονότα και συνθήκες (κατάρρευση αυτοκρατοριών, παγκόσμιοι και περιφερειακοί πόλεμοι, επαναστάσεις, δικτατορίες...).
- τους κοινωνικούς, οικονομικούς, (γεω) πολιτικούς όρους που σχετίζονται με τους τρόπους διαμόρφωσης του προσφυγικού και τις εκάστοτε ιδεολογικοπολιτικές χρήσεις του.
- τον διαχωρισμό προσφυγικού και μεταναστευτικού στο παρελθόν και σήμερα.
- τις αλλαγές στην επίσημη διαχείριση του προσφυγικού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και τους εμπλεκόμενες φορείς.
- τις διαφοροποιημένες, ανάλογα με το πλαίσιο, αντιλήψεις και τις πρακτικές τόσο των προσφυγοποιημένων όσο και των εντόπιων πληθυσμών (μέσα από συγκεκριμένες ιστορικές και εθνογραφικές μελέτες).
- το νέο οικονομικό κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό τοπίο που διαμορφώνεται στις χώρες εγκατάστασης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι μελέτη του προσφυγικού από τον 19^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Η διαμόρφωση του φαινομένου θα προσεγγιστεί στη βάση συγκεκριμένων πλαισίων και ιστορικών γεγονότων, όπως η μετάβαση από τις αυτοκρατορίες στα εθνικά αστικά κράτη, οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι, η μεταπολεμική περίοδος (Ψυχρός Πόλεμος, ανταποικιοκρατικοί αγώνες, εμφύλιοι, δικτατορίες), η περίοδος από την πτώση των σοσιαλιστικών κρατών μέχρι σήμερα (εμφύλιοι, ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, περιφερειακοί πόλεμοι). Θα εξετάσουμε τις ιδεολογικοπολιτικές χρήσεις, τις αλλαγές στην επίσημη διαχείριση του προσφυγικού σε εθνικό, υπερεθνικό και διεθνές επίπεδο, (διεθνείς και περιφερειακές συμβάσεις και συμφωνίες, διεθνείς οργανισμοί, κρατικές πολιτικές, δράση διαφορετικού τύπου οργανώσεων). Σε αυτό το πλαίσιο, θα εστιάσουμε στην ανάδυση του πρόσφυγα ως «διακριτή κοινωνική κατηγορία» στον Μεσοπόλεμο· στον μεταπολεμικό διαχωρισμό μετανάστη και πρόσφυγα και στην αποκρυστάλλωσή του μέσα από την απόδοση «νομικού καθεστώτος» στον τελευταίο στην επανατοποθέτηση στο ζήτημα του προσφυγικού-μεταναστευτικού και της μεταξύ τους διάκρισης την τελευταία δεκαετία. Θα συζητήσουμε εθνογραφικές μελέτες με εστίαση στις αντιλήψεις και τις πρακτικές των προσφύγων/ισών, των εντόπιων πληθυσμών (και στις δύο περιπτώσεις αναδεικνύοντας τις εθνοτικές, ταξικές, πολιτικές έμφυλες διαφοροποιήσεις) και του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτισμικού τοπίου που διαμορφώνεται μέσα από τη συνάντησή τους.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
-------------------------	--------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από τα τρία. Η ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως στην ιστοσελίδα του τμήματος και στο eclass του μαθήματος. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένα ζητήματα που τους ενδιαφέρουν. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά)

Ανδριώτης, Ν., 2020, *Πρόσφυγες στην Ελλάδα 1821-1940, άφιξη, περίθαλψη, αποκατάσταση*. Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων.

Βαν Μπούσχοτεν, Ρ., και Λ. Ντάνφορθ, 2015, *Παιδιά του ελληνικού εμφυλίου: πρόσφυγες και οι πολιτικές της μνήμης*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Τσιτσελίκης, Κ., (επ.), 2023 (2006), *Η ελληνοτουρκική ανταλλαγή πληθυσμών: Πτυχές μιας εθνικής σύγκρουσης*, Αθήνα: ΚΕΜΟ-Κριτική.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Agier, M., Nice, R, and L. Wacquant, 2002, "Between war and city Towards an urban anthropology of refugee camps". Στο *Ethnography* Vol. (3): 317-341.

Αντωνίου, Π., 1995β, «Το αρμενικό όραμα της επιστροφής. Μνήμη προσανατολισμένη στο μέλλον». Στο Μπενβενίστε, Ρ. και Θ. Παραδέλλης (επ.), *Διαδρομές και τόποι της μνήμης*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια και Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Arendt, J., G. Agamben και E. Traverso, 2015, *Εμείς οι Πρόσφυγες: τρία κείμενα*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.

Βεντούρα, Λ., & Δ. Γκρούτση (2012) «Ο Ψυχρός Πόλεμος και η Ρύθμιση των Διεθνών Μετακινήσεων: Η Δημιουργία της Διεθνούς Επιτροπής Μεταναστεύσεως εξ Ευρώπης». *Μνήμων* 32: 205-220.

Βουτυρά, Ε. κ.ά. (επιμ.), 2005. *Το Όπλο Παρά Πόδα. Οι Πολιτικοί Πρόσφυγες του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου στην Ανατολική Ευρώπη*, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

- Cabot, H., 2019, "The business of anthropology and the European refugee regime". Στο *American Anthropologist*, Vol. 46 (3): 261–275.
- Fassin, D., 2005, "Compassion and Repression: The Moral Economy of Immigration Policies in France". Στο *Cultural Anthropologist*, Vol. 20 (3): 362-387.
- Harrell-Bond, B., and E. Voutira, 2007, «In Search of 'Invisible' Actors: Barriers to Access in Refugee Research». *Journal of Refugee Studies*, 30 (2): 281-298.
- Hirschon, R., 2004, *Κληρονόμοι της μικρασιατικής καταστροφής. Η κοινωνική ζωή των μικρασιατών προσφύγων στον Πειραιά*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Κακολύρης, Γ., 2017, «Χρειάζεται η πολιτική την ηθική; Ο Ζακ Ντερριντά για την απροϋπόθετη και την υπό όρους φιλοξενία». Στο *αληθεια* 9: 151-164.
- Kalir, B. and K. Rozakou, 2016, «"Giving Form to Chaos": The Futility of EU Border Management at Moria Hotspot in Lesbos». Web publication/site, Society+Space . Retrieved from <http://societyandspace.org/2016/11/16/giving-form-to-chaos-the-futility-of-eu-border-management-at-moriahotspot-in-lesvos/>
- Karatani, R., 2005, «How History Separated Refugee and Migrant Regimes: In Search of Their Institutional Origins». *International Journal of Refugee Law*, 17 (3): 517-541.
- Κυραμαργιού, Ε., 2019, *Δραπετσώνα, 1922-1967 : ένας κόσμος στην άκρη του κόσμου*. Αθήνα : Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών.
- Λαγάνη, Ε. και Μποντίλα Μ. 2012. *Παιδομάζωμα ή παιδοσώσιμο; Παιδιά του Εμφυλίου στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Λαΐου, Α., 1999 (1992), «Μετακινήσεις πληθυσμού στην ελληνική ύπαιθρο κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου». Στο Bærentzen, L., Ιατρίδης, Γ., και O. Smith, *Μελέτες για τον εμφύλιο πόλεμο 1945-1849*. Αθήνα: Ολκός, 67-83.
- Λαλιώτους, Ι., 2003, «Πρόσφυγες και Προσφυγικό Ζήτημα στον 20ό αιώνα». Στο Τζεδόπουλος, Γ., (επ.), *Πέρα από την Καταστροφή. Μικρασιάτες Πρόσφυγες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*. Αθήνα: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (Υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων), 175-184.
- Λεοντίδου Λίλα, 1989, *Πόλεις της σιωπής. Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940*, Αθήνα.
- Λιάκος, Α., 1993, *Εργασία και Πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας και η Ανάδυση των Κοινωνικών Θεσμών*. Αθήνα: Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδας.
- Λιάκος, Α. (επ.), 2011, *Το 1922 και οι πρόσφυγες: μια νέα ματιά*. Αθήνα: Νεφέλη
- Loizos, P., 2001, *Χρονικό της κυπριακής προσφυγιάς*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Μπαντιού, Α., 2017, «Σχετικά με την υποτιθέμενη προσφυγική 'κρίση'». Στο *αληθεια* 9: 137-150.
- Morgenthau H., 1994, *Η αποστολή μου στην Αθήνα. Το έπος της εγκατάστασης*, μτφρ. Σ. Κασσιάν, Αθήνα.
- Μπενβενίστε, Ρ., 2014, *Αυτοί που επέζησαν : αντίσταση, εκτόπιση, επιστροφή. Θεσσαλονικείς Εβραίοι στη δεκαετία του 1940*. Αθήνα : Πόλις.
- Μπενβενίστε, Ρ., 2021, «Ζωή παρ' όλα αυτά. 'Απάτριδες Ξένοι'. Οι τελευταίοι Έλληνες Εβραίοι στη Γερμανία», *Αρχειοτάξιο*, τ.23 (Δεκέμβριος):190-208.
- Papataxiarchis, E., 2016 "Being 'there': At the frontline of the 'European Refugee Crisis'", Part 1: *Anthropology Today* 32/2: 5-9 και Part 2: *Anthropology Today* 32/3: 3-7.
- Papataxiarchis, E., 2016 "Solidarity unwrapped?: Society reborn in austerity", *Social Anthropology* 24/2: 205-210.
- Παπαταξιάρχης, Ε., 2016, «Μια Μεγάλη Ανατροπή: Η 'Ευρωπαϊκή Προσφυγική Κρίση' και ο νέος πατριωτισμός της 'αλληλεγγύης'». Στο *Σύγχρονα Θέματα* τ. 132-133: 7-28.
- Ροζάκου, Κ., 2017, *Από «Αγάπη» και «Αλληλεγγύη»: Εθελοντική εργασία με πρόσφυγες στην Αθήνα του πρώιμου 21ου αιώνα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Rodier, C., και C. Portevin, 2016, *Μετανάστες και πρόσφυγες*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού

Πρώτου.

Σαλβάνου, Α., 2018, *Η συγκρότηση της προσφυγικής μνήμης: Το παρελθόν ως ιστορία και πρακτική*. Αθήνα: Νεφέλη.

Σαλβάνου, Α., 2022, *Αρρώστια και περίθαλψη στη Μικρασιατική Καταστροφή και στους Πρόσφυγες*. Αθήνα: Η Εφημερίδα των Συντακτών.

Ticktin, M., 2006, "Where ethics and politics meet: The violence of humanitarianism in France", *American Ethnologist*, 33(1): 33-49.

Τσιμουρή, Γ. 2013, *Ίμβριοι. «Φυγάδες απ' τον τόπο μας, όμηροι στην πατρίδα»*. Αθήνα: Da Vinci.

Voutura, E., 2003, "Refugees: whose term is it anyway? *Emic* and *etic* constructions of 'refugees' in Modern Greece". Στο Selm, J. et al., *The Refugee Convention at fifty: a view from forced migration studies*. USA: Lexington Books, pp. 65-80.

Άλλα Βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του Παντείου Πανεπιστημίου.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Journal of Ethnic and Migration Studies

Journal of Refugee Studies

Migration and Society

520254

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων: Καθηγητής Λ. Οικονόμου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520254	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

- Να αντιληφθούν τις πολλαπλές σχέσεις ανάμεσα στην τεχνολογία, την κοινωνία και τον πολιτισμό και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της νεωτερικής ορθολογικότητας και τεχνολογίας
- Να κατανοήσουν την ιστορία της νεωτερικής τεχνολογίας και να εμβαθύνουν στις κοσμοθεωρητικές αξίες και αντιλήψεις που αποτελούν το υπόβαθρο της τεχνολογικής εξέλιξης
- Να εμβαθύνουν στις κυριότερες ανθρωπολογικές, κοινωνιολογικές και φιλοσοφικές θεωρίες της τεχνολογίας και να κατανοήσουν την σύγχρονη τεχνολογία σαν ένα σύστημα που επηρεάζει όλες τις όψεις της κοινωνικής ζωής και του πολιτισμού και μεταβάλλει τις συνιστώσες της ανθρώπινης κατάστασης και των σχέσεων ανθρώπων και φύσης
- Να αναλύσουν τους ποικίλους λόγους που αρθρώνονται για την τεχνολογία -και τον κεντρικό ρόλο της τελευταίας στην κυρίαρχη ιδεολογία σε παγκόσμιο επίπεδο- και να αξιολογήσουν με κριτικό τρόπο τις κοινωνικές, ηθικές, οντολογικές, περιβαλλοντικές και άλλες συνέπειες της τεχνολογίας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει στόχο να εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις πολλαπλές συνδέσεις ανάμεσα στην τεχνολογία, την κοινωνία και τον πολιτισμό και να αναδείξει τους τρόπους με τους οποίους το σύγχρονο τεχνολογικό φαινόμενο επηρεάζει τις κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις, τις υλικές συνθήκες, και τον σχηματισμό των ταυτοτήτων. Το μάθημα επικεντρώνεται στη σύγχρονη τεχνολογία και εξετάζει, αφενός, την ιστορική ανάδυσή της στη Δύση και τα κοινωνικά φαντασιακά που καθόρισαν την μορφή και την εξέλιξή της, και αφετέρου τους τρόπους με τους οποίους η τεχνολογική εξέλιξη του 20ού αιώνα και οι σύγχρονοι ριζοσπαστικοί τεχνολογικοί μετασχηματισμοί αλλάζουν τον ορισμό του ανθρώπου, το νόημα της φύσης, και τον χαρακτήρα της κοινωνικής ζωής. Με οδηγό τις κυριότερες ανθρωπολογικές, κοινωνιολογικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις της τεχνολογίας και με την χρήση παραδειγμάτων από σύγχρονους τομείς τεχνολογικής αιχμής, επιδιώκεται να αναλυθούν ερωτήματα σχετικά με τον ιδεολογικό ρόλο της τεχνολογίας και τις συνέπειές της στο περιβάλλον, τον πολιτισμό, τις σχέσεις εξουσίας και την καθημερινή ζωή.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΧΡΗΣΗ e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39
	Αυτοτελής μελέτη υλικού	41

	παραδόσεων	
	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43
	Τελική εξέταση	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται γραπτά. Στην γραπτή εξέταση, οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν και να αναπτύξουν δύο θέματα από ένα σύνολο 6-7 θεμάτων. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες σε συγκεκριμένες θεματικές του μαθήματος. Η εργασία δεν είναι απαλλακτική, αλλά συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Σύγγραμμα:**

Ελλύλ, Ζακ, 2012, *Το Τεχνικό Σύστημα*, Αθήνα: Εκδόσεις Αλήστου Μνήμης.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Adas, Michael, 2003, *Ανδρών Μέτρον Μηχανή: Επιστήμη, Τεχνολογία και Ιδεολογίες της Δυτικής Κυριαρχίας*, Αθήνα: Νεφέλη

Brubaker, R, 1984, *The Limits of Rationality. An Essay on the Social and Moral Thought of Max Weber*, London and New York: Routledge.

Cassirer, Ernst, 2013, *Η Φιλοσοφία του Διαφωτισμού*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Ελλύλ, Ζακ, 2011, *Η Πολιτική Αυταπάτη*, Αθήνα: Εκδόσεις Νησίδες.

Ίλιτς, Ιβάν, 2010, *Ιατρική Νέμεση Η Απαλλοτρίωση της Υγείας*, Εκδ. Νησίδες, πρώτη έκδοση 1974

Ίλιτς, Ιβάν, 2021, *Εργαλεία για την Καλή Ζωή*, Αθήνα: Νησίδες.

Μπεκ, Ούλριχ, 2015, *Κοινωνία της Διακινδύνευσης Κάθ' Οδόν προς μια Άλλη Νεωτερικότητα*, Αθήνα, Εκδ. Πεδίο.

Pfaffenberger, Bryan, 1992, "Social anthropology of technology", στο *Annual Review of Anthropology*, vol. 21, σσ. 491-516.

Overing, Joanna, 1985, *Reason and Morality*, London: Tavistock.

Tambiah, Stanley J., 2014, *Μαγεία Επιστήμη Θρησκεία και το Φάσμα της Ορθολογικότητας*, Αθήνα: Ηριδανός

Weber, Max, 1984, *Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Καπιταλισμού*, Αθήνα: Gutenberg

520255 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ**ΕΠ
ECTS: 5****Διδάσκουσα:** Επίκ. Καθηγήτρια, Ε. Μαμουλάκη**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°	

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Περιβάλλον και ανάπτυξη: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα μπορούν να:

- κατανοούν βασικές έννοιες και θεωρητικά ρεύματα της περιβαλλοντικής ανθρωπολογίας, της πολιτικής οικολογίας και της ανθρωπολογίας της ανάπτυξης.
- αναλύουν κριτικά τις έννοιες «ανάπτυξη», «βιωσιμότητα», «ενεργειακή μετάβαση», «φυσικό κεφάλαιο» ως ιστορικά και πολιτικά φορτισμένες κατηγορίες.
- εντοπίζουν πώς σχέσεις εξουσίας, φύλο, τάξη, φυλή/εθνότητα και κινητικότητα διαμορφώνουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα.
- συνδέουν εθνογραφικά παραδείγματα με ευρύτερες θεωρίες για τη φύση, τους πόρους και την «πράσινη»/«έξυπνη» ανάπτυξη.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα προσεγγίζει κριτικά τη σύγχρονη, έντονα πολιτικοποιημένη συζήτηση για το περιβάλλον—από τη ρητορική της «πράσινης» ανάπτυξης και τις επιταγές της βιωσιμότητας έως τη διαχείριση της «κλιματικής κρίσης»—αναδεικνύοντας πώς όροι όπως «ενεργειακή μετάβαση», «βιώσιμη καινοτομία» και «φυσικό κεφάλαιο» αναδιαμορφώνουν τους τρόπους με τους οποίους φανταζόμαστε, κατοικούμε και διαχειριζόμαστε τη φύση. Υιοθετώντας την οπτική της κοινωνικής ανθρωπολογίας, δεν αντιμετωπίζει το περιβάλλον ως ουδέτερο σκηνικό, αλλά ως πεδίο πολιτισμικών σημασιών, άνισων σχέσεων εξουσίας και κοινωνικών συγκρούσεων. Μέσα από θεωρητικά κείμενα και εθνογραφικά παραδείγματα, εξετάζει τη μετάβαση της «ανάπτυξης» από εργαλείο ελέγχου και επιβολής—στην (μετα) αποικιακή συνθήκη—σε ιδεολογικό καθεστώς που διαπερνά πολιτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, επιστημονικές αφηγήσεις και διεθνείς παρεμβάσεις, με ιδιαίτερη έμφαση σε συγκρούσεις γύρω από υποδομές, ζωνοποιήσεις, εξορύξεις, επενδύσεις και πολιτικές διατήρησης. Οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με βασικές έννοιες της πολιτικής οικολογίας, της περιβαλλοντικής ανθρωπολογίας και των αναπτυξιακών θεωριών, μελετώντας περιπτώσεις αντίστασης, κινήματα υπεράσπισης της γης, οικοφεμινιστικές πρακτικές φροντίδας και εναλλακτικές κοσμοαντιλήψεις που ενσωματώνουν μη ανθρώπινους φορείς στη λήψη αποφάσεων. Τελικός στόχος είναι η κριτική κατανόηση του πώς το «περιβάλλον»—ως φυσικό, πολιτικό και πολιτισμικό πεδίο—συγκροτείται και διεκδικείται, καθώς και ο στοχασμός πάνω στον ρόλο της ανάπτυξης στην παραγωγή ανισοτήτων και περιβαλλοντικής αδικίας, αλλά και στις δυνατότητες για άλλες μορφές ζωής και συλλογικής επιβίωσης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ POWERPOINT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το μάθημα αξιολογείται, κατά περίπτωση, είτε μέσω προφορικής είτε μέσω γραπτής εξέτασης. Η εξεταστέα ύλη γνωστοποιείται εγκαίρως και προσδιορίζεται αναλυτικά στο e-class. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να εκπονήσουν εργασίες ή να πραγματοποιήσουν σύντομες παρουσιάσεις κειμένων· οι εργασίες αυτές δεν είναι απαλλακτικές, αλλά συνυπολογίζονται στον τελικό βαθμό.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα (εναλλακτικά):

Παπαδημητρίου Ε., Φραγκόπουλος Ι. (2018) *Περιβαλλοντική Ανισότητα - Χώρος, Πολιτισμικές Αναπαραστάσεις και Κοινωνικές Πρακτικές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλας
 Ingold, Tim. (2016) *Η αντίληψη του περιβάλλοντος*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Descola, P. (2013) *Beyond Nature and Culture*. Chicago: University of Chicago Press.
 Dove, M. R., ed. (2014) *The Anthropology of Climate Change: A Historical Reader*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
 Escobar, A. (1995) *Encountering Development: The Making and Unmaking of the Third World*. Princeton: Princeton University Press.
 Ferguson, J. (1990) *The Anti-Politics Machine: Development, Depoliticization, and Bureaucratic Power in Lesotho*. University of Minnesota Press.
 Gardner, K. & Lewis D. (2015) *Anthropology and Development: Challenges for the Twenty-First Century*. London: Pluto Press.
 Haraway, D. (2016) *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Duke University Press.
 Kallis, G., Paulson, S., D'Alisa, G. and F. Demaria (2020) *The case for Degrowth*. Cambridge: Polity Press.
 Kohn, E. (2013) *How Forests Think: Toward an Anthropology beyond the Human*. University of California Press.
 Larkin B (2013) "The politics and poetics of infrastructure", *Annual Review of Anthropology* 42: 327–343.
 Li, T.M. (2007) *The Will to Improve: Governmentality, Development, and the Practice of Politics*. Duke University Press.
 Moore, J. W. (2017), "The Capitalocene, Part I: On the Nature and Origins of Our Ecological Crisis." *Journal of Peasant Studies* 44 (3): 594–630.
 Nixon, Rob (2011) *Slow Violence and the Environmentalism of the Poor*. Harvard University

Press.

O'Reilly, J., Isenhour C., McElwee, P., and Orlove, B. (2020) "Climate Change: Expanding Anthropological Possibilities." Annual Review of Anthropology 49: 13–29.

Theodosopoulos, D. (2004) *Troubles with the turtles: Cultural understanding of the environment on a Greek island*. London. New York: Berghahn Books.

Τριάντης, Λ. (2020) *Χωρικός σχεδιασμός, θεσμικές μεταρρυθμίσεις και παγκοσμιοποίηση: Πολιτικές της διεθνούς ανάπτυξης κατά τη μετασοσιαλιστική μετάβαση στην Αλβανία*. Αθήνα: Νήσος.

Tsing, A. (2005) *Friction: An Ethnography of Global Connection*. Princeton University Press

Tsing, A. (2015) *The Mushroom at the End of the World*. Princeton University Press.

520239

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΕΠ
ECTS: 5

Διδάσκων/ουσα: Εντεταλμένος/η διδάσκων διδάσκων/ουσα ΕΣΠΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520239	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥ-ΔΩΝ	6° & 8°
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος επιτυγχάνεται:

- Εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικά προβλήματα θεμελίωσης των κοινωνικών επιστημών
- Δυνατότητα επιστημονικής αντιπαραβολής και κριτικής εξέτασης των επισκοπούμενων θεωριών μεταξύ τους
- Επίγνωση της συσχέτισης αφενός της συστηματικής αξίωσης των επισκοπούμενων θεωριών και αφετέρου του ιστορικού τους ορίζοντα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικά ζητήματα συγκρότησης του αντικειμένου των κοινωνικών επιστημών όπως αυτά τίθενται σε δύο τύπους θεωρίας: τον κατανοητικό (Weber) και τον κριτικό (Marx). Ειδικότερα ενδιαφέρει η εμβάθυνση σε

ζητήματα αξιολογικής συγκρότησης του αντικειμένου της κοινωνικής επιστήμης και της δυνατότητας διατύπωσης αξιολογικών κρίσεων από την σκοπιά της. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο κύριες ενότητες εκ των οποίων η πρώτη συζητά τις βασικές έννοιες και προβλήματα του κατανοητικού τύπου κοινωνικής θεωρίας, ενώ η δεύτερη εμβαθύνει στον κριτικό τύπο θεωρίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΧΡΗΣΗ e-class												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων</td><td>41</td></tr> <tr> <td>Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα</td><td>43</td></tr> <tr> <td>Τελική εξέταση</td><td>2</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39	Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41	Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43	Τελική εξέταση	2	Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις – εκπαιδευτικές επισκέψεις	39												
Αυτοτελής μελέτη υλικού παραδόσεων	41												
Ατομική ή ομαδική εργασία και έρευνα	43												
Τελική εξέταση	2												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Η αξιολόγηση του μαθήματος θα γίνει με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, Θα δίνεται η δυνατότητα μιας μικρής έκτασης εργασίας με δεσμευτική βιβλιογραφία η οποία θα αντιστοιχεί στο 30% του συνολικού βαθμού.												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Horkheimer, M., «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία», στο *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, Αθήνα 1984, σσ. 9-70

Γκιούρας, Θ., *Η αξιολογική διένεξη, Γνώση και αξία στη θεμελίωση των κοινωνικών επιστημών - Με άξονα το έργο του Max Weber*, Αθήνα 2023

Γ. Κουζέλης, Κ. Ψυχοπαίδης (επ.), *Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών: Κείμενα*, Αθήνα 1994.

Marx, K., *Το Κεφάλαιο*, τομ. Ι, Αθήνα, 2016 (κεφ., 1.4)

Ψυχοπαίδης, Κ., *Ο Max Weber και η κατασκευή εννοιών στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα, 1993

Weber, Max, *Βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας*, Αθήνα, 1997

Weber, Max, *Οικονομία και κοινωνία*, τομ. 1, Αθήνα, 2005

ERASMUS+

520244 ANTHROPOLOGIE ET PSYCHANALYSE (ERASMUS+)

ECTS: 7,5

Enseignante: Enseignante de Laboratoire Aik. Melissinou

1. GÉNÉRAL

FACULTÉ	ÉTUDES SOCIALES		
DÉPARTEMENT	ANTHROPOLOGIE SOCIALE		
NIVEAU D'ÉTUDES	PREMIER CYCLE		
CODE DU COURS	520244	SEMESTRE	6ème & 8ème
TITRE DU COURS	ANTHROPOLOGIE ET PSYCHANALYSE		
ACTIVITÉS D'ENSEIGNEMENT INDÉPENDANTES Crédits d'heures	ENSEIGNEMENT HEBDOMADAIRE		CRÉDITS
	3		7,5
TYPE DE COURS	TUTORIEL, CONNAISSANCES SPÉCIALISÉES		
COURS PRÉALABLES	NON		
LANGUE D'ENSEIGNEMENT ET EXAMENS	FRANÇAIS		
LE COURS EST OFFERT AUX ÉTUDIANTS ERASMUS	OUI		
SITE WEB DU COURS (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH373/		

2. RÉSULTATS D'APPRENTISSAGE

À la fin du cours, les étudiants auront acquis :

- Le regard interdisciplinaire de l'anthropologie et de la psychanalyse dans la compréhension des phénomènes étudiés
- L'équipement psychanalytique pour la réflexion aussi bien pendant la recherche de terrain que pour le passage à la production du texte ethnographique.

3. CONTENU DU COURS

Dans le cours, nous examinerons les champs de rencontre entre l'anthropologie et la théorie et la pratique psychanalytiques, à partir de l'histoire de la relation entre l'anthropologie notamment européenne et la psychanalyse, ainsi que la mise en distance de longue date entre elles. A travers une lecture du texte freudien et de certaines de ses ramifications anthropologiques, nous étudierons l'articulation entre l'inconscient et la culture telle qu'exprimée spécifiquement dans *Totem et tabou*. Sur cette base, nous explorerons les relations entre les travaux de Lévi-Strauss sur l'alliance et les considérations de Freud sur « l'horreur de l'inceste ». Enfin, nous engagerons une analyse critique des travaux à la frontière entre l'anthropologie et la psychanalyse (Malinowski, Roheim, etc.), pour ré-aborder le concept anthropologique de « terrain » en l'examinant dans ses dimensions transférentielles. À travers des textes théoriques et des ethnographies, nous examinerons la centralité de l'expérience de recherche de terrain et comparerons les deux états, celui de l'analyste et celui de l'anthropologue, en fonction du type d'entreprise dans laquelle ils s'engagent. Explorer la nature de cette entreprise et les enjeux épistémologiques qu'elle soulève conduit à reconsidérer la contribution que la psychanalyse peut apporter à la compréhension de la recherche de terrain ainsi qu'à la compréhension anthropologique de la culture.

4. MÉTHODES D'ENSEIGNEMENT ET D'APPRENTISSAGE – ÉVALUATION

PRESTATION DE COURS	Face à face	
TECHNOLOGIES DE L'INFORMATION ET DE LA COMMUNICATION	Utilisation de présentations PowerPoint et matériel audiovisuel Utilisation de la plateforme <i>open e-class</i>	
ORGANISATION DE L'ENSEIGNEMENT	Activité	Charge de travail semestrielle
	Conférences, enseignement visites	30
	Rencontres en face à face et suivi des travaux des étudiant-e-s	20
	Étude et analyse de la littérature	55
	Essai final	82,5
	Total du cours	187,5
ÉVALUATION DES ÉTUDIANT-E-S	L'évaluation est basée sur a) Présentations orales et participation en classe (20%) b) Essai de révision finale (80 %).	

5. BIBLIOGRAPHIE SUGGÉRÉE

D'autres textes:

Textes téléchargés dans la plateforme *open e class* du cours de l'Université Panteion

- Bibliographie suggérée:

Cahiers de L'Homme (dir. Bidou P., J. Galinier et B. Juillerat), 2005, Anthropologie et Psychanalyse, Regards croisés, *L'Homme*, no 37, Paris, éd. Ehes.

Devereux G., 1980, *De l'angoisse à la méthode*, Paris, Aubier

Pulman, B., *Anthropologie et psychanalyse. Malinowski contre Freud*. Presses Universitaires de France, 2002

- Journaux scientifiques pertinents:

Journal des Anthropologues

L'Homme

520256 ANTHROPOLOGICAL AND HISTORICAL PERSPECTIVES OF REFUGEES (ERASMUS+)

ECTS: 7,5

Course taught by: Assistant Professor, Angeliki Athanasopoulou

1. GENERAL

SCHOOL	SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT	SOCIAL ANTHROPOLOGY

LEVEL OF STUDIES	UNDERGRADUATE		
COURSE CODE	520256	SEMESTER	5 th & 7 th
COURSE TITLE	ANTHROPOLOGICAL AND HISTORICAL PERSPECTIVES OF REFUGEES		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES	Weekly Teaching Hours		Credits
	2		7,5
Course Type	TUTORIAL, SPECIALIZED KNOWLEDGE		
Prerequisite Courses	NO		
Language of Instruction and Examinations	ENGLISH		
The Course is Offered to Erasmus Students	YES		
Course Website (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH443/		

2. LEARNING OUTCOMES

With the completion of the course students:

- Will be familiar with the historical evolution of the refugee phenomenon from the 19th century to the present.
- Will understand the political, legal, and ideological frameworks shaping the definition and management of refugees and migrants.
- Will critically assess the role of international conventions, state policies, and organizations in regulating displacement.
- Will comprehend the historical and political issues behind the differentiation between the categories of “refugee” and “migrant” and trace their legal crystallization.
- Will evaluate ethnographic case studies that illuminate the experiences and practices of refugees and host populations, with attention to ethnic, class, gender, and political dimensions.
- Will reflect on the broader social, cultural, and political realities that emerge from the encounters between displaced populations and local societies.

3. COURSE CONTENT

The aim of the course is to study the refugee phenomenon from the 19th century to the present. Its formation will be examined in relation to specific historical frameworks and events, such as the transition from empires to nation-states, the two World Wars, the post-war period (Cold War, anti-colonial struggles, civil wars, dictatorships), and the era from the collapse of socialist states to the present (civil wars, imperialist interventions, regional conflicts). We will analyze the ideological and political uses of the refugee question, as well as the shifts in its official management at the national, supranational, and international levels (international and regional conventions and agreements, international organizations, state policies, and the activities of different types of organizations).

Within this framework, particular attention will be given to the emergence of the refugee as a “distinct social category” in the interwar period; the post-war differentiation between migrant and refugee, and its crystallization through the conferral of a “legal status” upon the latter by the Geneva Convention (1951) and the New York Protocol (1967); the reconfiguration of the

refugee-migration nexus and their distinction in the last decade with the New York Declaration for Refugees and Migrants (2016) and the Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (2018).

We will also engage with ethnographic studies focusing on the perceptions and practices of refugees, of local populations (in both cases highlighting ethnic, class, political, and gender differentiations), and of the political, social, and cultural realities shaped through their encounters.

4. TEACHING AND LEARNING METHODS – ASSESSMENT

Delivery	FACE-TO-FACE	
Use of Information and Communications Technology	Usage of PowerPoint and e-class platform	
Teaching Methods	Activity	Semester Workload
	Lectures	30
	Autonomous study and preparation	20
	Student presentations	50
	Final essay	87,5
	Total	187,5
Student Performance Evaluation	Evaluation is based on a) student presentations (20%) b) written essay (80%) The course is assessed by written essays which are individuals and are based on the suggested bibliography.	

5. SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

- Agier, M., Nice, R, and L. Wacquant, 2002, "Between war and city Towards an urban anthropology of refugee camps". *Ethnography*, 3: 317-341.
- Agier, M., 2012 (2011), . *Managing the Undesirables: Refugee Camps and Humanitarian Government*. Cambridge: Polity Press.
- Brun, C., 2016, "There is No Future in Humanitarianism: Emergency, Temporality and Protracted Displacement". *History and Anthropology*, 27(4), 393–410.
- Cabot, H., 2014, *On the Doorstep of Europe. Asylum and Citizenship in Greece*. University of Pennsylvania Press.
- Cabot, H., 2016, « 'Refugee Voices': Tragedy, Ghosts, and the Anthropology of Not Knowing», *Journal of Contemporary Ethnography* , 45 (6): 645- 672.
- Cabot, H., 2019, "The business of anthropology and the European refugee regime". *American Anthropologist*, Vol. 46 (3): 261–275.
- Chimni, B. S., 1998, "The Geopolitics of Refugee Studies: A View from the South". *Journal of Refugee Studies*, 11 (4): Pages 350–374, <https://doi.org/10.1093/jrs/11.4.350-a>
- Crawley ; H., and D. Skleparis, 2017, " Refugees, migrants, neither, both: categorical fetishism and the politics of bounding in Europe's 'migration crisis'". *Journal of Ethnic and Migration Studies*. DOI: 10.1080/1369183X.2017.1348224

- Dawn, Ch., 2017, «The duty to be generous (karam): Alternatives to right-based asylum in the Middle East». *Journal of British Academy*, 5: 177-199.
- De Genova, N.P. (2002) "Migrant 'Illegality' and Deportability in Everyday Life". *Annual Review of Anthropology* 31:419-447.
- Fassin, D., 2005, "Compassion and Repression: The Moral Economy of Immigration Policies in France". *Cultural Anthropologist*, Vol. 20 (3): 362-387.
- Fassin, D., 2011, "*The Trace: Violence, Truth, and the Politics of the Body*". *Social Research*, 78(2), 281–298.
- Fassin, D., 2011, "Policing Borders, Producing Boundaries: The Governmentality of Immigration in Dark Times". *Annual Review of Anthropology* 40: 213-226.
- Fassin, D., 2012, *Humanitarian Reason: A Moral History of the Present*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Feldman, I., 2012, "The Humanitarian Condition: Palestinian Refugees and the Politics of Living". *Humanity*, 3(2), 155–172.
- Gatrell, P., 2013, *The Making of the Modern Refugee*. Oxford: Oxford University Press
- Harrell-Bond, B., and E. Voutira, 2007, «In Search of 'Invisible' Actors: Barriers to Access in Refugee Research». *Journal of Refugee Studies*, 30 (2): 281-298.
- Kalir, B. and K. Rozakou, 2016, «"Giving Form to Chaos": The Futility of EU Border Management at Moria Hotspot in Lesvos». Web publication/site, Society+Space . Retrieved from <http://societyandspace.org/2016/11/16/giving-form-to-chaos-the-futility-of-eu-border-management-at-moriahotspot-in-lesvos/>
- Karatani, R., 2005, «How History Separated Refugee and Migrant Regimes: In Search of Their Institutional Origins». *International Journal of Refugee Law*, 17 (3): 517-541.
- Malkki, L, 1995, "Refugees and Exile: From "Refugee Studies" to the National Order of Things", *Annual Review of Anthropology*, 24: 495-523.
- Malkki, L. H. ,1995, *Purity and Exile: Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*. Chicago: University of Chicago Press.
- Malkki, L, 1996, "Speechless Emissaries: Refugees, Humanitarianism, and Dehistoricization", *Cultural Anthropology*, 11 (3): 377-404.
- Papataxiarchis, E., 2016 "Being 'there': At the frontline of the 'European Refugee Crisis'", Part 1: *Anthropology Today* 32/2: 5-9 and Part 2: *Anthropology Today* 32/3: 3-7.
- Papataxiarchis, E., 2016 "Solidarity unwrapped?: Society reborn in austerity", *Social Anthropology* 24/2: 205-210.
- Rozakou, K., 2012, "The biopolitics of hospitality in Greece: Humanitarianism and the management of refugees". *American Ethnologist*, 39 (3): 562-577.
- Rozakou, K, 2019, "'How did you get in?' Research access and sovereign power during the 'migration crisis' in Greece". *Social Anthropology*, 27: 68-83.
- Ticktin, M., 2006, "Where ethics and politics meet: The violence of humanitarianism in France", *American Ethnologist*, 33(1): 33-49.
- Voutira, E., 2003, "Refugees: whose term is it anyway? *Emic* and *etic* constructions of 'refugees' in Modern Greece". Στο Selm, J. et al., *The Refugee Convention at fifty: a view from forced migration studies*. USA: Lexington Books, pp. 65-80.
- Zetter, R., 1991, "Labelling Refugees: Forming and Transforming a Bureaucratic Identity", *Journal of Refugee Studies*, vol. 1: 39-62.
- Zetter, R., 2007, "More Labels, Fewer Refugees: Remaking the Refugee Label in an Era of Globalization." *Journal of Refugee Studies*, 20(2):172-192.
- Zetter, R., 2015, *Protection in Crisis: Forced Migration and Protection in a Global Era*. Washington D.C: Migration Policy Institute.

Journals

Journal of Ethnic and Migration Studies

Journal of Refugee Studies

Migration and Society

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ**520451 ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΤΟΠΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)****ΣΕ
ECTS: 10****Διδάσκουσα:** Επίκ. Καθηγήτρια Κ. Ροζάκου**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520427	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΤΟΠΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH254/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες:

- θα έχουν γνωρίσει εμπράκτως τα βασικά μεθοδολογικά ζητήματα γύρω από την πραγματοποίηση ανθρωπολογικής έρευνας
- θα έχουν εξοικειωθεί με τη συμμετοχική παρατήρηση, τη βιωματική έρευνα και την καταγραφή ημερολογίου επιτόπιας έρευνας μέσα από έρευνα πεδίου
- θα γνωρίζουν τα ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας που τίθενται κατά τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ανθρωπολογικής έρευνας πεδίου
- θα έχουν εξασκηθεί στο σχεδιασμό μιας ερευνητικής πρότασης σχετικά με την ηθική και δεοντολογία της έρευνας.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πώς συνδέεται η εθνογραφία με την ανθρωπολογική θεωρία; Πώς διαμορφώνουμε τα

ερευνητικά μας ερωτήματα και πώς συνομιλούμε με την βιβλιογραφία; Πώς κάνουμε επιτόπια έρευνα; Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχική παρατήρηση και η βαθιά επαφή με το πεδίο (deep hanging out); Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ανθρωπολογικής έρευνας. Εκκινώντας από την βασική παραδοχή ότι η θεωρία και η εθνογραφία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα εκπαιδευτούν στον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή έρευνας πεδίου. Θα συζητήσουμε σημαντικά επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα, όπως την έννοια του «πεδίου», προβληματισμούς γύρω από την ηθική και την δεοντολογία έρευνας που εγείρονται τόσο πριν όσο και κατά την διάρκεια της επιτόπιας έρευνας, την τοποθέτηση του/της ερευνητή/τριας και μορφές εμπλεκόμενης (engaged) έρευνας.

Προαπαιτούμενο: Οι φοιτήτριες/φοιτητές πρέπει να έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε δώδεκα (12) Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ).

Αν η προσέλευση ξεπεράσει τον ενδεδειγμένο αριθμό συμμετοχής στο σεμινάριο, θα γίνει επιλογή των φοιτητών/τριών που θα συμμετάσχουν στην πρώτη συνάντηση, με βάση την αναλυτική βαθμολογία και τον μέσο όρο.

Οι φοιτητές/ριες μπορούν να δηλώσουν το Σεμινάριο μόνο εφόσον έχουν επιλεγεί από τη διδάσκουσα και έχει αναρτηθεί το όνομά τους στο e-class.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Οπτικο-ακουστικό υλικό, Powerpoint, e-class (έγγραφα, πολυμέσα, τοίχος, εργασίες)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμινάρια-διαλέξεις	39
	Προετοιμασία μαθήματος	40
	Επιτόπια έρευνα-Ασκήσεις πεδίου	90
	Τελική ατομική εργασία	81
	Σύνολο Μαθήματος	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Το σεμινάριο προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή όλων των φοιτητών/τριών. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών γίνεται ως εξής: • Συμμετοχή στο σεμινάριο, ασκήσεις πεδίου και συνέντευξη (40%) • Τελική εργασία (60%) Εργασία βασισμένη στην έρευνα που θα διεξάγουν οι φοιτητές/τριες κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου. Η έκταση της θα είναι περίπου 5.000 λέξεις.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Behar, R. (2022). The vulnerable observer: Anthropology that breaks your heart. Beacon Press.
Besteman, C. (2014). On Ethnographic Love. Στο R. Sanjek (επιμ.), Mutuality: Anthropology's

- Changing Terms of Engagement, σελ. 259-284. Φιλαδέλφεια: University of Pennsylvania Press.
- Borneman, J. & A. Hammudi. (2009). "The Fieldwork Encounter, Experience and the Making of Truth: An Introduction". Στο J. Borneman & Hammudi (επιμ.), *Being There: The Fieldwork Encounter and the Making of Truth*. Μπέρκλεϊ: University of California Press.
- Bourgois, Ph. (1991[2012]) "Confronting the Ethics of Ethnography: Lessons From Fieldwork in Central America." Στο A. Robben and J. Sluka (επιμ.), *Ethnographic Fieldwork: An Anthropological Reader*, σελ. 318-330. Οξφόρδη: Wiley Blackwell.
- Cabot, H. (2019). "The Business of Anthropology and the European Refugee Regime". *American Ethnologist* 46(3): 261-275.
- Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (2011). «Αναστοχασμός, ετερότητα και ανθρωπολογία οίκοι: διλήμματα και αντιπαραθέσεις». Στο Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.), *Ανθρωπολογική θεωρία και εθνογραφία: σύγχρονες τάσεις*, σσ. 365-435. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Davies, A. (1998). *Reflexive Ethnography: A Guide to Researching Selves and Others*. Hoboken: Taylor and Francis. Chapter 4, Observing, Participating, 67-93. [e-book]
- Emerson, Robert M., Rachel I. Fretz, & Linda L. Shaw (1995). *Writing Ethnographic Fieldnotes*. Chicago: University of Chicago Press (Κεφ. 1&2).
- Emerson, R., Fretz, R., & Shaw, L. (2001). Participant Observation and Fieldnotes. In P. Atkinson, A. Coffey, S. Delamont, J. Lofland, & L. Lofland (Eds.), *Handbook of Ethnography* (pp. 352-369). London: Sage.
- Eriksen, Th.H. (2007). Κεφ. 3. Η επιτόπια έρευνα και η ερμηνεία της. Στο *Μικροί τόποι και μεγάλα ζητήματα*. Αθήνα: Κριτική.
- Evans-Pritchard, E.E. (1987). *Κοινωνική Ανθρωπολογία*. Αθήνα: Καρδαμίτσας (Κεφ. V).
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2007). *Ethnography: Principles in Practice* (3rd ed.). London: Routledge. Chapter 4, Field Relations, 63-96. [e-book]
- Heyl, B. (2001). Ethnographic Interviewing. Στο P. Atkinson, A. Coffey, S. Delamont, J. Lofland, & L. Lofland (Eds.), *Handbook of Ethnography* (pp. 369-384). London: Sage.
- Horowitz, I.L. (2002). "The Life and Death of Project Camelot". Στο A. C.G.M. Robben & J.A. Sluka. *Ethnographic Fieldwork: An Anthropological Reader*. Malden: Blackwell.
- Ingold, T. (2014). That's enough about ethnography! *Hau: Journal of ethnographic theory*, 4(1), 383-395.
- Ingold, T. (2018). *Anthropology: Why it Matters*. Κέμπριτζ: Polity (Ιδιαίτερα το Κεφάλαιο 1. "Taking others seriously").
- Jauregui, B. (2013). "Dirty Anthropology: Epistemologies of Violence and Ethical Entanglements in Police Ethnography." Στο W. Garriot (επιμ.), *Policing and Contemporary Governance*, σελ. 125–153. Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan.
- Κούπερ, Α. (1994). *Ανθρωπολογία και ανθρωπολόγοι*. Αθήνα: Καστανιώτης (Κεφ. 1).
- Lassiter, L.E. (2005). "Collaborative Ethnography and Public Anthropology". *Current Anthropology* 46(1), 83–106.
- Low, S.M. (2000). "Notes from the Field." Στο *On the Plaza: The Politics of Public Space and Culture*, σελ. 3-30. Ώστιν: University of Texas Press.
- Παπαταξιάρχης Ε. (επιμ.) (2006). *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια (επιλεγμένα κεφάλαια).
- Παπαταξιάρχης, Ε. και Κ. Ροζάκου (2025). «Εθνογραφία της 'αλληλεγγύης' στην 'προσφυγική κρίση'. Μεθοδολογικές και επιστημολογικές προτάσεις. Στο Ν. Κουραχάνης και Δ. Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος (επιμ.), *Ασφαλειοποιημένος Ανθρωπισμός*. Αθήνα: Τόπος.

- Passaro, J. (1997). "You Can't Take the Subway to the Field!" Στο A. Gupta & J. Ferguson (επιμ.) *Anthropological Locations: Boundaries and Grounds of a Field Science* (σελ. 146-162). Μπέρκλεϊ: University of California Press.
- Πετρονιώτη, Μ. (2002). Κατασκευάζοντας προφορικές ιστορίες: συνδιαλλαγές, συγκρούσεις, ανατροπές. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 107 Α': 71-82.
- Rabinow, P. (1977). *Reflections on Fieldwork in Morocco*. Μπέρκλεϊ: University of California Press (Κεφάλαιο 3).
- Rozakou, K. (2019). "'How Did You Get In?' Research Access and Sovereign Power during the 'Migration Crisis' in Greece". *Social Anthropology* 27(S1): 68–83.
- Ροζάκου, Κ. (2006). «Street-work: όρια και αντιφάσεις των συναντήσεων ελλήνων εθελοντών και προσφύγων». Στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, 325-354. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Malinowski, B. (1952[1922]) "Introduction: The subject, method, and scope of this enquiry". Στο *Argonauts of the Western Pacific*, σελ. 1-25. Νέα Υόρκη: E.P. Dutton & Co.
- Sanjek, R. (1990). A Vocabulary for Fieldnotes. In R. Sanjek (Ed.), *Fieldnotes: The Makings of Anthropology* (pp. 92-138). Ithaca: Cornell University Press.
- Τσιώλης, Γ. (2014). Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Κριτική
- Χρυσανθοπούλου, Β. (2021). «Αναστοχασμός στη μακροπρόθεσμη εθνογραφική έρευνα: τριάντα τρία χρόνια έρευνα στους Καστελλοριζιούς της Αυστραλίας και της Ελλάδας». Στο Χρ. Ζάχου & Μ. Θανοπούλου (επιμ.), *Ο ερευνητής και το πεδίο: μνημονικές επιστροφές και αναστοχαστικές παρακαταθήκες*, σελ. 259-295. Αθήνα: Παπαζήση.
- Wax, M. (1972). "Tenting with Malinowski". *American Sociological Review* 37(1): 1-13.

Επιπλέον βιβλιογραφία

Κείμενα αναρτημένα στο eclass του μαθήματος.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

American Ethnologist
 Anthropological Theory
 Anthropological Quarterly
 Ethnography

520452 ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ, ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)

ΣΕ
 ECTS: 10

Διδάσκων: Επίκουρος Καθηγητής Ανδρέας Νοταράς

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520452	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6° & 8°

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ, ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	10
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH441/	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- έχουν εξοικειωθεί με την ιστορία του μειονοτικού φαινομένου στην Ελλάδα και την Ευρώπη, ως προϊόντος της νεωτερικότητας και της διαμόρφωσης του έθνους-κράτους.
- έχουν κατανοήσει την έννοια μειονότητα στη νομική-κανονιστική και την κοινωνιολογική-ανθρωπολογική της διάσταση.
- έχουν αντιληφθεί γιατί οι μειονότητες αποτελούν θεωρητικό, πολιτικό και θεσμικό επίδικο στον σύγχρονο κόσμο.
- έχουν κατανοήσει τον ρατσισμό και τη φυλετικοποίηση (racialization) ως ιστορικά συγκεκριμένο και κοινωνικά παραγόμενο αποτέλεσμα ασύμμετρων σχέσεων εξουσίας και βίας.
- Έχουν ασχοληθεί ερευνητικά με συγκεκριμένες περιπτώσεις μειονοτήτων, ετερότητας και φυλετικοποίησης και θα έχουν αναπτύξει ικανότητες ανάλυσης σε διάφορες επιμέρους θεματικές του ζητήματος των μειονοτήτων και του ρατσισμού.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εξετάζει την ιδιαίτερη πτυχή των εθνοτικών σχέσεων που συνιστά το μειονοτικό φαινόμενο, όπως αυτό προέκυψε μετά την επικράτηση του έθνους-κράτους ως γενικευμένου μοντέλου πολιτικής οργάνωσης στον σύγχρονο κόσμο. Ειδικότερα, το σεμινάριο διερευνά πώς οι μειονοτικές ομάδες και η ετερότητα κατασκευάζονται και συγκροτούνται κοινωνικά μέσα από ασύμμετρες σχέσεις εξουσίας και εξετάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτισμού, εξουσίας και κοινωνικής ανισότητας, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο σχηματίζονται, διατηρούνται και αμφισβητούνται οι μειονοτικές ταυτότητες. Ακόμα, το σεμινάριο προσεγγίζει θεωρητικά και ιστορικά το πρόβλημα του ρατσισμού, της φυλετικοποίησης (racialization) και των φυλετικών διακρίσεων και ανισοτήτων μέσα από μια κοινωνιογενή προσέγγιση που ανάγει το «δεδομένο» της φυλής στο κοινωνικό και την ιστορία (αποικιοκρατία, καπιταλιστικό σύστημα εκμετάλλευσης, σύγχρονος αυταρχικός λαϊκισμός) αποφυσικοποιώντας το.

Ενδεικτικές θεματικές:

- Η αρχή των εθνοτήτων, η «γένεση» των μειονοτήτων και το ζήτημα της προστασίας

τους • Ιστορικές μειονότητες (non-voluntary) και μειονότητες «από επιλογή» (voluntary) • Από την ετερότητα στις μειονότητες: Το ζήτημα της διεκδίκησης • Φιλελεύθερες δημοκρατίες και συλλογικά πολιτισμικά δικαιώματα • Ετερότητα και μειονότητες στην Ελλάδα (η μειονότητα της Θράκης, η απαγορευμένη γλώσσα στη Δυτική Μακεδονία και η μη-μειονότητα των Ρομά-Τσιγγάνων) • Φυλετική κυριαρχία, φυλετικοποιημένες πρακτικές και κοινωνική κατασκευή των φυλετικών κατηγοριών • Ο ρατσισμός στην Ελλάδα του σήμερα: Αφροέλληνες, Ρομά, μετανάστες • Ηθικοί πανικοί, ρατσιστικά στερεότυπα και φαντασιώσεις
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις από τον διδάσκοντα και καλεσμένες/ους ομιλήτριες/ές. Συστηματική ανάγνωση πρωτότυπων κειμένων και συζήτηση πάνω σε αυτά, παρουσιάσεις από τις/τους φοιτήτριες/ές	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις με τη χρήση οπτικοακουστικού υλικού Χρήση της e-class ανοικτής πλατφόρμας	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου
	Διαλέξεις από τον διδάσκοντα και επισκέπτες/τριες, παρουσιάσεις από φοιτητές/τριες, εθνογραφικές ασκήσεις	39
	Μελέτη της βιβλιογραφίας και εθνογραφική έρευνα	116
	Τελική Εργασία	95
	Σύνολο Μαθήματος	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Αξιολόγηση βασισμένη στη α) Συμμετοχή (μελέτη, ανάλυση, συζήτηση κειμένων σε εβδομαδιαία βάση) και προφορική παρουσίαση (30%) β) Τελική Εργασία (70%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Ανδρούσου, Α., Ασκούνη, Ν. (επιμ.) *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: Προκλήσεις για την εκπαίδευση*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2011.

Banton, M., *What We Know About Race and Ethnicity*, Bergham, New York & Oxford 2015.

Clogg, R. (ed.), *Minorities in Greece: Aspects of a plural society*, Hurst, London 2002.

Cowan, J. et al. *Culture and Rights : Anthropological Perspectives*, Cambridge University Press, Cambridge 2001.

Διβάνη, Λ., «Η Κατάσταση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα», Εθνική Επιτροπή για τα

- Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα 2001.
- Εμπειρικός Λ., Ιωαννίδου Α., Καραντζόλα Ε., Μπαλτσιώτης Λ., Μπέης Σ., Τσιτσελίκης Κ., Χριστόπουλος Δ. (επιμ.) *Γλωσσική ετερότητα στην Ελλάδα, Πρακτικά Διημερίδων του ΚΕΜΟ*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2000.
- Eisenberg A., Spinner-Halev J. (eds.) *Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity*, Cambridge University Press, Cambridge 2005.
- Επιστημονικό Συμπόσιο (συλλογικό), Μειονότητες στην Ελλάδα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας – Σχολή Μωραΐτη, Αθήνα 2002.
- Fanon, F., *Black Skin White Masks*, Penguin 2021.
- Ηλιάδης, Χ., *Η Θράκη απειλείται: Απόρρητη αλληλογραφία, τουρκική στρατηγική – μυστική πολιτική – μειονοτικές ομάδες*, ΚΕΜΟ – Βιβλιόραμα, Αθήνα 2018.
- Καρακασίδου Α., *Μακεδονικές ιστορίες και πάθη 1870-1990*, Οδυσσέας, Αθήνα 2000.
- Κοππά Μ., *Οι μειονότητες στα μετακομμουνιστικά Βαλκάνια: Πολιτικές του κέντρου και μειονοτικές απαντήσεις*, Λιβάνης, Αθήνα 1997.
- Kymlicka W. (ed.) *The rights of Minority Cultures*, Oxford University Press, Oxford 1995.
- Kymlicka W., *Πολυπολιτισμικές Οδύσσειες: Πλοήγηση στην νέα διεθνή πολιτική της διαφορετικότητας*, Σιδέρης, Αθήνα 2012.
- Κωστόπουλος Τ., *Η απαγορευμένη γλώσσα: κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην ελληνική Μακεδονία*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2000.
- Κωστόπουλος Τ., *Το μακεδονικό της Θράκης: Κρατικοί σχεδιασμοί για τους Πομάκους*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009.
- Μαζάουερ, Μ., *Τα Βαλκάνια*, Πατάκης, Αθήνα 2013.
- Mazower M., *Σκοτεινή ήπειρος. Ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998.
- Mamdani M., 2020. *Neither Settler nor Native: The Making and Unmaking of Permanent Minorities*, Harvard University Press.
- Μαργαρίτης, Γ., *Ανεπιθύμητοι συμπατριώτες: στοιχεία για την καταστροφή των μειονοτήτων της Ελλάδας. Εβραίοι, Τσάμηδες*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2005.
- Martiniello M., Rath, J. (eds.) *Selected Studies in International Migration and Immigrant Incorporation*, Amsterdam University Press, Amsterdam 2010.
- Μαυρογορδάτος Γ., «Οι εθνικές μειονότητες», στο: Χ. Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα*, τόμ. Β', μέρος 2, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2003, σσ. 9-35.
- Μπαλιμπάρ Ε., Βαλλερστάιν, Ι., *Φυλή, έθνος, τάξη – Οι διαφορούμενες ταυτότητες*, Νήσος, Αθήνα 2017.
- Νοταράς Α., «Αυτά που μετράμε κι αυτά που μετράνε: Κατηγορίες ταυτότητας και πολιτισμού στις απογραφές πληθυσμού», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τ. 161, 2023.
- Παύλου Μ., Σκουλαρίκη Α. (επιμ.) *Μετανάστες και Μειονότητες: Λόγος και πολιτικές*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009.
- Πλεξουσάκη Έ. (επιμ.) *Μεταμορφώσεις του εθνικισμού: επιτελέσεις της συλλογικής ταυτότητας στην Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2014.
- Schnapper, A., Allemand, S. (επιμ.) *Κρίνοντας το ρατσισμό*, Πατάκης, Αθήνα 2006.
- Taguieff, P.-A., *Ο ρατσισμός*, Τραυλός, Αθήνα 1998.
- Τρουμπέτα Σ., *Κατασκευάζοντας ταυτότητες για τους Μουσουλμάνους της Θράκης – Το παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων*, Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων 4, Κριτική, Αθήνα 2001.
- Τσιτσελίκης Κ., Χριστόπουλος Δ. (επιμ.) *Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα – Μια συμβολή των κοινωνικών επιστημών*, Κριτική, Αθήνα 1997.
- United Nations Human Rights, *Minority Rights: International Standards and Guidance for Implementation*, United Nations, New York & Geneva 2010.
- Wieviorka, M, *The Arena of Racism*, Sage & Theory, Culture and Society 1995.

Χριστόπουλος, Δ., Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας: Όψεις της ελληνικής, βαλκανικής και ευρωπαϊκής εμπειρίας, Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων 5, Κριτική, Αθήνα 2002.

Άλλα βοηθήματα

Κείμενα αναρτημένα στο open e-class του μαθήματος.

520453 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)

ΣΕ
ECTS: 10

Διδάσκων: Επίκ. Καθηγητής Π. Πετρίδης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	520453	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο & 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		10
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΝΑΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TMH442/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα:

- έχουν εξοικειωθεί με θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις για ζητήματα που αφορούν την Τεχνητή Νοημοσύνη από τη σκοπιά της ανθρωπολογίας.
- έχουν κατανοήσει κριτικά τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, έμφυλες και πολιτισμικές διαστάσεις των λόγων και των πρακτικών που αναπτύσσονται αναφορικά με την ΤΝ.
- είναι σε θέση να εντοπίσουν θέματα ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος που αφορούν στις αναδυόμενες τεχνολογίες ΤΝ και να διατυπώσουν σχετικά ερευνητικά ερωτήματα.
- έχουν ασχοληθεί ερευνητικά με διαφορετικές διαστάσεις της ΤΝ όπως η σχέση ΤΝ, δημιουργικότητας, τέχνης και πνευματικής ιδιοκτησίας, οι προκαταλήψεις και τα

- στερεότυπα που ενσωματώνονται στη σχεδίαση μοντέλων ΤΝ, η σχέση ΤΝ και περιβάλλοντος, η σχέση ΤΝ, φύλου και εθνότητας, οι μετασχηματισμοί που επιτελούνται στο πλαίσιο της εργασίας και της εκπαίδευσης από τη διάχυση της ΤΝ κ.ά.
- έχουν αναπτύξει κριτική σκέψη αναφορικά με τις τεχνολογίες ΤΝ όχι ως ουδέτερα εργαλεία, αλλά ως κοινωνικά και πολιτισμικά τέχνηρα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στην ανθρωπολογική και εθνογραφική προσέγγιση των νέων τεχνο-κοινωνικών καθεστώτων που αναδύονται από τη διάχυση της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ). Κατά τη διάρκεια του 21^{ου} αιώνα και ειδικότερα την τελευταία τριετία με τη διάχυση των Μεγάλων Γλωσσικών Μοντέλων όπως τα ChatGPT, Gemini, Deepseek κ.ά., η ΤΝ συμβάλει σε σημαντικούς μετασχηματισμούς στα πεδία της επικοινωνίας, της διασκέδασης, της εργασίας, της εκπαίδευσης, της πολιτικής, της οικονομίας και της ταυτότητας, τόσο σε τοπικά όσο και σε διεθνή πλαίσια. Στο σεμινάριο εξετάζονται ζητήματα όπως η ενσωμάτωση πολιτισμικών αξιών και προκαταλήψεων στη σχεδίαση της ΤΝ, οι περιορισμοί και οι δυνατότητες της στα πεδία της εκπαίδευσης, της δημιουργικότητας και της τέχνης, οι προβληματισμοί και οι προκλήσεις αναφορικά με το μέλλον της εργασίας, οι αναπαραστάσεις της ΤΝ στο επίπεδο της δημοφιλούς κουλτούρας, οι καθημερινές πρακτικές αυτοματοποίησης όπως η χρήση φωνητικών βοηθών και συστημάτων συστάσεων, οι μετασχηματισμοί των δομών εξουσίας και διοίκησης, ζητήματα ψηφιακής επιτήρησης, προσωπικών δεδομένων και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, οι περιβαλλοντικές και υλικές επιπτώσεις της ΤΝ.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Σεμινάρια από τον διδάσκοντα, από επισκέπτες/τριες καθηγητές/τριες και από τους φοιτητές/τριες. Πειραματικές και εφαρμοσμένες μορφές διδασκαλίας	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις με χρήση PowerPoint και οπτικοακουστικού υλικού. Άμεση εμπλοκή με μοντέλα ΤΝ. Χρήση της πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου
	Σεμινάρια από τον διδάσκοντα, από τους/τις επισκέπτες/τριες και από τους/τις φοιτητές/τριες.	39
	Μελέτη της βιβλιογραφίας	116
	Τελική Εργασία	95
	Σύνολο Μαθήματος	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ	Αξιολόγηση βασισμένη στην α) Συμμετοχή (μελέτη, ανάλυση, συζήτηση κειμένων σε εβδομαδιαία βάση) και προφορική παρουσίαση (30%) β) Τελική Εργασία (70%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Airolidi M. 2022. Machine Habitus: Toward a Sociology of Algorithms. Polity Press. Cambridge.
- Christian B. 2024. Το πρόβλημα της ευθυγράμμισης: τεχνητή νοημοσύνη και ανθρώπινες αξίες. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροπή.
- Débora Lanzeni, Karen Waltoorp, Sarah Pink, and Rachel C. Smith (Eds). 2023. An Anthropology of Futures and Technologies. Routledge. London and New York.
- Jaton F. 2020. The Constitution of Algorithms: Ground-Truthing, Programming, Formulating. The MIT Press. Cambridge & Massachusetts.
- Noble Safiya Umoja. 2018. Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism. New York: New York University Press.
- Ruckenstein Minna. & Granroth Julia. 2019. «Algorithms, advertising and the intimacy of surveillance». Journal of Cultural Economy, DOI: 10.1080/17530350.2019.1574866
- Sarah Pink, Martin Berg, Deborah Lupton and Minna Ruckenstein (Eds). 2022. Everyday Automation: Experiencing and Anticipating Emerging Technologies. Routledge. London and New York.
- Seyfert Robert. & Roberge Jonathan. 2016. Algorithmic Cultures: Essays on Meaning, Performance and New Technologies, New York. Routledge
- Striphas Ted. 2015. «Algorithmic culture», European Journal of Cultural Studies 18/4-5: 395 –412.
- Tiziano B. & Emiliano T. 2024. Αλγόριθμοι της αντίστασης: Η καθημερινή πάλη ενάντια στην εξουσία της πλατφόρμας. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροπή.
- Γιαννακόπουλος Γ. 2021. Τεχνητή Νοημοσύνη: μια διακριτική απομυθοποίηση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροπή.
- Λαλιώτη Β. 2022. (Επιμέλεια). Ψηφιακές Τεχνολογίες και Τέχνες. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροπή.
- Παπαηλία Π. & Πετρίδης Π. 2015. Ψηφιακή εθνογραφία. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
- Πετρίδης Π. «Ψηφιακές τεχνολογίες αυτοκαταγραφής και ποσοτικοποιημένος εαυτός: Αντιλήψεις για το σώμα, τους αριθμούς και τα μεγάλα δεδομένα», στο Παπαδάκη, Ε. & Μυλωνά, Ι. (επιμ.), Η ψηφιακή επικοινωνία στον πολιτισμό: Το ελληνικό παράδειγμα. Αθήνα. Κριτική.
- Πετρίδης Π. 2023. (Επιμέλεια). Ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες στην Ελλάδα: Προβληματισμοί και προκλήσεις. Σειρά: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη ΚΕΑΕ/Πρακτικά Συνεδρίων. Αθήνα: Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.
- Πετρίδης Π. 2023. «Ανθρωπολογία, ψηφιακότητα και αλγοριθμικοί πολιτισμοί», στο Αγγελίδου Α. & Αστρινάκη Ρ. (επιμ.), Η ανθρωπολογία στην Ελλάδα στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα. (σελ. 316-333). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Πούλου Α. 2025. (Επιμέλεια). Ψηφιακή Τέχνη – Ο κόσμος της Τέχνης. Αθήνα. Εκδόσεις Utopia.

520499	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	ECTS: 15
520991	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	ECTS: 5
000152 άσκησης	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΆΣΚΗΣΗ ERASMUS+	ECTS: 2 ανά μήνα πρακτικής